

STRATEGIA INTEGRATĂ DE DEZVOLTARE URBANĂ A **MUNICIPIULUI AIUD**

2021-2030

**MUNICIPIUL
AIUD**

WWW.AIUD.RO

OFFICE.AIUD.RO

STRATEGIA INTEGRATĂ DE DEZVOLTARE URBANĂ A MUNICIPIULUI AIUD

2021-2030

www.aiud.ro

Prezenta strategie a fost elaborată de către Municipiul Aiud, ca un document integrator al tuturor eforturilor de planificare participativă, conform principiilor de consultanță general acceptate și a drepturilor de proprietate intelectuală.

Beneficiar: MUNICIPIUL AIUD

Str. Cuza Vodă, nr. 1, Aiud – 515200,

Jud. Alba, România

Tel.: +40258861310, +40258861355, +40372717590

E-mail: office@aiud.ro

CUVÂNT ÎNAINTE

Municipiul Aiud este în plin avânt de dezvoltare. Modernizăm străzi, construim infrastructură educațională pentru noile generații, dezvoltăm un centru de zi pentru vârstnici, o bază sportivă nouă, dar și un centru multicultural. În același timp, rămânem concentrați pe transformarea orașului într-unul SMART sau pe atragerea de noi investitori. Fiecare decizie pe care administrația publică locală o ia afectează într-un fel sau altul viața comunității. Iar rolul prezentei strategii este să planifice aceste decizii astfel încât îmbunătățirea calității vieții să se întâmple pentru fiecare cetățean.

Benjamin Franklin spunea că „dacă eșuezi să planifici, planifici să eșuezi”. Iar acest lucru este cu atât mai valabil pentru comunitățile urbane. Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană a municipiului Aiud presupune crearea unui cadru organizat pentru ca dezvoltarea Aiudului în perioada 2021-2030 să se întâmple într-un mod integrat. Sursele de finanțare externe, în special fondurile venite dinspre Uniunea Europeană, reprezintă cea mai bună șansă a comunităților din România spre a recupera din decalajul față de comunitățile din Vestul Europei. Vor accesa și vor beneficia de aceste fonduri comunitățile care știu ce au de făcut. Iar municipiul Aiud, prin intermediul acestei strategii, știe exact ce are de făcut.

IULIA ADRIANA OANA BADEA

Primarul municipiului Aiud

CUVÂNT ÎNAINTE

Dezvoltarea durabilă a unei comunități presupune un proces continuu, pluridisciplinar, rezilient, pe termen lung, care are obiective bine determinate și indicatori de evaluare adaptați. Dacă oricare dintre aceste componente este viciată, atunci însuși procesul de dezvoltare durabilă poate fi afectat. Obiectivul asumat pentru comunitatea aiudeană pornește de la nevoile identificate la nivelul comunității, dar și la nivelul zonei urbane funcționale și ține seama de prioritățile de dezvoltare stabilite de Uniunea Europeană pentru statele membre.

Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană a municipiului Aiud este cel mai important document programatic, care transpune demersurile autorității publice locale, actorilor sociali, mediului antreprenorial și ale altor instituții și organizații, avute în vedere pentru dezvoltarea și transformarea municipiului Aiud într-o comunitate rezilientă, care are capacitatea de a găzdui însăși ideea de evoluție, înglobând, astfel, tot ceea ce decurge din ea. Tehnologiile SMART sunt într-o continuă dezvoltare și diversificare, iar ele vor fi prezente în viața noastră cotidiană tot mai mult și sub forme din ce în ce mai diferite, ele trebuind să coexiste cu un minim efect de ingerință, dar cu un mare impact în simplificarea și buna gestionare a activităților noastre zilnice și ocazionale.

Mobilitatea verde, sustenabilă și inteligentă, încurajarea utilizării mijloacelor de transport public ecologic și a celor nemotorizate, crearea de trasee de piste de biciclete, introducerea iluminatului public cu tehnologie LED, educația, sănătatea, cultura, infrastructura accesibilă și adaptivă, fondul locativ, copiii, familia și persoanele vârstnice, mediul antreprenorial și cel asociativ – toate acestea sunt fundamente pe care vom construi viitorul acestei comunități.

LIVIU-FLORIN FLOREA

Administrator public al municipiului Aiud

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE Primar / 4

CUVÂNT ÎNAINTE Administrator public / 5

DESPRE AIUD / 9

INTRODUCERE 12

a. Scopul și necesitatea strategiei / 13

b. Metodologia de elaborare a strategiei / 14

c. Principalele premise pentru dezvoltare–provocări și resurse / 14

d. Contextul strategic / 16

e. Conceptul de dezvoltare, viziune și obiective / 17

f. Acțiuni principale și recomandări pentru implementarea strategiei / 19

PARTEA A

ANALIZA SITUAȚIEI EXISTENTE / 20

Diagnostic și recomandări pentru strategie: probleme, nevoi și resurse pentru dezvoltare

PROFIL SOCIO-DEMOGRAFIC / 21

a. Structura demografică / 21

b. Mișcarea naturală și migratorie a populației în municipiul Aiud / 24

c. Zone dezavantajate din punct de vedere socio-economic și incluziune socială / 25

Concluzii, provocări, resurse și tendințe / 26

PROFIL ECONOMIC / 27

a. Context economic național, regional și județean / 27

b. Profilul economic al municipiului Aiud / 31

c. Motoare economice și potențial de specializare / 33

d. Mediul și dinamica antreprenorială / 33

e. Atragerea de investiții, servicii și infrastructura suport pentru afaceri și inovare / 33

f. Cercetare-dezvoltare-inovare / 35

g. Piața forței de muncă / 36

Concluzii, provocări, resurse și tendințe / 37

PROFIL SPAȚIAL ȘI FUNCȚIONAL

a. Rețeaua de localități / 38

- b. Relații teritoriale și navetism / 39
  - c. Zonificare funcțională și identificarea zonelor de dezvoltare ale municipiului Aiud / 40
  - d. Zone cu resurse importante de patrimoniu antropic și natural / 40
- Concluzii, provocări, resurse și tendințe / 41

INFRASTRUCTURA DE TRANSPORT ȘI MOBILITATE / 43

- a. Conectare la coridoarele majore de transport existente și propuse / 43
- b. Accesibilitate rutieră / 43
- c. Parcări / 44
- d. Accesibilitate ferată / 44
- e. Accesibilitate aeriană / 45
- f. Infrastructura pentru deplasări nemotorizate / 45
- g. Transportul în comun / 46
- h. Transport intermodal / 48
- i. Siguranța în trafic / 49
- j. Transportul de mărfuri / 50

ECHIPAREA TEHNICO-EDILITARĂ / 52

- a. Alimentare cu apă potabilă / 52
- b. Rețeaua de canalizare / 52
- c. Managementul deșeurilor / 53
- d. Infrastructura de producere, transport și distribuție a energiei electrice / 55
- e. Iluminatul public / 56
- f. Infrastructura de telecomunicații și telefonie / 56

SERVICII PUBLICE / 57

- a. Infrastructura și serviciile de educație / 57
- b. Infrastructura de sănătate și serviciile medicale / 61
- c. Infrastructura și serviciile de asistență socială / 66
- d. Infrastructura și serviciile culturale / 68
- e. Infrastructura și serviciile pentru tineret / 68
- f. Infrastructura și serviciile pentru sport și agrement / 69

MEDIU ȘI SCHIMBĂRI CLIMATICE / 71

- a. Caracterizarea capitalului natural / 71
- b. Rezervații naturale și arii protejate / 71
- c. Calitatea factorilor de mediu și poluarea (apă, aer, sol) / 72
- d. Schimbări climatice și riscuri de mediu / 73

PROFIL ȘI CAPACITATE ADMINISTRATIVĂ / 75

- a. Administrația publică locală și structurile asociative existente / 75
- b. Bugete locale (execuție bugetară, bugete operaționale, fonduri atrase) / 76

c. Resurse umane și materiale / 76

d. Servicii publice digitale și relația cu cetățenii / 77

ANALIZA SWOT / 80

Diagnostic și recomandări pentru strategie: probleme,
nevoi și resurse pentru dezvoltare / 80

PARTEA B

STRATEGIA INTEGRATĂ DE DEZVOLTARE URBANĂ. ORIZONT 2030 / 83

Portofoliul de proiecte propus pentru dezbatere publică.

Sursele de finanțare vizate. Responsabili și perioada de implementare

Contextul internațional / 84

Contextul european / 87

Strategii relevante la nivel național / 95

Strategii relevante la nivel regional / 105

Contextul la nivelul județului Alba / 109

Strategii relevante la nivel local / 111

Principalele programe de finanțare care susțin dezvoltarea României / 117

Viziune și obiective strategice / 126

Direcțiile de acțiune și intervenții-cheie în domeniile strategice identificate,
inclusiv elemente strategice și operaționale ce trebuie preluate

în cadrul planurilor urbanistice la nivel local / 128

Planul de acțiune, portofoliul de proiecte și valoarea estimată a acestora / 143

Governanță / Responsabilități în implementarea strategiei / 182

Sistemul de monitorizare și evaluare a strategiei / Indicatori / 184

DESPRE AIUD

DESPRE AIUD

„Un oraș comercial mare și deschis”..., așa descria Aiudul călătorul Giovanandrea Gromo, la sfârșitul secolului XVI. Vechiul târg de pe malurile Mureșului, numit cândva și „Strasbourg-ul Transilvaniei” are încă suficiente elemente care să ne provoace să experimentăm „întoarcerea în timp”, dar și să-i urmărim evoluția peste veacuri: istorică, culturală, comercială.

Care ar putea fi cea mai potrivită descriere în zilele noastre? De îndată ce ajungem în oraș, ne captează atenția Cetatea medievală. Edificiul a rămas la fel de impunător ca în tinerețe! Altfel spus, se păstrează aproape în forma pe care o vedeau oamenii Evului Mediu. Încă de la început, meșteri pricepuți i-au îmbogățit mantia cu bijuterii arhitectonice unice, dar și cu ziduri înalte, ce ating și 10 metri, care să o apere de „pețitori” cu gânduri ascunse.

Cetatea a avut mereu porțile larg deschise și le are și acum, pentru cei dornici să-i admire frumusețea de aproape: turnurile ce încă păstrează denumirea breslelor cărora le aparțineau-măcelarilor, croitorilor, cizmarilor, cojocarilor, dogarilor, lăcătușilor, olarilor și Kalendas-, castelul Bethlen, biserica reformată, biserica evanghelică. Cetatea, cu a ei moștenire, este în plin proces de valorificare turistică. Lucrările de restaurare și conservare vor scoate la iveală, cu siguranță, și o parte din strălucirea de acum câteva veacuri.

Orașul păstrează încă un aer nostalgic al vremurilor de altădată și-n afara Cetății, pe străduțe întortocheate, cu case colorate, cu ferestre în chenar de lemn și acoperite cu țiglă portocalie. Poveștile și legendele Aiudului le puteți afla la muzeele orașului sau de la localnici, trebuie doar să întrebați și să ascultați. Cei care-și propun ca punct de plecare centrul orașului, merită să facă un prim popas la Muzeul de Științele Naturii, aflat la etajul întâi al Colegiului „Bethlen Gabor”. Cândva, aici a funcționat un Colegiu de rang universitar, al cărui patron spiritual a fost unul dintre cei mai renumiți principii ai Ardealului, Bethlen Gabor. Muzeul adăpostește adevărate rarități mondiale, precum: Okama, toba folosită la ceremonii în Papua-Noua Guinee; Orlan-Ai, un instrument cu zurgălăi din lemn, ambele aduse la Aiud de exploratorul Samuel Fenișel, cel care și-a trăit copilăria și prima tinerețe pe străduțele Aiudului.

În urmă cu peste două veacuri, viața micului burg de pe Mureș, locuit de români, maghiari și sași, era frecvent marcată și de: răscoalele, execuții publice, torturi.

Și istoria mai recentă a fost una zbuciumată la Aiud. În anii regimului comunist, la închisoarea din Aiud s-a practicat tortura, în urma căreia au murit sub chin mii de oameni, mulți din elita rezistenței anti-comuniste din România. O dovadă a acelor vremuri tulburi este Monumentul „Calvarul Aiudului”. În zilele noastre, veți descoperi un oraș pașnic, firesc, iar „tabloul” sângeros, crud îl aflăm doar de la istorici și din cărțile dedicate Transilvaniei și orașului.

După ce luați pulsul istoriei și al orașului, merită să vă potoliți foamea și setea pe terasele din fața caselor colorate sau să faceți un tur al micuțelor crame din oraș, la degustat vinuri locale. Podgoriile Aiudului sunt aproape de oraș, la Ciumbrud.

Merită și o plimbare în rezervația naturală Pădurea Sloboda, care surprinde prin peisajele spectaculoase și sălbatice. De altfel, în orice direcție alegeți să părăsiți municipiul Aiud, veți fi întâmpinați de munți sau depresiuni specifice Transilvaniei. O mulțime de zone turistice se află în imediata proximitate a municipiului Aiud - zona Rimetea, Cheile Aiudului, Colțești, Cetatea Trascăului, Valea Mănăstirii, Râmeț, ș.a.m.d. - toate găzduind trasee montane și obiective turistice care așteaptă să fie descoperite.

Așa cum îi șade bine unui oraș ardelean cu cetate, și Aiudul are propriile legende. Una dintre ele ne poartă prin partea nevăzută a orașului, prin adâncurile sale: tuneluri lungi și largi de zeci de kilometri, care brazdează orașul de la un capăt la celălalt, pe care ai putea să le străbați chiar și cu o... căruță.

INTRODUCERE

INTRODUCERE

a. Scopul și necesitatea strategiei

Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană (SIDU) Aiud 2021-2030 este unul dintre principalele instrumente aflate la dispoziția administrațiilor publice locale din România, prin intermediul cărora se realizează o radiografie exhaustivă a situației actuale a comunității. Documentul programatic permite și definirea viziunii pe termen lung, susținută de un portofoliu de proiecte prioritare, care să implice și societatea civilă și toți factorii interesați.

Startul implicării comunității locale¹ se va da încă din această fază, de realizare a SIDU. Ne referim la inițierea dialogului public și a consultărilor cu toți factorii interesați (mediul public, privat, academic, ONG, media, investitori sau simpli cetățeni) pentru identificarea priorităților/proiectelor de dezvoltare a comunității.

Altfel spus, SIDU municipiului Aiud va reuni sub umbrela unei viziuni comune prioritățile de intervenție ale administrației locale pentru orizontul 2030 din toate domeniile: educație, sănătate, mobilitate, regenerare urbană, digitalizare, incluziune, guvernanta locală etc.

Documentul programatic va armoniza direcțiile strategice pentru dezvoltare și portofoliul de proiecte ale municipiului Aiud cu liniile directoare trasate la nivele administrative superioare (județean, regional, național, european).

Pandemia cauzată de COVID-19 ne-a demonstrat, încă o dată, cât de importantă este capacitatea de adaptare rapidă la schimbări majore ce au afectat întreaga comunitate.

Menirea SIDU Aiud²:

- ghidarea dezvoltării pe termen mediu, astfel încât resursele locale, județene și regionale, dar și oportunitățile să poată fi exploatate în mod eficient și să se poată oferi soluții concrete noilor provocări;
- identificarea și să prioritizarea nevoilor și direcțiilor de dezvoltare ale teritoriului analizat;
- atragerea unui volum cât mai mare de fonduri europene este crucială pentru dezvoltarea zonei analizate, în contextul în care veniturile proprii și fondurile guvernamentale sunt insuficiente și vulnerabile. Aiudul și Zona Urbană Funcțională (ZUF) vor apela la noi finanțări nerambursabile din POR 2021-2027 (și nu numai), a căror accesare este condiționată de existența unui SIDU.

Potrivit Ghidului pentru elaborarea STRATEGIILOR INTEGRATE DE DEZVOLTARE URBANĂ, disponibil pe <https://citadini.ro/>, motivația și scopul final al SIDU trebuie să asigure definirea rolului și locului ocupat de localitate în regiune, în perspective de timp medii și lungi.

Pe scurt, SIDU trebuie să asigure răspunsuri la o serie de întrebări cheie?

Cum va fi perceput orașul peste 10 ani?

Cum va fi perceput de locuitorii săi?

Cât de atractiv va fi pentru mediul de afaceri și potențiali investitori?

Cum va pune în valoare patrimoniul cultural și infrastructura pentru atragerea de noi turiști?

Care sunt pârgurile pentru atragerea de noi locuitori?

¹ Ghid pentru elaborarea STRATEGIILOR INTEGRATE DE DEZVOLTARE URBANĂ, disponibil pe <https://citadini.ro/>

² ÎNDRUMAR PENTRU PRIMARI, disponibil pe <https://urbanizehub.ro/>

b. Metodologia de elaborare a strategiei

Planificarea eficientă a SIDU necesită o coordonare pe două direcții: pe orizontală (prin coordonare inter-sectorială și inter-jurisdicțională, la nivelul ZUF), respectiv coordonare pe verticală (cu politicile și documentele strategice de la nivel județean, regional, național și european).

Avantaje listă priorități: ajută Primăria să-și facă o planificare și implementare mult mai bună pe termen lung; să-și facă achiziții publice la pachet, economisind timp și bani.

Pentru ca SIDU să își îndeplinească scopul³, este important ca aceasta să fie elaborată pe baza unui proces incluziv, care să acopere în mod transparent nevoile diferiților actori la nivelul municipiului Aiud și a Zonei Urbane Funcționale.

Zonă Urbană Funcțională - teritoriul constituit dintr-unul sau mai multe centre urbane polarizatoare și una sau mai multe unități administrativ-teritoriale de bază contigue cuprinse în zona de navetism a acestuia/ acestora, în cadrul căreia s-au dezvoltat relații de cooperare pe multiple planuri⁴

c. Principalele premise pentru dezvoltare – provocări și resurse

Întrebări cheie pentru definirea viziunii Strategiei de față:

Cum va fi Aiudul în 2030?

Ce își doresc locuitorii municipiului Aiud?

Cum se poate răspunde nevoilor cetățenilor și cum poate fi îmbunătățită calitatea vieții?

„Prioritatea zero a oricărei administrații locale ar trebui să fie crearea condițiilor pentru a păstra cetățenii existenți în oraș și pentru a atrage noi locuitori.”⁵

Pornind de la acest îndemn, în realizarea SIDU se vor avea în vedere o serie de priorități ca:

Sursa: Prelucrare date din Ghidul pentru elaborarea STRATEGIILOR INTEGRATE DE DEZVOLTARE URBANĂ

³ Ghid pentru elaborarea STRATEGIILOR INTEGRATE DE DEZVOLTARE URBANĂ, disponibil pe <https://citadini.ro/>

⁴ Metodologia de elaborare a Strategiei de dezvoltare teritorială zonală periurbană /metropolitană (MDLPA, 2020)

⁵ ÎNDRUMAR PENTRU PRIMARI, disponibil pe <https://urbanizehub.ro/>

Cu ocazia elaborării primei Politici Urbane a României, Banca Mondială, în colaborare cu Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, au dezvoltat o serie de instrumente de analiză pentru contextul urban al orașelor din România, disponibile pe platforma <https://citadini.ro>.

În procesul de realizare a SIDU Aiud se va ține cont și de o serie de indicatori încadrați pe cei 5 piloni ai Cadrului European pentru Orașele Durabile:

Sursa: Prelucrare date disponibile pe <https://citadini.ro>

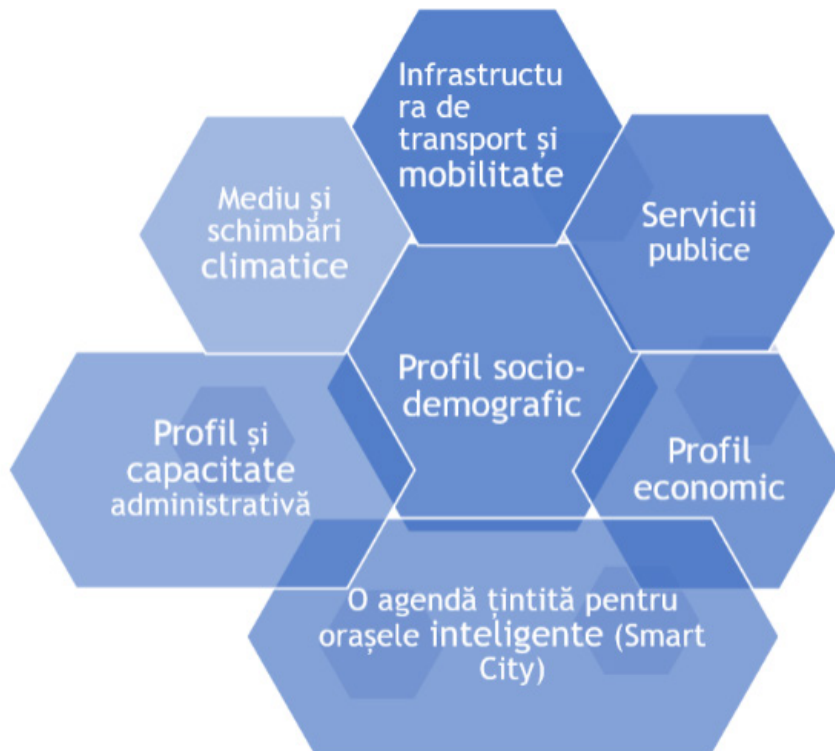
În realizarea SIDU Aiud ne vom raporta și la pilonii și obiectivele Politicii Urbane a României⁶, trasate prin documentul dedicat.

Sursa: Prelucrare date Politică Urbană a României

⁶ Politică Urbană a României, disponibilă pe <https://citadini.ro/>

Analiza situației actuale a municipiului Aiud va include și aspecte determinante ale dezvoltării urbane, precum:

Sursa: prelucrare date din Ghidul pentru elaborarea STRATEGIILOR INTEGRATE DE DEZVOLTARE URBANĂ

d. Contextul strategic

Liniile directoare ale Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a municipiului Aiud vor fi în concordanță cu cadrul strategic conturat de prima Politică Urbană a României, construită pe dimensiunile noii Carte de la Leipzig⁷. Documentul strategic ne oferă orientări privind aplicarea abordării în orașe și în zonele funcționale ale acestora.

Conform noii Carte de la Leipzig, autoritățile locale sunt responsabile pentru dezvoltarea urbană locală. Factorii de decizie din autoritățile locale determină orientări strategice și operațiuni specifice pentru întreaga zonă a orașului. Acestea acționează ca o legătură formală între cartierele de mici dimensiuni și zonele funcționale mai largi, cu un rol decisiv în stabilizarea zonelor rurale înconjurătoare și a celor mai îndepărtate.

Punctul de plecare pentru SIDU Aiud: contextul său strategic, respectiv conceptele cheie ce urmează să fie abordate, tendințele regionale, naționale, internaționale și exemplele de bune practici în domeniu, precum și corelarea cu documente programatice-strategii relevante la nivel național, regional, județean și local, precum și programele de arhitectură pentru Programele Operaționale Regionale.

Programe naționale de finanțare conform obiectivelor Politicii Urbane⁸:

⁷ Noua Cartă de la Leipzig – Puterea transformativă a orașelor pentru binele comun, adoptată la Întâlnirea ministerială informală privind aspecte urbane din 30 noiembrie 2020, disponibilă în limba română pe <https://www.mdipa.ro>

⁸ Ghid Bune Practici în Dezvoltarea Urbană în România, disponibil pe <https://www.roreg.eu>

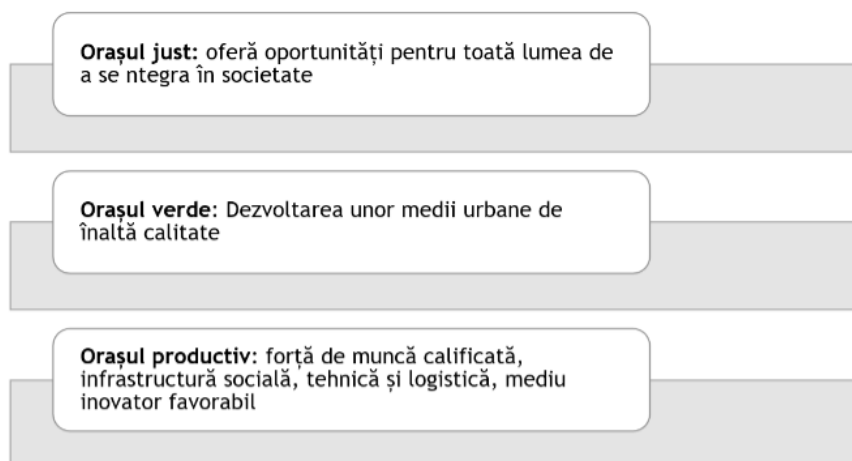

<p>Orașe verzi și rezili- ente</p>	<ul style="list-style-type: none"> · Programe finanțate prin Fondul pentru Mediu - Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor (MMAPI) · Programe pentru creșterea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale - MDLPA · Programe de Management al Riscului de Dezastru (DRM) – MDLPA · Programul Național de Construcții de Interes Public sau Social (PNCIPS) - MDLPA · Programul Național de Dezvoltare Locală (PNDL) - MDLPA
<p>Orașe competitive și productive</p>	<p>Programul Național de Construcții de Interes Public sau Social (PNCIPS)</p> <ul style="list-style-type: none"> · Programul Național de Dezvoltare Locală (PNDL)
<p>Orașe echitabile și incluzive</p>	<p>Programele de locuințe administrate prin Agenția Națională pentru Locuințe (Locuințe pentru tineri, pentru închiriere, Program de construcție a locuințelor de serviciu pentru funcționarii publici și personalul instituțiilor publice centrale și locale, Locuințe sociale pentru comunitățile de romi) – MDLPA</p> <ul style="list-style-type: none"> · Alte programe referitoare la locuire (locuințe sociale, locuințe pentru persoanele evacuate din locuințe naționalizate) - MDLPA · Programul Național de Dezvoltare Locală (PNDL)
<p>Orașe bine guvernate</p>	<ul style="list-style-type: none"> · Elaborarea și/sau actualizarea Planurilor Urbanistice Generale și a Regulamentelor Locale de Urbanism - MDLPA

Sursa: Prelucrare date <https://citadini.ro/>

e. Conceptul de dezvoltare, viziune și obiective

Noua Cartă de la Leipzig: Transformarea urbană se bazează pe integrarea dimensiunilor sociale, ecologice și economice ale dezvoltării durabile:

Sursa datelor: Noua Cartă de la Leipzig

Viziunea de dezvoltare: este fundamentul elaborării SIDU Aiud, iar portofoliul de proiecte propus sunt mecanismele prin care se va aplica strategia.

Direcții de acțiune SIDU Aiud: va răspunde nevoilor a trei mari grupuri de actori: cetățenii; mediul privat; turiștii.

Obiective: un instrument de verificare a modului în care obiectivele, respectiv portofoliul de proiecte răspund nevoilor celor trei grupe de actori menționate sunt piramidele gândite pe principiul Piramidei Nevoilor Umane ale lui Maslow.

Indicatorii SIDU Aiud vor fi și în concordanță cu cei de monitorizare a obiectivelor Politicii Urbane a României⁹:

Obiective prioritare	Indicatori
Sustenabilitate teritorială	<ul style="list-style-type: none"> -Adoptarea planurilor urbanistice integrate (mediu, transport, utilizare a terenului) -Raportul dintre consumul de teren și rata de creștere a populației -Satisfacția față de spațiile publice (barometru urban)
Crearea orașelor locuibile și inteligente climatic, prin îmbunătățirea infrastructurii verzi și albastre, în vederea atenuării și adaptării la riscurile urbane	<ul style="list-style-type: none"> -Spații verzi pe cap de locuitor -Emisii de gaze cu efect de seră pe cap de locuitor -De câte ori este depășită limita emisiilor principale de poluanți atmosferici definită de directivele europene privind calitatea aerului (PM10, O3, NO2) -Procentul de persoane aflate la 0,5 km de transportul public care circulă cel puțin la fiecare 20 de minute
Îmbunătățirea activității economice, oferind medii de viață de calitate, locații pentru afaceri bine deservite și mai multe oportunități de muncă	<ul style="list-style-type: none"> -Lacune de competențe în forța de muncă actuală -Intensitatea cercetării și dezvoltării -Produsul intern brut (PIB) pe cap de locuitor - Traficul trenurilor de marfă -Accesibilitatea drumurilor naționale (Km) -Satisfacția cetățenilor în ceea ce privește comunitatea/administrația publică locală referitor la nivelul serviciilor sociale și de sănătate -Satisfacția cetățenilor în ceea ce privește comunitatea/administrația publică locală referitor la nivelul serviciilor culturale, recreative și de recree
Îmbunătățirea condițiilor de viață, în special prin extinderea accesului la locuințe și servicii publice	<ul style="list-style-type: none"> -Populația cu risc de sărăcie sau excluziune -Furnizarea de locuințe accesibile Populația cu acces la internet

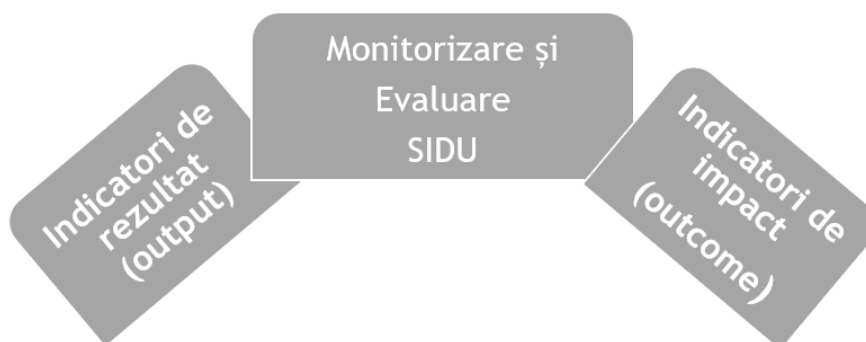
Sursa: Politica Urbană a României/ <https://citadini.ro/>

⁹ Politica Urbană a României, disponibilă pe <https://citadini.ro/>

f. Acțiuni principale și recomandări pentru implementarea strategiei

Asumarea implementării SIDU: se realiza printr-un proces participativ de dezvoltare locală, agregând interesele tuturor actorilor locali. Astfel, se creează și premisele unui avantaj competitiv față de alte unități administrativ-teritoriale.

Monitorizare și evaluare Strategie¹⁰: se vor folosi două tipuri de indicatori: de rezultat (output), respectiv indicatori de impact (outcome).

Prima categorie vizează implementarea proiectelor propuse prin SIDU, iar cea de-a doua lista de proiecte prioritare, cu termene și bugete clare, comunicate periodic și transparent către comunitatea locală. Astfel, monitorizarea și evaluarea se vor concentra pe lista scurtă de proiecte, și nu pe o listă cu sute de proiecte, neierarhizate și dificil de urmărit.

¹⁰ Ghid pentru elaborarea STRATEGIILOR INTEGRATE DE DEZVOLTARE URBANĂ, disponibil pe <https://citadini.ro/>

PARTEA A

**ANALIZA SITUAȚIEI
,
EXISTENTE**

*Diagnostic și recomandări pentru strategie: probleme, nevoi
și resurse pentru dezvoltare*

PROFIL SOCIO-DEMOGRAFIC

a. Structura demografică

Evoluția demografică rămâne unul dintre cei mai importanți factori socio-culturali, ce influențează dezvoltarea municipiului Aiud.

1 Iulie 2021: populația municipiului Aiud număra 25141 locuitori.¹¹

Aiudul se numără printre cele 5 UAT-uri (Unități Administrativ Teritoriale)-alături de Alba Iulia, Sebeș, Cugir și Blaj, din județul Alba, care înregistrează o populație mai mare de 15.000 de locuitori. Municipiul se încadrează în categoria orașelor mijlocii din România¹², cu populație între 20.000-100.000 locuitori.

6,75%: ponderea populației municipiului Aiud, din totalul populației județului Alba, în 2021

Raportul pe categorii de gen/Aiud:

Sursa: prelucrare date INSSE/Tempo online, <http://statistici.insse.ro>

Notă: Populația după domiciliu la data de 1 ianuarie a anului de referință reprezintă numărul persoanelor cu cetățenie română și domiciliu pe teritoriul României, delimitat după criteriile administrativ-teritoriale. Domiciliul persoanei este adresa la care aceasta declară că are locuința principală, trecută în actul de identitate (CI, BI), așa cum este luată în evidența organelor administrative ale statului. În stabilirea valorii acestui indicator nu se ține cont de reședința obișnuită, de perioada și/sau motivul absenței de la domiciliu(Sursa: <http://statistici.insse.ro> (POP107D - POPULAȚIA DUPĂ DOMICILIU la 1 ianuarie pe grupe de vârstă și vârste, sexe, județe și localități).

174,87 locuitori/km²: densitatea populației în municipiul Aiud.

Populația municipiului Aiud/Grupe de vârstă//1 ianuarie 2021

0- 4 ani	926
10-14 ani	1113
15-19 ani	1101
20-24 ani	1163

¹¹ INSSE/Tempo online, <http://statistici.insse.ro>

¹² <https://documents1.worldbank.org/curated/en/857001468293738087/pdf/882420WP0P1430085232B00OUO0900Atlas.pdf>

25-29 ani	1243
30-34 ani	1823
35-39 ani	1853
40-44 ani	2162
45-49 ani	2102
50-54 ani	2138
55-59 ani	1624
60-64 ani	1956
65-69 ani	1937
70-74 ani	1258
75-79 ani	705
80-84 ani	553
85 ani și peste	428
Nr. total persoane: 25141	

Sursa: prelucrare date INSSE/Tempo online, <http://statistici.insse.ro>

Distribuția populației pe etnie în municipiul Aiud:

Sursa: prelucrare date INSSE/Tempo online, <http://statistici.insse.ro/Recensământ 2011>

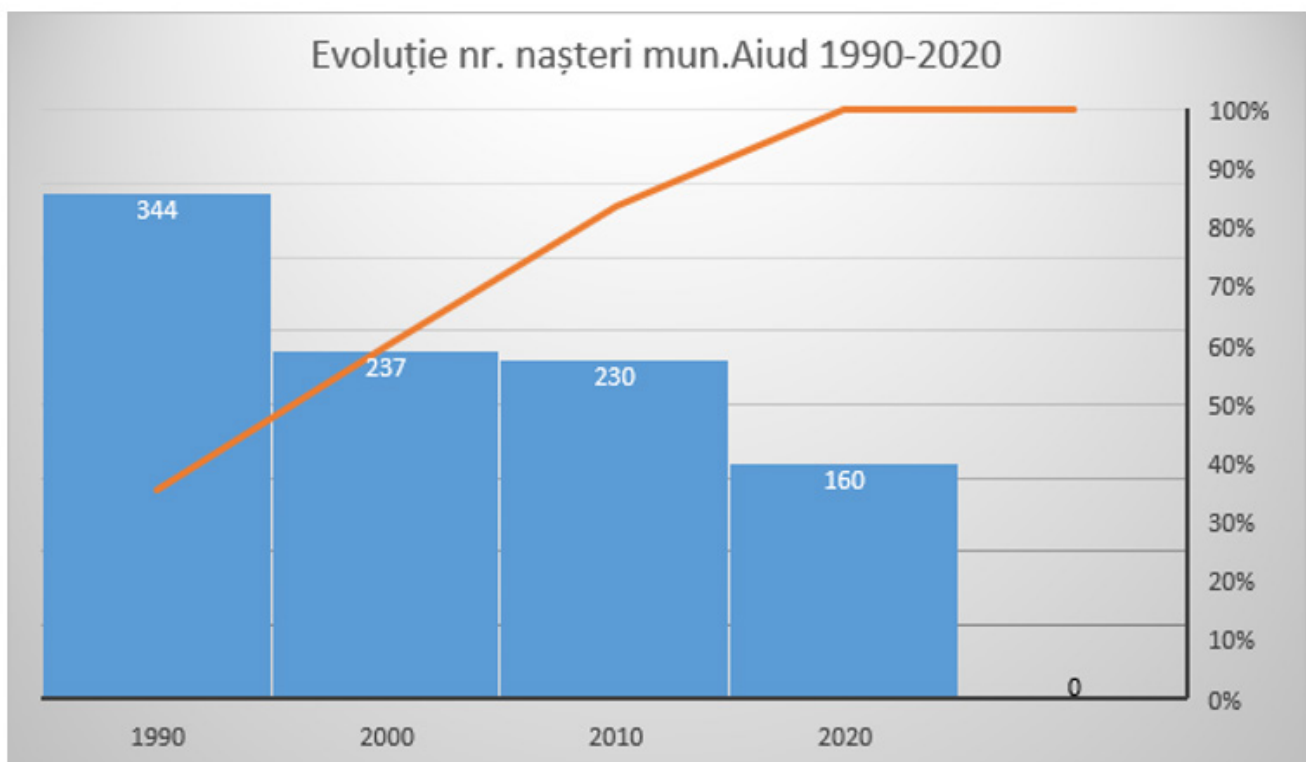
Evoluția numărului de locuitori ai municipiului Aiud în perioada 1968-2020¹³:

- Dacă facem un arc peste timp cu ajutorul datelor statistice, aflăm că o creștere semnificativă a populației municipiului Aiud s-a înregistrat în perioada industrializării și a urbanizării (1966-1990).

¹³ INSSE/Tempo online, <http://statistici.insse.ro>

Creșterea s-a datorat, în principal, efectivelor care au migrat dinspre rural spre urban și ratelor înalte ale natalității. Cea mai accentuată creștere a fost spre sfârșitul anilor '80. La acea vreme, pe fondul procesului intens de industrializare, orașul a atras, în special, forță de muncă de sex masculin din mediul rural, din localitățile apropiate.

- Un trend de diminuare lentă, proces ce continuă și în prezent, a debutat imediat după 1990. A fost momentul în care rata natalității a cunoscut o scădere. Factorii determinanți: liberalizarea avortului, recesiunea economică severă, migrația externă.
- Rata natalității a atins în ultimii ani minime istorice, iar situația nu are perspective de îmbunătățire.

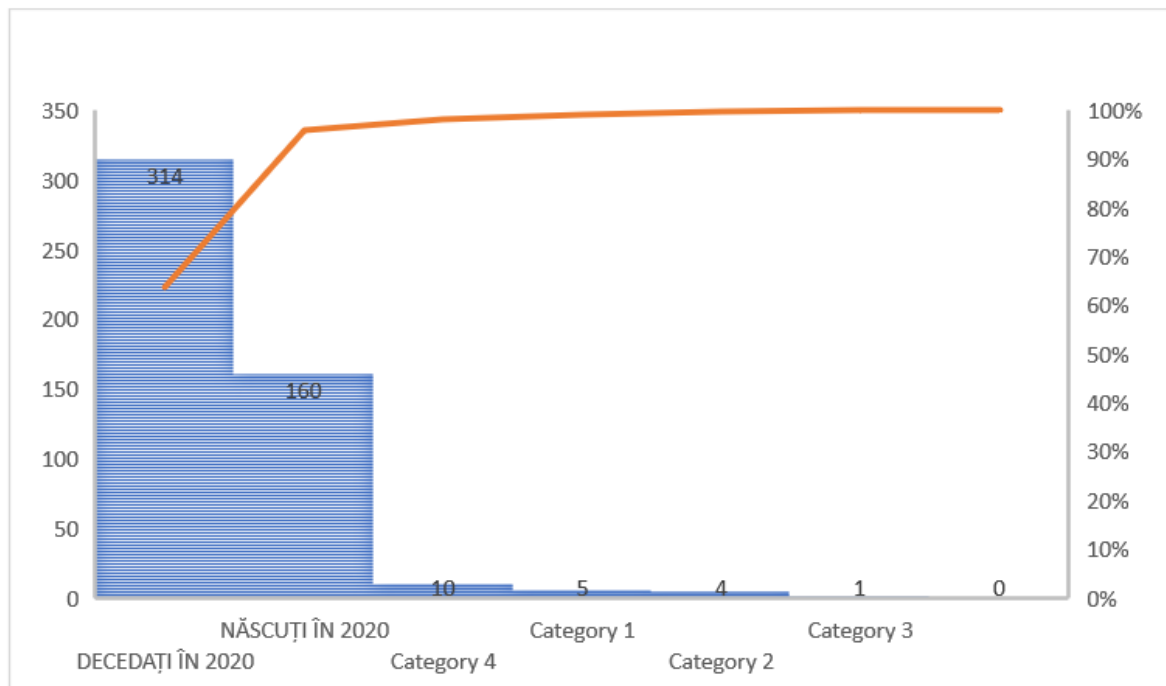
Sursa: prelucrare date INSSE/Tempo online, <http://statistici.insse.ro>

- Dacă ne raportăm la datele ultimului recensământ al populației, la nivelul județului Alba se observă o scădere a populației rezidente din mediul urban cu 3,7%.
- Gradul de urbanizare a crescut cu 0,6 puncte procentuale în județul Alba, față de 2012.¹⁴ Creșterea trebuie privită cu precauție până la publicarea rezultatelor recensământului din 2023. De obicei, estimările între recensăminte sunt favorabile orașelor, mai ales a celor de talie mică și medie, categorie în care se încadrează și municipiul Aiud.

¹⁴ STRATEGIA DE DEZVOLTARE A JUDEȚULUI ALBA PENTRU PERIOADA 2021-2027: <https://www.cjalba.ro/wp-content/uploads/2021/03/STRATEGIA-2021-2027-new.pdf>

b. Mișcarea naturală și migratorie a populației în municipiul Aiud

- Nr. născuților vii, în anul 2020: 160 de persoane, cu tendință de scădere. Rata de natalitate este și ea direct proporțională cu numărul născuților vii, urmând aceeași tendință descrescătoare;
- Numărul căsătoriilor, în anul 2020: 85, față de 155 înregistrate în anul 2019;
- Numărul de divorțuri, în 2020: 19 divorțuri, față de 64 în 2019;
- Numărul de persoane decedate, în anul 2020: 314 persoane, în creștere față de anul anterior.

Sursa: prelucrare date INSSE/Tempo online, <http://statistici.INSSE.ro>

- Situația din municipiul Aiud se înscrie în cea generală, înregistrată la nivel național.
- Cifrele statistice arată că 2020 a fost în România al 31-lea an în care numărul morților a fost mai mare decât numărul noilor născuți. „Scădere constantă“ este formularea care descrie cel mai bine evoluția natalității după 1990 la noi în țară. A fost momentul în care s-a inversat excedentul permanent de după cel de-al Doilea Război Mondial. Scăderea a fost fie ignorată de statul român, fie s-a preferat filosofia non-intervenției.
- Abia în 2012, natalitatea a fost încurajată printr-o legislație favorabilă. Ne referim mai ales la femeile care aveau salarii mari, care aveau posibilitatea de a avea o indemnizație de creștere a copilului de 85% din venitul anual.
- Sporul natural (diferența dintre rata natalității și rata mortalității), în 2020: este negativ, atât la nivel județean (-5,6‰), cât și la nivel regional (-3,5‰), ceea ce indică tendința de descreștere a populației.
- Indicele de îmbătrânire demografic al populației (numărul de persoane vârstnice, de peste 65 ani, ce revin la 1.000 de persoane tinere, vârsta cuprinsă între 0-14 ani): 1.626,57‰.

Datele statistice¹⁵ arată că mișcarea migratorie a populației este una dinamică pentru municipiul Aiud.

Nr. persoane stabilite în Aiud în 2020	234
Nr. persoane plecate din Aiud în 2020	380

Sursa: prelucrare date INSSE/Tempo online, <http://statistici.INSSE.ro>

Raportul de dependență demografică (raportul dintre persoanele considerate dependente și persoanele considerate apte de muncă, la 1.000 de persoane), în 2021: la 470,04% . Altfel spus, la 1.000 de persoane apte de muncă revin 470,04 persoane dependente.

Migrația externă:

Chiar dacă nu există date exacte cu privire la amploarea migrației externe, estimările indică faptul că județul Alba pierde chiar și 1.000 de locuitori pe an din această cauză, cei mai mulți fiind tineri între 18 și 39 de ani¹⁶.

Nr. persoane care au emigrat definitiv din Aiud în 2020: 16.

c. Zone dezavantajate din punct de vedere socio-economic și incluziune socială

O radiografie a zonelor dezavantajate din municipiul Aiud, tipul acestora, găsim în „Atlasul zonelor urbane dezavantajate din România“, realizat de Banca Mondială¹⁷.

Comunități marginalizate, conform documentului citat: cartier Micro, cartier Gară, cartier Bufa, cartier Piata, cartier Zona Centrală, Zona Centrală Protejată, cartier Țigărie, cartier Budu, cartier Pășunii, cartier Poligon, cartier Aiudul de Sus.

Incluziune socială:

- Combaterea sărăciei și a excluziunii sociale reprezintă o prioritate a administrației locale. Măsurile au ca scop asigurarea participării tuturor locuitorilor la viața economică, socială, culturală a municipiului.
- Procesul este unul complex și implică măsuri și acțiuni pluridisciplinare, din domeniile: protecției sociale, ocupării forței de muncă, locuirii, educației, sănătății, mobilității, securității, justiției și culturii.

Datele centralizate de platforma Citadini.ro¹⁸, arată că 76% din populația României trăiește în zone urbane, iar acestea generează 97% din PIB-ul economic al țării. Altfel spus, zonele urbane joacă un rol crucial în dezvoltarea României.

¹⁵ INSSE/Tempo online, <http://statistici.INSSE.ro>

¹⁶ INSSE/Tempo online, <http://statistici.INSSE.ro>

¹⁷ <https://documents1.worldbank.org/curated/en/857001468293738087/pdf/882420WP0P1430085232B00OUO0900Atlas.pdf>

¹⁸ <https://citadini.ro/>

Concluzii, provocări, resurse și tendințe

Fenomenul de descreștere demografică a municipiului se înscrie în tendința înregistrată la nivelul județului Alba, cea mai articulată din Regiunea Centru¹⁹.

Fenomenul de îmbătrânire și, implicit, de depopulare treptată se va accelera în următoarele decenii în municipiu, ca urmare a scăderii populației tinere și de vârstă fertilă, concomitent cu creșterea speranței de viață. La nivelul județului Alba, raportul dintre persoanele trecute de 65 de ani și cele sub 15 ani a ajuns la 135%, peste media regională și națională.

Populația municipiului activă economic migrează tot mai mult în jurul municipiilor Alba Iulia – Sebeș. Lipsa unor perspective clare de îmbunătățire a ratei natalității în municipiu, pe fondul minimelor istorice înregistrate în ultimii ani.

¹⁹ STRATEGIA DE DEZVOLTARE A JUDEȚULUI ALBA PENTRU PERIOADA 2021-2027: <https://www.cjalba.ro/wp-content/uploads/2021/03/STRATEGIA-2021-2027-new.pdf>

PROFIL ECONOMIC

a. Context economic național, regional și județean

Previziuni economice ale Comisiei Europene pentru România, la începutul anului 2022:

Previziunile CE privind economia României/ Sursa: <https://ec.europa.eu/>

Datele din Fișa informativă²⁰ de pe site-ul Executivului European arată că economia României a înregistrat un avans de 6,3% în 2021, grație unei cereri interne solide; ritmul de creștere va încetini până la 4,2% în 2022, iar în 2023 va accelera ușor la 4,5%.

Prognoza Comisiei Naționale de Strategie și Prognoză pentru perioada 2021-2024²¹:

- Ritmul mediu anual de creștere economică estimat este la 4,7%, cu un vârf în anul 2023 de 5%, an în care este de așteptat a se realiza o absorbție mai consistentă a fondurilor europene.
- Sectorul cel mai dinamic va fi cel al construcțiilor pentru care se prevede un ritm mediu anual al valorii adăugate brute de 8,1%, în concordanță cu creșterea estimată pentru investiții.
- Pentru sectorul terțiar se estimează un avans mediu anual de 4,2%, accentul fiind pus pe dezvoltarea...

²⁰ European Economic Forecast/februarie 2022/https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/economyfinance/ip169_en.pdf?fbclid=IwAR3YIUsuDOHdaBw0rC-7nWPOtUW5rNujGPdHE4teiqrhGfTLMNTQB_xbbJ4

²¹ Comisia Națională de Strategie și Prognoză/Proiecții pe termen mediu 2021-2024 și principalele riscuri la nivel regional https://cnp.ro/user/repository/prognoze/Nota_prognoza_teritoriala_iarna_2020_2024.pdf

tarea serviciilor moderne (IT, servicii pentru întreprindere etc.).

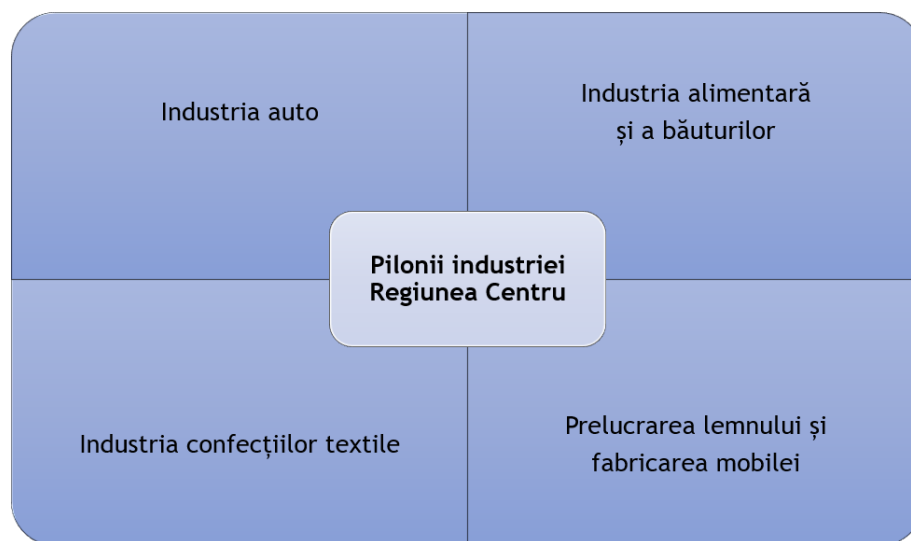
- Pentru sectorul industrial, ritmul mediu anual de creștere este estimat la 4,8%, prin dezvoltarea cu precădere a ramurilor cu aport sporit de valoare adăugată brută.
- Modelul economic pe care se bazează estimările face tranziția de la o evoluție economică axată pe stimularea cererii de consum, la o creștere determinată de majorarea investițiilor și a ofertei agregate, ceea ce presupune accelerarea în dinamică a formării brute de capital fix și un ritm al consumului inferior creșterii economice.

Creșterea reală prognozată a PIB în Regiunea Centru este de circa 4,9%, pe întreaga perioadă vizată.

- Tendința este susținută, în principal, de sectorul industriei și de cel al serviciilor (ramuri care dețin cele mai importante ponderi în economia regiunii), urmate de construcții.
- Pentru anul 2024, în industrie se estimează o majorare de 4,5%.
- Ramurile industriale bine reprezentate și care stau la baza avansului regiunii sunt: fabricarea subansamblurilor, a pieselor și accesoriilor pentru autovehicule; fabricarea de echipamente electrice și electronice pentru autovehicule și pentru motoare de autovehicule; fabricarea de furnire și a panourilor de lemn; fabricarea îngrășămintelor și produselor azotoase; fabricarea de mobilă; fabricarea de pompe și compresoare; fabricarea de aeronave etc.

În ultimii 15-20 ani, structura economică a Regiunii Centru a suferit modificări substanțiale, conform Strategiei de Dezvoltare a Regiunii Centru pentru perioada 2021-2027²².

- Ponderile unor sectoare economice de bază, precum agricultura, industria extractivă, industria prelucrătoare grea s-au redus mult, crescând în schimb ponderea altor ramuri economice și a celor din sectorul terțiar, în particular. Procesul nu este încheiat, fiind de așteptat ca această evoluție să continue și în următorii ani.
- Conform documentului citat, economia Regiunii Centru păstrează încă un profil industrial vizibil, ce poate fi evidențiat atât prin contribuția relativ ridicată a industriei la formarea produsului intern brut, cât și prin ponderea semnificativă a populației ocupate în sectorul secundar al economiei.
-

Sursa: prelucrare date din Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru pentru perioada 2021-2027

²² Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru pentru perioada 2021-2027, <http://www.adrcentru.ro/wp-content/uploads/2020/12/4.-Strategia-de-Dezvoltare-Regionala-2021-2027.pdf>

Un rol important în dezvoltarea economică a regiunii l-au avut investițiile străine directe (I.S.D.).

Conform datelor Băncii Naționale a României²³, soldul acestora la nivelul Regiunii Centru s-a ridicat, la finele anului 2018, la 7,331 miliarde euro (9,0% din totalul ISD din România), ceea ce plasează Regiunea Centru pe poziția a doua, după Regiunea București-Ilfov în ce privește totalul investițiilor străine atrase.

Planul de Dezvoltare a Regiunii Centru 2021-2027 (PDR Centru): în anul 2018, PIB-ul /locuitor al Regiunii Centru, calculat la paritatea de cumpărare standard, era de 19200 euro, și reprezenta 62% din media UE și 95,1% din media națională.

Valoarea produsului intern brut, pe județele din Regiunea Centru(milioane lei, preturi curente):

Anul	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Regiunea Centru	10.015	10.878	11.880	12.889	13.926	14.973
ALBA	10.983	11.995	13.122	14.255	15.422	16.600
BRAȘOV	12.562	13.695	14.869	16.037	17.227	18.434
COVASNA	6.832	7.507	8.236	8.968	9.721	10.488
HARGHITA	10.006	11.173	12.246	13.323	14.433	15.561
MUREȘ	19.848	21.712	23.688	25.658	27.679	29.714
SIBIU	22.586	24.727	26.903	29.066	31.279	33.485

Sursa: Prelucrare date/Estimările Comisiei Naționale de Strategie și Prognoză/2018

Tabloul economic al județului Alba:

- 2,87 mld. Euro: Valoarea Adăugată Brută (2017), cu 26,3 mai mare decât cea din 2008²⁴;
- 18.700 PPS/locuitor - PIB (2017), reprezentând o creștere de circa 50,8% față de anul 2008;
- 36,4% din VAB - ponderea industriei prelucrătoare în structura pe activități;
- 8.825 de unități locale active (în 2018), din care 7.734 (87,6%) microîntreprinderi, 890 (10%) – întreprinderi mici, 166 (1,88) întreprinderi medii și 35 (0,4%) – întreprinderi mari.
- 69.140 de persoane activau în întreprinderile active (2018)
- 3,4%: rata șomajului în 2018.

PIB-ul județului Alba:

A înregistrat creștere în perioada 2014-2019, de 57,09%. La nivelul Regiunii Centru, creșterea a fost de 61,89%, iar la nivel național de 58,13%;

²³ Studiu „Investițiile străine directe în România în anul 2018”/Banca Națională a României, www.bnr.ro

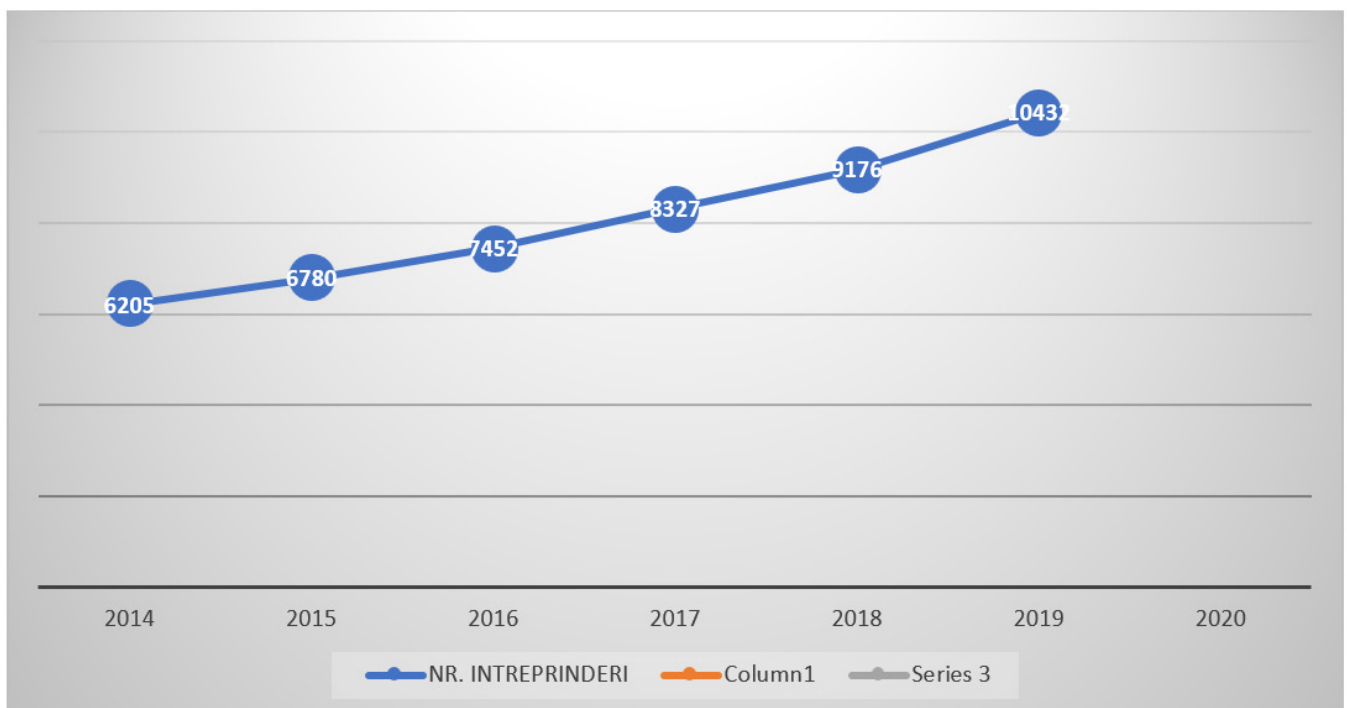
²⁴ Strategia de dezvoltare a județului Alba 2021-2027/www.cjalba.ro

Contribuția județului Alba la PIB-ul național/date 2019:

PIB ALBA/2019:	Valoare: 17.257,9 mil. lei
	14,49% din PIB-ul Regiunii de Dezvoltare Centru (119.141,7 mil. lei)
	53.140,96 lei/locuitor în anul 2019;
	1,63% din cel al României (1.058.973,2 mil. lei)
	Locul 3, după Municipiul București (262.719,8 mil. lei), județele Cluj (53.175,1 mil. lei) și Timiș (49.435,2 mil. lei)

Sursa: Prelucrare date www.listafirme.ro

Evoluție întreprinderi active în județul Alba, 2014-2020:

Sursa: Prelucrare date www.listafirme.ro

29,87 întreprinderi la 1.000 locuitori: densitatea întreprinderilor în județul Alba, față de 31,83 întreprinderi la 1.000 locuitori în Regiunea Centru, respectiv 31,92 întreprinderi la 1.000 locuitori la nivel național.

b. Profilul economic al municipiului Aiud

Municipiul Aiud concentrează 79,33% din totalul întreprinderilor active din ZUF.

Datele statistice arată că sectorul „comerț și servicii” are cea mai mare pondere în formarea cifrei de afaceri în municipiul Aiud.

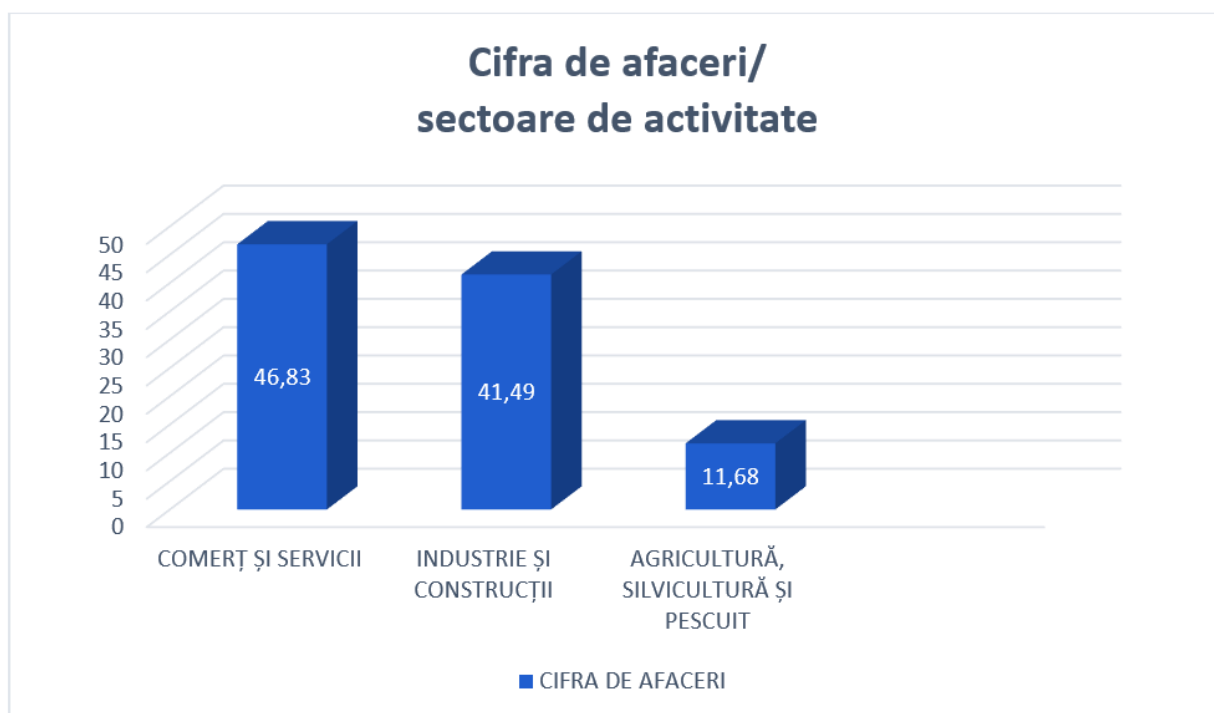
Top întreprinderi din municipiul Aiud/date 2020:

Categorie	Număr întreprinderi	Cifra de afaceri, în lei
Microîntreprinderi	561	256 milioane lei
Întreprinderi mari/”industrie și construcții”	1	peste 40 milioane lei

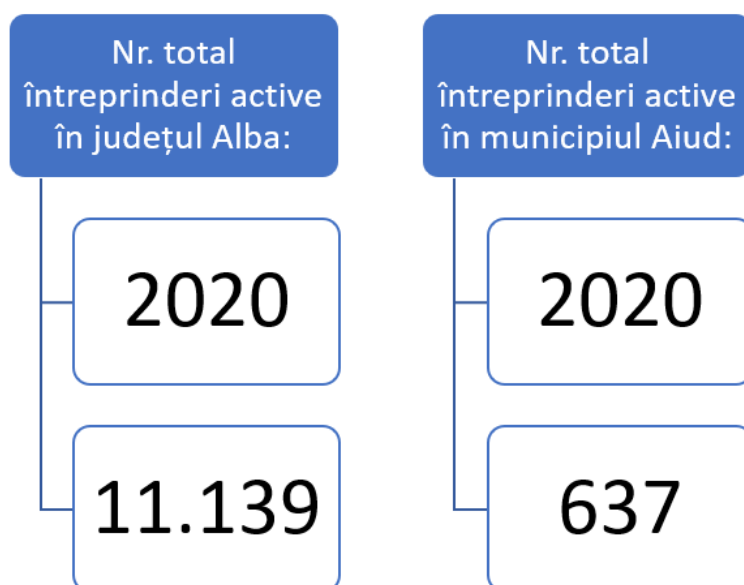
Sursa: Prelucrare date www.listafirme.ro

25,17 întreprinderi la 1.000 locuitori: densitatea întreprinderilor în municipiul Aiud, în 2020.

Distribuția cifrei de afaceri²⁵ pe sectoare de activitate în Municipiul Aiud/date anul 2020:

Sursa: Prelucrare date www.listafirme.ro

Sursa: Prelucrare date www.listaфирme.ro

Evoluția numărului de întreprinderi active în municipiul Aiud, în perioada 2016-2020:

Localitate	2016	2017	2018	2019	2020
Aiud	489	526	580	600	637

Sursa: Prelucrare date www.listaфирme.ro

Grupuri de producători din sectorul zootehnic în municipiul Aiud:

AGROLACT SRL	lapte și produse lactate
AGRO-LACT SRL	carne de bovine

Sursa: prelucrare date Centralizatorului Grupurilor de Producători/2022

Producătorii și procesatorii din municipiul Aiud își pot comercializa produsele proprii și pe platforma www.madeinalba.ro, care reunește întreaga comunitate a producătorilor din județul Alba.

Structuri turistice în Aiud, conform datelor statistice din anul 2020:

Nr. total de structuri turistice, din care:	7
Pensiuni turistice și agroturistice	4
Hoteluri	1
Hosteluri	2
Nr. total locuri cazare în structurile turistice:	232

Durata medie de ședere a unui turist:	-2,22 zile: în hoteluri; -2 zile: în hosteluri; -1,49 zile: în pensiunile turistice; -1 zi: în pensiunile agroturistice.
Indicele de utilizare netă a capacității de cazare turistică în funcțiune:	17,41%

Sursa: prelucrare date INSSE/Tempo online, <http://statistici.INSSE.ro>

Din datele de mai sus se deduce că turismul este un sector insuficient exploatat, în ciuda faptului că pe harta turistică a Aiudului și a ZUF există arii protejate, obiective culturale și turistice.

c. Motoare economice și potențial de specializare

- Existența Liceului Tehnologic Aiud: reprezintă o garanție a forței de muncă calificate;
- Posibilitatea calificării elevilor datorită sistemului de învățământ dual;
- Existența în apropierea municipiului Aiud a patru centre universitare: Cluj-Napoca, Sibiu, Târgu Mureș, Alba Iulia, unde tinerii din municipiu se pot specializa și hiperspecializa.

d. Mediul și dinamica antreprenorială

- Priorități ale administrației locale:
- Promovarea culturii antreprenoriale;
- Încurajarea și susținerea persoanelor în a dezvolta afaceri pe cont propriu, care prin activitățile acestora să contribuie la dezvoltarea și diversificarea mediului economic local și regional;
- Administrația locală și-a declarat deschiderea față de orice fel de inițiativă a viitorilor investitori, dar și sprijin în identificarea celor mai bune oportunități;

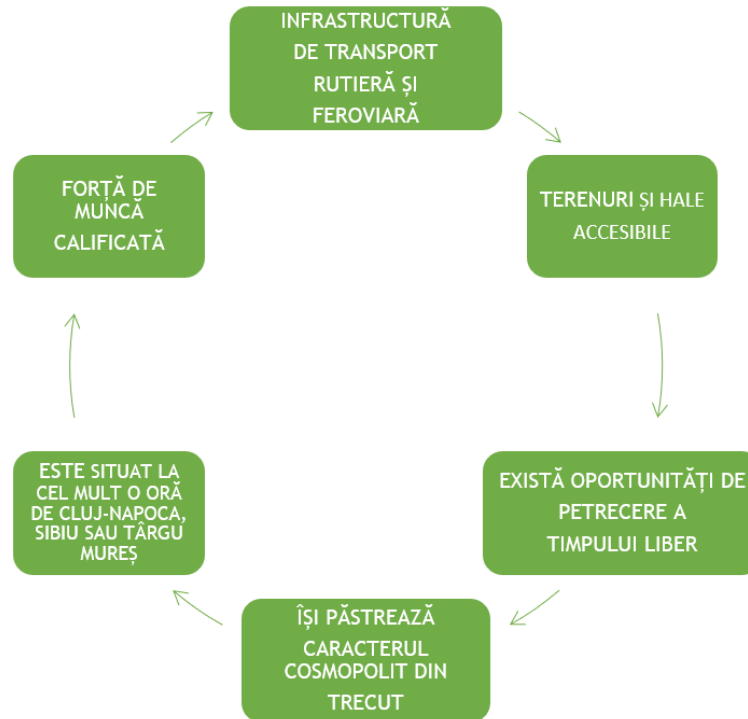
e. Atragerea de investiții, servicii și infrastructura suport pentru afaceri și inovare

- Județul Alba/anul 2014²⁶: concentra 10.063 unități locale active, reprezentând 13,24% din unitățile locale active de la nivelul Regiunii Centru.
- Municipiul Aiud/anul 2020 : număra 635 unități locale active, ce reprezintă 6,31% din totalul județean.
- În anul 2020 au fost înregistrate creșteri ale numărului unităților locale active atât la nivel național (22,77%), cât și regional (25,01%), județean (28,83%) și municipal (49,41%).
- Densitatea întreprinderilor: Municipiul Aiud a atins 25,47 întreprinderi la 1.000 locuitori.²⁷

²⁶ Strategia de dezvoltare a județului Alba 2021-2027/www.cjalba.ro

²⁷ Strategia SMART City a Municipiului Aiud pentru perioada 2021-2027

ATUURI ALE MUNICIPIULUI AIUD:

Accesibilitate și conexiuni:

Municipiul Aiud este situat la:

- 30 km de Alba Iulia,
- 70 km de Cluj-Napoca;
- 100 km de Sibiu;
- 225 km distanță de granița cu Ungaria.

Conexiuni rutiere cu:

- Drumul național DN1;
- Drumul european E81;
- Autostrada Sebeș-Turda (operațională spre Cluj-Napoca; respectiv pe tronsonul spre Alba-Iulia, Sibiu, Nădlac);

Conexiuni feroviare: cu două noduri feroviare-Teiuș și Războieni. Calea ferată care traversează municipiul face legătura spre toate zonele țării, iar nodurile feroviare amintite asigură transportul de mărfuri și persoane, pe rute naționale și internaționale:

- 450 km de București;
- 425 km de Budapesta;

Existența a trei aeroporturi internaționale în apropierea municipiului Aiud:

- Aeroportul Internațional Cluj (75 km)
- Aeroportul Internațional Târgu Mureș (75 km)
- Aeroportul Internațional Sibiu (100 km)

Facilitățile fiscale²⁸: reducerea de la plata impozitului pe clădiri și pentru terenul aferent:

Condiții:

- investiții de minim 150.000 euro: pe o perioadă de 3 ani, în limita echivalentului în lei a valorii maxime de 100.000 euro, acordate unei întreprinderi unice;
- investiții de minim 45.000 de euro pentru societățile care desfășoară activitate în domeniul transportului de mărfuri.

Criteriile de acordare a facilităților fiscale: valoarea investiției; numărul de noi locuri de muncă generate; profil de activitate.

Fosta platformă metalurgică din municipiu (n.a. IMA Aiud):

- Este situată în apropierea gării;
- În această zonă sunt disponibile hale de diferite dimensiuni, dotate cu toate utilitățile necesare;
- Întreaga suprafață este împânzită cu cale ferată. Altfel spus, bunurile produse aici, pot pleca, pe cale feroviară, direct din fabrică spre piețele de desfacere;
- Halele pot fi închiriate sau cumpărate.

Măsurile luate de administrația locală pentru atragerea de investiții:

- Platforma „Invest in Aiud”, <https://investinaid.com>, pe care potențialii investitori găsesc informațiile de bază despre oportunitățile existente în municipiu. Este considerată și un exemplu de economie inteligentă²⁹.
- Preocupare continuă pentru atragerea investițiilor autotohne și străine, în scopul creșterii numărului locurilor de muncă;
- Acordarea de facilități fiscale la plata impozitelor pe clădiri și terenuri pentru investitori, printr-o schema de ajutor de minimis;
- Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de transport și a celei de utilități publice;

f. Cercetare-dezvoltare-inovare

Planul de Dezvoltare a Regiunii Centru 2021-2027³⁰: municipiul Aiud figurează ca pol urban de importanță locală (populație între 20.000 – 30.000 de locuitori).

Municipiul Aiud are potențial natural și uman, favorabil dezvoltării economice, inclusiv cu rol de polarizare pentru localitățile vecine.

Ferma pomicolă din Aiud este administrată în prezent de Stațiunea de Cercetare-Dezvoltare pentru Viticultură și Vinificație (SCDVV) Blaj³¹:

Peste 80 de soiuri de pomi fructiferi sunt produse în pepiniera proprie;

Cea mai variată gamă este la măr (Florina, Ionathan, Starkinson, Idared, Golden Delicios, Golden Spur, Prima, Aromat de Vara, Wagner Premiat, Generos etc.) prun (6 soiuri) și păr (4-5 soiuri);

Activitatea de cercetare se concentrează pe calitatea materialului săditor (ramurile altoite sunt garantate, soiurile sunt certificate).

Podgoria Aiud este unul dintre „polii” viticoli din județul Alba, care a stat la baza formării brandului „Drumul vinului în Țara vinului”.

²⁸ <https://investinaid.com/>

²⁹ Strategia SMART City a Municipiului Aiud pentru perioada 2021-2027

³⁰ Planul de Dezvoltare a Regiunii Centru 2021-2027, <http://www.adrcentru.ro/dez-reg/versiunea-finala-a-planului-de-dezvoltare-regionala-centru-2021-2027/>

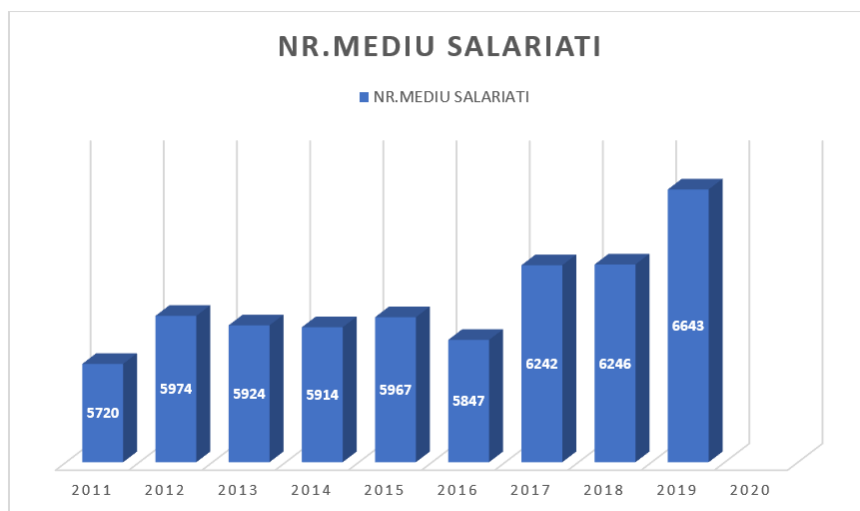
³¹ <https://www.scvblaj.ro>

Uzina de vagoane Aiud:

- Dispune de toate facilitatile necesare pentru construcția de vagoane de marfă noi;
- Deține un laborator pentru testari non-distructive cum ar fi RX, MP, PL, controlul metalografic, tratamente termice etc.

g. Piața forței de muncă

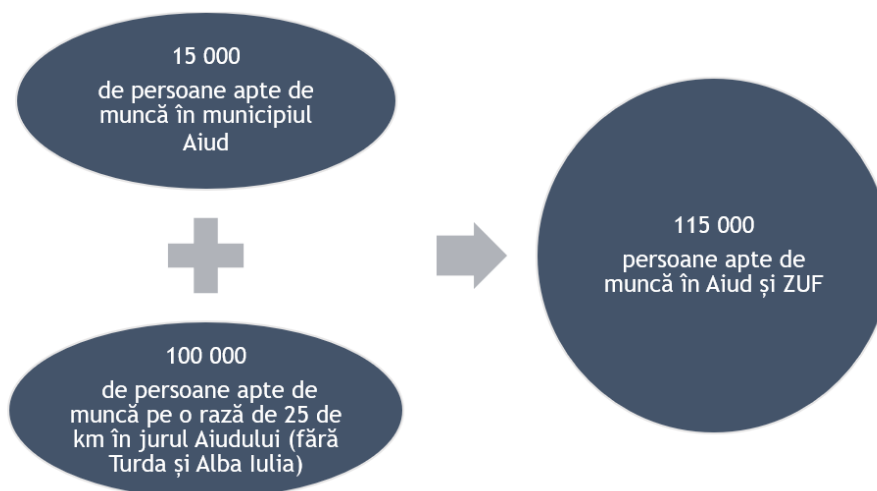
Nr. mediu de salariați: a crescut cu 7,06%, în anul 2020, față de 2011:

Sursa: prelucrare date INSSE/Tempo online, <http://statistici.insse.ro>

Raportat la Zona Urbană Funcțională, în 2020³², Aiudul a avut cel mai mare număr de salariați, 5.699 persoane. Cifra reprezintă 93,06% din totalul înregistrat în ZUF și 6,34% din totalul înregistrat în județul Alba.

Resursele de muncă în Aiud:

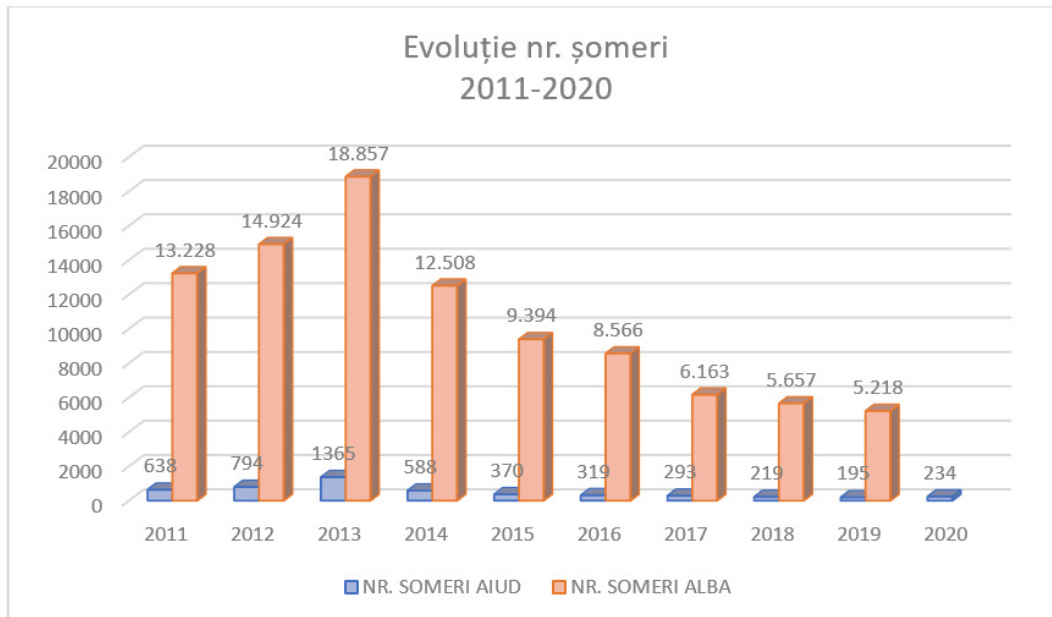
Sursa: Prelucrare date INSSE/Tempo online, <http://statistici.insse.ro>

³² Strategia de Dezvoltare a Zonei Urbane Funcționale Municipiul Aiud pentru perioada 2021-2027

Din totalul șomerilor înregistrați în municipiul Aiud în decembrie 2020, ponderea cea mai mare revine celor de sex feminin, respectiv 52,99%.

Șomajul

Datele statistice arată că evoluția numărului de șomeri înregistrați în Aiud, în perioada 2011-2020, a avut aceeași tendință cu cea înregistrată la nivelul județului Alba.

Sursa : Prelucrare date INSSE/Tempo online, <http://statistici.insse.ro>

Concluzii, provocări, resurse și tendințe

- Existența unui oraș-magnet, cum este Cluj Napoca, la doar 70 de km de municipiul Aiud, reprezintă o provocare pentru administrația locală, ca pol de atracție pentru tineri și motor de creștere economică.
- Forță de muncă latentă, care poate fi activată, cel puțin parțial, pe piața muncii prin măsuri de ocupare.
- Identificarea soluțiilor pentru creșterea ocupării, a participării pe piața forței de muncă, dar și creșterea calității resurselor umane ce alcătuiesc forța de muncă.
- IMM-urile - cele care contribuie la creșterea productivității, a competitivității economice, la diversificarea producției locale și la crearea de locuri de muncă-majoritare și în municipiul Aiud-, au un nivel relativ ridicat de vulnerabilitate. În cazul unor crize economice majore, dispun de resurse financiare limitate și de un spațiu redus de manevră economică.
- Înființarea unui Parc Industrial, Logistic și de Servicii
- Înființarea unui Incubator și accelerator de afaceri.
- Dezvoltarea unor rețele locale de colaborare cu operatorii economici din Aiud și zona urbană funcțională, prin înființarea unei structuri asociative de promovare și reprezentare.

PROFIL SPAȚIAL ȘI FUNCȚIONAL

a. Rețeaua de localități

Localități componente și aparținătoare ale municipiului Aiud³³:

Localitate	Suprafață
Aiud și Aiudul de Sus	5,44 km ² /544,54 ha
Localități componente	
Gâmbaș	0,25 km ² /25,14 ha
Măgina	0,79km ² /78,70 ha
Păgida	0,22 km ² /22,45 ha
Localități aparținătoare	
Ciumbrud	0,81 km ² /80,81 ha
Sâncrai	0,65 km ² /65,48 ha
Gârbova de Jos	1,04 km ² /103,69 ha
Țifra	0,06 km ² /6,40 ha
Gârbova de Sus	0,52 km ² /52,24 ha
Gârbovița	0,28 km ² /28,14 ha
142,2 km ² Suprafață totală teritoriu administrativ al municipiului Aiud	

Denumiri latinești, grecești, germane, maghiare sau maghiarizate, sub care a fost cunoscut municipiul Aiud³⁴:

- **Colonia ANNIA sau AD - ANNIAM;**
- **AEGIDIOPOLIS;**
- **STRASSBURG AM MIERESCH;**
- **ENILD, ENID, ENUD, ENUGD;**
- **VILLA AEGYIDI;**

³³ INSSE/Tempo online, <http://statistici.insse.ro>

³⁴ <http://www.aiud.ro>

- **VILLA DE ENUDIO;**
- **NOGENYD;**
- **VIA AEGIDIUS;**
- **MAIOR ENYED;**
- **GROSS ENYED;**
- **NAGY ENYED.**

b. Relații teritoriale și navetism

Delimitare administrativă³⁵:

N: comuna Mirăslău

N-V: Livezile

N-E: Ocna-Mureș

V: Râmeț

S-V: Stremț

S-E: Rădești

E: Lopadea Nouă

S: Teiuș

Distanțe rutiere față de principalele orașe³⁶ :

- 35 km de Alba Iulia (reședința județului Alba)
- 70 km de Cluj Napoca
- 100 km de Sibiu
- 250 km față de Brașov
- 245 față de Timișoara
- 260 față de Oradea
- 609 față de Constanța
- 450 km de București
- Distanțe rutiere față de cele mai apropiate aeroporturi internaționale:
- 75 km-Aeroportul Internațional Cluj
- 75 km -Aeroportul Internațional Târgu Mureș
- 100 km-Aeroportul Internațional Sibiu

Distanțe rutiere până la cele mai apropiate puncte de frontieră:

- Nădlac – 324 km
- Vârșand – 293 km
- Turnu – 294 km
- Cenad – 325 km
- Stamora Moravița – 304 km (cu Serbia)

Punctele extreme ale Aiudului sunt cuprinse între coordonatele 46o32' longitudine nordică și 23o72' latitudine estică, iar cotele de altitudini sunt: 258 m în centru, 270 m pe dealul Cocoșu și 367 m pe Dealul de Strajă³⁷.

³⁵ Strategia de Dezvoltare a Zonei Urbane Funcționale Municipiul Aiud pentru perioada 2021-2027

³⁶ <https://distanta.ro/>

³⁷ Strategia de Dezvoltare a Zonei Urbane Funcționale Municipiul Aiud pentru perioada 2021-2027

c. Zonificare funcțională și identificarea zonelor de dezvoltare ale municipiului Aiud

Crezul economic al administrației locale³⁸: „Atunci când un antreprenor prosperă, comunitatea prosperă”

Măsuri de zonificare funcțională:

- Zona fostei platforme metalurgice din municipiu (n.a. IMA Aiud):
- Este situată în apropierea gării;
- Este zona în care sunt disponibile hale de diferite dimensiuni, dotate cu toate utilitățile necesare;
- Halele pot fi închiriate sau cumpărate;
- Întreaga suprafață este împânzită cu cale ferată.

Zona fermei pomicole din Aiud³⁹ este locul în care sunt produse, în pepiniera proprie, peste 80 de soiuri de pomi fructiferi. Cea mai variată gamă este la măr (Florina, Ionathan, Starkinson, Idared, Golden Delicios, Golden Spur, Prima, Aromat de Vara, Wagner Premiat, Generos etc.), prun (6 soiuri) și păr (4-5 soiuri).

Zona Uzinei de vagoane Aiud⁴⁰ dispune de toate facilitățile necesare pentru construcția de vagoane de marfă noi. O listă a terenurilor și hălelor disponibile în municipiul Aiud poate fi consultată pe www.investaiud.ro.

Prioritate pentru administrația locală: dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de transport și a celei de utilități publice.

d. Zone cu resurse importante de patrimoniu antropic și natural

Municipiul Aiud are potențial antropic și natural favorabil dezvoltării economice, inclusiv cu rol de polarizare pentru localitățile din ZUF, dar și pentru județ și regiune.

Resursele antropice actuale, turistice și culturale, din municipiul Aiud au prins contur, în timp, prin eforturile și creația umană. Pe scurt, patrimoniul antropic actual este o îmbinare de elemente culturale, istorice, tehnice și economice, care dau identitate municipiului Aiud. Majoritatea obiectivelor turistice actuale și-au dobândit această valență de-alungul timpului. Inițial au avut funcții ecleziastice, economice, culturale sau sociale.

Punctăm, mai jos, principalele obiective turistice și culturale care individualizează Aiudul în peisajul orașelor din Transilvania cu patrimoniu însemnat și care au și potențialul de a contribui la dezvoltarea socială și economică a urbei⁴¹:

Cetatea Aiudului. De secole, este principalul „străjer” al orașului de pe Mureș, mărturie a muncii și măiestriei meșterilor și artiștilor care i-au împodobit „mantia” cu nouă turnuri, bastioane și zidurile masive. Complexul fortificat are strânse legături cu istoria orașului, derulate de-alungul mai multor veacuri. Cetatea a fost martora unor evenimente sociale, politice importante din istoria orașului, dar și Transilvaniei, Cel mai important edificiu din incinta Cetății este considerat Biserica ridicată în stil gotic transilvănean, la sfârși-

³⁸ <https://investinaiud.com/>

³⁹ <https://www.scvblaj.ro/>

⁴⁰ <https://www.uvaiud.ro/>

⁴¹ <https://www.aiudulmeu.ro/>

tul secolului al XV-lea. Importanța cetății este potențată și de: Biserica Evanghelică-Lutherană, Biserica Reformată-Calvină, Casa voievodală Bethlen, clădirea oficiului parohial, clădirea parohială, vechea casă a clopotarului, vechea casă parohială evanghelică, turnurile-Măcelarilor, Croitorilor, Cizmarilor, Blănarilor, Dogarilor, Olarilor, Lăcătușilor, porții, Kalendas.

Muzeul de istorie - piesele din patrimoniul muzeului reconstituie istoria orașului, de la sfârșitul paleoliticului și până în perioada contemporană.

Muzeul de Științele Naturii Aiud este unul dintre cele mai vechi muzee de acest fel din România. Este o destinație, recreativă cât și educațională, pentru localnici și vizitatori, prin colecțiile generoase de mineralogie, petrografie, botanică și zoologie, paleontologie antrenează adună categorii diversificate de public.

Colegiul Național Bethlen Gábor. Clădirea amintește de Colegiul Academic fondat de Bethlen Gábor-Principe al Transilvaniei. Inițial, a funcționat la Alba Iulia, până la invazia turco-tătară din 1658. Din 1662, a fost mutat la Aiud. În timp a avut diverse funcțiuni didactice și non didactice. Din 1993, funcționează ca și liceu teoretic, iar din 1993 are rang de Colegiu.

Muzeul de Istorie școlară Bethlen Gábor. Este amenajat în incinta Colegiului cu același nume. Cele mai multe piese au fost descoperite în sălile vechiului atelier de desen al Colegiului Bethlen Gábor. Documentele didactice, fotografiile vechi, activitatea dascălilor care activat aici sunt o dovadă a trecutului și prezentului în slujba educației.

Municipiul Aiud figurează și pe harta evenimente anuale, de rang național și internațional, precum: Festivalul Internațional de Folclor; Tabăra Internațională de Artă Plastică „Inter-Art”, Ziua Rozelor.

Concluzii, provocări, resurse și tendințe

La momentul realizării Strategiei, obiectivele enumerate mai sus nu erau incluse în circuite și rute tematice de vizitare naționale și europene. Prin urmare, se impune promovarea Cetății Aiudului și a obiectivelor care dau identitate municipiului pe rute turistice de profil (ex. Ruta Cetăților, Destinație Europeană de Excelență, rutele și itinerariile culturale europene);

Necesitatea înființării unui Centru de informare, promovare și valorificare a potențialului turistic natural și antropoc din Aiud și zona urbană funcțională.

Existența unui oraș-magnet, cum este Cluj-Napoca, la doar 70 de km de municipiul Aiud, reprezintă o provocare pentru administrația locală, ca pol de atracție pentru tineri și motor de creștere economică.

INFRASTRUCTURA DE TRANSPORT ȘI MOBILITATE

a. Conectare la coridoarele majore de transport existente și propuse

Planul de Mobilitate Urbană Durabilă pentru UAT Municipiul Aiud 2014-2020-PMUD⁴²: este documentul strategic cadru la care se raportează toate inițiativele/ acțiunile dedicate mobilității, până la reactualizarea PMUD.

Prioritățile la nivel Regiunii Centru 2021-2027⁴³: creșterea accesibilității regionale vizează modernizarea și creșterea capacității de transport a drumurilor de importanță regională care asigură conexiunile la rețeaua TEN-T (rețeaua transeuropeană de transport), precum și realizarea de noi conexiuni rutiere acolo unde situația o impune.

Municipiul Aiud este situat în apropierea a două magistrale rutiere⁴⁴ importante:

- Coridorul de Transport Pan-European nr. IV (Nădlac – Arad – Timișoara – Lugoj – Deva – Orăștie – Sebeș – Sibiu – Pitești – București – Drajna – Cernavoda – Constanța), cel care asigură legătura Vest – Est, cu efecte benefice asupra transportului de marfă și a celui de turism.
- Autostrada A3 (numită și Autostrada Transilvania pe porțiunea Brașov-Borș) face legătura dintre București și ieșirea spre Ungaria prin Borș.
- Stația CFR Aiud: este racordată la rețeaua feroviară Trans Europeană de Transport TEN-T central⁴⁵

b. Accesibilitate rutieră

Conexiuni rutiere⁴⁶ cu:

- Autostrada Sebeș-Turda. De curând, se circulă de la un capăt la altul pe A10, Sebeș-Turda. Cu o lungime de 70 de kilometri, A10 face legătura între alte două autostrăzi, A1 (București – Nădlac) în zona Sebeș și A3 (Borș – Brașov), la Turda.
- Autostrada este soluția optimă pentru transportul de tranzit, iar unul dintre efectele pozitive imediate este diminuarea traficului în interiorul municipiului Aiud. Reducerea traficului greu este sinonimă și cu reducerea poluării.
- Drumul național DN1;
- Drumul european E81;

Drumuri care tranzitează municipiul Aiud:

- DN1-E81-de la sud la nord
- DJ 107 E și DJ 107Z- de la vest la est

⁴² <http://www.aiud.ro/>

⁴³ <http://www.adrcentru.ro/wp-content/uploads/2020/12/4.-Strategia-de-Dezvoltare-Regionala-2021-2027.pdf>

⁴⁴ <http://www.cfr.ro>

⁴⁵ <http://www.cfr.ro>

⁴⁶ Strategia de mobilitate și conectivitate în județul Alba 2022-2027, https://judetul-alba.ro/incarcari/2021/12/STRATEGIE-DE-MOBILITATE_compressed.pdf

- DJ 107 I și DJ 107M-de la est la vest
- Municipiul Aiud este situat la:
- 30 km de Alba Iulia,
- 70 km distanță de Cluj-Napoca;
- 100 km distanță de Sibiu;
- 225 km distanță de granița cu Ungaria.

c. Parcări

Parcări publice	250
Parcări rezidențiale	1.331

Sursa: *Strategia de Dezvoltare a Zonei Urbane Funcționale Municipiul Aiud pentru perioada 2021-2027*

Criteriul de atribuire locuri de parcare este prin procedură de licitație, sub forma unui abonament valabil până la 31 decembrie a anului în curs; prelungirea se face prin acte adiționale pe perioade succesive de maxim 12 luni. Persoanele încadrate într-o grupă de handicap primesc loc de parcare cu prioritate și gratuit. În zona centrală a municipiului nu se percepe taxă pentru ocuparea locurilor de parcare.

d. Accesibilitate ferată

- Linia Teiuș-Războieni-cale ferată normală dublă electrificată-, asigură legătura municipiului cu rețeaua feroviară națională.
- Nodurile feroviare Teiuș și Războieni asigură transportul de mărfuri și persoane, pe rute naționale și internaționale.
- Stația CFR Aiud⁴⁷: amplasată pe linia magistrală 300: București - Brașov - Cluj-Napoca – Oradea.
- Profil stație de cale ferată Aiud: Haltă de mișcare, amplasată pe tronson de circulație interoperabilă, deschisă traficului de călători și mărfuri
- Arealul de studiu este racordat la rețeaua națională de cale ferată în stația Aiud, amplasată pe linia magistrală 300: București - Brașov - Cluj-Napoca - Oradea
- Distanțe feroviare⁴⁸:
- -450 km de București;
- -425 km de Budapesta
- 53 de trenuri, Regio și Interregio, au ca punct de plecare/sosire stația CFR Aiud, pe parcursul unei zile, în intervalul orar 00.00-23.59 (Sursa: www.cfr.ro)
- Trenurile Regio sunt folosite pentru deplasări pe distanțe scurte, iar cele InterRegio pentru a ajunge la Timișoara, Satu Mare, București etc.
- Localitățile componente și aparținătoare ale municipiului Aiud nu sunt conectate direct la rețeaua feroviară.

⁴⁷ www.cfr.ro

⁴⁸ www.cfr.ro

e. Accesibilitate aeriană

În apropierea municipiului Aiud există trei aeroporturi internaționale:

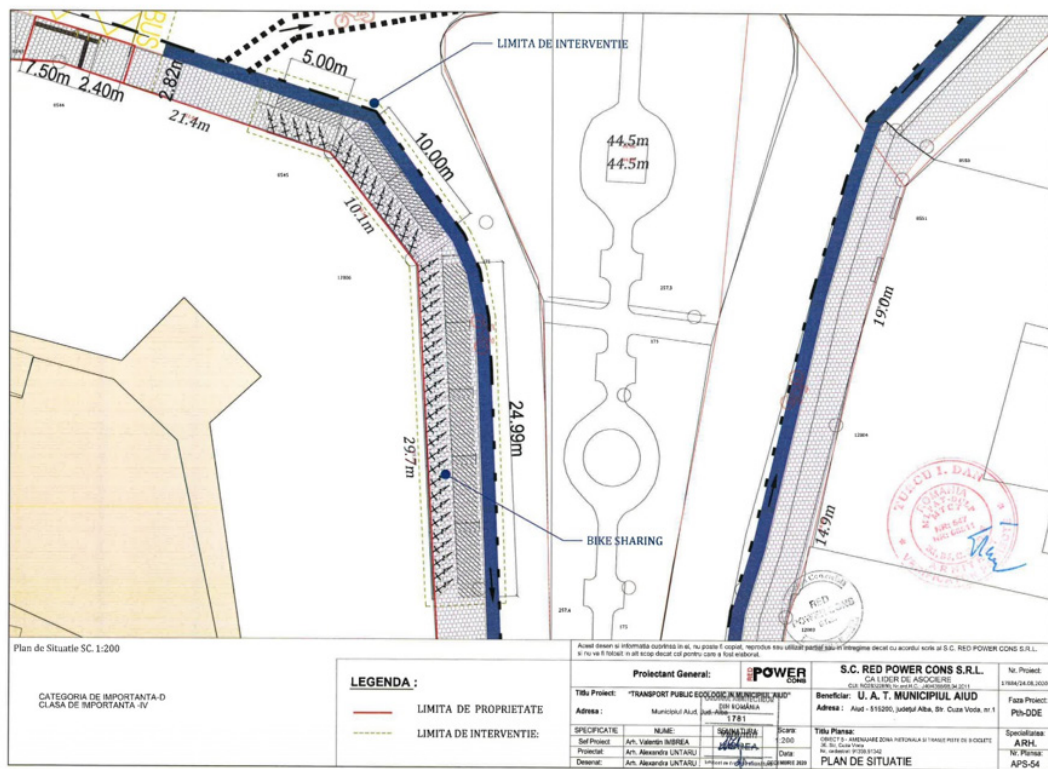
- Aeroportul Internațional Cluj (80 km)
- Aeroportul Internațional Târgu Mureș (123 km)
- Aeroportul Internațional Sibiu (116 km)

f. Infrastructura pentru deplasări nemotorizate

Mersul pe jos, pe bicicletă sau trotinetă sunt avute în vedere de echipa Primăriei Aiud în toate proiectele de infrastructură/mobilitate, aflate în derulare, dar și pe cele viitoare.

Unul dintre proiectele concrete dedicate infrastructurii nemotorizate este „Transport public ecologic în municipiul Aiud”⁴⁹-aflat în derulare. Prin proiect vor fi amenajate 3 piste de biciclete:

- Traseul 1: DJ 107E (intersecție cu strada Gării, punct de întoarcere – capăt), strada Ion Creangă până la intersecția cu strada Sergent Hațegan (punct de întoarcere – capăt)
- Traseul 2: strada George Coșbuc (intersecție cu strada Gării, punct de întoarcere – capăt), strada Stadionului, strada Iuliu Maniu, strada Băilor, strada Piața Cuza Vodă, Piața Consiliul Europei, strada Cuza Vodă, strada Transilvaniei, strada Morii (până la intersecția cu strada Stadionului, punct de întoarcere – capăt)
- Traseul 3: strada Bethlen Gabor (intersecție cu DN 1) până la intersecția cu strada Gheorghe Doja (punct de întoarcere, capăt).

Sugestie vizuală amenajare zone pietonale și trasee piste de biciclete/Sursa : Primăria municipiului Aiud

Stații de Bike Sharing:

- strada Cuza Vodă – terminal închiriere
- strada Transilvaniei – stație predare / preluare
- strada Iuliu Maniu – stație predare / preluare

g. Transportul în comun
Caracteristicile cheie ale transportului în comun local actual⁵⁰:

- 9 linii de autobuz;
- Există un grad de suprapunere ridicat al liniilor de transport public între zona centrală și Piața Gării;
- 6:00-24:00: este intervalul în care circulă autobuzele în zilele lucrătoare;
- Linia 1-are frecvența cea mai mare;
- Sistemul de transport public din municipiu asigură o bună deservire a călătorilor doar în zonele/localitățile aflate pe principalele coridoare de transport:

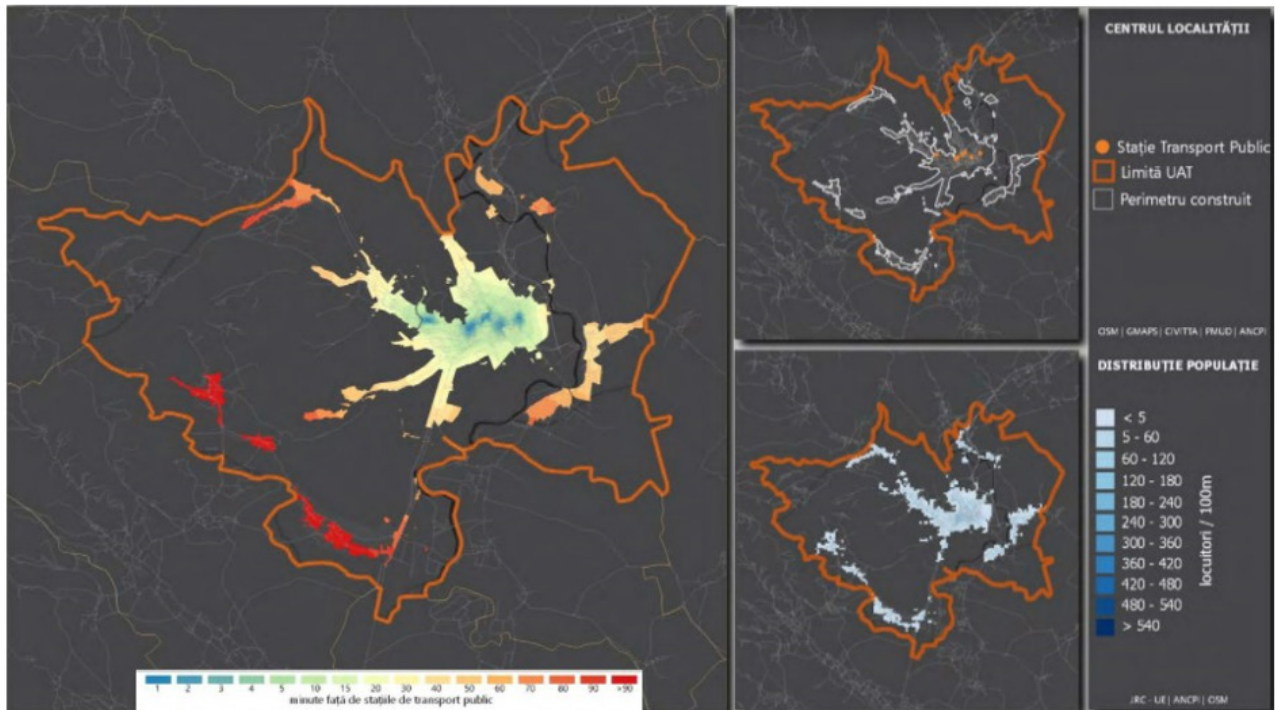
Nr. linie	Traseu	Lungimea traseului (km)
1	Aiud - Aiudul de Sus - Măgina	9,5
2	Aiud - Ciumbrud - Sâncrai	10,5
3	Aiud - Ciumbrud	6,6
4	Aiud - Gârbova de Jos - Gârbovița - Gârbovița de Sus	17
5	Aiud - Gârbova de Jos	7
6	Aiud - Gâmbas - Pagida	8
7	Aiud - Hepat	3
8	Aiud - Gheorghe Doja	2
9	Aiud - Hotar 34	2

Sursa: PMUD Aiud

- Număr de călătorii în 2021: 15881, conform datelor furnizate de Primăria municipiului Aiud.
- Datele din 2018, disponibile pe www.citadini.ro, arată că 29% din populația totală a Aiudului se afla la 0,5 km de o stație de mijloc de transport public care circulă cel puțin la fiecare 20 de minute.

⁵⁰ PLANUL DE MOBILITATE URBANĂ DURABILĂ (PMUD) al municipiului, actualizat în 2018/ www.aiud.ro

Harta accesului la stațiile de transport în comun din municipiul Aiud/date 2018:

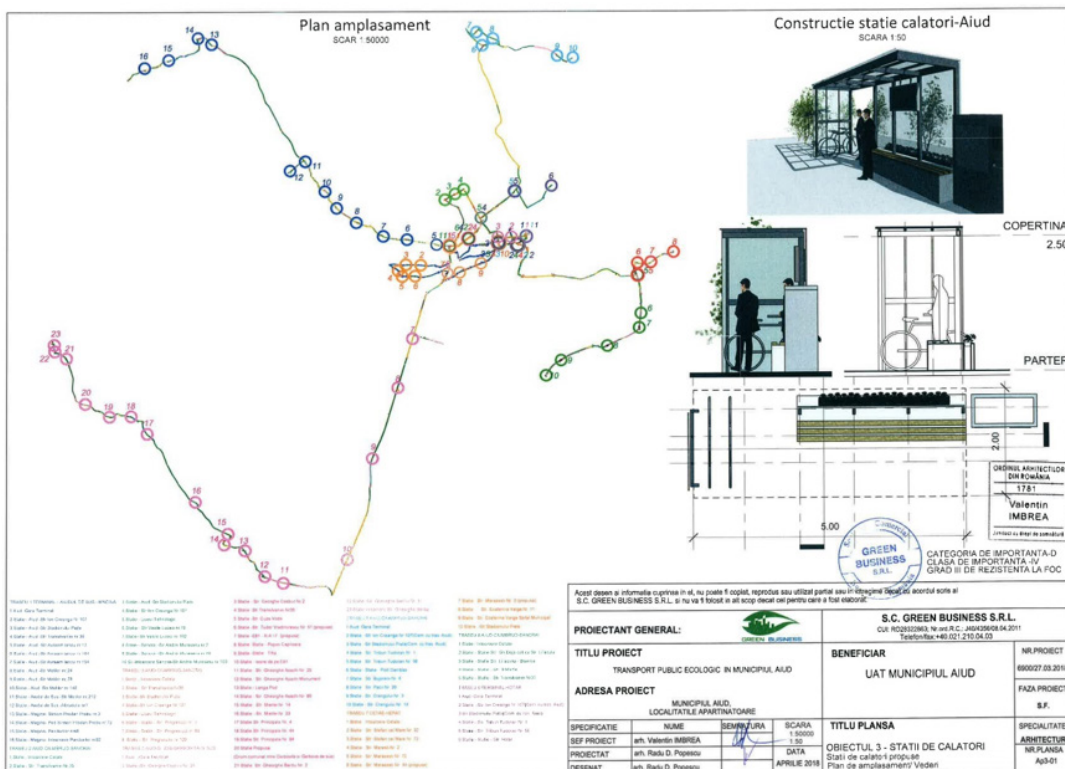
Sursa: www.citadini.ro

- Bilete și abonamente de călătorie: se pot cumpăra de la conducătorul auto, respectiv de la punctul de lucru al operatorului.
- Finanțarea operării: este asigurată din veniturile proprii ale operatorului (încasări din vânzarea legitimațiilor și contravaloarea subvențiilor acordate de autoritatea locală pentru diferite categorii de utilizatori);

Prin proiectul „*Transport public ecologic în municipiul Aiud*”⁵¹ - aflat în derulare:

- vor fi cumpărate 16 autobuze electrice;
- se vor amenaja 16 stații de încărcare (strada Cuza Vodă, DN 1– în apropierea intersecției cu strada Avram Iancu; strada Gheorghe Lazăr– la intersecția cu DJ 107 M; strada Gării- strada Tribunal Tudoran – la intersecția cu strada Câmpului);
- vor fi amenajate 28 de stații intermediare de călători.

⁵¹ www.aiud.ro

Sugestie vizuală amenajare stații de călători, prin proiectul de transport ecologic/Sursa: Primăria municipiului Aiud

Străzi propuse pentru modernizare în 2022 în municipiul Aiud, conform datelor furnizate de reprezentanții Primăriei:

Nr. străzi propuse pentru modernizare în municipiul Aiud în 2022	Lungimea totală a străzilor (în metri)	Categorii
36	21810 m	III și IV

Străzi propuse pentru modernizare în 2022 în localitățile CIUMBRUD, GÂMBAȘ, GÂRBOVA DE JOS, GÂRBOVA DE SUS, MĂGINA, PĂGIDA, SÂNCRAI, ȚIFRA, conform datelor furnizate de reprezentanții Primăriei:

Nr. străzi propuse pentru modernizare în localitățile aparținătoare municipiului Aiud în 2022	Lungimea totală a străzilor (în metri)	Categorii
39	22435 m	III și IV

h. Transport intermodal

- Măsurile concrete ale administrației locale sunt în concordanță cu PLANUL DE MOBILITATE URBANĂ DURABILĂ (PMUD)⁵² al municipiului, actualizat în 2018.
- Documentul strategic propune asigurarea unei mobilități urbane durabile, prin luarea în calcul a

⁵² PLANUL DE MOBILITATE URBANĂ DURABILĂ (PMUD) al municipiului, actualizat în 2018/ www.aiud.ro

tuturor modurilor de transport la nivel municipiului. Altfel spus, exploatarea tuturor oportunităților de dezvoltare durabilă și minimizării componentelor cu impact negativ.

La momentul realizării SIDU, nu există transport intermodal în municipiul Aiud și ZUF.

Un prim terminal intermodal va fi realizat lângă Aiud⁽¹⁰⁾, printr-o investiție de 15 milioane de dolari a companiei DP World, unul dintre cei mai mari operatori portuari din lume. Terminalul care va conecta zona centrală a României cu portul Constanța. Terminalul va fi localizat în Aiud Intermodal Park România, investiție aflată în curs de realizare de către dezvoltatorul belgian ILD.

- Capacitatea de procesare a terminalului: de peste 50.000 de containere TEU (twenty-foot equivalent unit)/an;
- Capacitatea de stocare de 3.000 de containere TEU (twenty-foot equivalent unit).
- Terminalul va deveni operațional în prima jumătate a anului 2023.
- Parcul logistic va cuprinde și diverse alte facilități pentru producție și viitoare dezvoltări logistice, care vor ocupa o suprafață totală de peste 80.000 mp.

Punctăm și prioritățile administrației locale, care contribuie la dezvoltarea intermodalității:

- Amenajarea unei parcări colective de tip Park & Ride
- Dezvoltarea unui terminal de transport public urban /județean

Efecte pozitive ale transportului intermodal prognozate:

- Diminuarea ponderii transportului individual cu autovehiculul personal
- Reducerea emisiilor de substanțe poluante și gaze cu efect de seră, dar și a zgomotului.

i. Siguranța în trafic

Siguranța circulației este unul dintre elementele cheie luate în calcul la elaborarea PMUD aflat în vigoare, la stabilirea măsurilor de reglementare și educare în acest domeniu vital pentru orice municipalitate.

Punctăm, mai jos, câteva dintre prioritățile actuale ale administrației locale, care să contribuie la gestionarea cât mai eficientă a traficului, la creșterea gradului de siguranță în trafic, la multiplicarea opțiunilor de mobilitate urbană:

- Studiu de trafic, care să fundamenteze organizarea circulației în vederea reducerii congestiei și a efectelor externe generate de aceasta;
- Amenajare parcare colectivă de tip Park&Ride;
- Măsuri de reducere a vitezei de circulație în zonele vulnerabile ale municipiului.

Tabloul propriu-zis al siguranței rutiere a fost analizat în raport cu accidentele înregistrate pe șoselele din municipiul Aiud și localitățile componente și aparținătoare.

Perioada analizată 2020- 2021:

Consecințe accidente rutiere	2021	2020
Nr. Accidente grave	2	7
Nr. Persoane rănite în accidente grave	2	4
Accidente mortale	0	4
Nr. accidente ușoare	27	14

Nr. Persoane rănite în accidente ușoare	31	20
Cauze principale ale accidentelor:	<ul style="list-style-type: none"> viteza neadaptată la condițiile de drum; alte preocupări în timpul mersului. 	
Acțiuni preventive pentru siguranță rutieră:	<ul style="list-style-type: none"> activitățile curente specifice de supraveghere, dirijare și control trafic rutier; acțiuni punctuale, pentru prevenirea evenimentelor rutiere cu consecințe grave. 	
Acțiuni preventive pentru educație rutieră:	<ul style="list-style-type: none"> activități în unitățile de învățământ din municipiu, dar și distinct pe anumite categorii de conducători auto (exemplu - transport elevi). 	
Principalul obiectiv al polițiștilor rutieri din Aiud:	<ul style="list-style-type: none"> siguranța traficului rutier pe drumurile publice; asigurarea continuității dispozitivului rutier și reorientarea unor elemente de dispozitiv pentru realizarea unei prezențe active pe principalele drumuri, în vederea fluidizării circulației și prevenirii evenimentelor rutiere. 	

Sursa: Prelucrare date furnizate de către INSPECTORATUL DE POLIȚIE JUDEȚEAN ALBA, la solicitarea realizatorilor documentului strategic de față

j. Transportul de mărfuri

- Datele publicate pe site-ul oficial al Primăriei Aiud arată că administrația locală a instituit măsuri de restricționare a circulației autovehiculelor de marfă, a căror masa totală maximă autorizată depășește 3,5 tone pe străzile din zona urbană;
- Traseul actual ocolește zona centrală, însă traversează cartiere rezidențiale și zone vulnerabile, precum zona din proximitatea Spitalului Municipal, zona Pieței
- agroalimentare, areal frecventat și de mulți pietoni;
- Programul de aprovizionare actual a unităților comerciale din municipiu este reglementat periodic de către administrația locală.
- Tot pe lista priorităților rămâne și reorganizarea periodică a traseelor pentru accesul vehiculelor aflate în discuție.
- Măsurile contribuie și la reducerea poluării urbane (chimică, fonică) și a concentrației de gaze cu efect de seră produse de sectorul transporturi.
- Fluxurile de autovehicule de marfă, cu masa totală maximă autorizată mai mare de 7,5 tone, aflate în tranzit, nu pot fi preluate, ca urmare a lipsei unei centuri ocolitoare a municipiului.

ECHIPAREA TEHNICO-EDILITARĂ

a. Alimentare cu apă potabilă

- 97,3 km - lungimea totală a rețelei simple de distribuție a apei potabile în Aiud, față de 32,3 în 1990⁵³;
- 3080 metri cubi pe zi- capacitatea instalațiilor de producere a apei potabile în Aiud în 2020;
- 998 metri cubi pe zi- cantitatea de apă potabilă distribuită consumatorilor din Aiud în 2020;
- Abonați apă potabilă în 2021: 9095 în gospodării și 474 în instituții, conform datelor furnizate de către reprezentanții Primăriei.
- Aproximativ 17 % din populația județului Alba⁵⁴ nu dispune de acces la apă potabilă din surse controlate. În aceste zone DSP monitorizează calitatea apei de băut din sursele publice locale.
- Calitatea apei potabile din Municipiul Aiud este sintetizată în tabelul de mai jos, în baza datelor SC APA CTTA SA Alba, citate în Raport privind starea factorilor de mediu pe anul 2020 în județul Alba⁵⁵

Localitate	Număr de probe prelevate din rețeaua de distribuție Teste bacteriologice care nu corespund standardelor Teste chimice care nu corespund standardelor	Număr de probe prelevate din rețeaua de distribuție Teste bacteriologice care nu corespund standardelor Teste chimice care nu corespund standardelor %	Număr de probe prelevate din rețeaua de distribuție Teste bacteriologice care nu corespund standardelor Teste chimice care nu corespund standardelor %
AIUD	57	0.4	1,86

Sursa: prelucrare date <https://apaalba.ro/>

b. Rețeaua de canalizare

- Municipiul este pe locul 2 în topul localităților din Alba cu cele mai dezvoltate sisteme de canalizare, după Alba Iulia;
- 50,8 km-lungimea totală simplă a conductelor de canalizare din Aiud în 2018.
- Evoluția, în km, a lungimii totale simple a conductelor de canalizare, în perioada 2013-2020, este redată în tabelul de mai jos

⁵³ INSSE/Tempo online, <http://statistici.insse.ro>

⁵⁴ <https://apaalba.ro/>

⁵⁵ Raport privind starea factorilor de mediu pe anul 2020 în județul Alba, <http://apmab-old.anpm.ro/>

Localitate	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Municipiul Aiud	38,7	50,8	50,8	50,8	50,8	50,8	50,8	50,8

- 5616 metri cubi/zi -Debitul stației pentru curățirea (prin decantare, tratare chimică, biologică etc.) a apelor reziduale de substanțe poluante.

c. Managementul deșeurilor

Aiudul este inclus în Zona 1/Subzona1.2. de colectare a deșeurilor, alături de comunele: Râmeț, Rădești, Rimetea, Lopadea Nouă, Livezile, Miraslău, Ponor.

- 5718 tone/an-cantitatea de deșeuri menajere colectate de la populație în zona Aiud în 2020⁵⁶.
- 29.328-nr. locuitori deserviți în 2020

Instalația de sortare de la Aiud:

- Tipuri de deșeuri sortate: hârtie și carton, plastic, metal.
- 15.000 tone/an: capacitatea ce poate fi utilizată, maxim 5000 tone.

Datele Agenției pentru Protecția Mediului (APM) Alba arată că:

- deșeurile menajere similare și colectate în amestec constituie ponderea majoritară/. La nivelul acestei categorii a fost înregistrat/ o creștere cu aproximativ 5% în anul 2019 față/ de anul 2014;
- cea mai însemnată/ creștere se manifestă/ în rândul deșeurilor menajere și similare colectate separat, cantitatea din anul 2019 fiind de aproape 2,12 ori mai mare față/ de anul 2014.

Deșeuri colectate de municipalități în anul 2019:

Deșeuri colectate Procent (%)	Cantitate colectată (mii tone)	Procent (%)
Deșeuri menajere	82,102	87,2
Deșeuri din servicii municipale	11,137	11,8
Deșeuri din construcții/demolări	0,950	1,0
TOTAL	94,189	100%

Sursa: APM ALBA/ Raport privind starea factorilor de mediu pe anul 2020 în județul Alba

⁵⁶ Raport privind starea factorilor de mediu pe anul 2020 în județul Alba, <http://apmab-old.anpm.ro/>

Eliminarea deșeurilor municipale: se realizează exclusiv prin depozitare. Până în prezent, nu au fost puse în funcțiune instalații pentru incinerarea deșeurilor municipale. Situația din municipiu este similară cu cea din județul Alba, unde, în 2019⁵⁷, cca.97 % din cantitatea de deșeuri municipal colectată de operatorii de salubritate a fost eliminată prin depozitare, numai 2,9 % fiind valorificat prin reciclare materială sau valorificare energetică.

Evoluția cantităților de deșeuri colectate în amestec sortate la stația din Aiud este sintetizată în tabelul de mai jos:

2014	6.920
2015	6.470
2016	7.924
2017	6.563
2018	7.925
2019	8.714

Sursa: date APM Alba, cuprinse în Raportul de Mediu / „Planul Județean de Gestionare a Deșeurilor 2020-2025”

Cantitatea de deșeuri rezultate de la stațiile de sortare și eliminate a marcat reduceri în cantitățile eliminate în cazul stației de la Aiud: 6850 tone în 2019, față de 7400 în 2018.

Parametrii Stației de epurare de la Aiud în 2019⁵⁸:

Denumirea stației de epurare	Număr de locuitori deserviți	Echivalent locuitor	Cantitate estimată de nămol (t/an subst. uscată)
Aiud	17.641	24.000	141.6

Sursa datelor: S.C. APA CTTA S.A. ALBA / cuprinse în Raportul de Mediu / „Planul Județean de Gestionare a Deșeurilor 2020-2025”

Reabilitarea și extinderea sistemelor de apă și apă uzată în Județul Alba, 2014-2020 care cuprinde o secțiune întreagă dedicată managementului nămolului.

Biodeșeurile colectate separat la Aiud sunt tratate prin compostare în cadrul Centrului de Management Integrat al Deșeurilor de la Galda de Jos (operațional din mai 2021), prin utilizarea celulelor de tratare biologică.

Stația de tratare mecano-biologică de la Galda de Jos: aici se tratează exclusiv deșeuri nepericuloase, conform HG 349/2005 privind depozitarea deșeurilor, și anume: deșeuri municipale; deșeuri verzi provenite din colectare selectivă; deșeuri de lemn provenite din prelucrarea lemnului; deșeuri de hârtie contaminată, care nu poate fi valorificată prin reciclare; alte deșeuri compostabile (ex. resturi de mâncare, resturi vegetale. etc.).

La nivelul municipiului Aiud există și puncte de colectare pentru: aparate de uz casnic de mici și mari dimensiuni; echipamente informatice și echipamente pentru comunicații electronice; aparate electrice de consum și panouri fotovoltaice, echipamente de iluminat; unelte electrice și electronice etc. Cantitatea de

⁵⁷ Raport privind starea factorilor de mediu pe anul 2020 în județul Alba, <http://apmab-old.anpm.ro/>

⁵⁸ Date S.C. APA CTTA S.A. ALBA/ cuprinse în Raportul de Mediu/“Planul Județean de Gestionare a Deșeurilor 2020-2025”

DEEE este colectată atât prin intermediul operatorilor de salubritate, cât și prin alți operatori economici autorizați pentru colectarea acestei categorii de deșeuri.

Activitatea de colectare și tratare a vehiculelor scoase din uz la nivelul era gestionată în 2020 de un operator autorizat de Poliție, RAR, Mediu. Lista este actualizată periodic pe Lista operatorilor economici autorizați pentru colectare/tratare VSU se actualizează periodic pe <http://apmab.anpm.ro/>

La nivelul municipiului Aiud, dar și al județului Alba nu au fost identificate companii care acționează în sfera reciclării deșeurilor.

Poluarea fonică⁵⁹: valorile medii înregistrate pentru indicatorul nivel de zgomot echivalent la nivelul municipiului Aiud:

Localitatea	Locul	Valoarea determinată, în decibeli(Db)
AIUD	Strada Ecaterina Varga DN1-Strada Trasilvaniei	<ul style="list-style-type: none"> ● 72,3 ● 76,6

d. Infrastructura de producere, transport și distribuție a energiei electrice

Obiectivele cheie ale Strategiei Grupului Electrica pentru perioada 2019-2023⁶⁰ se axează pe:

- Extinderea în domenii conexe și obținerea de sinergii cu domeniile în care activează;
- Îmbunătățirea performanței operaționale în vederea creșterii continue a calității serviciilor oferite clienților;
- Continuarea investițiilor pentru îmbunătățirea fiabilității infrastructurii;
- Creșterea performanței și consolidarea sustenabilității rezultatelor economice

Subunități ale SC ELECTRICA SA care asigură servicii în domeniu, la nivelul municipiului Aiud:

- Centrul de Exploatare Aiud-are responsabilitatea asigurării distribuției energiei electrice și întreținerea rețelelor electrice de joasă și medie tensiune. Controlul periodic, reviziile tehnice ale rețelelor de distribuție a energiei electrice, înlocuirea periodică a contorilor de energie electrică și înlocuirea acestora în caz de defecțiuni înregistrate sunt realizate de personalul Centrului;
- Centrul de Mentenanță Alba punct de lucru Aiud–execută lucrări de întreținere și mentenanță comandate de Centrul de Exploatare Aiud;
- S.C. Allsys Energy S.A. –asigură citirea contoarelor de energie electrică la abonații casnici și industriali

Investiție majoră realizată de Electrica în municipiul Aiud⁶¹ în 2020: INT și modernizare LEA 0.4 kV str. Avram Iancu și Motilor, în valoare de 2 milioane lei.

⁵⁹ Raport privind starea factorilor de mediu pe anul 2020 în județul Alba, <http://apmab-old.anpm.ro/>

⁶⁰ <https://www.electrica.ro/>

⁶¹ Raport anual Electrica 2020, <https://www.electrica.ro/>

e. Iluminatul public

Strategia județului Alba 2021-2027⁶²: Eficientizarea energetică a sistemului de iluminat public conduce la reducerea consumului de energie electrică, în special în localitățile urbane.

„Busola” energetică a administrației locale este setată în funcție de PLANUL DE ACȚIUNE PRIVIND ENERGIA DURABILĂ, document cheie care definește măsurile concrete de reducere a emisiilor de CO₂, dar și calendarul și responsabilitățile atribuite, care traduc strategia pe termen lung în acțiune.

Printre domeniile de intervenție este și producția locală de electricitate (instalații termice solare, fotovoltaice, instalații termice cu combustibil biomasă);

Soluții pentru modernizarea și eficientizarea sistemului în Aiud:

În derulare este proiectul: ”Reabilitarea și modernizarea Sistemului de Iluminat Public, în Municipiul Aiud”⁶³, în derulare până în 2022.

Rezultate estimate: modernizarea și eficientizarea sistemului prin utilizarea aparatelor de iluminat cu tehnologie LED; ameliorarea securității, siguranței și confortului cetățenilor pe timp de noapte, prin aducerea iluminatului public la valorile cantitative și calitative din prescripțiile naționale și internaționale; diminuarea cheltuielilor reale de funcționare a sistemului cu ajutorul unui sistem inteligent de management prin telegestiune, prin reducerea consumului de energie electrică și reducerea cheltuielilor pentru mentenanța sistemului; diminuarea poluării luminoase.

f. Infrastructura de telecomunicații și telefonie

Dezvoltarea echilibrată la nivel teritorial necesită și o bună rețea de comunicații și o infrastructură modernă de telecomunicații.

Rețeaua de internet și gradul de utilizare a acestuia:

Strategia Regiunii Centru 2021-2027⁶⁴: susținerea digitalizării serviciilor publice la nivel local; dezvoltarea, în colaborare cu nivelul național, a infrastructurii de internet de bandă largă Broadband; sprijinirea digitalizării activităților și dezvoltarea de infrastructuri specifice la nivel local și județean în domenii precum educația, sănătatea și cultura.

Țintele la nivelul municipiului Aiud se înscriu în cele ale județului Alba⁶⁵ : extinderea rețelelor de telefonie GSM și a internetului contribuie la creșterea gradului de informare on-line a cetățenilor și de prestare a unor servicii online.

⁶² Strategia județului Alba 2021-2027, <https://judetul-alba.ro/strategia-de-dezvoltare-a-judetului-alba-2021-2027/>

⁶³ <http://www.adrcentru.ro/>

⁶⁴ Strategia Regiunii Centru 2021-2027, <https://judetul-alba.ro/strategia-de-dezvoltare-a-judetului-alba-2021-2027/>

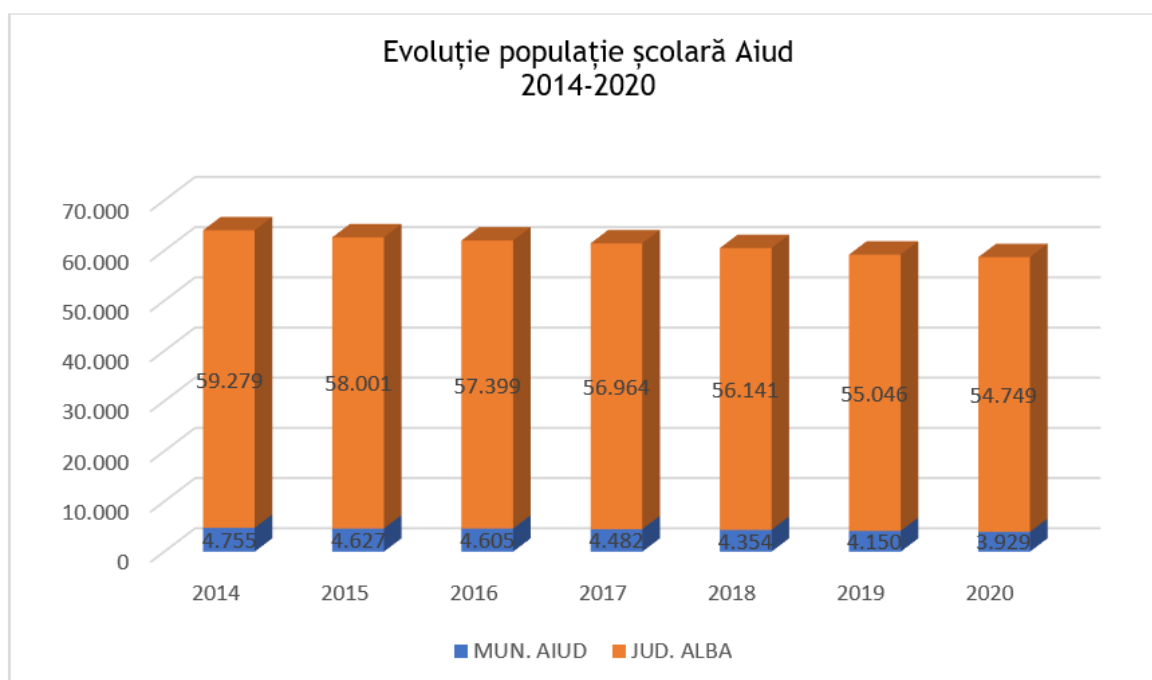
⁶⁵ Strategia Regiunii Centru 2021-2027, <https://judetul-alba.ro/strategia-de-dezvoltare-a-judetului-alba-2021-2027/>

SERVICII PUBLICE

a. Infrastructura și serviciile de educație

3929 de persoane - populația școlară din municipiul Aiud în anul 2020⁶⁶

Sursa: prelucrare date INSSE/Tempo online, <http://statistici.insse.ro>

8 școli cu personalitate juridică în 2020⁶⁷, la care sunt arondate cele care nu au acest statut juridic.

Unitate de învățământ	Forma de proprietate	Statut	Niveluri de învățământ
Clubul Copiilor Aiud	Publică de interes național și local	Arondată	
Clubul Sportiv Școlar Aiud	Publică de interes național și local	Arondată	
Colegiul Național „Titu Maiorescu” Aiud	Publică de interes național și local	Cu personalitate juridică	Primar, Gimnazial, Liceal, Postliceal

⁶⁶ Institutul Național de Statistică/ INSSE/Tempo online, <http://statistici.insse.ro>

⁶⁷ Institutul Național de Statistică/ INSSE/Tempo online, <http://statistici.insse.ro>

Grădinița cu Program Prelungit „Primii Pași” Aiud	Publică de interes național și local	Cu personalitate juridică	Preșcolar
Liceul Tehnologic Aiud	Publică de interes național și local	Cu personalitate juridică	Liceal, Postliceal, Profesional
Școala Postliceală „Med Farm Speranța” Aiud	Privată	Cu personalitate juridică	Postliceal
Colegiul Național „Bethlen Gabor” Aiud	Publică de interes național și local	Cu personalitate juridică	Preșcolar, primar, gimnazial, liceal, postliceal și profesional
Grădinița cu Program Normal Nr. 4 Aiud	Publică de interes național și local	Arondată	
Grădinița cu Program Prelungit Nr. 2 Aiud	Publică de interes național și local	Cu personalitate juridică	Antrepreșcolar, Preșcolar
Creșa Aiud	Publică de interes național și local	Arondată	
Școala Gimnazială „Axente Sever” Aiud	Publică de interes național și local	Cu personalitate juridică	Primar, Gimnazial
Școala Gimnazială Specială Aiud	Publică de interes național și local	Arondată	
Școala Gimnazială „Ovidiu Hulea” Aiud	Publică de interes național și local	Cu personalitate juridică	Preșcolar, primar, gimnazial
Grădinița cu Program Normal Girbova de Jos	Publică de interes național și local	Arondată	Antrepreșcolar, Preșcolar
Grădinița cu Program Normal Nr. 1 Aiud	Publică de interes național și local	Arondată	Antrepreșcolar, Preșcolar
Grădinița cu Program Normal Nr. 7 Aiud	Publică de interes național și local	Arondată	Antrepreșcolar, Preșcolar
Grădinița cu Program Normal Nr. 8 Aiud	Publică de interes național și local	Arondată	Antrepreșcolar, Preșcolar
Școala Gimnazială „Liviu Rebreanu” Aiud	Publică de interes național și local	Arondată	
Liceul Tehnologic Agricol „Alexandru Borza” Ciumbrud	Publică de interes național și local	Cu personalitate juridică	Preșcolar, primar, gimnazial, liceal, postliceal și profesional

Gradinița cu Program Normal Ciumbud	Publică de interes național și local	Arondată	
-------------------------------------	--------------------------------------	----------	--

Sursa: [https://www.siiir.edu.ro/carto/Ministerul Educației și Cercetării](https://www.siiir.edu.ro/carto/Ministerul_Educației_și_Cercetării)

Dotări în instituțiile de învățământ din Aiud, conform datelor statistice din anul 2020⁶⁸:

- 659 de calculatoare;
- 173 de săli de clasă;
- 23 laboratoare școlare;
- 19 ateliere școlare;
- 7 săli de sport
- 7 terenuri de sport

Investiții derulate în sistemul de educație din Aiud, în perioada 2015-2020:

Anul	Valoarea investițiilor în lei
2015	558.736 lei
2016	559.954 lei
2017	531.905 lei
2018	296.188 lei
2019	57.043 lei
2020	343.202 lei

Sursa: date Primăria municipiului Aiud

Ratele de promovabilitate și de abandon școlar înregistrate în liceele și școlile gimnaziale din Aiud, în anul școlar 2020-2021:

Denumire unitate de învățământ	Rată de promovabilitate (%)	Abandon școlar (%)
Colegiul Național „Titu Maiorescu	100%	0%
Colegiul Național „Bethlen Gabor	100%	0%
Liceul Tehnologic -Agricol „Alexandru Borza”	97%	0%
Liceul Tehnologic Aiud	94%	0,63%
Școala Gimnazială „Ovidiu Hulea” Aiud	100%	0%
Școala Gimnazială „Axente Sever”	98%	0,01%

⁶⁸ Institutul Național de Statistică/ INSSE/Tempo online, <http://statistici.insse.ro>

b. Infrastructura de sănătate și serviciile medicale

Tabloul unităților sanitare din Aiud în 2020:

Tip unitate	Municipiul Aiud	Proprietate publică	Proprietate privată
Spitale	2	2	0
Ambulatorii integrate spitalului	2	2	0
Dispensare medicale	1	1	0
Cabinete medicale școlare	2	2	0
Cabinete medicale de familie	8	0	14
Cabinete stomatologice	10	1	9
Cabinete medicale de specialitate	10	0	10
Farmacii	12	2	10
Puncte farmaceutice	0	0	1
Laboratoare medicale	7	5	2
Laboratoare de tehnică dentară	6	0	6

Sursa: prelucrare date INSSE/Tempo online, <http://statistici.insse.ro>

Rețeaua unităților sanitare a înregistrat modificări în ultimii ani și la nivelul municipiului Aiud⁶⁹:

Dispensarele sunt înlocuite de cabinetele medicale de familie, respectiv de cabinetele medicale de specialitate; laboratoarele medicale și farmaciile: sunt în extindere; resursele umane din sistemul de sănătate: s-au menținut la un nivel relativ constant în ultimii 20 ani, cu câteva oscilații anuale.

⁶⁹ [STRATEGIA SECTORIALĂ DE DEZVOLTARE DURABILĂ ÎN DOMENIUL SĂNĂTĂȚII A MUNICIPIULUI AIUD PENTRU PERIOADA 2021-2025](#)

Evoluția unităților sanitare din municipiul Aiud în perioada 1998 – 2018:

Tip asistență medicală	Nr. în 1998	Nr. în 2018
Asistență medicală primară	8 dispensare 6 cabinete medicale de medicină generală	1 dispensar 13 cabinete medicale de familie 2 cabinete medicale școlare
Asistență medicală specializată	1 spital 2 policlinici 10 cabinete stomatologice 1 laborator medical	2 spitale 10 cabinete stomatologice 10 cabinete medicale de specialitate 7 laboratoare medicale
Farmacii	5 farmacii	12 farmacii

Sursa: prelucrare date INSSE/Tempo online, <http://statistici.insse.ro>

În municipiul Aiud funcționează, în sistem public, 2 unități medicale:

Spitalul Municipal Aiud⁷⁰:

- este acreditat din 2016 de către Autoritatea Națională de Management al Calității în Sănătate;
- secții și specialități: Medicină internă, Gastroenterologie, Boli cronice, Pediatrie, Neonatologie, Cardiologie
- are 225 de paturi;
- își desfășoară activitatea în două corpuri de clădiri, unul vechi din anul 1867 și unul nou din anul 1993;
- grad de solicitare: locuitorii municipiului, ai orașelor Teiuș și Ocna Mureș, dar și ai comunelor din imediata vecinătate;
- spitalizarea: continuă, de zi și ambulatoriu de specialitate;
- oferă inclusiv servicii medicale de recuperare, medicină fizică și balneologie.

Evoluție nr. pacienți tratați în Spitalul municipal Aiud:

Categorie	2015	2016	2017	2018
Nr. consultații	32.110	27.086	34.356	32.715
Numărul de pacienți tratați	10.085	8.131	7.932	8.141
Numărul de examene paraclinice	18.332	34.737	17.595	26.436

Sursa: [INFORMAȚII STATISTICE – Spitalul Aiud \(spitalaiud.ro\)](http://spitalaiud.ro)

⁷⁰ <http://spitalaiud.ro/>

Spitalul de Pneumoftiziologie Aiud⁷¹:

- este singurul spital de specialitate din Alba;
- are 120 de paturi, din care 4 pentru spitalizare de zi;
- grad de solicitare: locuitorii municipiului, ai județului Alba, respective ai cât și județelor limitrofe;
- servicii medicale asigurate: diagnostice, terapeutice, de prevenție;
- activitatea principală a spitalului: acoperirea patologiei respiratorii.
- este în administrarea Consiliului Județean Alba.

Evoluție nr. pacienți tratați la Spitalul de Pneumoftiziologie Aiud:

Anii	2015	2016	2017	2018	2019
Nr. pacienți	1.377	1.331	1.247	1.280	1.130

Sursa: STRATEGIA SECTORIALĂ DE DEZVOLTARE DURABILĂ ÎN DOMENIUL SĂNĂTĂȚII A MUNICIPIULUI AIUD PENTRU PERIOADA 2021-2025

Nr. medici care activau în spitalele publice din Aiud în 2020: 47

341 de paturi de spital erau disponibile în 2020 în cele 2 unități medicale din municipiu.

Medicina de familie:

- 13 cabinete medicale activau în municipiul Aiud în 2020.
- Cabinete medicale școlare⁷²:
- 2 cabinete: un cabinet medical școlar pediatrie și un cabinet medical stomatologie.
- 4 medici și 6 asistente medicale asigură serviciile medicale pentru preșcolari și școlari în municipiul Aiud.

Asistența medicală comunitară:

4 asistenți comunitari figurează pe Harta asistenței medicale comunitare a Județului Alba⁷³.

Dispensarul Școlar Aiud:

- este implicat în programe de prevenție, prin campanii de informare, educare, comunicare cu teme stabilite pe baza unor priorități de sănătate, complementare programelor naționale.

Calendar campanii de informare, educare, comunicare în randul preșcolarilor și elevilor din Aiud:

Luna	Evenimente/Campanii
Ianuarie	Programul „Săptămâna Europeană de Prevenire a Cancerului de Col Uterin”, Tema: Prevenția cancerului de col uterin
Februarie	Programul „Gripa”, Tema: Măsurile de prevenție - Arată că îți pasă! Programul „Importanța Prevenției În Stomatologie”, Tema: Evaluarea creșterii și dezvoltării danturii

⁷¹ <https://spitalpneumoftiziologieaiud.ro/>

⁷² Strategia județului Alba în domeniul sănătății, 2018-2023, <https://judetul-alba.ro/strategia-judetului-alba-in-domeniul-sanatatii-2018-2023/>

⁷³ <https://dspalba.ro/asistenta-medicala-comunitara/#>

Martie	Programul „Ziua Mondială a Sănătății Orale”, Tema: Spune “AAA” Acționează acum pentru sănătatea ta orală! - Programul „Ziua Mondială Împotriva Tuberculozei”, Tema: Este timpul să ne protejăm de tuberculoză!
	Programul „Rolul Părinților în Stomatologia Preventivă”, Temă: Spală-te pe dinți de două ori pe zi, 2 minute!
Aprilie	Programul „Ziua Internațională a Sănătății”, Tema: Prin prevenție, sănătate pentru toți! Programul „Săptămâna Europeană a Vaccinării”, Tema: Vaccinarea - cea mai bună apărare împotriva bolilor! Programul „Rolul Părinților în Stomatologia Preventivă”, Temă: Spală-te pe dinți de două ori pe zi, 2 minute!
Mai	Programul „Salvează Vieți: Igiene Mâinilor”, Tema: Mențineți și promovați îngrijirea curată-este în mainile voastre Programul „Ziua Europeană Impotriva Obezității”, Tema: Să acționăm pentru un viitor mai sănătos! Gestionarea obezității! Programul „Ziua Mondială fără Tutun”, Tema: Efectele nocive ale fumatului asupra organismului Programul „Zâmbet Fericit”, Tema: Alimentația corectă și obiceiurile alimentare!
Iunie	Programul ”Consumul De Alcool În Rândul Tinerilor”, Tema: Nu merită să riști! Programul ”Educație pentru Sănătate Orală”, Tema: Importanța controalelor regulate!
Septembrie	Programul ”Lupta Împotriva Hepatitei”, Tema: Boala mâinilor murdare! Programul ”Sănătatea orală pentru toți”, Tema: Zâmbește cu încredere!
Octombrie	Programul ”Alimentația Corectă”, Tema: Piramida Alimentară
Noiembrie	Programul ”Ziua Mondială a Diabetului”, Tema: Diabetul, o problemă de familie! Programul ”Ziua Europeană a Informării despre Antibiotice”, Tema: Ai grijă ,NU antibioticelor!!! Când și cum se folosesc antibioticele în stomatologie!
Decembrie	Programul ”Ziua Mondială de Luptă Împotriva HIV_SIDA”, Tema ”Dezinformarea crește stigmatizarea persoanelor cu HIV!” Programul ”Managementul Obiceiurilor Orale”, Tema: Pasta de dinți și ața dentară!

Sursa: date DSP Alba și Primăria Aiud

Principalele ONG-uri care activează în domeniul sănătății⁷⁴ în municipiul Aiud sunt:

- Filiala de Crucea Roșie Alba
- Asociația Un Pas Înainte Alexandra
- Asociația Pro Sănătate Alba

Organizație	Servicii furnizate	Beneficiari
Filiala de Crucea Roșie Alba	asistență medicală de urgență la evenimente publice. consultații medicale de urgență la domiciliu transport medical asistat și neasistat în țară și străinătate. servicii de îngrijire medicală la domiciliu: consultații medicale, monitorizare (tensiune, puls, glicemie, saturație, colesterol, trigliceride, EKG, osteodesitometrie, ecografii etc), recoltare probe biologice, administrare medicamente, pansamente, kinetoterapie etc.	<ul style="list-style-type: none"> ● persoane defavorizate, victime ale violenței domestice, ● beneficiari ai sistemului public de asistență socială; ● persoane fără susținători, aflate în situație de sărăcie extremă sau cu o stare de sănătate gravă; ● persoane aparținând minorităților etnice; ● persoane cu acces redus la educație sau mijloace educaționale; ● persoane abuzate, neglijate sau supuse exploataării de orice fel; ● persoane care au comis fapte prevăzute de legea penală; ● persoane infectate cu HIV și/sau bolnav de SIDA sau alte boli cronice grave; ● persoane aflate în stradă sau în pericol de a-și pierde locuința din motive economice și/sau psiho-sociale.
Asociația Un Pas Înainte Alexandra	servicii de recuperare neuromotorie: electroterapie, kinetoterapie, masaj, mecanoterapie, reflexoterapie, termoterapie; suport și consiliere psihologică; integrare socială individualizată prin logopedie, ludoterapie, terapie cognitivă.	<ul style="list-style-type: none"> ● copii cu dizabilități din municipiul Aiud și zonele învecinate
Asociația Pro Sănătate Alba	elaborarea și implementarea de proiecte/programe de educație pentru sănătate, pentru diferite categorii de populație; facilitarea dialogului/colaborării interinstituționale între factorii de decizie în politicile publice de sănătate și comunitate; facilitarea accesului la informare, instruire și formare profesională continuă în domeniul socio-medical; sprijinirea diferitelor categorii de pacienți/populație prin organizarea și sprijinirea grupurilor de suport; dezvoltarea unor rețele de voluntariat în domeniul sănătății publice în școală/ comunitate etc.	<ul style="list-style-type: none"> ● populația din județul Alba, implicit din municipiul Aiud

Sursa: Strategia județului Alba în domeniul sănătății, 2018-2023;

c. Infrastructura și serviciile de asistență socială

Tabloul serviciilor sociale furnizate în municipiul Aiud:

DENUMIRE SERVICIU SOCIAL	TIP SERVICIU	CAPACITATE
Centrul de zi Casa Nădejzii	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	20
Casa de tip familial “Sf. Ioan Botezătorul” Aiud	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	16
Casa de tip familial “Sfântul Prooroc Ilie Tesviteanul” Aiud	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	10
Centrul de zi pentru copii “Sfântul Prooroc Ilie Tesviteanul” - Aiud	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părint	25
Serviciul de Îngrijire la Domiciliu a Persoanelor Adulte cu Dizabilități “Sf. Prooroc Ilie Tesviteanul” Aiud	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență	35
Centrul de Zi pentru Persoane Adulte cu Dizabilități din cadrul Centrului Multifuncțional Sf. Cuvioasă Teodora Aiud	Centre de zi pentru persoane adulte cu dizabilitati	30
Componenta Centrul de zi pentru copii cu dizabilități din cadrul Centrului social multifuncțional pentru persoane cu dizabilități Aiud	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	10
Casa de tip familial pentru copii cu dizabilități nr. 1 Aiud	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	12
Locuința Maxim Protejată pentru Persoane Adulte cu Dizabilități nr. 18 Sâncrai	Centre rezidențiale pentru persoane adulte u dizabilități	
Locuința Maxim Protejată pentru Persoane Adulte cu Dizabilități nr. 17 Sâncrai	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	8
Casa de Tip Familial Villa Kunterbunt Sâncrai	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	6

Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Villa Kunterbunt	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	6
Serviciul educație și asistență psihosocială	Centre de zi pentru asistență și suport pentru alte persoane aflate în situații de nevoie	300
Componenta Centrul de zi pentru adulți cu dizabilități din cadrul Centrului social multifuncțional pentru persoane cu dizabilități Aiud	Centre de zi pentru persoane vârstnice	10

Sursa: prelucrare date <http://www.protectiasocialaalba.ro/>; Portalgis.servicii-sociale.gov.ro

Direcția de Asistență Aiud: subordonată Consiliului Local Aiud, asigură: servicii în centre de zi pentru adulți, copii, servicii de consiliere și suport.

Infrastructura serviciilor de asistență socială-principalele nevoi identificate la nivelul municipiului Aiud⁷⁵:

- **înființarea unui cămin rezidențial pentru persoane vârstnice, având în vedere tendințele de creștere a populației îmbătrânite, de migrare în străinătate a aparținătorilor și de creștere a cererilor pentru acest tip de serviciu;**
- **înființarea unui centru rezidențial pentru persoane cu dizabilități (centre respiro) pentru a extinde oferta de servicii sociale pentru persoane cu dizabilități;**
- pentru rezolvarea cu celeritate a cazurilor sociale care presupun deplasarea de urgență în teren este nevoie de dotarea Direcției de Asistență Socială a Municipiului Aiud cu un autoturism;
- pentru interpretarea și aplicarea corectă a legislației în domeniul asistenței sociale se impune angajarea unui jurist;
- pentru medierea și consilierea cazurilor din domeniul asistenței sociale este necesară existența unui cabinet psihologic implicit și a unui psiholog.

Problemele sociale identificate la nivel comunitar⁷⁶:

- Lipsa centrelor rezidențiale pentru persoanele vârstnice și victimele violenței domestice;
- Lipsa locuințelor sociale pentru persoanele defavorizate, adăposturi de noapte;
- Nivel educațional scăzut și prezența abandonului școlar în cadrul grupurilor dezavantajate social (familii cu venituri reduse, comunitățile de romi);

Problema sărăciei, reflectată într-un număr relativ crescut de gospodării ce nu au resursele necesare pentru asigurarea tuturor nevoilor pentru un trai decent, beneficiare ale unor tipuri de prestații sociale pentru familie (alocație pentru susținerea familiei, ajutor de încălzire, venit minim garantat).

⁷⁵ Strategia sectorială de îmbunătățire a serviciilor de asistență socială din Municipiul Aiud pentru perioada 2021-2025

⁷⁶ Strategia sectorială de îmbunătățire a serviciilor de asistență socială din Municipiul Aiud pentru perioada 2021-2025

d. Infrastructura și serviciile culturale

Muzeele Aiudului⁷⁷:

Muzeul de Științe Naturale din Aiud

- Este cel mai vechi muzeu de profil din România;
- Adăpostește „rarități” aduse din cele mai îndepărtate zone geografice de pe glob: Africa , Australia, America, Noua Zeelanda;
- Patrimoniul muzeului: botanică, zoologie, colecții de geologie, minerologie, paleontologie, peste 35.000 de exponate.

Muzeul de Istorie Aiud

- Este locul unde se poate reconstitui, prin intermediul artefactelor, istoria Aiudului și a împrejurimilor, de la sfârșitul paleoliticului și până în perioada contemporană.
- Nr. vizitatori ai Muzeului municipal în 2020: 905

Colegiul Național Bethlen Gábor

Clădirea amintește de Colegiul Academic fondat de Bethlen Gábor-Principe al Transilvaniei. Inițial, a funcționat la Alba Iulia, până la invazia turco-tătară din 1658. Din 1662, a fost mutat la Aiud. În timp a avut diverse funcțiuni didactice și non didactice. Din 1993, funcționează ca și liceu teoretic, iar din 1993 are rang de Colegiu.

Muzeul de Istorie școlară Bethlen Gábor

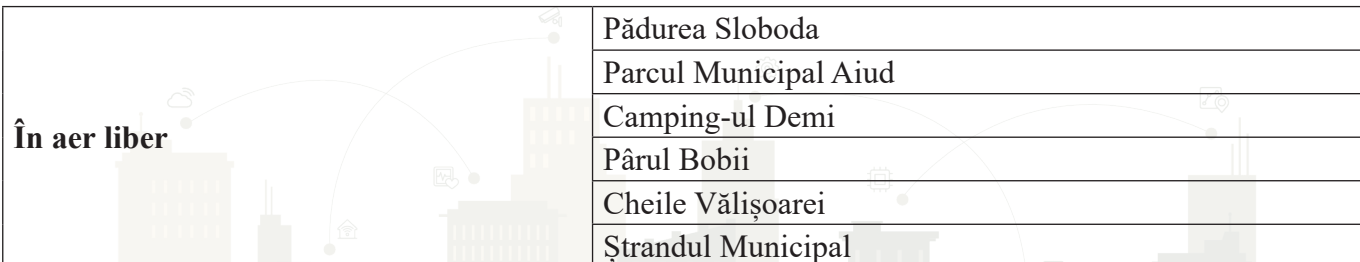
- Este amenajat în incinta Colegiului cu același nume.
- Cele mai multe piese au fost descoperite în sălile vechiului atelier de desen al Colegiului Bethlen Gábor. Documentele didactice, fotografiile vechi, activitatea dascălilor care activat aici sunt o dovadă a trecutului și prezentului în slujba educației.

Monumentul Calvarul Aiudului

- Este unul dintre monumentele remarcabile produse în anii de după 1990, în România;
- Monumentul amintește de perioada în care Aiudul a fost unul dintre locurile de detenție alese pentru opoziții regimului comunist și funcționează astfel între 1947 și 1964.
- Monumentul este așezat perpendicular pe linia unui deal, se înalță cu forță deasupra văii, marcând simbolic zona înconjurătoare. Deasupra soclului – care conține un osuar și o capelă – se ridică șapte cruci duble, care susțin, la rîndul lor, o cruce mare, orizontală. Din vale, un șir de trepte late conduc către monument, accentuându-i poziția și întărindu-i simbolul.

e. Infrastructura și serviciile pentru tineret

Modalități de petrecere a timpului liber în municipiul Aiud și împrejurimi:

<p>În aer liber</p> 	Pădurea Sloboda
	Parcul Municipal Aiud
	Camping-ul Demi
	Pârul Bobii
	Cheile Vălișoarei
	Ștrandul Municipal

⁷⁷ <https://www.aiudulmeu.ro/>

În spații închise	Cetatea Aiudului
	Centrul Cultural „Liviu Rebreanu”
	Muzeul de Științele Naturii
	Muzeul de Istorie
	Biblioteca „Liviu Rebreanu”
	Lăcașele de cult istorice ale municipiului

Sursa: <https://www.aiudulmeu.ro/>

Centrul Cultural Liviu Rebreanu Aiud⁷⁸ organizează și derulează multiple acțiuni și evenimente culturale pentru tinerii din municipiu și ZUF:

- Cercul de pian și claviaturi;
- Cercul de chitară și muzică folk;
- Cercul de icoane pe sticlă și lemn;
- Cercul de acordeon și claviaturi;
- Cercul de contrabas și chitară bass;
- Ansamblul folcloric Doina Aiudului;
- Ansamblul de copii Doina Aiudului;
- Tariful de muzică populară.

f. Infrastructura și serviciile pentru sport și agrement

- 7 săli de sport⁷⁹
- 7 terenuri de sport

Organizații care activează în Aiud în domeniul sportului:

Viitorul Aiud
Dojokan Activ
Olimpia Aiud
Clubul Copiilor Aiud
Juniorul Aiud
Șoimii Cimbrud
Mureșul Ciurbrud;
Asociația „Ovidiu Hulea” Aiud
Viitorul Ciurbrud
Asociația Sportivă „Brucla”
BGK Aiud

⁷⁸ <http://www.aiud-art.ro>

⁷⁹ <https://www.djstalba.ro/>; www.aiud.ro

Ahr Aiud

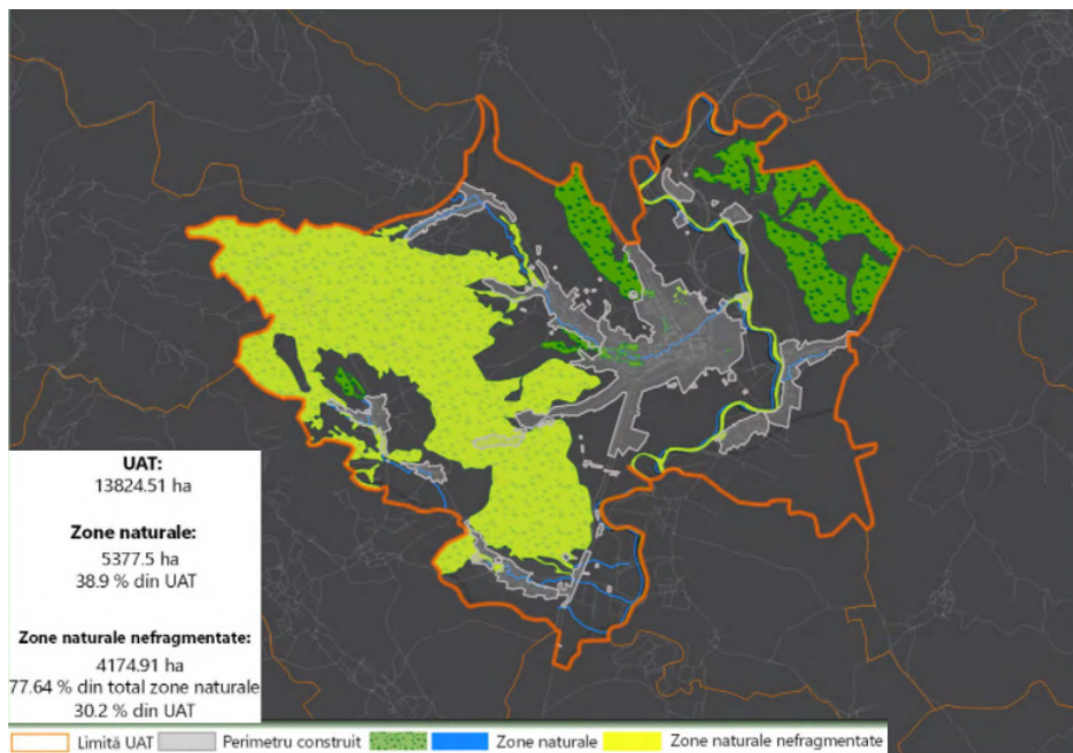
Tenis Club Parc

Hai cu NOI

Sursa: <https://aiud.ro/>; <https://www.djstalba.ro/>

Sporturi practicate în Aiud: fotbal, atletism, orientare sportive, tenis de câmp, tenis de masă și volei, baschet, box, culturism, golf, haltere și powerlifting, handbal, judo.

Harta zonelor naturale din municipiul Aiud și împrejurimi:

Sursa: www.citadini.ro

ONG-urile care susțin și promovează sportul în Aiud⁸⁰:

- Asociația Clubul Sportiv Viitorul Aiud;
- Asociația Clubul Sportiv Municipal Metalul Aiud-2007;
- „Tenis Club Parc Aiud”;
- Asociația „Club Sportiv Junior Aiud”;
- Asociația Asociația Aiud Sport;
- Asociația Clubul Sportiv Dojokan Activ Aiud.

⁸⁰ Strategia de Dezvoltare a Zonei Urbane Funcționale Municipiul Aiud pentru perioada 2021-2027

MEDIU ȘI SCHIMBĂRI CLIMATICE

a. Caracterizarea capitalului natural

Dincolo de orașul cu muzee, biserici și ziduri cu creneluri, Aiudul are și un capital natural bine conturat. Aiudul este unul dintre locurile din județul Alba în care turiștii pot descoperi locuri de o frumusețe rară, cu peisaje montane spectaculoase, drumuri de munte pentru pasionații de adrenalină.

Amplasare⁸¹:

- pe malul drept al Muresului, la nici 20 de km de masivul muntos Pleasa (1259 m).
- culoarul depresionar axat pe cursul mijlociu al Muresului, la întâlnirea a trei mari unitati geografice: Muntii Apuseni, la Vest- Campia Transilvaniei, la N-E și Podisul Tarnavelor, la S-E.

Punctăm, mai jos, doar câteva dintre reперele spectaculoase care fac parte din „zestrea“ naturală a Aiudului⁸²:

- *Cheile Aiudului*– este una dintre zonele spectaculoase aflate în apropiere de Aiud, unde turiștii descoperă o zonă spectaculoasă, preferată, în specia, de amatorii și profesioniștii de alpinism și zborul cu parapanta.
- *Rimetea*- satul cu case albe și ferestre verzi, neschimbate de sute de ani. În anul 1999, a fost prima localitate rurală din România care a fost distinsă de Comisia Europeană cu premiul „Europa Nostra” pentru conservarea patrimoniului cultural și arhitectonic. Câțiva ani mai târziu, în 2013, Rimetea a fost propus pe lista celor mai frumoase sate din România.
- *Râul Mureș*: localnicii și turiștii au ocazia să se relaxeze pe pe malul râului și să-i privească mișcărilor. Mureșul a reprezentat pentru cei care locuiesc pe malurile sale o adevărată binecuvântare. Toate speciile, de la plante, la animale și până la oameni se bucură de beneficiile aduse de acesta. În zona a Aiudului curge liniștit, printr-o albie mănoasă. Dincolo de rolul său recreativ, oferă locuitorilor și o bună șansă pentru practicarea agriculturii din cele mai vechi timpuri, precum și a grădinăritului.

b. Rezervații naturale și arii protejate

Rezervații naturale⁸³

- *Pârâul Bobii*: rezervație paleontologică; punct fosilifer de importanță științifică deosebită, devenit clasic în literatura de specialitate prin resturile fosile de vârstă miocenă;
- Băgău (*Aiud*, Hopârta, Lopadea Nouă, Ocna Mureș);
- Trascău (*Aiud*, Bucium, Galda de Jos, Ighiu, Întregalde, Livezile, Meteș, Mirăslău, Mogoș, Ocoliş, Poșaga, Ponor, Râmeș, Rimetea, Sălciua, Stremț, Zlatna, Iara, Moldovenești);
- Confluența Mureș cu Arieș (*Aiud*, Lunca Mureșului, Mirăslău, Noșlac, Ocna Mureș, Unirea, Luna).

⁸¹ <https://www.aiudulmeu.ro/obiective/>; <https://judetul-alba.ro/>

⁸² <https://www.aiudulmeu.ro/obiective/>

⁸³ <http://www.mmediu.ro/>

Arii protejate

- Pădurea Sloboda - rezervație botanică; conservă fragmente de ecosisteme forestiere specifice pentru partea de vest a Podișului Transilvaniei.
- Cheile Aiudului: au o importanță geomorfică și botanică complex, sunt incluse în situl de importanță comunitară-Trascău;

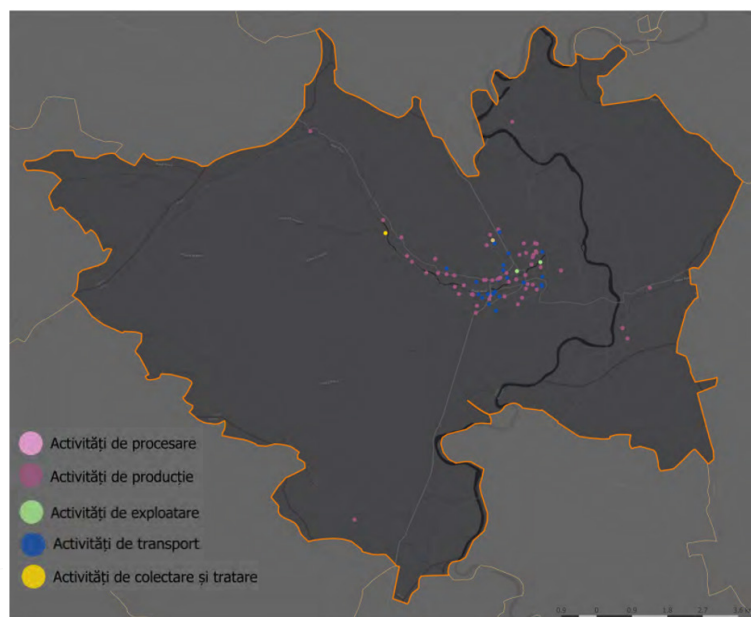
c. Calitatea factorilor de mediu și poluarea (apă, aer, sol)

Calitatea aerului din localitățile Regiunii Centru⁸⁴: este perturbată, în principal de poluarea generată de particulele în suspensie (PM 2,5 și PM 10) care provin, în special din transportul rutier. Este mai evident și cu consecințe grave în aglomerările urbane precum municipiile reședință de județ dar și alte orașe, printre care și Aiudul⁽⁴⁾. Cel mai apropiat punct de monitorizare a aerului de municipiului Aiud este cel din Alba Iulia, unde se fac măsurători continue de dioxid de sulf, oxizi de azot, monoxid de carbon, benzene, plumb etc.

Cauze ale poluării în municipiul Aiud⁸⁵:

- Transportul rutier: este una din principalele surse de poluare în Aiud, ca urmare a numărului mare de autovehicule care aglomerează punctele de intrare-ieșire și zonele centrale ale municipiului; a infrastructurii de transport inadecvate.
- Transportul și mobilitatea urbană-având o contribuție importantă la reducerea emisiilor de CO₂ și creșterea calității vieții locuitorilor-, sunt pe agenda priorităților administrației locale, în primul rând fiind vizate finanțările prin Programul Operațional Regional 2021/2027.

Principalele presiuni asupra calității solurilor la nivel Regiunii Centru⁸⁶ sunt date de aplicarea îngrășămintelor și a produselor fitosanitare (pesticide).

Harta poluatorilor din municipiul Aiud, date 2018/Sursa: www.citadini.ro

⁸⁴ <http://www.adrcentru.ro/wp-content/uploads/2020/12/4.-Strategia-de-Dezvoltare-Regionala-2021-2027.pdf>

⁸⁵ PLAN DE MENȚINERE A CALITĂȚII AERULUI ÎN JUDEȚUL ALBA 2021-2025, <https://judetul-alba.ro/wp-content/uploads/2021/03/PMCA-Alba-V10.pdf>

⁸⁶ <http://www.adrcentru.ro/wp-content/uploads/2020/12/4.-Strategia-de-Dezvoltare-Regionala-2021-2027.pdf>

Cauze ale degradării solului în municipiul Aiud:

- Producerea și depozitarea necorespunzătoare a rezidurilor lichide și solide, rezultate din activități casnice și industriale;
- Folosirea necorespunzătoare a îngrășămintelor chimice sau a rezidurilor provenite din complexe de creștere industrială a păsărilor și animalelor pentru activități agricole;
- Substanțe chimice toxice, uleiuri minerale, hidrocarburi, emisii de noxe, generate de activitățile de tip industrial, cu efecte negative pe termen lung asupra solului;

Politica administrației locale: reducerea dependenței de produsele fitosanitare și încurajarea folosirii substanțelor alternative, care să nu fie periculoase pentru sănătatea publică, nici pentru mediul înconjurător.

Hydrografia județului Alba este dominată de cursul mijlociu al Mureșului, care colectează toate râurile din teritoriul său. Aiudul este unul dintre principalii afluenți ai Mureșului;

Vegetația are un rol important prin capacitatea sa de diminuare a poluanților gazoși și a aerosolilor.

- 29 ha - suprafața spațiilor verzi din Aiud în 2020⁸⁷, amenajate sub forma de parcuri, grădini publice sau scuaruri publice, parcele cu pomi și flori, păduri, terenurile bazelor sportive;
- 15,64⁸⁸ - suprafața actuală cu spațiu verde, exprimată în m²/locuitor, în 2020.

Sursa de apă potabilă a municipiului: râul Sebeș – baraj de acumulare Obreji de Căplâna. Gestionarea cantității și calității apei potabile furnizate în sistem centralizat este asigurată de operatorul regional al serviciului public de alimentare cu apă și canalizare APA CTTA SA Alba.

d. Schimbări climatice și riscuri de mediu

Schimbările climatice: au impact asupra sănătății umane, securității și proprietății, prin fenomene extreme de risc: inundații, vijelii.

Clima județului Alba: temperat - continentală cu ușoare nuanțe de excesivitate în zonele mai joase, dar moderată și mai umedă în zona montană.

Relieful este factorul ce influențează climatul prin: forma sa, expoziția versanților și altitudinea. Muntele constituie o barieră orografică, iar culoarul Mureșului favorizează pătrunderea aerului din ambele sensuri, tot muntele determină zonalitatea pe verticală a tuturor elementelor climatice

Măsurile propuse pentru păstrarea sub valorile-limită/valorile țintă a nivelurilor de poluare și care permit o estimare cantitativă a efectelor aplicării lor, în PLANUL DE MENȚINERE A CALITĂȚII AERULUI ÎN JUDEȚUL ALBA 2021 – 2025⁸⁹:

- promovarea, îmbunătățirea și extinderea transportului public;
- continuarea implementării proiectelor majore de infrastructură;
- reducerea emisiilor rezultate din încălzire în sectorul rezidențial;
- programe de reabilitare termică a blocurilor de locuințe;
- reducerea emisiilor rezultate din procesul de eroziune eoliană;
- întreținerea și extinderea spațiilor verzi;
- renaturarea terenurilor degradate supuse eroziunii eoliene.

⁸⁷ Raport privind starea factorilor de mediu pe anul 2020 în județul Alba, <http://apmab-old.anpm.ro/>

⁸⁸ Raport de activitate anul 2020/SC APA CTTA SA ALBA, www.apaalba.ro

⁸⁹ Raport privind starea factorilor de mediu pe anul 2020 în județul Alba, <http://apmab-old.anpm.ro/>

PROFIL ȘI CAPACITATE ADMINISTRATIVĂ

a. Administrația publică locală și structurile asociative existente

O preocupare majoră a administrației locale din municipiul Aiud este dezvoltarea de sisteme și instrumente inteligente, care să asigure o coordonare eficientă între diverse direcții, departamente, servicii, compartimente din subordine.

Scopul: schimb optim de informații; punerea în aplicare de noi proiecte de dezvoltare și creștere a calității vieții. Pentru creșterea nivelului de trai al comunității, administrația locală pune accent și pe creșterea eficienței și transparenței.

Parteneriate funcționale în municipiul Aiud:

Denumire organizații partenere	Acțiuni/Servicii furnizate și număr beneficiari
Asociația „Sfântul Prooroc Ilie Tesviteanul” Aiud	<ul style="list-style-type: none"> ● Serviciul de Îngrijire la Domiciliu a Persoanelor Adulte cu Dizabilități – 12 beneficiari ● Centrul de zi pentru copii – 25 de beneficiari
Asociația „Un Pas Înainte Alexandra” Aiud	<ul style="list-style-type: none"> ● Servicii sociale acordate la domiciliul persoanelor adulte cu dizabilități – 15 beneficiari ● Serviciul de Îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice/adulte -26 beneficiari ● Centru de zi pentru copii cu dizabilități – 35 beneficiari ● Centru de zi pentru persoane adulte cu dizabilități - 26 beneficiari
Asociația „Casa Nădejzii” Aiud	<ul style="list-style-type: none"> ● Centru de zi pentru copii aflați în situație de risc de separare de familie-20 de copii beneficiari /4 zile pe săptămână;
Societatea Națională de Cruce Roșie din România Filiala Alba	<ul style="list-style-type: none"> ● Acțiuni de prevenire și de combatere a pandemiei de COVID – 19 ● Cursuri de specializare/perfecționare pentru asistenții personali ai persoanelor cu handicap grav ● Cursuri de prim ajutor ● Cursuri de instruire privind însușirea noțiunilor fundamentale de igienă ● Asistență medicală prin serviciul de ambulanță al Crucii Roșii Române Filiala Alba ● Pregătirea și intervenția în caz de dezastre etc. ● Centru de zi de socializare și petrecere a timpului liber pentru persoane vârstnice (tip club) – 20 beneficiari
Asociația Serviciul de Ajutor Maltez în România– Sucursala Aiud	

Sursa: date Primăria municipiului Aiud

b. Bugete locale (execuție bugetară, bugete operaționale, fonduri atrase)

Execuția bugetară din anul 2021:

Total încasări realizate, din care:	45.401.498 lei
Venituri fiscale	41.144.557 lei
Venituri din derularea proiectelor cu finanțare nerambursabilă	2.391.611 lei
Cheltuieli:	
Total cheltuieli: 40.776.228 lei	
Cheltuieli Educație:	4.407.631 lei
Cheltuieli Sănătate:	2.529.853 lei
Cheltuieli Locuințe, Servicii și Dezvoltare Publică:	5.147.078 lei
Cheltuieli Asistență socială:	9.924.821 lei

Sursa: Contul de execuție al bugetului local, la 31.12.2021

Coordonatele cheie ale bugetului local al municipiului pe anul 2022⁹⁰

- Obiectiv: transformarea bugetului din simplu furnizor de servicii în instrument de dezvoltare.
- Bani destinați dezvoltării Aiudului: direcționați spre numeroase proiecte importante care urmăresc creșterea calității vieții.
- Bugetul de dezvoltare al municipiului Aiud este de aproximativ 7 ori mai mare anul acesta față de execuția din 2021;
- În 2022, va debuta procesul de bugetare participativă în municipiul Aiud.

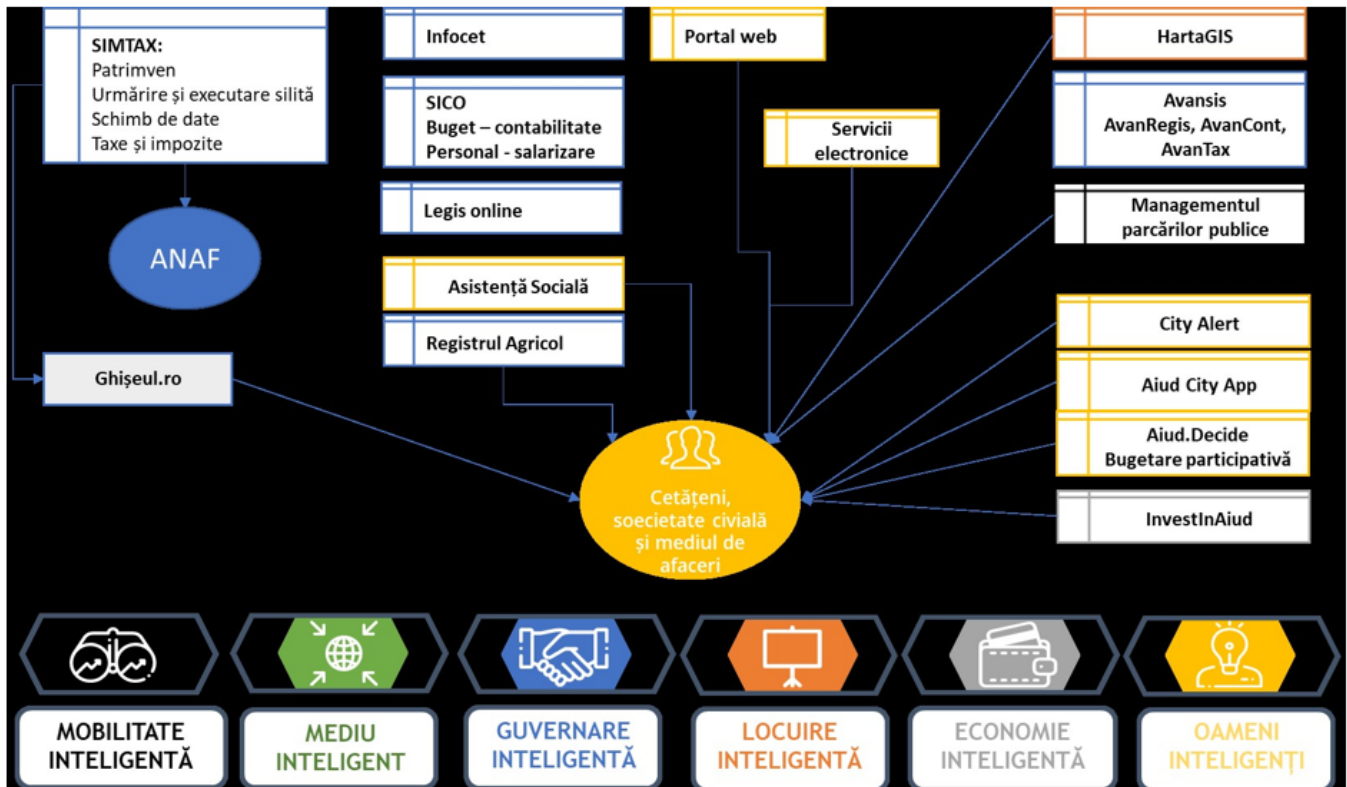
c. Resurse umane și materiale

Analizând Organigrama Primăriei Municipiului Aiud, aprobată prin HCL 95/28.04.2022, se înțelege că aparatul de specialitate al Primarului este bine structurat și defalcat în Direcții, Servicii, Compartimente, Birouri, fiecare cu responsabilitățile aferente. Acestea acoperă domenii esențiale pentru funcționarea municipiului Aiud: urbanism, cadastru, registrul agricol, situații de urgență, protecția mediului, asistență socială, asistență medicală, educație, transport elevi, asistența persoanelor cu handicap, ordine și liniște publică, comunicare și relații publice etc.

⁹⁰ Bugetul aprobat al municipiului Aiud pe anul 2022, www.aiud.ro

d. Servicii publice digitale și relația cu cetățenii

Aplicații software funcționale în municipiul Aiud⁹¹:

Sursa: Strategia SMART City a Municipiului Aiud pentru perioada 2021-2027

Servicii digitale pentru cetățeni/publicul larg⁹²:

CATEGORIA	SERVICII/APLICAȚII DIGITALE
Servicii electronice	<ul style="list-style-type: none"> ● Cerere informații de interes public; ● Reclamații administrative; ● Depunere petiție; ● Cerere pentru eliberarea autorizației de liberă trecere; ● Comunicare privind începerea execuției lucrărilor; ● Comunicare privind încheierea execuției lucrărilor; ● Certificate de atestare a edificării/extinderii construcției; ● Cerere certificat de urbanism pentru dezlipire, alipire imobile, înscriere servitute; ● Cerere certificat de urbanism pentru extindere și brașamente la rețele;

⁹¹ Sursa: Strategia SMART City a Municipiului Aiud pentru perioada 2021-2027

⁹² Sursa: Strategia SMART City a Municipiului Aiud pentru perioada 2021-2027

Servicii electronice	<ul style="list-style-type: none"> ● Cerere certificat de urbanism pentru construcții imobile; ● Cerere eliberare adeverință Registrul Agricol; ● Cerere eliberare certificat de atestare fiscală; ● Declarație fiscală pentru stabilirea impozitului pe clădiri; ● Declarație fiscală pentru stabilirea impozitului pe teren; ● Declarație fiscală pentru stabilirea impozitului pe mijloacele de transport; ● Declarație fiscală pentru stabilirea impozitului pe mijloacele de transport- persoane juridice; ● Declarație fiscală pentru stabilirea impozitului pe teren; ● Declarația fiscală pentru stabilirea impozitului pe clădiri; ● Cerere eliberare certificat de atestare fiscală.
Rezervări online	<ul style="list-style-type: none"> ● Programare la serviciul de taxe și impozite – persoane fizice; ● Programare la serviciul de taxe și impozite – persoane juridice; ● Programe pentru eliberarea actelor de identitate; ● Programare pentru căsătorie civilă; ● Programe pentru audiențe (primar, viceprimar)
Plăți online	<ul style="list-style-type: none"> ● Plata electronică a impozitelor și taxelor locale; ● Liste detaliate ale taxelor și impozitelor locale datorate; ● Lista plăților efectuate; ● Evidența clădirilor, terenurilor și mijloacelor de transport.
Hartă sesizări	aplicația CityAlert
Bugetare Participativă	
Informații publice	<ul style="list-style-type: none"> ● Categoriile de solicitări servicii electronice; ● Buget local – structura veniturilor; ● Buget local – structura cheltuielilor; ● Colectare venituri – încasări impozite și taxe locale; ● Nomenclator stradal; ● Zonare fiscală; ● Harta spațiilor verzi; ● Program transport public; ● Program de colectare selectivă a deșeurilor; ● Cifre de școlarizare.

Datele analizate, pe parcursul realizării SIDU, arată că administrația din Aiud a derulat și derulează proiecte cu componente din sfera SMART:

Nr. crt.	Nume proiect	Domeniu de intervenție	Obiective cheie proiect
1	Performanța și eficiența în administrație prin implementarea unui management competitiv	Guvernanță	Creșterea performanței aparatului administrativ O relație mai apropiată de cetățeni
2	Integritatea - condiție esențială pentru o administrație eficientă	Guvernanță	Creșterea performanței aparatului administrativ O relație mai apropiată de cetățeni
3	Administrație publică locală eficientă pentru cetățeni	Guvernanță	Creșterea performanței aparatului administrativ O relație mai apropiată de cetățeni
4	Educația - un pas înainte!	Cetățeni. Educație	Creșterea calității infrastructurii educaționale relevante pentru piața forței de muncă
5	Reabilitare energetică Spital Pneumoftiziologie Aiud	Mediu. Eficiență energetică	Reducerea emisiilor de CO2 Scăderea consumului anual de energie Creșterea nr. de clădiri care beneficiază de măsuri de eficiență energetică
6	Reabilitarea și modernizarea sistemului de iluminat public în Municipiul Aiud	Infrastructură	Reducerea emisiilor de CO2 Creșterea gradului de siguranță pe timp de noapte Creșterea numărului de deplasări nemotorizate
7	Transport public ecologic în municipiul Aiud	Mobilitate	Reducerea emisiilor de CO2 Creșterea atractivității transportului public
8	Construcție hală de producție și achiziție echipamente pentru creșterea competitivității Johnny Company Europa SRL	Economie	Creșterea performanței aparatului administrativ O relație mai apropiată de cetățeni
9	Reabilitarea și extinderea prin mansardare a Grădinitei cu Program Prelungit nr. 2 Aiud	Educație	Creșterea calității infrastructurii educaționale relevante pentru piața forței de muncă
10	Reabilitare, modernizare, echipare infrastructură educațională Colegiul Tehnic I.D. Lăzărescu Cugir	Educație	Creșterea calității infrastructurii educaționale relevante pentru piața forței de muncă

Sursa: date proiecte cu finanțări nerambursabile/Primăria Municipiului Aiud

ANALIZA SWOT

Diagnostic și recomandări pentru strategie: probleme, nevoi și resurse pentru dezvoltare

PUNCTE TARI (S- STRENGTHS) VERSUS PUNCTE SLABE (W-WEAKNESSES):

PUNCTE TARI (S- Strengths)	PUNCTE SLABE (W- Weaknesses)
Poziție geostrategică avantajată de culoarul de autostrada A10, magistrala de cale ferată 300, DN1/E81, Transalpina de Apuseni	Creștere accentuată de îmbătrânire a populației ;
Densitate ridicată a populației;	Spor natural negativ;
Predomină populația cu vârste cuprinse între 15 și 64 de ani;	Numărul stabilirilor de reședință este mai mic decât cel al plecărilor de reședință ;
Al patrulea UAT ca mărime din județul Alba;	Valorificarea insuficientă a terenurilor și clădirilor fostei platforme industriale a municipiului ;
Aiudul domină ZUF-ul la capitolul nr. de întreprinderi active și implicit de angajați;	Lipsa unui Parcul Industrial, Logistic și de Servicii;
Cultură antreprenorială și tradiție în viticultură, horticultură, floricultură	Dezvoltarea slabă a spiritului antreprenorial;
Indice de specializare în domeniile: mecatronică și industria auto; industria ușoară ; sectorul agroalimentar	Nivel scăzut al forței de muncă specializate și polispecializate;
Nr. reprezentativ de monumente din epoci diferite, reprezentative pentru spațiul transilvănean și național;	Promovarea insuficientă a patrimoniului cultural material și imaterial ;
Aiudul a fost și este un spațiu multiethnic și multicultural, cu manifestări în tradiții, folclor, meșteșuguri ;	Inexistența unui kit de comunicare publică pentru atragere de investitori
Bază arhivistică și documentară solidă ;	Inexistența platformelor școlare online;
Cetatea Aiudului- este unul dintre puținele ansambluri medievale păstrate aproape intact, în aceeași formă pe care o vedeau și oamenii Evului Mediu;	Lipsa unui sistem de monitorizare a calității aerului;
70% din străzile municipiului Aiud sunt modernizate ;	40% din populația municipiului locuiește în zone considerate dezavantajate
Număr mare de centre de colectare a deșeurilor;	Lipsa unui parc comunitar pentru câini

Sistemul de iluminat public modernizat;	Infrastructura de tip velo inexistentă;
Monitorizarea consumurilor energetice și de apă a clădirilor din municipiu, prin aplicația EMS;	Lipsa unei rețele locale de telemedicină;
Municipiul concentrează cel mai mare număr de salariați din ZUF Aiud;	Forță de muncă latentă, care poate fi activată, cel puțin parțial, pe piața muncii prin măsuri de ocupare.
Ferma pomicolă din Aiud-afaltă în subordinea Stațiunii de Cercetare-Dezvoltare pentru Viticultură și Vinificație Blaj;	
Uzina de vagoane Aiud: dispune de toate facilitățile necesare pentru construcția de vagoane de marfă noi.	

OPORTUNITĂȚI (O- OPPORTUNITIES) VERSUS AMENINȚĂRI (T- THREATS):

OPORTUNITĂȚI (O- Opportunities)	AMENINȚĂRI (T-Threats)
Măsuri de stimulare a creșterii natalității;	Scăderea puterii de cumpărare a populației;
Politici de eficientizare a măsurilor de ocupare pe piața muncii și de incluziune socială	Migrarea tinerilor în orașele „magnet“ din apropiere
Inițierea unui Incubator și accelerator de afaceri ;	Deficit de forță de muncă, pe fondul scăderii susținute a ratei de înlocuire a forței de muncă ;
Exploatarea pluridisciplinară a potențialului turistic, cultural și istoric al municipiului;	Câștigul salarial relativ scăzut în comparație cu cel înregistrat în alte orașe din județ și din împrejurimi ;
Măsuri de încurajare a antreprenorilor;	Forța de muncă specializată optează pentru orașele „magnet“ din regiune;
Realizarea unui kit de comunicare publică dedicată atragerii de investitori;	Absolvenții de liceu aleg să studieze în centrele universitare mari (Cluj Napoca, Timișoara, București)
Dotarea cu echipamente tehnice performante și materiale didactice necesare;	Cadru legislativ actual nu încurajează inițiativele private în domeniul conservării și restaurării imobilelor de patrimoniu;
Extinderea parteneriatelor cu instituții de învățământ la nivel național/internațional, pentru programe de schimb de experiență;	Lipsa de preocupare a proprietarilor/administratorilor față de monumente/obiective de patrimoniu;
Includerea Cetății Aiudului pe traseele etno-culturale ale Europei;	Dispariția treptată a meșteșugurilor tradiționale specifice Aiudului și localităților aparținătoare;

Extinderea la nivelul întregului municipiu a rețelei de platforme subterane ;	Creșterea gradului de poluare fonică, mai ales în zonele de aglomerare urbană ;
Amenajare de eco-insule - pentru colectarea selectivă a deșeurilor	Reducerea personalului didactic din învățământul antepreșcolar și profesional;
Investițiile planificate de furnizorii de utilități pe raza municipiului Aiud ;	Scăderea numărului de cititori activi la bibliotecă ;
Amenajarea unui parc comunitar pentru câini;	Participare civică a comunității sporadică ;
Realizarea unui concept integrat și unitar de iluminat arhitectural pentru monumentele de for public, decoruri urbane etc;	Inexistența unor zone/spații de promenadă amenajate;
Construire blocuri de locuințe pentru tineri (NZEB), prin programul național dedicat;	Schimbări legislative neașteptate și cu impact major asupra administrației municipiului;
Construire blocuri de locuințe sociale (NZEB), prin programul național dedicat;	Tendință de scădere a numărului de născuți vii versus creșterea numărului de decese;
Construire bloc de locuințe de serviciu pentru medici și profesori (NZEB) , prin programul național dedicat;	Plecarea personalului socio-medical la muncă în dtrăinătate;
Dotarea unităților de învățământ din municipiu cu o platformă de educație digitală avansată.	Niveluri reduse ale bugetelor locale ale municipiului, pe fondul creșterii economice sub valorile prognozate.

PARTEA B

**STRATEGIA INTEGRATĂ
DE DEZVOLTARE
URBANĂ. ORIZONT 2030**

*Portofoliul de proiecte propus pentru dezbatere publică.
Sursele de finanțare vizate. Responsabili și perioada de implementare*

Contextul internațional

La nivel internațional și global, elementul principal care marchează contextul dezvoltării urbane este reprezentat de cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă⁹³ (ODD) din Agenda 2030 a Organizației Națiunilor Unite; mai precis, de implementarea acestor ODD la nivel local⁹⁴ într-o manieră aprofundată și cuantificabilă⁹⁵ prin intermediul strategiilor de dezvoltare locală.

Obiectivul nr. 11 este dedicat în mod specific așezărilor urbane, dar natura integrată și conexiunile complexe existente între toate cele 17 ODD, respectiv între țintele detaliate ale acestora, au determinat apariția și prevalența unor *concepțe și tendințe cheie comune*, în dezvoltarea urbană, la nivel global. Se remarcă astfel preocupări similare pentru aspecte precum:

- caracterul interconectat al provocărilor urbane, care conduce spre importanța definirii unei viziuni și abordări integrate a acestora; atât la nivel de planificare a direcțiilor de acțiune, cât și la nivel de planificare a alocării a resurselor și a aranjamentelor instituționale necesare implementării;
- în strânsă legătură cu abordarea integrată menționată mai sus: definirea, la nivel supranațional, național sau regional, a unor reglementări și programe care încurajează cooperarea intersectorială sau intermunicipală; crearea de mecanisme pentru gestionarea și finanțarea unor proiecte comune în zone metropolitane sau zone urbane funcționale create prin asocieri de autorități locale;
- generarea de soluții locale, adaptate specificului fiecărei țări sau regiuni, la problemele comune pe care le pune dezvoltarea urbană la nivel global; prin urmare, o preocupare sporită și pentru creșterea gradului de inovare în aranjamentele instituționale, în structurile de guvernare locală și regională, în mecanismele financiare dedicate implementării politicilor urbane, dar și în modalitățile de implicare a stakeholderilor;
- definirea unor domenii care, în funcție de specificul local, se cer a fi abordate în orice strategie integrată de dezvoltare urbană. Printre domeniile principale amintim: planificarea urbană, gestionarea mediului construit, transport, gestionarea apei și a deșeurilor, economia circulară, eficiența energetică, adaptarea și atenuarea în fața schimbărilor climatice.

România are nevoie de o schimbare a paradigmei prezente de dezvoltare pentru a face față provocărilor secolului XXI. Trăim o perioadă marcată de procesul de globalizare, de accentuare a inegalităților și de agravare a problemelor de mediu. Dezvoltarea durabilă este soluția.

România, în calitate de stat membru al Organizației Națiunilor Unite (ONU) și Uniunii Europene (UE), și-a exprimat adeziunea la cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD) ale Agendei 2030, adoptată prin Rezoluția Adunării Generale a ONU A/RES/70/1, în cadrul Summit-ului ONU pentru Dezvoltare Durabilă din septembrie 2015. Concluziile Consiliului UE, adoptate în data de 20 iunie 2017, „Un viitor durabil al Europei: răspunsul UE la Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă” reprezintă documentul politic asumat de statele membre ale UE privind implementarea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă. În acest context, orice demers strategic de dezvoltare locală, cum este cel instituit de Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană a Municipiului Aiud, se subsumează obiectivelor ODD și adeziunii naționale la acestea.

⁹³ <https://sdgs.un.org/goals>

⁹⁴ Detalii în Emily HOSEK, Global Trends in Integrated Sustainable Urban Development for the 2030 Agenda (<https://sustainabledevelopment.un.org/content/unosd/documents/4209Session%204-1%20Emily%20Hosek.pdf>)

⁹⁵ Prin instrumente precum The Integrated Sustainable Development Goals (iSDG) dezvoltat de Millennium Institute (<https://www.millennium-institute.org/isdg>, accesat la 01.09.2021) sau Urban SDG Knowledge Platform (<http://urbansdgplatform.org/index.msc>)

Transformarea urbană se bazează pe integrarea dimensiunilor sociale, ecologice și economice ale dezvoltării durabile. Puterea de transformare a orașelor oferă șanse egale și dreptate ecologică pentru toți, indiferent de sex, statut socioeconomic, vârstă și origine - nimeni nu este lăsat în urmă. Un oraș just oferă oportunități pentru toată lumea de a se integra în societate. Toate grupurile sociale, inclusiv cele mai vulnerabile, ar trebui să aibă acces egal la serviciile de interes general, inclusiv la educație, servicii sociale, asistență medicală și cultură. Locuințele și aprovizionarea cu energie adecvate, accesibile, sigure și la prețuri accesibile ar trebui să răspundă nevoilor diferitelor grupuri din societate, inclusiv ale unei populații în curs de îmbătrânire și ale unei populații mai diverse, ale persoanelor cu handicap, ale tinerilor și ale familiilor. Cartierele urbane echilibrate, mixte și sigure din punct de vedere social promovează integrarea tuturor grupurilor și generațiilor sociale și etnice. Toți cetățenii ar trebui să fie abilitați să dobândească noi competențe și educație. Acest aspect implică o educație preșcolară și școlară de înaltă calitate, accesibilă, precum și calificare și formare pentru tineri, precum și oportunități de învățare pe tot parcursul vieții, în special în domeniul digitalizării și tehnologiei.

Puterea de transformare a orașelor contribuie la combaterea încălzirii globale și la calitatea ridicată a mediului în ceea ce privește aerul, apa, solul și utilizarea terenurilor. Dezvoltarea unor medii urbane de înaltă calitate pentru toți include un acces adecvat la spații verzi și de agrement. Aprovizionarea cu energie neutră din punct de vedere climatic, re surse regenerabile, punerea în aplicare a măsurilor de eficiență energetică, precum și clădirile rezistente la schimbările climatice și neutre din punct de vedere al emisiilor de dioxid de carbon vor contribui la reducerea semnificativă a emisiilor de gaze cu efect de seră și la sprijinirea orașelor europene pentru a se adapta la impactul schimbărilor climatice. Unele orașe europene din top pot furniza deja un model pentru un oraș cu emisii de carbon net zero în prezent. Transformarea implică investiții în tehnologii inovatoare și eficiente, precum și modificări fundamentale ale producției și consumului, permițând stabilirea unei economii circulare, care redefinește și asigură o utilizare durabilă a resurselor, reducând în același timp, în mod semnificativ, deșeurile și emisiile de carbon.

Orașele sunt invitate să protejeze și să regenereze ecosistemele pe cale de dispariție și speciile acestora și să utilizeze soluții bazate pe natură, în cadrul cărora infrastructura verde-albastră de înaltă calitate poate face față unor condiții meteorologice extreme. Zonele albastre bine concepute, gestionate și conectate reprezintă o condiție prealabilă pentru un mediu de viață sănătos, pentru adaptarea la schimbările climatice și pentru conservarea și dezvoltarea biodiversității în orașe. Sistemele de transport urban și de mobilitate ar trebui să fie eficiente, neutre din punct de vedere al emisiilor de dioxid de carbon, sigure și multimodale. Ar trebui promovate forme de mobilitate și logistică active și cu emisii reduse de dioxid de carbon, inclusiv un transfer modal către transportul public, mersul pe jos și mersul cu bicicleta. Transportul public ar trebui să fie accesibil, curat, sigur și atractiv pentru toți. Pentru a reduce nevoile de transport și de mobilitate, o structură de decontare policentrică ar trebui să fie cât mai compactă și mai densă posibil, sprijinind în același timp utilizarea multiplă, inclusiv în ceea ce privește locuințele, comerțul cu amănuntul, producția și transportul.

Puterea de transformare a orașelor se bazează pe o economie diversificată, care oferă locuri de muncă, asigurând în același timp o bază financiară solidă pentru dezvoltarea urbană durabilă. Orașele ca locații de afaceri atractive, inovatoare și competitive au nevoie de o forță de muncă calificată, de o infrastructură socială, tehnică și logistică, precum și de un spațiu accesibil. Asigurarea acestor condiții prealabile, inclusiv a unui mediu inovator favorabil, precum și a oportunităților de producție locală și regională ar trebui să facă parte din planificarea urbană. Pe lângă industriile tradiționale, multe alte sectoare economice se îndreaptă din ce în ce mai mult către o economie digitală, orientată către servicii și cu emisii scăzute de dioxid de carbon, clădită pe o societate bazată pe cunoaștere și pe industrii culturale. Întreprinderile mici, producția cu emisii reduse și agricultura urbană pot fi stimulate să reintegreze producția în orașe și în zonele urbane, permițând și promovând noi forme de cartiere cu utilizare mixtă.

Sectorul comerțului cu amănuntul din orașele europene și multe internaționale, se schimbă ca urmare a digitalizării din ce în ce mai sporite a comerțului. Cu toate acestea, produsele de bază și, în special, produsele alimentare ar trebui să fie accesibile la nivel local, pentru a asigura o bună calitate a vieții și pentru a contracara efectele negative ale schimbărilor demografice. Transformarea zonelor urbane centrale în spații multifuncționale atractive oferă noi oportunități de dezvoltare urbană, prin utilizarea mixtă pentru trăit, muncă și recreere, în care se găsesc activități de producție, comerț cu amănuntul și servicii, alături de facilități de locuințe, ospitalitate și petrecere a timpului liber.

Digitalizarea constituie o tendință transformatoare, trans sectorială majoră, care afectează toate dimensiunile dezvoltării urbane durabile. În multe privințe, pune la dispoziție o oportunitate pentru transformarea urbană. Soluțiile digitale pot furniza servicii inovatoare și de înaltă calitate publicului și întreprinderilor. Printre acestea se numără mobilitatea urbană inteligentă, eficiența energetică, locuințele durabile, serviciile publice, comerțul cu amănuntul, furnizarea de bunuri de zi cu zi și guvernarea civică. În același timp, digitalizarea poate declanșa o nouă diviziune spațială și socială, cu riscuri în ceea ce privește protecția vieții private. Digitalizarea trebuie să fie concepută din punct de vedere ecologic, favorabil incluziunii și echitabil. Orașele, cu puterea lor de a dezvolta soluții digitale și de a le adapta la condițiile locale, pot contribui în mod semnificativ la acest obiectiv.

Contextul european

Viziunea UE privind dezvoltarea teritorială și urbană pentru perioada 2021-2027 se bazează pe mai multe obiective strategice definite în Agenda teritorială 2030⁹⁶, în Noua Cartă de la Leipzig, în Pactul verde european și în obiectivele de dezvoltare durabilă ale ONU și are ca obiectiv general să realizeze o Uniune Europeană neutră din punct de vedere climatic până în 2050. Pentru a îndeplini aceste obiective, Politica de Coeziune pentru perioada de programare 2021-2027 a stabilit cinci obiective de politică: o Europa mai inteligentă, mai ecologică, mai conectată, mai socială și mai apropiată de cetățeni până în 2027.

Noua Cartă de la Leipzig⁹⁷ adoptată de miniștrii UE în noiembrie 2020 definește principiile comune pentru realizarea viziunii orașelor verzi, juste și productive, de la cartiere la zone urbane funcționale, digitalizarea fiind integrată în mod transversal în această viziune holistică a viitoarei urbanități durabile.

Orașele trebuie să stabilească strategii integrate și durabile de dezvoltare urbană și să asigure punerea lor în aplicare, conform a cinci principii-cheie ale bunei guvernante urbane: politica urbană pentru binele comun, abordarea integrată, participare și co-creare, guvernanță pe mai multe niveluri, abordare bazată pe realitatea zonei (place based-approach).

Cerințe minime pentru investiții în dezvoltarea teritorială

Figură: Cerințe minime pentru investiții în dezvoltarea teritorială

Carta de la Leipzig din 2007 a inspirat politica urbană în Europa și în afara ei. Mesajul principal de promovare a dezvoltării urbane integrate și durabile este la fel de valabil în prezent, precum era în 2007. Cu toate acestea, în prezent, provocările globale urgente, cum ar fi schimbările climatice, pierderea biodiversității, deficitul de resurse, fluxurile migratorii, schimbările demografice, pandemiile și economiile în schimbare rapidă, au un impact direct și local asupra orașelor din întreaga Europă. De asemenea, acestea pot intensifica disparitățile în societățile noastre. În plus, tehnologiile digitale transformă drastic societatea, creând potențiale beneficii politice, sociale, ecologice și economice. Cu toate acestea, aceste tehnologii generează, de asemenea, noi provocări profunde, cum ar fi decalajul digital, lipsa de confidențialitate, probleme de securitate și dependențele de piață. Ca răspuns la aceste provocări, Carta de la Leipzig originală a necesitate o reorientare. Necesitatea unei transformări durabile este subliniată de Agenda 2030 pentru

⁹⁶ <https://territorialagenda.eu>

⁹⁷ <https://www.mdpa.ro/uploads/articole/attachments/617a9d2183bde089772090.pdf>

dezvoltare durabilă, în special de Obiectivul 11 privind dezvoltarea durabilă, care este dedicat transformării orașelor în orașe favorabile incluziunii, sigure, rezistente și durabile, prin noua agendă urbană, Acordul de la Paris și Pactul ecologic al Comisiei Europene. Obiectivul Pactului ecologic este de a transforma Europa în primul continent neutru din punct de vedere climatic din lume, iar Europa, în ansamblu, are o responsabilitate puternică, precum și capacitatea colectivă de a atinge acest obiectiv. Noua Cartă de la Leipzig oferă un cadru politic pentru a imagina și a realiza aceste acorduri europene și globale la scară urbană.

Europa dispune o mare varietate de orașe mici, mijlocii și mari. Ca parte a unui sistem urban poli-centric, acestea constituie zone funcționale cu potențiale și provocări diferite. Orașele europene sunt mai mult decât amplasamente de structuri dens amenajate, permit, de asemenea, interacțiunea culturală, socială, ecologică și economică. Cele mai multe orașe constituie centre unice, dezvoltate istoric, cu o valoare culturală remarcabilă, care modelează patrimoniul urban al Europei și identitatea cetățenilor săi. Astfel, cultura se află în centrul oricărei dezvoltări urbane durabile, inclusiv în ceea ce privește conservarea și dezvoltarea patrimoniului construit și a patrimoniului cultural. Orașele reprezintă centre ale pluralismului, creativității și solidarității. Tradițiile culturale și politice au constituit fundamentul dezvoltării orașelor, care reflectă drepturile și valorile democratice. Orașele reprezintă, de asemenea, laboratoare pentru noi forme de rezolvare a problemelor și bancuri de testare pentru inovația socială. Spațiile publice de înaltă calitate, deschise și sigure funcționează ca locuri urbane vibrante, permițând oamenilor să interacționeze, să împărtășească și să se integreze în societate. O bună planificare și proiectare urbană ar trebui consolidate, pentru a facilita orașe compacte, mixte din punct de vedere social și economic, cu infrastructuri bine dezvoltate, cu un mediu sănătos și cu oportunități de identificare care să contribuie la bunăstarea tuturor.

Acest aspect implică o înțelegere holistică a conceptului Baukultur de înaltă calitate, ca bază a proceselor integrate de planificare și proiectare pentru fiecare modelare realizată de om a mediului construit în orașele europene. Include, de asemenea, gestionarea și conversia clădirilor existente, precum și proiectarea și construcția de clădiri, infrastructură și spații publice contemporane. Orașele și sistemele urbane au nevoie de flexibilitate, precum și de capacitatea de a răspunde la evenimente externe perturbatoare și la stres cronic. Caracterul robust al orașelor pentru a face față condițiilor cadru în schimbare ar trebui să fie susținut de capacitatea de a învăța din evenimentele anterioare și de la alte părți implicate, de o guvernare urbană flexibilă pentru binele comun, precum și de o punere în aplicare echilibrată a unor orașe juste, ecologice și

productive. Politicile, planurile și proiectele predictive și preventive ar trebui să includă diverse scenarii, pentru a anticipa provocările climatice și de mediu și riscurile economice, precum și transformările sociale și preocupările în materie de sănătate.

Astăzi, cetățenii interacționează adesea la diferite scări spațiale în viața lor de zi cu zi. Prin urmare, măsurile care se concentrează asupra evoluțiilor locale ar trebui să fie concepute la scara spațială corespunzătoare. În plus față de politicile locale formale, măsuri specifice și în formale trebuie să fie aplicate la alte niveluri, inclusiv la nivel de cartier, precum și la scară funcțională, regională și metropolitană mai largă. Acest demers necesită o coordonare armonizată a măsurilor puse în aplicare la toate nivelurile spațiale, pentru a asigura coerența și pentru a evita ineficiența.

Provocările urbane sunt adesea mai pronunțate la nivel de vecinătate. Unele cartiere pot reflecta tensiunile sociale, sărăcia sau stresul ecologic. Alte cartiere constituie zone supuse renovării, mobilității sociale și lipsei de locuințe la prețuri accesibile. Prin urmare, politicile specifice pentru zonele din vecinătate ar trebui să încurajeze angajamentul local în ceea ce privește clădirea comunității și incluziunea. Cartierele cu o multitudine de provocări socio-economice complexe necesită programe de politică adaptate și finanțare, pentru a se stabiliza pe termen lung. În plus, cartierele ar trebui să fie considerate drept potențiale laboratoare pentru abordări inovatoare, care acoperă toate domeniile de dezvoltare urbană.

Autoritățile locale în contextul lor național individual sunt responsabile pentru dezvoltarea urbană locală. Factorii de decizie din autoritățile locale determină orientări strategice și operațiuni specifice pentru întreaga zonă a orașului. Acestea acționează ca o legătură formală între cartierele de mici dimensiuni și zonele funcționale mai largi, cu un rol decisiv în stabilizarea zonelor rurale înconjurătoare și a celor mai îndepărtate. Trebuie să se acorde o atenție deosebită condițiilor de viață comparabile în ceea ce privește cetățenii din orașele mici și mijlocii și din orașele aflate în zone în scădere. Dezvoltarea urbană durabilă și rezilientă are loc într-un context regional sau metropolitan și se bazează pe o rețea complexă de interdependențe funcționale și parteneriate. Acest aspect este exemplificat de zona funcțională, astfel cum se menționează în Agenda teritorială 2030. În anumite cazuri, acoperă o zonă metropolitană sau o combinație de alte entități teritoriale. Pentru a adapta politicile urbane la viața de zi cu zi a cetățenilor, orașele trebuie

să coopereze și să își coordoneze politicile și instrumentele cu zonele lor suburbane și rurale învecinate, în ceea ce privește politicile privind locuințele, zonele comerciale, mobilitatea, serviciile, infrastructura verde-albastră, fluxurile de materiale, sistemele alimentare locale și regionale și aprovizionarea cu energie, printre altele.

Politica de coeziune este principalul instrument prin care UE își pune în aplicare viziunea de a aduce Europa mai aproape de cetățenii și teritoriile sale. Prin abordarea localizată (place-based), susținută de o orientare strategică solidă, adaptată exigențelor viitorului și de un cadru de guvernare, politica de coeziune conectează nevoile și potențialul de dezvoltare locală cu obiectivele europene și globale de a stimula dezvoltarea economică, socială și teritorială în toate regiunile.

Dimensiunea urbană a politicii de coeziune recunoaște rolul și responsabilitatea orașelor în dezvoltarea armonioasă și policentrică a Europei și a regiunilor sale, necesitatea de a gestiona concentrarea și depopularea pentru a face urbanizarea durabilă și pentru a consolida legăturile dintre zonele urbane și cele rurale. În acest scop, coeziunea teritorială, abordare tip ZUF/ZM, strategiile de dezvoltare teritorială și locală integrată și principiul parteneriatului sunt piloni esențiali ai noii perioade de programare.

Consolidarea dimensiunii urbane, prin: dezvoltare urbană durabilă - articolul 11 FEDR - 8 % din alocarea națională direcționată către strategii de dezvoltare teritorială integrată axate pe zonele urbane, pentru a aborda mai eficient provocările economice, de mediu, climatice, demografice și sociale care afectează zonele urbane, acordând o atenție deosebită tranziției verzi și digitale și pentru a sprijini dezvoltarea zonelor urbane funcționale.

Alte obiective și priorități de conformare pentru SIDU Aiud:

Obiectivul de politică 5 „O Europă mai aproape de cetățeni”. Obiectivul specific nr. 5.1 – Promovarea sustenabilității economice, sociale și de mediu și a rezilienței în context urban:

- obiectiv transversal de politică teritorială
- abordare integrată, asigurând o acoperire largă a domeniilor tematice

Prioritățile politice europene: „Pactul verde”⁹⁸ și „O Europă pregătită pentru era digitală”⁹⁹:

Schimbările climatice și degradarea mediului sunt o amenințare existențială pentru Europa și pentru întreaga lume. Pentru a o contracara, Pactul verde european va transforma UE într-o economie modernă, competitivă și eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor, în care:

- să ajungem, până în 2050, la zero emisii nete de gaze cu efect de seră;
- creșterea economică să fie disociată de utilizarea resurselor;
- nicio persoană și niciun loc să nu fie lăsat în urmă.

Pactul verde european este în același timp un colac de salvare pentru ieșirea din pandemia de COVID-19. De aceea, el va fi finanțat cu o treime din investițiile în valoare de 1.800 de miliarde de euro provenind din Planul de redresare NextGenerationEU¹⁰⁰, precum și cu fonduri din bugetul pe șapte ani al UE.

Comisia Europeană a adoptat o serie de propuneri menite să adapteze politicile UE în domeniul cliimei, energiei, transporturilor și fiscalității, pentru a reduce cu cel puțin 55 % până în 2030 emisiile nete de gaze cu efect de seră, față de nivelurile din 1990. (a se vedea link notă de subsol pentru mai multe informații despre realizarea obiectivelor Pactului Verde).¹⁰¹

Tehnologia digitală ne transformă viața. Scopul strategiei digitale a UE este ca această transformare să fie în avantajul cetățenilor și întreprinderilor și să contribuie, în același timp, la crearea unei Europe neutre din punct de vedere climatic până în 2050. Comisia este hotărâtă să transforme această perioadă în „deceniul digital” al Europei. Uniunea trebuie să își consolideze suveranitatea digitală și să-și stabilească propriile standarde în loc să le urmeze pe ale altora, cu un accent clar pe date, tehnologie și infrastructură.

Obiectivul de politică „O Europă mai inteligentă prin promovarea unei transformări economice inovatoare și inteligente” – asigură un rol-cheie în stimularea potențialului de inovare al regiunilor și orașelor Europei. În acest context, digitalizarea reprezintă o tendință trans-sectorială care influențează toate dimensiunile dezvoltării urbane durabile.

Soluțiile digitale sunt:

- oportunități de transformare urbană care pot furniza servicii inovatoare și de înaltă calitate publicului și sectorului privat, dar acestea trebuie să fie concepute într-un mod durabil din punctul de vedere al mediului, favorabil incluziunii și echitabil;
- esențiale pentru competitivitatea viitoare a UE, la care orașele din UE pot contribui în mod semnificativ ca una dintre forțele motrice pentru crearea unei economii digitale, orientate către servicii și cu emisii scăzute de dioxid de carbon;

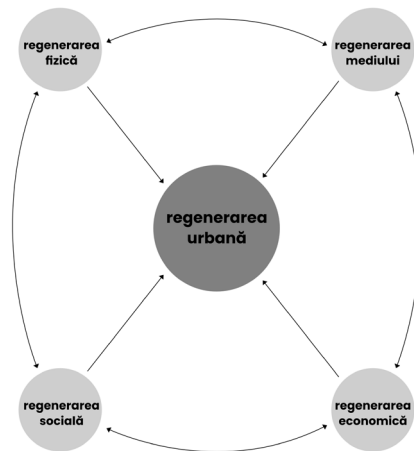
Regenerarea urbană necesită o abordare integrată (fizică, de mediu, socială și economică), iar regenerarea fizică a locurilor publice poate face parte din aceasta.

⁹⁸ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

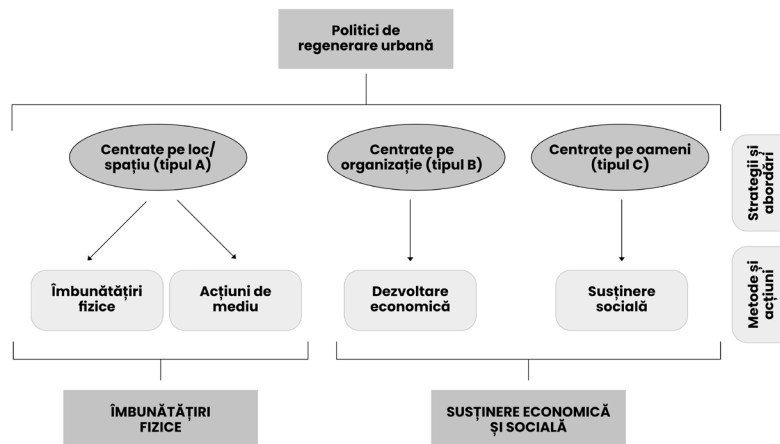
⁹⁹ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age_ro

¹⁰⁰ https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_en

¹⁰¹ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/delivering-european-green-deal_en

Figură: Regenerarea urbană integrată

Figură: Politici de regenerare urbană

Finanțarea europeană pentru politica de dezvoltare urbană

Dacă în perioada anterioară de programare investițiile în dezvoltarea urbană erau reglementate prin Art. 7 al Regulamentului ERDF 1303/2013¹⁰², la 1 iulie 2021 a intrat în vigoare pachetul legislativ pentru Politica de Coeziune 2021-2027. Prin urmare, dezvoltarea urbană integrată este acum reglementată prin Art. 11 al Regulamentului 1058/2021 privind Fondul European de Dezvoltare Regională¹⁰³. Noul cadru strategic european se remarcă prin:

- creșterea procentului minim din FEDR alocat dezvoltării urbane, de la 5% în perioada 2014-2020 la minim 8% în perioada 2021-2027;

¹⁰² <https://webgate.ec.europa.eu/esiflegislation/pages/viewpage.action?pageId=34439230>

¹⁰³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R1058&from=EN>

- rol crescut acordat zonelor urbane funcționale și zonelor metropolitane în planificarea urbană¹⁰⁴;
- crearea unui instrument nou de suport pentru orașe, în conformitate cu prioritățile tematice ale Agendei Urbane a Uniunii Europene: Inițiativa europeană privind dezvoltarea urbană. Instrumentul se adresează tuturor zonelor urbane din UE pentru orizontul post-2020 al Politicii de Coeziune și va finanța inițiative referitoare la acțiuni inovatoare (UIA), respectiv acțiuni de sprijin pentru consolidarea capacității și a cunoștințelor la nivelul orașelor¹⁰⁵.

Adițional, analiza Regulamentului 1060/2021¹⁰⁶ permite extragerea unor concluzii privind planificarea teritorială:

- domenii, direcții și concepte cheie ale planificării strategice definite prin filtrul obiectivelor politicii europene de dezvoltare, comune tuturor fondurilor gestionate de Comisia Europeană: o Europă mai inteligentă, o Europă mai verde, o Europă mai conectată, o Europă mai socială, o Europă mai aproape de cetățeni¹⁰⁷;

Tendențe care vor marca strategiile de dezvoltare în perioada de programare 2021-2027:

- calcularea nivelului fondurilor (FEDR, FSE+ și FC) de care beneficiază fiecare stat printr-o metodologie care ia în calcul introducerea unor ținte pe care Statele Membre trebuie să le atingă în domeniul atenuării și adaptării la schimbările climatice, respectiv în domeniul integrării migrațiilor¹⁰⁸;
- implementarea strategiilor prin definirea unui cadru partenerial divers (autorități publice, actori socio-economici, organizații ale societății civile, entități de cercetare etc.) și deci a unui model de guvernare multi-nivel, care încurajează inițiativele „la firul ierbii”, de tip bottom-up;
- integrarea unor principii orizontale în concordanță cu drepturile fundamentale ale omului, anti-discriminare și acquis-ul comunitar în domeniul protecției mediului;
- instrumente și mecanisme pe care Statele Membre le pot folosi în dezvoltarea teritorială integrată, respectiv în definirea și implementarea strategiilor teritoriale/ locale: intervenții teritoriale integrate (ITI), dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității (DLRC), sau alte instrumente desemnate de fiecare stat la nivel național¹⁰⁹;
- un conținut cadru al strategiilor teritoriale, respectiv includerea unor elemente obligatorii precum: definirea ariei geografice vizate de strategie; analiza nevoilor de dezvoltare și a potențialului; descrierea abordării integrate și a modalităților de implicare a stakeholderilor.

Un alt element semnificativ este formularea unui răspuns la criza generată de pandemia de Covid-19 prin Planul de Redresare pentru Europa, respectiv fondul Next Generation EU. În acest context, prioritățile sunt: crearea de noi locuri de muncă în întreprinderile mici și mijlocii, sprijin pentru sectorul medical, o mai bună pregătire pentru situații de urgență, precum și dezvoltarea sectoarelor turistic și creativ la întreaga lor capacitate. Transversal acestor priorități, planurile naționale de redresare și reziliență, propuse de fie-

¹⁰⁴ Tendință reflectată și în legislația din România, prin ordonanța de urgență nr. 156 din 3 septembrie 2020 privind unele măsuri pentru susținerea dezvoltării teritoriale a localităților urbane și rurale din România cu finanțare din fonduri externe nerambursabile: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/229805>

¹⁰⁵ O prezentare mai detaliată este disponibilă aici: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/brochure/explanatory_memo_eui_post_2020_en.pdf.

¹⁰⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R1060&from=EN>

¹⁰⁷ https://www.espon.eu/sites/default/files/attachments/EC%20DG%20REGIO_Pia%20Laurila.pdf

¹⁰⁸ Detalii în Thomas DE BÉTHUNE, Urban dimension of post-2020 Cohesion Policy, 2018 (<https://www.espon.eu/sites/default/files/attachments/presentation%20espon%20Thomas%20d%20Bethune.pdf>)

¹⁰⁹ Spre exemplu, definirea unei axe prioritare dedicate dezvoltării urbane a fost un model urmat în perioada de programare 2014-2020 atât de către România, cât și de alte state europene.

care Stat Membru, trebuie să atingă două ținte principale: minim 37% din cheltuieli alocate investițiilor și reformelor în domeniul atenuării și adaptării la schimbările climatice, respectiv minim 20% din cheltuieli alocate tranziției digitale¹¹⁰. În același context generat de criza coronavirus a fost semnată și Noua Cartă de la Leipzig¹¹¹; versiunea reînnoită, adoptată în luna noiembrie a anului 2020, adresează problematici precum: interdependența dintre zonele urbane și rurale (mai ales în ceea ce privește lanțurile alimentare), vulnerabilitatea în fața pandemiilor sau riscul creșterii disparităților teritoriale.

¹¹⁰ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility_en

¹¹¹ https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/brochure/new_leipzig_charter/new_leipzig_charter_en.pdf

Strategii relevante la nivel național

Politica Urbană a României

Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană a Municipiului Aiud 2022-2030 este corelată cu direcțiile și obiectivele conturate de prima Politică Urbană a României, proiectată în conformitate cu prevederile **Noii Carte de la Leipzig** și fundamentată pe traiectoriile de dezvoltare ale **Noii Agende Urbane**.

Politica Urbană a României dezvoltată de Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice și Banca Mondială¹¹² constituie principalul instrument de consolidare a capacității administrative și de planificare strategică integrată a zonelor urbane din România.

Politica urbană a României conține un set de obiective strategice care va fundamenta exercițiul financiar 2021-2027.

Politica Urbană a României reprezintă o strategie integrată și coordonată la nivel național și local pentru a ghida dezvoltarea urbană durabilă, inclusiv creșterea, și pentru a controla expansiunea urbană necontrolată. O atenție deosebită este acordată coerenței formei urbane a orașelor, valorificării terenurilor virane, densificării și regenerării ca forme de creștere rezilientă. Politică Urbană va stabili o agendă comună a autorităților publice de la nivel central și local pentru îmbunătățirea cadrului de dezvoltare urbană, prin furnizarea unui set de măsuri coerente și prin coordonarea și corelarea domeniilor sectoriale și a diferiților actori.

Obiectivele de politică, precum și măsurile asociate lor au scopul de a face orașele: (a) verzi și reziliente; (b) competitive și productive; (c) juste și incluzive și (d) bine guvernate. În domeniul locuirii obiectivele politicii urbane urmăresc îmbunătățirea accesului la locuințe și utilități publice de calitate.

Strategia de dezvoltare teritorială a României. România policentrică 2035. Coeziune și competitivitate teritorială, dezvoltare și egalitate de șanse pentru oameni

Este documentul programatic¹¹³ care evidențiază viziunea de dezvoltare a teritoriului național pentru orizontul de timp 2035 cu scopul valorificării oportunităților și a nivelului de dezvoltare ale fiecărui teritoriu. Scenariul România Policentrică urmărește până în 2035 dezvoltarea de rețele de localități competitive și coezive prin sprijinirea specializării teritoriale și formarea zonelor urbane funcționale.

Strategia de dezvoltare teritorială a României este documentul programatic pe termen lung prin care sunt stabilite liniile directoare de dezvoltare teritorială a României, bazat pe un concept strategic, precum și direcțiile de implementare pentru o perioadă de timp de peste 20 de ani, la scară regională, interregională, națională, cu integrarea aspectelor relevante la nivel transfrontalier și transnațional (art. 14.alin (3) în conformitate cu Legea nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismului, cu modificările și completările ulterioare).

Strategia de dezvoltare teritorială a României reprezintă un instrument strategic prin care se urmărește asigurarea **priorităților de dezvoltare teritorială** stabilite prin Acordul de Parteneriat cu Uniunea Europeană: **(1)** îmbunătățirea calității vieții pentru comunitățile locale și regionale, pentru ca regiunile României să devină mai atractive pentru locuit, pentru petrecerea timpului liber, pentru investiții și muncă, **(2)** promovarea parteneriatelor rural-urbane, **(3)** consolidarea rețelei urbane prin dezvoltare policentrică și

¹¹² <https://www.roreg.eu/noutăți/Politica-Urbana-a-României-Materiale-de-sprrijin-in-dezvoltare-urbana>

¹¹³ <https://www.mdlpa.ro/pages/sdtr>

specializare teritorială, (4) creșterea accesibilității și conectivității, (5) acces echitabil la servicii de interes general.

Strategia de dezvoltare teritorială a României reprezintă **viziunea** asumată a Guvernului și Parlamentului României privind dezvoltarea teritoriului național pentru orizontul de timp 2035: „*România 2035, o țară cu un teritoriu funcțional, administrat eficient, care asigură condiții atractive de viață și locuire pentru cetățenii săi, cu un rol important în dezvoltarea zonei de sud-est a Europei*”.

Pentru a atinge viziunea de dezvoltare Strategia de dezvoltare teritorială a României are **cinci obiective generale** pentru orizontul 2035:

- Asigurarea unei integrări funcționale a teritoriului național în spațiul european prin sprijinirea interconectării eficiente a rețelelor energetice, de transporturi și broadband;
- Creșterea calității vieții prin dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitară și a serviciilor publice în vederea asigurării unor spații urbane și rurale de calitate, atractive și incluzive;
- Dezvoltarea unei rețele de localități competitive și coezive prin sprijinirea specializării teritoriale și formarea zonelor urbane funcționale;
- Protejarea patrimoniului natural și construit și valorificarea elementelor de identitate teritorială;
- Creșterea capacității instituționale de gestionare a proceselor de dezvoltare teritorială.

Strategia de dezvoltare teritorială a României conține două categorii de prevederi, respectiv:

- **Prevederi strategice** care orientează procesul de dezvoltare și furnizează rețerele strategice de dezvoltare ale teritoriului național pentru orizontul de timp 2035 (viziune strategică, 5 obiective generale, 18 obiective specifice și 10 linii directoare de planificare).
- Liniile directoare de planificare influențează direct procesul de planificare teritorială, la confluența nivelelor strategic și operațional, aliniind obiectivele, politicile și programele cu priorități aplicate la nivel teritorial. Liniile directoare de planificare sunt elemente obligatorii care vor fi preluate fără modificări în toate documentațiile de planificare spațială (strategice și operaționale) la nivel național. Liniile directoare de planificare sunt independente de orice alt element al Strategiei de dezvoltare teritorială a României și se aplică indiferent de structura și obiectivele acesteia, fiind echivalentul unui cadru minimal de planificare teritorială și urbană.
- **Prevederi operaționale** prin intermediul cărora sunt operaționalizate prevederile strategice. Acestea au rolul de a arăta modul prin care pot fi realizate viziunea de dezvoltare și obiectivele Strategiei de dezvoltare teritorială a României. Astfel, prevederile operaționale reprezintă „instrumente operaționale” de realizare a prevederilor strategice ale Strategiei de dezvoltare teritorială a României, acestea fiind reprezentate la nivel național și zonal.

Prevederile palierului operațional de la nivelul Strategiei de dezvoltare teritorială a României sunt următoarele:

- **Măsuri teritoriale la nivel național** - aceste măsuri teritoriale țintesc întreg teritoriul național sau anumite teritorii cu specific geografic și corespund celor 3 categorii de sisteme teritoriale analizate, respectiv: sistemul teritorial conectiv, sistemul teritorial al așezărilor umane, sistemul teritorial al componentelor naturale.

- **Măsuri teritoriale integrate la nivel zonal** – acestea țintesc anumite zone de la nivelul teritoriului, precum: zone urbane, zone rurale, zone transfrontaliere, zona costieră, zone montane și zone în declin demografic sau economic. Măsurile teritoriale integrate la nivel zonal se declină în tipuri de acțiuni și exemple de proiecte strategice în următoarea succesiune ierarhică: acțiuni – aceste prevederi operaționale reprezintă, după caz, un proiect generic (ex. renovarea centrelor istorice) și exemple de proiecte – reprezintă expresia teritorială a acțiunilor, acestea fiind localizate teritorial

la nivel de unitate administrativă. Exemplele de proiecte nu sunt evidențiate la nivel de perimetru, soluțiile tehnice finale și amplasamentul lor urmând a fi stabilite prin planurile urbanistice și alte documentații tehnice specifice și evaluate ulterior în conformitate cu legislația specifică de mediu.

Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României¹¹⁴ – orizonturi 2013-2020-2030

Reprezintă cadrul strategic național pentru susținerea Agendei 2030 și implementarea celor 17 obiective de dezvoltare durabilă (ODD) și 104 ținte asociate acestora.

Direcțiile principale de acțiune, detaliate pe sectoare și orizonturi de timp sunt:

- Corelarea rațională a obiectivelor de dezvoltare, inclusiv a programelor investiționale în profil inter-sectorial și regional, cu potențialul și capacitatea de susținere a capitalului natural;
- Modernizarea accelerată a sistemelor de educație și formare profesională, sănătate publică și servicii sociale, ținând seama de evoluțiile demografice și de impactul acestora pe piața muncii;
- Folosirea generalizată a celor mai bune tehnologii existente, din punct de vedere economic și ecologic, în deciziile investiționale; introducerea fermă a criteriilor de eco-eficiență în toate activitățile de producție și servicii;
- Anticiparea efectelor schimbărilor climatice și elaborarea din timp a unor planuri de măsuri pentru situații de criză generate de fenomene naturale sau antropice;
- Asigurarea securității și siguranței alimentare prin valorificarea avantajelor comparative ale României, fără a face rabat de la exigențele privind menținerea fertilității solului, conservarea biodiversității și protejarea mediului;
- Identificarea unor surse suplimentare de finanțare pentru realizarea unor proiecte și programe de anvergură, în special în domeniile infrastructurii, energiei, protecției mediului, siguranței alimentare, educației, sănătății și serviciilor sociale;
- Protecția și punerea în valoare a patrimoniului cultural și natural național; racordarea la normele și standardele europene privind calitatea vieții.

Master Plan General de Transport al României (MPGT)

Constituie cadrul general ce definește prioritizarea și implementarea proiectelor de infrastructură de transport din România pentru perioada 2014-2030¹¹⁵. Obiectivele acestuia sunt convergente Cărții Albe din 2021 și urmăresc dezvoltarea unui sistem național de transport eficient, sustenabil și flexibil pentru dezvoltarea economică a României.

Strategia Energetică a României 2020-2030, cu perspectiva anului 2050

Este rezultatul revizuirii Strategiei Energetice a României 2018-2030, cu perspectiva anului 2050, modificările fiind făcute având în vedere propunerile și sugestiile formulate de părțile interesate în cadrul procesului de consultare publică internă și a celei transfrontiere, precum și angajamentul României la realizarea țintelor europene fixate pentru anul 2030 în domeniul energiei și climei. Este un document programatic care stabilește obiectivele fundamentale de creștere a sectorului energetic din România¹¹⁶.

Obiectivul general al Strategiei îl constituie creșterea sectorului energetic în condiții de sustenabilitate și creștere economică, ținând cont de țintele UE la 2030, respectiv Pactul Ecologic European la 2050. Dezvoltarea sectorului energetic trebuie privită ca parte a procesului de dezvoltare a României.

La îndeplinirea obiectivului general vor contribui și cele opt obiective strategice care structurează

¹¹⁴ http://www.mmediu.ro/beta/wp-content/uploads/2012/06/2012-06-12_dezvoltare_durabila_snddfinalromana2008.pdf

¹¹⁵ <http://arf.gov.ro/web/wp-content/uploads/2020/04/Anexă-la-HG-666-2016.pdf>

¹¹⁶ https://energie.gov.ro/wp-content/uploads/2022/02/20200805_Raport-de-mediu_rev06_ROI.pdf

întregul demers de analiză și planificare pentru perioada 2020-2030 cu perspectiva anului 2050, cu respectarea reperelor naționale, europene și globale care influențează și determinările politice și deciziile în domeniul energetic.

Strategia Energetică a României a fost realizată pentru orizontul de timp 2020-2030, cu perspectiva anului 2050, ținând cont de necesitățile și de obligațiile internaționale ale României, dar și de realizarea scenariului optim de dezvoltare a sistemului energetic național pentru acest moment.

Strategia Energetică are opt obiective strategice fundamentale care structurează întregul demers de analiză și planificare pentru perioada 2020-2030 și orizontul de timp al anului 2050, și anume:

- Modernizarea sistemului de governanță energetică;
- Energie curată și eficiență energetică;
- Asigurarea accesului la energie electrică și termică pentru toți consumatorii;
- Protecția consumatorului vulnerabil și reducerea sărăciei energetice;
- Piețe de energie competitive, baza unei economii competitive;
- Creșterea calității învățământului în domeniul energiei și formarea continuă a resursei umane calificate;
- România, furnizor regional de securitate energetică;
- Creșterea aportului energetic al României pe piețele regionale și europene prin
- valorificarea resurselor energetice primare naționale.

Strategia Națională a locuirii

Stabilește măsurile strategice și instrumentele concrete menite să faciliteze accesul la condiții de locuire adecvate a tuturor persoanelor din România, până în anul 2030¹¹⁷.

În prezent există strategii/planuri naționale în curs de elaborare, în cadrul cărora sunt prevăzute informații și măsuri ce vor contribui la îndeplinirea țințelor europene asumate de către România pentru orizontul de timp 2021-2030 și care au fost analizate și luate în considerare pentru asigurarea coerenței strategiei actuale.

¹¹⁷ http://sgglegis.gov.ro/legislativ/docs/2022/05/4_cq06fz23gjvw8tmpx5.pdf

Viziunea Strategiei Naționale a Locuirii este: implicarea tuturor actorilor relevanți în asigurarea și promovarea locuirii accesibile, incluzive, adecvate, durabile și reziliente, care contribuie la îmbunătățirea calității vieții.

Scopul Strategiei Naționale a Locuirii: asigurarea cadrului instituțional, de reglementare și finanțare pentru susținerea locuirii incluzive și îmbunătățirea accesului la locuințe și condiții de locuire adecvate, sigure, durabile și la prețuri accesibile pentru toate categoriile de persoane, până în anul 2050. Astfel, intervențiile promovate prin Strategia Națională a Locuirii vor fi corelate cu cele stabilite prin Strategia Națională de Renovare pe Termen Lung, ambele contribuind la îmbunătățirea condițiilor de locuire și a accesului tuturor la locuire adecvată, precum și la atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă în termeni de creștere a performanței energetice în sectorul rezidențial și reducerea amprentei de carbon.

Autoritățile administrației publice locale. În conformitate cu prevederile Codului administrativ, în exercitarea atribuțiilor sale, consiliul local asigură, potrivit competenței sale și în condițiile legii, cadrul necesar pentru furnizarea serviciilor publice de interes local privind locuințele sociale și celelalte unități locative aflate în proprietatea unității administrativ-teritoriale sau în administrarea sa. Totodată, în exercitarea atribuțiilor sale, consiliul local aprobă construirea locuințelor sociale, criteriile pentru repartizarea locuințelor sociale și a utilităților locative aflate în proprietatea sau în administrarea sa.

Din legislația specială în domeniul locuirii, remarcăm faptul că autoritățile administrației publice locale au un rol esențial în ceea ce privește stabilirea nevoii de locuințe la nivel local, finanțarea construcției de locuințe, administrarea fondului de locuințe precum și înscrierea unităților administrativ-teritoriale în programele de construcție, reabilitare sau consolidare a locuințelor, derulate de Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației.

Strategia Națională de Renovare pe Termen Lung

Asigură cadrul strategic pentru sprijinirea renovării parcului național de clădiri rezidențiale și nerezidențiale, atât publice, cât și private, până în anul 2050, aliniat cu prevederile Directivei 2018/844/UE și cu obiectivele inițiativei „Valul de renovări” a Comisiei Europene și strategiilor privind clima.

Implementarea SNRTL¹¹⁸ include trei măsuri complementare pentru integrarea riscului seismic în investițiile în eficiență energetică: (i) expertize structurale și inspecții tehnice care trebuie efectuate asupra clădirilor, cu determinarea măsurilor relevante pentru siguranța structurală a clădirilor înainte de renovări majore de eficiență energetică; (ii) analiza cost-beneficiu pentru clădirile vulnerabile, comparând cel puțin două alternative obligatorii - renovarea clădirii la nivelul clădirii cu energie aproape zero (nZEB), împreună cu măsuri de creștere a siguranței seismice, sau demolarea și construirea unei clădiri noi a alternativă viabilă în programele de reducere a riscului seismic, conform cu cerințele nZEB; și (iii) măsuri obligatorii de creștere a siguranței seismice a clădirilor pe baza rezultatelor analizei cost-beneficiu de mai sus. SNRRS a adoptat o serie de indicatori din SNRTL pentru a cuantifica contribuția intervențiilor de reducere a riscului seismic, la îmbunătățirea eficienței energetice a fondului construit.

Obiectivul principal al noii strategii este îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor, în următorii zece ani, cel puțin dublarea ratei anuale de renovare energetică a clădirilor rezidențiale și nerezidențiale și promovarea renovărilor energetice profunde. Potrivit Comisiei Europene, mobilizarea forțelor, la toate nivelurile, către aceste obiective, va duce la 35 de milioane de unități de construcții renovate până în 2030.

Una din componentele strategiei este Inițiativa pentru locuințe accesibile (Affordable housing initiative), care asigură asistență tehnică pentru proiecte locale pentru locuințe sociale și încurajează dezvoltarea urbană durabilă prin acțiuni inovative, transfer de cunoaștere și întărirea capacității administrative.

¹¹⁸ <http://dezvoltaredurabila.gov.ro/web/2021/05/21/strategia-nationala-de-renovare-pe-termen-lung/>

The New Bauhaus

În contextul Valului Renovării este creat un cadru participativ unde arhitecții, artiștii, studenții, oamenii de știință, inginerii și designerii lucrează împreună pentru a face această viziune o realitate. Noul Bauhaus european¹¹⁹ dorește a fi o forță motrice pentru a da viață acordului european într-un mod atractiv, inovator și centrat pe om. Este o mișcare bazată pe sustenabilitate, accesibilitate și estetică pentru a aduce acordul european mai aproape de oameni și a face accesibile reciclarea, energiile regenerabile și biodiversitatea.

Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030

Acest plan¹²⁰ cuprinde obiectivele și angajamentele naționale asumate ce vor contribui la realizarea obiectivelor europene privind schimbările climatice, integrând cu prioritate obiectivele și direcțiile stabilite prin strategiile din domeniul energetic, respectiv al schimbărilor climatice.

Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2021-2027 și Planul de acțiuni pe perioada 2021-2027

A fost adoptată în 19 mai 2021 și urmărește activarea și ocuparea pe piața muncii a persoanelor inactive apte de muncă, a șomerilor, a tinerilor NEETS, prin măsuri integrate privind dezvoltarea resurselor umane, stimularea antreprenoriatului și crearea de noi locuri de muncă. Planul de acțiuni cuprinde obiective specifice referitoare la încadrarea în muncă a populației inactive, creșterea participării pe piața muncii a tinerilor inclusiv NEETS, modernizarea și consolidarea pieței muncii și a sistemului de formare profesională.

Strategia națională pentru locuri de muncă verzi 2018-2025 și a Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei naționale pentru locuri de muncă verzi 2018-2025 - Guvernul României

Este documentul strategic elaborat de către Ministerul Muncii și Justiției Sociale și aprobat prin HG nr. 594 din 2 august 2018 și destinat creării de locuri de muncă verzi în aproape toate sectoarele cu competitivitate crescută, urmărind atingerea țintei naționale de ocupare a persoanelor în vârstă de 20-64 de ani de 70%, stabilită în contextul Strategiei Europa 2020.

Obiectivele la nivel național conținute în PNIESC

- Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră cu 44% până în 2030, comparativ cu 2005;
- Consum de energie din surse regenerabile de 30,7% în 2030;
- Îmbunătățirea eficienței energetice cu 45,1% (energie primară) în 2030 comparativ cu 2007.

Strategia 5G pentru România 2019-2030

A fost aprobată prin HG 429/2019 și constituie cadrul de constituire a transformării digitale în România¹²¹. Strategia conține toate informațiile și etapele necesare prin care România poate facilita implementarea 5G în România, în orizontul de timp 2019-2030. Succesul strategiei este condiționat de măsura în care România a realizat angajamentele prevăzute în cadrul celor 3 strategii de bază:

- Strategia Națională Agenda Digitală pentru România 2020;
- Planul Național de Dezvoltare a Infrastructurii NGN;

¹¹⁹ https://europa.eu/new-european-bauhaus/index_en

¹²⁰ <https://energie.gov.ro/wp-content/uploads/2021/10/Anexa-HG-PNIESC.pdf>

¹²¹ <https://www.comunicatii.gov.ro/wp-content/uploads/2019/09/Strategia-5G.pdf>

- Strategia pentru Comunicații Digitale 2020.

Obiectivele strategice dau semnale clare privitor la prioritățile care trebuie atinse în parcursul implementării 5G în România și reprezintă totodată modalități de focalizare a proceselor decizionale ale actorilor publici și privați, deținători de interese în domeniu. Prin ele însele, obiectivele sau țintele nu pot rezolva provocările, atingerea lor are nevoie de instrumente suplimentare care funcționează într-un cadru coerent - politici, legislație, finanțare, măsuri de sprijin, investiții și muncă.

Materializarea beneficiilor 5G va fi realizabilă progresiv și în ritmuri diferite de la un sector la altul, corespunzătoare ciclurilor investiționale lungi, până în 2035. Cu toate acestea, obiectivele strategice vizează ținte realizabile în prima perioadă a orizontului de timp al prezentei strategii (2019-2030), perioadă în care are loc dezvoltarea rețelelor și validarea cazurilor de utilizare.

Obiective strategice:

- Lansarea rapidă a serviciilor 5G;
- Devansarea beneficiilor din 5G. În orizontul anului 2025 în România să beneficieze de acoperire cu servicii 5G:
  - toate centrele urbane funcționale;
  - neîntreruptă pe întreaga lungime a autostrăzilor, drumurilor expres și căilor ferate modernizate, finalizate sau care urmează a fi date în folosință până în 2025, conform MPGT68 și TEN-T69 în vigoare;
  - aeroporturile internaționale, porturile maritime și fluviale, așa cum sunt definite în TEN-T, acoperite indoor și outdoor în scenariul de comunicații tip mașină; primele 10 parcuri industriale din România⁷⁰ (din punct de vedere al cifrei de afaceri realizate în acestea), acoperite indoor și outdoor în scenariul de comunicații tip mașină.
- Reducerea barierelor la dezvoltarea rețelelor 5G;
- Promovarea noilor utilizări și stimularea cooperării.

Strategia națională privind protejarea monumentelor istorice 2022-2032

Strategia vizează fondul construit istoric, susceptibil de a purta valori de patrimoniu, patrimoniul cultural imobil, precum și diferite niveluri de abordare a acestuia¹²². Obiectivele generale ale strategiei urmăresc:

- gestiunea integrată și durabilă a datelor privind monumentele istorice și patrimoniul cultural imobil;
- optimizarea raportului dintre resursele alocate și nevoile de gestiune, protejare și valorificare a monumentele istorice și patrimoniul cultural imobil;
- stabilirea măsurilor de punere în aplicare a legislației în domeniul protejării monumentele istorice și patrimoniul cultural imobil;
- crearea și consolidarea unui sistem performant de educare, formare, cercetare și inovare; creșterea accesibilității publicului larg la monumentele istorice și patrimoniul cultural imobil
- dezvoltarea durabilă a României recurgând la patrimoniul cultural imobil ca resursă;
- Stabilirea și adoptarea unor principii și criterii de intervenție.

Master Planul pentru Dezvoltarea Turismului Național al României 2007- 2026

Definește cadrul general al politicilor pentru dezvoltarea și organizarea durabilă a industriei turismu-

¹²² https://www.umpcultura.ro/monumente-istorice_doc_982_strategia-nationala-privind-protejarea-monumentelor-istorice_pg_0.htm

lui în ceea ce privește resursele naturale și culturale care să contribuie semnificativ la dezvoltarea economiei naționale¹²³. Se anticipează că populația României va beneficia din dezvoltarea turismului, prin:

- Creșterea încasărilor valutare;
- Aducerea economiei și societății românești la nivelul existent în țările Uniunii Europene;
- Creșterea calității vieții;
- Creșterea și încurajarea investițiilor în toate domeniile adiacente ale turismului;
- Stimularea creării de locuri de muncă;
- Stimularea dezvoltării;
- Consolidarea sporirii și păstrării patrimoniului cultural;
- Contribuția la dezvoltarea și conservarea resurselor materiale și naturale din întreaga țară;
- Distribuirea beneficiilor turismului în toate regiunile României.

Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei pentru perioada 2022-2027

Prin obiectivele Strategiei naționale privind incluziunea socială și reducerea sărăciei și Planul de acțiune pentru perioada 2022-2027¹²⁴ se urmărește reducerea numărului persoanelor expuse riscului de sărăcie sau excluziune socială cu cel puțin 7%, până în anul 2027 față de anul 2020. Strategia prevede măsuri de combatere a sărăciei, dreptul la asistență socială, accesul la servicii de interes public general, oportunitate de participare socială și economică a grupurilor vulnerabile, din perspectiva respectării drepturilor omului, precum și măsuri de redresare și reziliență în sistemul de servicii sociale, în contextul pandemiei Covid-19 sau al altor situații speciale.

În domeniul locuirii, Strategia prevede investiții și reforme pentru locuințe și servicii de bază adecvate, sigure, într-un mediu sănătos și la prețuri accesibile. Astfel se are în vedere:

- Creșterea accesului la locuințe adecvate pentru categoriile de persoane, în special pentru tineri și alte grupuri vulnerabile, precum și persoanele care trăiesc în așezări informale; Stabilirea de criterii la nivel național pentru acordarea de locuințe sociale;
- Creșterea calității condițiilor de locuire pentru categoriile cu venituri reduse și vulnerabile; Acțiuni integrate de reducere a inegalităților teritoriale și integrarea comunităților marginalizate din zonele rurale;
- Reducerea fenomenului de segregare spațială rezidențială.

Strategia națională privind drepturile persoanelor cu dizabilități „O Românie echitabilă 2022-2027” și a Planul operațional privind implementarea Strategiei

Documentul adoptat urmărește stimularea participării active a persoanelor cu dizabilități la viața în comunitate, creșterea gradului de conștientizare asupra nevoilor comunității, precum și a vizibilității în societate, aspecte care să conducă la îmbunătățirea calității vieții și la creșterea gradului de ocupare în rândul acestor persoane¹²⁵. Strategia are ca obiectiv asigurarea participării depline și efective a persoanelor cu dizabilități, bazată pe libertatea de decizie, în toate domeniile vieții și într-un mediu accesibil și rezilient și prevede opt domenii prioritare: accesibilitate și mobilitate; protecția efectivă a drepturilor persoanelor cu dizabilități; ocupare; protecție socială, inclusiv abilitare/reabilitare; viață independentă și integrare în comunitate, inclusiv accesul la servicii publice; educație; sănătate și participare politică și publică.

¹²³ http://turism.gov.ro/web/wp-content/uploads/2017/05/masterplan_partea1.pdf

¹²⁴ <https://mmuncii.ro/j33/index.php/ro/minister-2019/strategii-politici-programe/6562-sn-incluziune-sociala-2022-2027>

¹²⁵ <http://anpd.gov.ro/web/strategia-nationala-privind-drepturile-persoanelor-cu-dizabilitati-o-romanie-echitabila-2022-2027-si-a-planul-operational-privind-implementarea-strategiei-aprobate-de-guvern/>

Strategia națională pentru promovarea îmbătrânirii active și protecția persoanelor vârstnice

Prin elaborarea documentului de strategie, Guvernul își propune să își concentreze atenția asupra diminuării disparităților regionale, astfel încât să îmbunătățească situația persoanelor vârstnice care necesită sprijin atât în zonele rurale, cât și în zonele urbane mici, reducând astfel zonele cu o concentrare mare a sărăciei, rata scăzută de ocupare a forței de muncă precum și condițiile de locuire inadecvate din comunitățile marginalizate care au un ridicat procent de persoane vârstnice ce necesită îngrijire de lungă durată¹²⁶.

Strategia Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rome pentru perioada 2021-2027

Noul document strategic este în proces de elaborare și vine să completeze eforturile Guvernului României în vederea incluziunii sociale a persoanelor cu risc de sărăcie și excluziune socială, fiind corelat cu noul cadru strategic al UE privind romii, lansat de Comisia Europeană la data de 7 octombrie 2020¹²⁷.

Strategia pentru protecția și promovarea drepturilor copilului 2021-2027

Noua versiune a strategiei este dezvoltată de Autoritatea Națională - Persoane cu Dizabilități, Copii și Adopții, cu suportul tehnic al UNICEF România. Elementul de noutate al strategiei constă în implicarea unui număr de aproximativ 1500 de copii în demersul de planificare strategică. Aceștia au participat în perioada 9-10 septembrie 2021 la prima întâlnire a grupului de lucru inter-sectorial, planificată în cadrul procesului de consultare.¹²⁸

Strategia privind modernizarea infrastructurii educaționale 2017-2023

Fundamentează setul de criterii pentru investițiile în infrastructura de educație din România, cu efecte directe asupra creșterii accesului la educație și a îmbunătățirii calității serviciilor educaționale¹²⁹. Este complementară celor 4 strategii dezvoltate de Ministerul Educației Naționale, respectiv:

- Strategia privind reducerea părăsirii timpurii a școlii;
- Strategia Națională pentru învățământ terțiar 2015-2020;
- Strategia de învățare pe tot parcursul vieții 2015 – 2020;
- Strategia educației și formării profesionale din România în perioada 2016-2020.

Deciziile privind investițiile în infrastructura de educație vor contribui la asigurarea accesului la mediile de învățare care sprijină dezvoltarea personală, coeziunea socială și dezvoltarea sustenabilă. Viziunea strategică privind investițiile în infrastructura de învățământ din România 2017–2023 cuprinde beneficiile educaționale și sociale derivate din realizarea unor investiții bine fundamentate în infrastructura de educație. Aceasta reflectă unele valori importante prezentate în acest plan strategic. În întreaga lume, accesul la mediile de învățare este strâns corelat cu performanțele elevilor, iar accesul inegal poate exacerba efectele pe care condițiile socio-economice le au asupra acestor performanțe.

Obiective strategice:

- Îmbunătățirea accesului la servicii de educație în zonele insuficient deservite;
- Creșterea capacității de școlarizare în învățământul antepreșcolar;

¹²⁶ <http://www.mmuncii.ro/j33/index.php/ro/2014-domenii/familie/politici-familiale-incluziune-si-asistenta-sociala/3995>

¹²⁷ <https://mfe.gov.ro/minister/politici-si-strategii/strategia-pentru-incluziunea-minoritatii-rome/>

¹²⁸ <https://www.facebook.com/ANDPDCARomania/posts/209480987880645>

¹²⁹ https://www.edu.ro/sites/default/files/Strategie%20SMIE_2017docx_0.pdf

- Îmbunătățirea condițiilor de cazare și posibilităților de transport pentru elevi și studenți;
- Dezvoltarea și actualizarea cadrului legislativ al infrastructurii școlare pentru asigurarea unui mediu propice pentru spațiile de învățare;
- Îmbunătățirea calității condițiilor de siguranță și de funcționare a spațiilor de învățare
- Asigurarea și dezvoltarea unor medii de învățare de calitate care să sprijine procesul de învățare;
- Îmbunătățirea calității și relevanței mediilor de învățare pentru stimularea dezvoltării competențelor solicitate pe piața forței de muncă sau fundamentale pentru succesul în viață și în societate.

Strategia privind digitalizarea educației din România 2021 - 2027

Ministerul Educației și Cercetării își propune ca prin această strategie să susțină rolul tehnologiei digitale în predarea, învățarea și evaluarea de înaltă calitate, care să contribuie la un mediu educațional mai incluziv și mai accesibil.

Priorități:

- Accesibilitate - asigurarea infrastructurii digitale și a tehnologiilor emergente pentru acces la o educație incluzivă și de calitate;
- Conectivitate – dezvoltarea competențelor digitale pentru tranziția digitală către o societate competitivă, centrată pe dezvoltare durabilă, echitate socială și reziliență; alfabetizarea digitală și combaterea dezinformării; utilizarea resurselor educaționale deschise;
- Comunitate – consultarea și implicarea stakeholderilor;
- Ecosistem educațional digital – crearea unui mediu educațional digital de înaltă performanță respectând etica digitală, protecția datelor personale, securitatea cibernetică, analiza datelor ș.a.;
- Inovare – utilizarea tuturor resurselor și a tehnologiilor digitale /emergente, stimularea creativității și a spiritului antreprenorial;
- Sustenabilitate – asigurarea predictibilității pe termen mediu și lung, prin cooperare inter-sectorială, pentru educație de calitate și o economie verde și digitală.

Direcții de acțiune ale Strategiei SMART-Edu

- Dezvoltarea de competențe digitale la toate nivelurile de învățământ cross-curricular, prin discipline de specialitate, prin activități formale și non-formale;
- Susținerea formării digitale inițiale și continue a cadrelor didactice;
- Îmbunătățirea infrastructurii digitale pentru reducerea decalajelor de conectivitate (conectare la internet, creare de rețele interne, dotare cu echipamente, asigurare suport tehnic);
- Stimularea unităților și instituțiilor de învățământ pentru oferte educaționale cu specializări și calificări digitale adecvate meseriilor viitorului;
- Realizarea de instrumente educaționale digitale, încurajarea inovării pentru adaptarea unor soluții educaționale creative, interactive, centrate pe elevi;
- Crearea de Resurse Educaționale Deschise atractive;
- Dezvoltarea și multiplicarea parteneriatelor public-private prin participarea la rețele digitale, inclusiv cu organisme europene și internaționale;
- Schimb de bune practici pe platforme educaționale locale, naționale de e-learning, respectiv pe platforme internaționale (SELFIE, e-Twinning, s.a.);
- Încurajarea și promovarea inițiativelor privind siguranța online, protecția datelor, igiena cibernetică, etica IT;
- Dezvoltarea cadrului de previziune strategică pentru economia verde și adaptarea la meseriile viitorului.

Strategii relevante la nivel regional

Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru 2021-2027

La nivel regional, documentul care oferă cadrul strategic principal este Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru 2021-2027¹³⁰, care are drept obiectiv general ca Regiunea Centru să atingă în anul 2027 un nivel de convergență economică de 70% față de media Uniunii Europene. Acest document plasează în domeniul prioritar nr. 1 dezvoltarea teritorială și dezvoltarea urbană durabilă, accentuând importanța cooperării microregionale (la nivel de GAL, ADI sau zonă metropolitană) și a abordărilor integrate în dezvoltarea urbană.

Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru pentru perioada 2021-2027 este parte a Planului de Dezvoltare a Regiunii Centru 2021-2027, principalul document de planificare la nivel regional. Fiind fundamentată pe o diagnoză regional detaliată, concretizată prin Analiza socioeconomică regională și prin Analiza SWOT a Regiunii Centru, Strategia de Dezvoltare ia în considerare nevoile majore ale regiunii și are în vedere valorificarea cât mai bună a potențialul său de dezvoltare. În plus, pe parcursul activității derulate în cadrul grupurilor de lucru, membrii acestora au adus informații calitative și au contribuit la definitivarea priorităților și măsurilor incluse în cadrul Strategiei.

Strategia Regională urmărește pe tot parcursul său concentrarea tematică în jurul obiectivelor majore stabilite la nivel european în cadrul Noii Politici de Coeziune pentru perioada 2021-2027: inovare, digitalizare, transformare economică, reducerea emisiilor de carbon și combaterea schimbărilor climatice, creșterea gradului de conectare prin dezvoltarea rețelelor de transport și de internet, incluziune socială prin creșterea accesului la educație, ocupare și la servicii de sănătate de calitate și, nu în ultimul rând apropierea de nevoile concrete ale comunităților.

Viziunea care stă la baza dezvoltării regionale este ambiția ca, pe termen mediu, „Regiunea Centru să devină o regiune curată, atractivă pentru locuitorii săi și turism, cu o economie competitivă bazată pe cunoaștere și inovare, în care grija pentru exploatarea și utilizarea durabilă a resurselor să se afle în atenția fiecărui cetățean”.

Obiectivul global al Strategiei de Dezvoltare este ca Regiunea Centru să atingă în anul 2027 un nivel convergență economică de 70% față de media Uniunii Europene.

Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru reunește 6 domenii strategice de dezvoltare, fiecare dintre acestea grupând un număr de priorități și măsuri specifice:

- Dezvoltare teritorială, dezvoltare urbană durabilă
- Competitivitate economică, cercetare-dezvoltare și inovare
- Resurse umane, incluziune socială, ocupare și sănătate
- Mediu, eficiență energetică și schimbări climatice
- Turism și patrimoniu cultural
- Dezvoltarea rurală, agricultura și silvicultura

Strategia de Specializare Inteligentă 2021-2027 a Regiunii Centru

Un alt document strategic relevant la nivel regional este Strategia de Specializare Inteligentă 2021-2027 a Regiunii Centru¹³¹. Aceasta analizează structura teritorială, socială și mai ales economică a regiunii,

¹³⁰ <http://www.adrcentru.ro/wp-content/uploads/2020/12/4.-Strategia-de-Dezvoltare-Regionala-2021-2027.pdf>.

¹³¹ http://www.adrcentru.ro/wp-content/uploads/2021/01/RIS3Centru_2021-2027.pdf, http://www.adrcentru.ro/wp-content/uploads/2021/01/Anexe_RIS3_2021-2027.pdf

oferind de asemenea o privire de ansamblu asupra sectoarelor de specializare inteligentă și a sectoarelor de excelență regionale, asupra proiectelor de cercetare dezvoltare inovare, dar și asupra surselor de finanțare existente și preconizate în domeniu, pentru perioada de programare 2021-2027.

Viziunea Strategiei: Regiunea Centru își consolidează și valorifică potențialul de inovare, adoptă modificările de paradigmă tehnologică și industrială și fructifică inteligent și sustenabil specificul regional.

Scopul Strategiei de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru pentru următorii 7 ani este orientarea și concentrarea eforturilor pentru transformarea Regiunii Centru într-o regiune a cunoașterii.

Cu toate că acest scop nu este finit în timp și nici limitat la această Strategie, ADR Centru își asumă rolul de a cataliza și accelera transformarea prin implicarea actorilor regionali, în beneficiul lor și al cetățenilor.

Obiectivele Strategiei de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru derivă din scopul asumat și din elementele de viziune identificate:

- Obiectivul 1. Susținerea creării de cunoaștere și inovării în sectoarele de excelență regionale;
- Obiectivul 2. Modernizarea industrială a sectoarelor de excelență regionale;
- Obiectivul 3. Integrarea în fluxurile de cunoaștere regionale, europene și globale;
- Obiectivul 4. Inovare pentru comunități sustenabile;
- Obiectivul 5. Susținerea digitalizării economiei și societății.

Urmărirea acestor obiective are capacitatea de a genera transformarea structurală vizată prin RIS 3 Centru. Dimensiunea acestei transformări rămâne să fie evaluată pe parcurs, însă acțiunile ADR Centru corroborate cu cele ale actorilor regionali implicați, se vor conjuga cu acțiunile independente ale altor entități active în domeniul inovării, iar rezultatul comun, va fi mai mult decât suma rezultatelor individuale.

Analiza disparităților intraregionale și dezvoltarea urbană la nivelul Regiunii Centru

Un al treilea document relevant este „Analiza disparităților intraregionale și dezvoltarea urbană la nivelul Regiunii Centru”, realizată de Agenția de Dezvoltare Regională Centru.¹³² Studiul oferă o privire de ansamblu nu doar asupra disparităților dintre mediul urban și cel rural, dar și o analiză a gradului de dezvoltare, respectiv a perspectivelor și a tendințelor de dezvoltare a rețelei de centre urbane din regiune. Din această perspectivă, sintetizăm în cele ce urmează câteva aspecte relevante privitoare la poziționarea municipiului Aiud.

Dinamica și configurația rețelei de localități sunt factori care au influențat în mod direct nivelul de dezvoltare socială și economică a Regiunii Centru. Rețeaua de localități din Regiunea Centru este formată din 57 de orașe dintre care 20 sunt municipii (cele mai multe fiind în județele Alba, Brașov, Harghita și Mureș - câte 4 în fiecare județ), 357 de comune cuprinzând 1788 de sate.

Considerate jucători cheie într-o economie competitivă bazată pe cunoaștere și crearea de prosperitate, orașele prin funcțiile specifice sunt centre de polarizare pentru localitățile rurale din vecinătate. La nivelul Regiunii Centru există un singur oraș cu o populație de peste 200.000 de locuitori (Brașov), 2 orașe cu o populație cuprinsă între 100.000 și 200.000 de mii de locuitori (Sibiu și Târgu Mureș), 3 orașe cu o populație cuprinsă între 50.000 și 100.000 de mii de locuitori (Alba Iulia, Mediaș și Sfântu Gheorghe) și 11 orașe cu o populație cuprinsă între 25.000 și 50.000 de mii de locuitori (Miercurea Ciuc, Făgăraș, Reghin, Odorheiu Secuiesc, Sighișoara, Săcele, Sebeș, Cugir, Târnăveni, **Aiud** și Zărnești).

Din punct de vedere la rețelei urbanistice, Regiunea Centru se caracterizează printr-o eterogenitate. În funcție de rang (2-5), rețeaua urbană la nivel regional cuprind 17 municipii și orașe cu o populație cuprinsă între 25.000 - 299.000 de locuitori. Celelalte orașe cu populație sub 25.000 de locuitori sunt considerate

¹³² http://www.adrcentru.ro/Document_Files/ADStudiiRegionale/00002635/3idk9_Studiu%20disparitati%20si%20dezvoltare%20urbana.pdf

orașe foarte mici având rangul 6. În Regiunea Centru nu există niciun oraș de rang 1 cu o populație de peste 300.000 de locuitori.

- rang 2 (peste 200.000 de locuitori): Brașov
- rang 3 (100.000 - 200.000 de locuitori): Târgu Mureș și Sibiu
- rang 4 (50.000 - 100.000 de locuitori): Alba Iulia, Mediaș și Sfântu Gheorghe
- rang 5 (25.000 - 50.000 de locuitori): Miercurea Ciuc, Făgăraș, Reghin, Odorheiu Secuiesc, Sighișoara, Săcele, Sebeș, Cugir, Târnăveni, **Aiud** și Zărnești

Considerată una dintre marile arii de concentrare umană Depresiunea Transilvaniei se remarcă prin repartiția relativ uniformă a așezărilor în strânsă corelație cu relieful, rețeaua hidrografică, resursele naturale și căile de comunicație. În general văile concentrează numărul cel mai mare de așezări și în mod particular marile axe morfo-hidrografice (văile Mureșului, Târnavelor). O asemănătoare situație se întâlnește și în Câmpia Transilvaniei, zonele de contact dintre unitățile periferice și cele montane, contactele dintre văi și versanți etc.

Analizat în profil regional, se pot identifica subregiuni lipsite de orașe cum este de pildă Câmpia Transilvaniei, iar altele concentrează un număr însemnat de centre urbane de-a lungul marilor axe morfo-hidrografice formând adevărate grupări industriale, care în prezent au suferit restructurări economice sau se află în declin industrial:

- pe Mureș: Reghin, Târgu Mureș, Luduș
- pe Târnavă Mare: Odorheiu Secuiesc, Cristuru Secuiesc, Sighișoara, Dumbrăveni,
- Mediaș, Copșa Mică
- pe Târnavă Mică: Sovata, Târnăveni
- la confluența Târnavelor: Blaj
- Un areal de concentrare urbană se află și în depresiunile de contact: **Aiud**, Ocna Mureș, Alba Iulia, Sebeș, Cislădie, Sibiu, Făgăraș, Victoria.

Principalele domenii economice care au înregistrat cea mai mare creștere economică în ultimul dece-

ni la nivelul mediului urban din Regiunea Centru

Comerțul este unul dintre domeniile economice care a înregistrat cea mai mare creștere în: Ocna Mureș, Zărnești, Baraolt, Predeal, Codlea, Cugir, **Aiud**, Săcele, Sângeorgiu de Pădure, Cisnădie, Gheorgheni, Baia de Arieș, Luduș, Dumbrăveni, Ocna Sibiului, Teiuș, Cristuru Secuiesc, Miercurea Nirajului, Miercurea Sibiului, Ghimbav, Reghin, Sebeș, Agnita. În plus, micii comercianți au înregistrat o dezvoltare în special în Bălan. Adiacent, serviciile s-au dezvoltat foarte mult în: Alba Iulia (în special imobiliare), Zărnești, Sfântu Gheorghe, Covasna, Cugir, **Aiud**, Borsec, Făgăraș, Cisnădie, Copșa Mică, Toplița, Ghimbav, Agnita, Predeal (servicii publice și de turism). Un tip de servicii care a înregistrat o dezvoltare rapidă pe plan global este tehnologia Informației și comunicațiilor care la nivel regional s-a dezvoltat vizibil la Miercurea Ciuc (IT).

Principalele domenii economice din mediul urban din Regiunea Centru care dețin un potențial ridicat de dezvoltare în contextul în care ar exista investitori, dezvoltatori sau diferite oportunități.

Domeniul economic care deține cel mai ridicat potențial de dezvoltare din Regiunea Centru este turismul, în special în: Alba Iulia, Iernut, Zărnești, Baraolt, Victoria, Predeal, Întorsura Buzăului, Sfântu Gheorghe, Covasna (în special turismul balnear), Abrud, Codlea, Vlăhița, **Aiud**, Câmpeni, Săcele, Borsec (în special activități conexe turismului), Zlatna, Făgăraș, Blaj, Brașov, Sângeorgiu de Pădure, Sovata, Cisnădie, Săliște, Gheorgheni, Baia de Arieș, Mediaș, Ocna Sibiului, Sighișoara, Sibiu, Rupea (turism și agroturism), Cristuru Secuiesc (în special turismul balnear), Miercurea Sibiului, Toplița (potențial deosebit de dezvoltare a turismului montan, de agrement și a sporturilor de iarnă), Ghimbav (agrement), Reghin, Târgu Secuiesc, Agnita, Miercurea Ciuc, Băile Tușnad, Târnăveni, Râșnov.

Un potențial ridicat de dezvoltare îl are și producția de orice fel și dezvoltarea de centre logistice și parcuri industriale, cum ar fi de pildă la: Ocna Mureș (Parcul Industrial Ocna Mureș, având în vedere echidistanța orașului de Alba Iulia, Cluj Napoca, Sibiu și Târgu Mureș), **Aiud** (producție), Bălan (punerea în funcțiune a parcului industrial din zona de nord a orașului pentru diferite tipuri de investiții economice), Luduș, Ocna Sibiului (activități productive - industrie), Teiuș, Avrig (Producția de jucării de lemn) etc.

Contextul la nivelul județului Alba

Strategia de Dezvoltare a Județului Alba pentru perioada 2021-2027¹³³ este un document de planificare și programare la nivel județean, care valorifică potențialul și oportunitățile de dezvoltare ale teritoriului și răspunde problemelor și nevoilor identificate în cadrul analizei socio-economice.

Viziunea de dezvoltare Județului Alba cu care se corelează Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană Aiud - în 2030 Județul Alba este:

- Un județ care conectează, promovează și susține dezvoltarea afacerilor păstrând și atrăgând noi companii!
- Un județ care răspunde nevoilor cetățenilor prin servicii adecvate, eficiente și de calitate!
- Un județ care promovează posibilități de odihnă și recreere variate într-un cadru natural și o atmosferă culturală de excepție!
- Un județ în care asigurăm o administrare integră, transparentă și responsabilă, înțelegând că deciziile pe care le luăm astăzi vor avea un ecou peste mai multe generații!

În județul Alba vom susține dezvoltarea unui ecosistem uman în care proiectarea, implementarea și extinderea proiectelor creează complementar valoare socială și economică pentru susținerea creșterii competitivității și coeziunii teritoriale.

Misiune: viziunea proiectează imaginea județului de mâine în care domeniile economice, sociale și de mediu vor transfera noi sarcini către administrațiile locale, cu scopul de a transforma în viitor viziunea în realitate. Administrația este pregătită să abordeze dezvoltarea printr-un proces de pregătire, implementare și evaluare a deciziilor prin proceduri eficiente de lucru. Pentru atingerea viziunii, Consiliul Județean Alba va oferi cetățenilor săi servicii publice de calitate, sprijin pentru o dezvoltare economică de succes și o administrare transparentă bazată pe următoarele valori:

1. Respect - cetățenii fiind tratați egal, cu demnitate și compasiune;
2. Onestitate - administrația acționând corect și cu integritate;
3. Răspundere - administrația fiind responsabilă pentru toate acțiunile întreprinse și în interacțiune cu publicul;
4. Angajament în furnizarea serviciului public pentru cetățenii județului, corect și echitabil.

Obiectivele strategice cupleză sistemul urban și rural cu valorile cadrului natural, cu calitatea vieții comunităților, dezvoltarea economică, cu gradul de accesibilitate și mobilitate.

- **Obiectivul strategic 1:** Dezvoltarea factorilor ce contribuie la creșterea competitivității economiei județului;
- **Obiectivul strategic 2:** Dezvoltarea integrată și continuă a factorilor care asigură creșterea calității vieții în zonele urbane și rurale ale județului;
- **Obiectivul strategic 3:** Asigurarea unui mediu curat, rezilient și sigur pentru dezvoltarea durabilă a județului, menținerea calității peisajului și creșterea atractivității acestuia pentru locuitori și turiști;
- **Obiectivul strategic 4:** Întărirea capacității de management al dezvoltării, a accesibilității și calității serviciilor publice furnizate de administrația publică locală.

¹³³ https://judetul-alba.ro/incarcari/2022/04/Brosura-Strategie-de-dezvoltare-a-judetului-Alba-2021-2027_compressed.pdf

Județul Alba este unul dintre cele șase județe ale Regiunii Centru, localizat în partea vestică a acesteia și centrală a României și are în componență 4 municipii, 7 orașe și 67 de comune.¹³⁴ Municipiul Alba Iulia este cea mai importantă unitate teritorial administrativă la nivel județean, cu o populație în creștere și pol investițional. Comparativ, ca număr de locuitori, doar 6 unități administrativ-teritoriale din mediul urban înregistrau la începutul anului 2020 o populație mai mare de 15.000 de locuitori, iar peste o treime din comune au mai puțin de 1.500 de locuitori. Populația stabilă a scăzut constant în ultimii ani, atât ca urmare a scăderii natalității, cât și pe fondul creșterii migrației interne și externe a forței de muncă. Economia județului Alba este dominată de companiile cu profil industrial, agricol și de construcții. O caracteristică interesantă este că pe de o parte, județul Alba a dat României mulți antreprenori români care au reușit să construiască branduri puternice iar pe de altă parte, este printre zonele din România care a reușit să atragă investiții străine foarte mari.

Un atu important al județului îl reprezintă relieful: peste 25% din teritoriul județului Alba are statutul de arie naturală protejată. Ariile de protecție specială avifaunistică și siturile de importanță comunitară sunt localizate în zona Munților Apuseni, Munților Trascăului și în Munții Șureanu, unele fiind de importanță națională și chiar europeană (de ex. Parcul Natural Munții Apuseni, Ghețarul de la Scărișoara). Pe lângă acestea, se adaugă zone cu peisaje naturale pitorești (peșteri, stânci, cascade, chei, masive muntoase etc.), monumente ale naturii, râuri și ape, floră, faună, resurse balneoclimaterice. Județul deține de asemenea un bogat patrimoniu construit, adăpostind importante urme arheologice și vestigii istorice. Două monumente istorice - Cetatea dacică de la Căpâlna și Situl rural Câlnic - sunt înscrise în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO.

Municipiul Alba Iulia găzduiește cea mai mare cetate bastionară din țară – Cetatea Alba Carolina, care, ca urmare a investițiilor de restaurare din ultimii ani, susținute din fonduri nerambursabile, a fost readusă la strălucirea pe care o merită. De altfel, în perioada 2003-2020, Primăria Alba Iulia a atras peste 350 milioane de euro de la donatori europeni, guvernamentali sau internaționali. Aceste fonduri au fost atrase direct sau în cadrul diferitelor forme juridice de parteneriat public și privat: asociații intercomunitare, participări la activitatea operatorului regional de servicii de apă potabilă și canalizare, precum și în asocieri cu diferite companii și organizații neguvernamentale. Atragerea de fonduri nerambursabile și investițiile lor în regenerarea comunității au făcut din Primărie cel mai mare investitor în timpul crizei financiare din 2008-2009 și a crizei economice care a urmat în 2009-2012. Investițiile coordonate de primărie în cartierele municipiului și în zona sa istorică au contribuit la menținerea unui echilibru economic și social local, o creștere moderată a consumului, niveluri scăzute ale șomajului etc. Cel mai important câștig a fost creșterea ușoară a populației din zonele înconjurătoare și creșterea atractivității orașului pentru locuințe, investiții, turism și servicii instituționale și comerciale; de asemenea a unui climat decent de investiții imobiliare.

Pe lângă numărul mare de monumente istorice, în județul Alba se regăsesc sate cu arhitectură tradițională românească, maghiară sau săsească, muzee și case memoriale și nu în ultimul rând, tradiționale evenimente culturale cu mare vizibilitate (Târgul de fete de la muntele Găina etc.). Județul Alba dispune de 2 centre universitare – Alba Iulia și Blaj – cu peste 5.000 de studenți înscriși la licență, masterat și doctorat. Municipiul Alba Iulia găzduiește două universități: Universitatea 1 Decembrie 1918 Alba Iulia, respectiv Universitatea Tehnică Cluj-Napoca - extensia Alba Iulia, care definesc municipiul reședință de județ, ca pol al vieții studentești. La nivelul asistenței sociale, există un număr mare de furnizori publici și privați de servicii sociale, cele mai multe servicii fiind adresate copiilor, vârstnicilor și persoanelor adulte cu dizabilități.

Conexiunea județului cu rețelele de transport terestre europene și naționale se realizează prin magistralele de linii CF M200 și M300, coridorul Pan-European IV și traseul autostrăzii Sebeș-Turda care, împreună cu DN67C-Transalpina asigură accesibilitatea din orice direcție a țării. Nu în ultimul rând, un avantaj important îl reprezintă localizarea județului Alba în apropierea aeroporturilor internaționale din Sibiu și din Cluj-Napoca.

¹³⁴<https://judetul-alba.ro/strategia-de-dezvoltare-a-judetului-alba-2021-2027/>

Strategii relevante la nivel local

Prezentul subcapitol tratează relevanța SIDU Aiud și corelarea obiectivelor strategice ale acestuia cu următoarele documente adoptate sau în curs de adoptare la nivel local:

1. Strategia integrată de dezvoltare urbană a Municipiului Aiud și a Zonei Urbane Funcționale Aiud
2. Planul de Mobilitate Urbană Durabilă
3. Alte strategii relevante local

Strategia integrată de dezvoltare urbană a Municipiului Aiud și a Zonei Urbane Funcționale Aiud

Conform analizei de context, Aiud este al 3-lea cel mai mare municipiu din județul Alba (după municipiile Alba Iulia și Sebeș) și al 4-lea centru urban din județ (după Alba Iulia, Sebeș și Cugir). La nivelul anului 2021, populația municipiului Aiud reprezenta 6,75% din totalul populației la nivel de județ. Municipiul Aiud este încadrat conform Legii 351/2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a IV-a – Rețeaua de localități, în rândul celor 81 localități urbane de rang II.

Zona Urbană Funcțională reprezintă acea zonă formată din unul sau mai multe centre urbane cu caracter polarizator din punct de vedere socio-economic și localitățile înconjurătoare, între care există cel puțin o relație bazată pe migrație și navetism (datorată proximității), care împărtășesc una sau mai mult specializări funcționale și/sau caracteristici cultural-istorice și care însumează o populație de cel puțin 250.000 locuitori. La nivelul județului Alba au fost identificate 5 zone urbane funcționale concentrate în jurul următoarelor centre urbane: orașul Abrud, municipiul Ajud, municipiul Aiud, municipiul Alba Iulia și municipiul Sebeș.¹³⁵ Zona Urbană Funcțională Aiud are în componență Municipiul Aiud și următoarele comune: Livezile, Mirăslău, Rădești și Lopadea Nouă.

Strategia integrată de dezvoltare urbană a Municipiului Aiud și a Zonei Urbane Funcționale Aiud servește în alegerea destinațiilor, orientărilor, resurselor disponibile și eforturilor administrațiilor, în vederea atingerii obiectivelor strategice cuantificabile, respectiv a unor idealuri de dezvoltare, cu scopul creșterii nivelului de trai al locuitorilor și creșterea calității infrastructurii și a spațiilor publice și private.

¹³⁵ Politica Urbană a României - Ghid pentru elaborarea Strategiilor Integrate de Dezvoltare Urbană

Dezvoltarea Zonei Urbane Funcționale Aiud ia în considerare avantajele gestionării comune a unor resurse și remedierea eficientă a nevoilor actuale, fără a neglija potențialul și interesele diferite ale fiecărei unități administrative componente din teritoriu. În acest context, Strategia nu este suma strategiilor fiecărei UAT în parte, ci suma intereselor comune și procesul de dezvoltare accelerată a perimetrului stabilit.

Strategia de dezvoltare conține o propunere de dezvoltare, formulată sub forma unui „concept de dezvoltare strategică” ce constă într-o înlănțuire logice și argumentată a demersurilor necesare pentru atingera obiectivelor de dezvoltare. Viziunea strategică, stabilirea obiectivelor de dezvoltare, a modalităților și ordinii în care este abordată soluționarea nevoilor și implicit a planificării efortului și axarea pe resursele existente, sunt rezultatele unor procese de consultare participativă, analiză a datelor și planificare strategică, realizate în diferitele etape de elaborare ale strategiei.

De subliniat este faptul că, deși modalitățile de atingere a obiectivelor de dezvoltare propuse sunt private în acest document, în principal din perspectiva rolului și atribuțiilor, de multe ori limitate ale autorității publice, pentru ca procesul de dezvoltare să aibă succes, este necesară implicarea tuturor factorilor de la nivelul comunității, de la: agenții economici, alte instituții publice, mediul asociativ și până la locuitorii municipiului. Realizarea conceptului de dezvoltare strategică este un demers, care pleacă de la analiza stării actuale a teritoriului, a municipiului și fiecărei comunități, propunând atingerea unui nivel de progres și a unei arhitecturi integrate într-un anumit mod, a tuturor factorilor de stare: demografică, teritorială, infrastructură și economie, sociali, culturali și de mediu, ai zonei urbane funcționale – într-o perioadă de timp propusă.

Condiția actuală este înțeleasă prin ansamblul contextual al nevoilor și intereselor locale, identificate în cadrul analizei situației existente la nivelul municipiului și a Zonei Urbane Funcționale Aiud, plasată în condițiile reperelor stabilite de diversele abordări strategice regionale, naționale, sectoriale și mai ales, intențiile de dezvoltare ale comunităților locale, care condiționează întregul ansamblu.

Pe lângă concluziile analizei situației existente din punct de vedere social, economic, al mediului și nivelului de echipare tehnică și socială, câteva particularități specifice trebuie luate în considerare în conturarea unei imagini complete a contextului teritorial. Între aceste particularități se înscriu:

- Unele dintre caracteristicile localităților componente ale Zonei Urbane Funcționale Aiud pot fi oportunitățile pentru proiecte comune de dezvoltare;
- Existența unor diferențe semnificative între nivelul de viață și condițiile de locuire între mediul urban și mediul rural al zone urbane funcționale;
- Avantajul parteneriatului zonal al comunităților permite construcția unor intervenții în unele domenii, dimensionate astfel încât acestea pot afecta diferit mai multe sau chiar toate comunitățile partenere;

Concluziile analizei situației existente a municipiului și a Zonei Urbane Funcționale Aiud, a celorlalte elemente argumentative ale cadrelor strategice existente, la care adaugă observațiile și opiniile obținute în urma procesului consultativ, formează un tablou general al structurii nevoilor identificate și al intereselor diverselor medii sociale, economice, politice, civice și ale cetățenilor.

Structura argumentativă, compusă din diferite și multiple elemente, cu legături distincte, cu diferite trepte de importanță și capacități de influențare, este cea care justifică propunerea unor direcții de dezvoltare strategică specifice. Acestea sunt principala modalitate de realizare a scopului de creștere generală a nivelului de dezvoltare al municipiului Aiud, în contextul unei dezvoltări sistematice împreună cu localitățile care formează Zona Urbană Funcțională Aiud.

Etapele ce urmăresc trecerea de la „starea actuală” la „starea viitoare”, ce poate fi interpretată ca o stare dorită de dezvoltare, înseamnă configurarea direcțiilor de dezvoltare strategică dorite, indicând, concomitent, modalitățile și mijloacele eficiente prin care se ajunge la țintele propuse. Fiecare *direcție de dezvoltare strategică presupune parcurgerea unui set de obiective strategice* care pot fi realizate prin diferite

tipuri de intervenții, grupate în axe specifice, care pot avea forma: programelor, proiectelor, măsurilor, hotărârilor, de a căror prioritară, planificare și mod de concretizare depinde implementarea, în condiții optime, a strategiei integrate de dezvoltare urbană și atingerea obiectivelor propuse.

Selectarea, ordonarea și planificarea intervențiilor ține cont de contribuția la realizarea cu prioritate a obiectivelor strategice, de modul în care relaționează celelalte domenii, cât și de resursele disponibile. Această organizare conceptuală pune în legătură directă și condiționează intervențiile concrete de realizare cu prioritate a unui obiectiv strategic, cu scopul creării unor mecanisme generatoare de progres, ori capabile să asigure suport și să accelereze dinamica dezvoltării așa cum a fost ea planificată.

Totuși, dezvoltarea trebuie văzută coerent, omogen și fără să producă între diferitele domenii, sau între categoriile de locuitori. Ca aceste lucruri să fie posibile, sunt urmărite principiile unei dezvoltări convergente, integrate, a intercorelării, dezvoltării durabile, dar și a respectării egalității de șanse, după cum urmează:

- Dezvoltarea convergentă are în vedere stimularea performanțelor fără a crea decalaje de dezvoltare la nivelul municipiului. În plus, este vizată reducerea diferențelor deja existente, din plan social, economic, cultural și al accesului la servicii și infrastructură publică, caracteristice diferitelor zone și cartiere;
- Abordarea integrată a dezvoltării urbane care promovează o viziune strategică asupra dezvoltării zonei urbane, integrând toate nivelurile de intervenție, cu implicarea mai multor părți interesate inclusiv implicarea activă a cetățenilor, integrând diverse sectoare de dezvoltare și care promovează o logică orientată spre rezultate și stabilește cadre de monitorizare și evaluare;
- Intercorelarea presupune ca obiectivele strategiei să ia în calcul obiectivele planurilor și strategiilor atât sectoriale cât și regionale, naționale și europene, dar și adaptarea măsurilor de acțiune în funcție de recomandările politicilor de guvernare ale diferitelor instituții ce acționează la nivel local;
- Dezvoltarea durabilă înseamnă propunerea unui tip de dezvoltare care să asigure un echilibru între aspectele sociale, economice și ecologice și care să ia în calcul aspectele ce țin de restricționarea accesului la resurse al generațiilor viitoare;
- Egalitatea de șanse ține cont, în mod particular, de orice tip de clasă socială, promovarea capitalului uman făcându-se în mod nediscriminatoriu în orice domeniu economic sau social.

Viziunea strategică de dezvoltare dezvăluie idealul de creștere a municipiului Aiud și a comunelor limitrofe ce stau la baza Zonei Urbane Funcționale Aiud și indică procesul de transpunere a acesteia în realitate. De asemenea, această viziune conturează tabloul dorit în viitor și configurează nivelul de dezvoltare țintit. Ca viziunea să se realizeze, trebuie să includă operativitatea UAT-urilor implicate, adaptarea la oportunitățile ce există în prezent și care se pot ivi în viitor.

Prin existența unei viziune bine trasate depinde păstrarea sensului evoluției, indiferent că pe parcurs pot apărea abateri de plan. Formularea viziunii trebuie să aibă la bază o serie de configurații ce promit succesul și credibilitatea.

În construcția viziunii, a fost foarte important – pe lângă exprimarea unei atitudini de încredere în viitorul proiectat și în posibilitățile concrete de dezvoltare, în sensul transformării viziunii propuse în fapte – ca aceasta să se identifice cu interesele comunităților, instituțiilor, organizațiilor publice și private și ale cetățenilor. În acest fel, viziunea strategică va reuși să inspire motivație și asumare pentru acțiunile ce țin de dezvoltarea teritoriului.

Viziunea de dezvoltare a Municipiului Aiud și a Zonei Urbane Funcționale Aiud este constrânsă de componența teritoriului și a faptului că municipiul Aiud denotă un caracter urban, având o capacitate administrativă mai mare și o mai mare viteză în a mobiliza resursele, dar, mai ales ține cont de diferențele și de interesele comunităților componente. Fapt ce reprezintă luarea în vedere a elementelor specifice, a

modalităților prin care caracteristicile și interesele diferite ale localităților ce contribuie complementar la dezvoltarea unor direcții comune de dezvoltare și chiar modul în care acestea se constituie în resurse ce pot genera avantaje și creșteri pentru teritoriu.

Conceptul de dezvoltare a municipiului Aiud și a Zonei Urbane Funcționale Aiud include astfel, viziunea de dezvoltare sistematică a localităților membre, centrate pe direcțiile de dezvoltare necesare ale municipiului, care sunt sinergice cu obiectivele comunităților din zonă și cu prioritățile strategice comune teritoriului.

În acest caz, municipiul Aiud, pentru o performanță economică și o creștere calitativă a spațiului locativ în contextul preocupării pentru dezvoltarea durabilă și sustenabilă, sunt direcții de dezvoltare în care se regăsesc obiectivele tuturor comunităților din Zona Urbană Funcțională Aiud, chiar dacă vizează nevoi, rezultate și mijloace diferite.

Prioritățile strategice constituie domenii de interes comun ale Zonei Urbane Funcționale Aiud, fixând obiective a căror realizare presupune enunțarea oportunităților mai multor comunități, efort comun, cu rezultate care afectează pozitiv întreaga zonă. Principalele domenii care au nevoie de catalizarea efortului comun și implică intervenții ce presupun partajarea efortului sunt legate de: creșterea conectivității din Zona Urbană Funcțională Aiud și a acesteia cu restul teritoriului național și european; dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare, criteriul principal de creștere a calității spațiului locativ; dezvoltarea mediului economic, înțeles ca unul din principalii factori de dezvoltare; capacitatea administrativă a instituțiilor publice locale și a structurilor asociative ale acestora.

Planul de Mobilitate Urbană Durabilă

Planul de Mobilitate Urbană Durabilă al Municipiului Aiud este document strategic de politică publică ce are drept scop satisfacerea nevoilor de mobilitate ale persoanelor și activităților economice în arealurile urbane sau metropolitane pentru o mai bună calitate a vieții, adresându-se tuturor formelor de transport din întreaga aglomerație urbană, cu precădere transportului public și privat, de marfă și de pasageri, motorizat și nemotorizat, în mișcare sau în staționare. Prin Planul de Mobilitate Urbană Durabilă sunt definite strategii, politici, proiecte și priorități pentru un transport durabil, având drept scop susținerea unei creșteri economice sustenabile, inclusiv din punct de vedere social și al protecției mediului, în toate zonele urbane.

Stabilirea viziunii de evoluție a mobilității în Municipiul Aiud 2030¹³⁶ este enunțată astfel: Aiud - Centru microregional cu un sistem de transport accesibil la nivel urban și periurban, care susține dezvoltarea economică, turismul și protejarea mediului! Pentru atingerea viziunii asumate, au fost identificate următoarele obiective strategice în domeniul mobilității: accesibilitate, eficiență economică, siguranță, protejarea mediului, calitatea vieții.

Accesibilitatea reprezintă ușurința cu care oamenii sau bunurile materiale pot ajunge dintr-un punct de origine într-un punct de destinație utilizând modurile de transport disponibile la nivelul teritoriului, a căror conexiune în raport cu criteriul ales este favorabilă intereselor beneficiarului transferului sau ale exploatarii sistemului. Modul în care orașele facilitează accesul prin formele lor urbane și sistemelor de transport disponibile, prezintă impact direct asupra dezvoltării urbane și bunăstării populației, componente prin care se descrie calitatea vieții.

Prin acest obiectiv strategic, se urmărește ca sistemul de transport din Municipiul Aiud să asigure accesibilitate ridicată pentru toate categoriile de utilizatori, inclusiv pentru locuitorii din localitățile componente și aparținătoare.

Dezvoltare economică se referă la sprijinul sistemului de transport în desfășurarea activităților eco-

¹³⁶ https://www.aiud.ro/index.php/primaria/strategii_detaliu/719

nomice, cu impact pe termen lung prin generarea de venituri și locuri de muncă în Municipiul Aiud. Funcționarea sistemului de transport, astfel încât să se asigure parametrii de eficacitate, eficiență și calitate a deplasărilor persoanelor și bunurilor către/ de la unitățile economice constituie unul dintre pilonii dezvoltării durabile.

Siguranța reprezintă noțiunea inversă vulnerabilității participanților la trafic la implicare în accidente de circulație (soldate cu răni sau pierderi de vieți omenești, respectiv pagube materiale). Strategia Națională de Siguranță Rutieră pentru perioada 2016 - 2020 are ca obiectiv general reducerea la jumătate a numărului de decese provenite din accidente rutiere până în anul 2020 față de anul 2010. Atingerea acestei ținte propuse la nivel național este posibilă prin transpunerea obiectivului la nivel local și cuantificarea rezultatelor.

Mediu se referă la desfășurarea activității de transport prin asigurarea unui echilibru între satisfacerea nevoilor de mobilitate manifestate la nivelul Municipiului Aiud și impactul asupra mediului. Obiectivul privind protecția mediului, care se exprimă prin reducerea valorilor indicatorilor asociați (emisii de substanțe poluante, gaze cu efect de seră, zgomot) contribuie la atingerea dezvoltării urbane durabile și implicit la creșterea calității vieții.

Atingerea viziunii de dezvoltare urbană va fi posibilă prin aplicarea acesteia și a obiectivelor asociate în domeniul mobilității atât la scara localității, cât și la nivelul periurban (prin raportare la relațiile cu teritoriul învecinat), respectiv la nivelul cartierelor/ zonelor cu nivel ridicat de complexitate. Acțiunile necesare pentru atingerea obiectivelor propuse trebuie să direcționeze utilizatorii sistemului de transport (atât cei care constituie traficul local, cât și navetiștii) către moduri de transport prietenoase cu mediul - pietonal, cu bicicleta, cu transportul public.

Alte strategii relevante la nivel local

Strategia Smart City 2021-2027 a Municipiului Aiud (în curs de adoptare) – Municipiul Aiud pregătește contextul strategic pentru dezvoltarea inteligentă a Municipiului în perioada 2021-2027, printr-o abordare integrată a obiectivelor și direcțiilor de acțiune prezentate în agenda strategică a UE pentru perioada 2019-2024, având drept scop pregătirea unei infrastructuri performante (dispozitive inteligente, rețea de senzori, tehnologii de comunicare, sisteme de colectare de date, aplicații interactive etc.) care să răspundă dezvoltării sustenabile, prospere și incluziune a viitorului comunității.

Planul de Acțiune Privind Energia Durabilă și Clima pentru Municipiul Aiud - este un document cheie ce se concentrează pe măsurile menite să reducă emisiile de CO₂ și consumul de energie de către utilizatorii finali. Angajamentele Convenției acoperă toată zona geografică a autorității locale (localitate, oraș, regiune). Prin urmare, PAEDC include acțiuni care privesc deopotrivă sectorul public și pe cel privat.

În cadrul PAEDC au fost identificate și stabilite măsurile de reducere a consumurilor pentru fiecare sector/grup țintă, în concordanță cu obiectivele specifice din SIDU. Măsurile propuse definesc obiectivele și acțiunile necesare pentru reducerea consumurilor de energie, îmbunătățirea eficienței energetice și reducerea emisiilor de dioxid de carbon.

Strategia sectorială de îmbunătățire a serviciilor de asistență socială din Municipiul Aiud 2021-2025 – Reprezintă elemente fundamentale ale sistemului național de asistență socială. Este bine adâncite în structura sistemului și au rolul de a coordona normele în cadrul lui, urmând următoarele principii: Solidaritate socială, Subsidiaritate, Universalitate, Respectarea demnității umane, Abordarea individuală, Parteneriatul, Participarea beneficiarilor, Transparența, Nediscriminarea, Eficacitatea, Eficiența, Respectarea dreptului la autodeterminare, Activizarea, Caracterul unic al dreptului la beneficiile de asistență socială, Proximitatea, Complementaritatea și abordarea integrată, Concurența și competitivitatea, Egalitatea de șanse, Confidențialitatea, Echitatea, Focalizarea, Dreptul la liberă alegere a furnizorului de servicii.

Strategia sectorială de dezvoltare durabilă în domeniul sănătății a Municipiului Aiud pentru perioada 2021-2025 – are scopul de a implementa și realiza programe și măsuri care vor conduce la reducerea la nivelul populației a municipiului Aiud a disconfortului, a bolilor caracteristice ce se pot identifica și au un impact negativ major asupra populației, a incapacității și a decesului prematur.

Principalele programe de finanțare care susțin dezvoltarea în România

În cele ce urmează sunt identificate principalele programe operaționale care pot susține financiar proiectele municipiului Aiud, fiind identificate axe și priorități, unde diverse entități eligibile, publice și private, de autoritate publică centrală sau locală, pot obține fonduri pentru ameliorarea nevoilor comunității locale din Aiud și zona urbană funcțională.

Pentru perioada 2021-2027, Uniunea Europeană își propune o listă de cinci obiective de politică (OP), care să susțină creșterea și dezvoltarea pe perioada menționată¹³⁷:

- OP 1 „O Europă mai inteligentă” - prin inovare, digitalizare, transformare economică și sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii
- OP 2 „O Europă mai verde” - fără emisii de carbon, accent pe punerea în aplicare a Acordului de la Paris și investiții în tranziția energetică, energia din surse regenerabile și combaterea schimbărilor climatice
- OP 3 „O Europă mai conectată” - cu rețele strategice de transport și digitale
- OP 4 „O Europă mai socială” - pentru realizarea pilonului european al drepturilor sociale și sprijinirea calității locurilor de muncă, a învățământului, a competențelor, a incluziunii sociale și a accesului egal la sistemul de sănătate
- OP 5 „O Europă mai apropiată de cetățenii săi” - prin sprijinirea strategiilor de dezvoltare conduse la nivel local și a dezvoltării urbane durabile în UE.

Planul Național de Redresare și Reziliență al României (PNRR) este un program „conceput așa încât să asigure un echilibru optim între prioritățile Uniunii Europene și necesitățile de dezvoltare ale României, în contextul recuperării după criza COVID-19 care a afectat semnificativ țara, așa cum a afectat întreaga Uniune Europeană și întreaga lume.”¹³⁸

Cu o alocare de 29,2 miliarde de euro, PNRR al României este structurat pe 15 componente:

I. Tranziția verde

- C1. Managementul apei
- C2. Păduri și protecția biodiversității
- C3. Managementul deșeurilor
- C4. Transport sustenabil
- C5. Valul Renovării
- C6. Energie

II. Transformare digitală

- C7. Transformare digitală

III. Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii

- C8. Reforma fiscală și reforma sistemului de pensii
- C9. Suport pentru sectorul privat, cercetare, dezvoltare și inovare
- C10. Fondul local

IV. Coeziune socială și teritorială

¹³⁷ <https://ue.mae.ro/node/1421>

¹³⁸ <https://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2021/10/facada6fdd5c00de72eecd8ab49da550.pdf>

- C11. Turism și cultură
- V. Sănătate, precum și reziliență economică, socială și instituțională
  - C12. Sănătate
  - C13. Reforme sociale
  - C14. Bună guvernare
- VI. Politici pentru noua generație
  - C15. Educație

Programele operaționale 2021 - 2027¹³⁹

PROGRAMUL OPERAȚIONAL TRANSPORT (POT)

Obiectivul general al programului - dezvoltarea infrastructurii de transport pe teritoriul României în vederea îmbunătățirii conectivității între regiunile țării dar și cu restul țărilor din Uniunea Europeană.

Bugetul estimat: 8,368 mld euro

Priorități de investiții:

P1. Îmbunătățirea conectivității prin dezvoltarea rețelei TEN-T de transport rutier

- Beneficiari eligibili P1:
  - Compania Națională de Administrare a Infrastructurii Rutiere (C.N.A.I.R)

P2. Îmbunătățirea conectivității prin dezvoltarea infrastructurii rutiere pentru accesibilitate teritorială

- Beneficiari eligibili P2:
  - Compania Națională de Administrare a Infrastructurii Rutiere (C.N.A.I.R)
  - Direcțiile Regionale de Drumuri și Poduri (7 direcții regionale și București)
  - Administrații Publice Locale (în parteneriat sau individual)

P3. Îmbunătățirea conectivității prin dezvoltarea rețelei TEN-T de transport pe calea ferată

- Beneficiari eligibili P3:
  - Compania Națională Căile Ferate Române (CN CFR SA)
  - Direcțiile Regionale de Căi Ferate (în parteneriat sau individual)

P4. Îmbunătățirea mobilității naționale, durabile și reziliente față de schimbări climatice prin creșterea capacității de transport pe calea ferată

- Beneficiari eligibili P4:
  - Autoritatea pentru Reforma Feroviară (ARF),
  - Parteneriate ale operatorilor feroviari de transport de călători cu ARF.

P6. Îmbunătățirea conectivității și mobilității urbane, durabilă și rezilientă în fața schimbărilor climatice prin creșterea calității serviciilor de transport pe calea ferată

- Beneficiari eligibili P6:
  - Parteneriate între Autoritățile Publice Locale și Compania Națională Căile Ferate Române-C.N.C.F.R. și/sau ARF

¹³⁹ <https://mfe.gov.ro/minister/periode-de-programare/perioda-2021-2027/>

P7. Dezvoltarea unui sistem de transport multimodal

- Beneficiari eligibili P7:
  - Autorități Publice Locale
  - Parteneriate Autorități Publice Locale- Compania Națională Căile Ferate Române-C.N.C.F.R.
  - Agenți economici privați

P9. Creșterea gradului de siguranță și securitate pe rețeaua rutieră de transport

- Beneficiari eligibili P9:
  - CNAIR
  - Poliția rutieră

PROGRAMUL OPERAȚIONAL SĂNĂTATE 2021-2027 (POS)

Obiectivul general al programului: Îmbunătățirea accesibilității, eficacității, eficienței și rezilienței sistemului de sănătate

Bugetul estimat: 4,7 miliarde euro

Priorități de investiții:

- **P1.** Investiții pentru construirea spitalelor regionale și infrastructuri spitalicești noi cu impact teritorial major
- **P2.** Servicii de asistență medicală primară, comunitară și servicii oferite în regim ambulatoriu
- **P3.** Servicii de reabilitare, paliativă și îngrijiri pe termen lung adaptate fenomenului demografic de îmbătrânire a populației și profilului epidemiologic al morbidității
- **P4.** Creșterea eficacității sectorului medical prin investiții în infrastructură și servicii
- **P5.** Abordări inovative în cercetarea din domeniul medical
- **P6.** Digitalizarea sistemului medical
- **P7.** Măsuri care susțin cercetarea, informatizarea în sănătate și utilizarea de metode moderne de investigare, intervenție, tratament

Beneficiari eligibili:

- Autoritățile Administrației Publice Centrale, Autoritățile Administrației Publice Locale, Unități administrative teritoriale
- Subdiviziunile administrativ-teritoriale ale municipiilor
- Autoritățile deliberative la nivelul unităților administrative
- Unități Sanitare Publice, Institute medicale publice
- Institutul Național de Hematologie Transfuzională
- Centrul de Transfuzie Sanguină București
- Centrele de Transfuzie Sanguină Județene și Regionale
- Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare Medico-Militară „Cantacuzino”
- Direcțiile de Sănătate Publică
- Institutul Național de Sănătate Publică
- Eli NP /Institutul Național de Cercetare Dezvoltare pentru Fizică și Inginerie Nucleară Horia Hulubei
- Instituții de interes public național de cercetare
- Autoritatea pentru Digitalizarea României

- Ministerul Sănătății
- Casa Națională de Asigurări de Sănătate
- Cabinetele medicilor de familie
- Universitatea de Medicină și Farmacie Facultatea de Fizică
- Institutul Național de Medicină Legală Instituții publice
- Parteneriate între acestea

PROGRAMUL OPERAȚIONAL INCLUZIUNE ȘI DEMNITATE SOCIALĂ (POIDS)

Scopul POIDS este de a sprijini incluziunea socială a persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile, mai ales ale celor în risc ridicat, inclusiv prin reducerea decalajului rural-urban în ceea ce privește sărăcia și excludiunea socială și creșterea accesului la servicii de calitate pentru populația vulnerabilă, urmărind obiectivele generale:

- Creșterea accesului la servicii sociale pentru populația vulnerabilă, cu precădere din mediul rural prin înființarea și dezvoltarea de servicii sociale la nivel local
- Creșterea calității serviciilor sociale destinate persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile prin asigurarea cu personal de specialitate bine pregătit la nivel local și infrastructură adecvată
- Reducerea gradului de excludiune socială pentru grupurile vulnerabile prin oferirea de suport și servicii accesibile pentru depășirea situațiilor de dificultate în care se află
- Creșterea capacității sistemului național de asistență socială de a răspunde la nevoile populației vulnerabile prin dezvoltarea capacității furnizorilor de servicii sociale publici și privați la nivel local
- Creșterea capacității autorităților locale de a identifica și evalua nevoile sociale ale comunității într-un mod participativ și de a elabora planuri de acțiune adecvate

Bugetul estimat: 3,663 miliarde euro

Priorități de investiții:

- Prioritatea/AXA1. Dezvoltare Locală plasată sub Responsabilitatea Comunității
- Prioritatea/AXA2. Protejarea dreptului la demnitate socială
- Prioritatea/AXA3. Sprijinirea comunităților rurale fără acces sau cu acces redus la servicii sociale
- Prioritatea/AXA4. Reducerea disparităților dintre copiii la risc de sărăcie și/sau excludiune socială și ceilalți copii
- Prioritatea/AXA5. Servicii de suport pentru persoane vârstnice
- Prioritatea/AXA6. Sprijin pentru persoanele cu dizabilități
- Prioritatea/AXA7. Servicii sociale și de suport acordate altor grupuri vulnerabile
- Prioritatea/AXA8. Ajutorarea persoanelor defavorizate

Beneficiari eligibili:

- Autorități publice centrale (AAPC)
- Autorități publice locale (AAPL)
- parteneri sociali și structuri asociative
- Furnizori de formare
- Furnizori de servicii sociale acreditați publici sau privați
- Organizații neguvernamentale
- Structuri asociative ale organizațiilor neguvernamentale sau ale autorităților publice

- Universități

PROGRAMUL OPERAȚIONAL EDUCAȚIE ȘI OCUPARE (POEO)

Obiectivul general al programului este de a contribui la crearea unei României mai sociale cu acces egal la ocupare durabilă, de calitate, la un sistem de educație relevant pentru piața muncii și stimulativ pentru învățarea pe tot parcursul vieții.

Bugetul estimat: 5,775 mld. Euro

Priorități de investiții:

- **P1.** Valorificarea potențialului tinerilor pe piața muncii
- **P2.** Protecția socială și creșterea accesului și a participării grupurilor dezavantajate la educație și formare profesională
- **P3.** Creșterea calității ofertei de educație și formare profesională pentru asigurarea echității sistemului și o mai bună adaptare la dinamica pieței muncii și la provocările inovării și progresului tehnologic
- **P4.** Creșterea accesibilității, atractivității și calității învățământului profesional și tehnic
- **P5.** Creșterea accesului pe piața muncii pentru toți
- **P6.** Antreprenoriat și economie socială
- **P7.** Susținerea reformelor pe piața muncii în acord cu dinamica pieței muncii
- **P8.** Consolidarea participării populației în procesul de LLL pentru facilitarea tranzițiilor și a mobilității
- **P9.** Asistență tehnică pentru facilitarea și eficientizarea managementului Programului

Beneficiari eligibili:

- Autorități/ instituții și servicii publice centrale cu atribuții în domeniu
- Furnizori publici sau privați de servicii de ocupare/servicii de educație sau formare profesională/servicii de evaluare și certificare competențe/servicii de informare și consiliere în carieră;
- Unități de învățământ din sistemul național de învățământ;
- Instituții de învățământ superior;
- Institute de cercetare;
- Asociații de tineret;
- Camere de comerț;
- Organizații non-guvernamentale;
- Angajatori, parteneri sociali, asociații patronale și sindicale, comitete sectoriale și actori relevanți la nivelul sectoarelor economice;
- Comisiile județene de Autorizare a furnizorilor de formare, Centre Regionale de formare, Centre de evaluare competențe;
- Centre comunitare sau de tineret

PROGRAMUL OPERAȚIONAL DEZVOLTARE DURABILĂ (PODD)

Obiectivul general al programului este în concordanță cu obiectivul Uniunii Europene de conservare, protecție și îmbunătățire a calității mediului, în conformitate cu articolul 11 și cu articolul 191 alineatul (1) din TFUE și cu obiectivul 2 al politicii de coeziune, „O Europă mai verde”, și urmărește în principal îmbunătățirea standardelor de viață ale populației și a standardelor de mediu, precum și îndeplinirea

obligărilor rezultate din directivele europene.

Bugetul estimat: 4,615 mld euro

Priorități de investiții:

- **P1.** Promovarea eficienței energetice, a sistemelor și rețelelor inteligente de energie și a soluțiilor de stocare
- **P2.** Dezvoltarea infrastructurii de apă și apă uzată și tranziția la o economie circulară
- **P3.** Protecția mediului prin conservarea biodiversității, asigurarea calității aerului și remediere a siturilor contaminate
- **P4.** Promovarea adaptării la schimbările climatice și managementul riscurilor

Beneficiari eligibili:

- Autorități ale administrației publice centrale/locale/ alte structuri în coordonarea/ subordonarea autorităților centrale/ locale
- Ministerul Afacerilor Interne/Inspectoratul General pentru Situații de Urgență și structurile cu atribuții în managementul situațiilor de urgență și asigurarea funcțiilor de sprijin, Serviciul de Telecomunicații Speciale (STS)
- Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, Administrația Națională Apele Române (ANAR), Administrația Națională de Meteorologie (ANM), ROMSILVA, Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare, parteneriate între instituțiile publice centrale cu rol în gestionarea inundațiilor, precum și cu ONG-urile și alte structuri cu o anumită specializare în domeniul ecologic, care pot să asigure expertiza necesară pentru implementarea măsurilor de tip non-structural, Autorități publice locale.
- Operatori naționali distribuție energie, Transelectrica
- Operatorii de distribuție concesionari ai serviciului public de energie electrică
- Întreprinderi mici și mijlocii, întreprinderi mari,
- Societăți comerciale din industrie, cu consumuri de peste 1.000 tep/an

PROGRAMUL OPERAȚIONAL CREȘTERE INTELIGENTĂ, DIGITALIZARE ȘI INSTRUMENTE FINANCIARE 2021-2027 (POCIDIF)

Obiectivul general al programului: Reducerea disparităților între România și alte state membre ale Uniunii europene, dar și între regiunile din România.

Bugetul estimat: 2,143 mld euro

Priorități de investiții:

- Integrarea ecosistemului național CDI (Cercetare, Dezvoltare tehnologică și Inovare) în Spațiul de Cercetare European și internațional
- Crearea și promovarea unui sistem atractiv de inovare în economie pentru toate tipurile de inovare
- Dezvoltarea capacității CDI a institutelor de învățământ superior
- Dezvoltarea capacității CDI a Institutelor naționale de cercetare-dezvoltare
- Dezvoltarea capacității CDI a întreprinderilor mari
- Dezvoltarea de mari infrastructuri CDI, inclusiv transfer tehnologic
- Digitalizarea în educație

- Digitalizarea în cultură
- Digitalizarea în administrația publică centrală
- Stimularea accesului la finanțare al IMM-urilor prin utilizarea instrumentelor Financiare
-

Beneficiari eligibili:

- Institute de învățământ superior,
- Institute naționale de cercetare-dezvoltare
- Întreprinderi,
- parteneriate ale acestora

PROGRAMUL OPERAȚIONAL REGIONAL 2021-2027 REGIUNEA CENTRU – ROMÂNIA (POR)¹⁴⁰

Viziunea strategică a POR Regiunea Centru 2021-2027, în concordanță cu viziunea strategică din PDR Centru 2021-2027 și Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru este ca Regiunea Centru să devină o regiune mai curată, atractivă pentru locuitorii săi și turiști, cu o economie competitivă bazată pe cunoaștere și inovare în care grija pentru mediu și utilizarea rațională și durabilă a resurselor să fie scopul fiecărui cetățean.

Priorități de investiții:

P1 - O regiune competitivă prin inovare și întreprinderi dinamice pentru o economie inteligentă

- OS a (i) Dezvoltarea și creșterea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate
- OS a (iii) Intensificarea creșterii durabile și competitivității IMM-urilor și crearea de locuri de muncă în cadrul IMM-urilor, inclusiv prin investiții productive
- OS a (iv) Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenoriat

P2 - O regiune digitală

- OS a (ii) Valorificarea avantajelor digitalizării în beneficiul cetățenilor, al companiilor, al organizațiilor de cercetare și al autorităților publice
- OS a (iv) Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenoriat

P3 - O regiune cu comunități prietenoase cu mediul

- OS b (i) Promovarea măsurilor de eficiență energetică și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră
- OS b (vii) Creșterea protecției și conservării naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare

P4 - O regiune cu mobilitate urbană durabilă

- OS b (viii) Promovarea mobilității urbane multimodale durabile, ca parte a tranziției către o economie cu zero emisii de dioxid de carbon

¹⁴⁰ <http://regio-adrcentru.ro/wp-content/uploads/2022/01/POR-Centru-21-27-noiembrie-2021.pdf> (accesat la 18.02.2022)

P5 - O regiune accesibilă

- OS c (ii) Dezvoltarea și creșterea unei mobilități naționale, regionale și locale durabile, reziliente la schimbările climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere

P6 - O regiune educată

- OS d (ii) Îmbunătățirea accesului egal la servicii de calitate și incluzive în educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii accesibile, inclusiv prin promovarea rezilienței pentru educația și formarea la distanță și online

P7 - O regiune cu turism sustenabil

- OS d (vi) Creșterea rolului culturii și al turismului durabil în dezvoltarea economică, incluziunea socială și inovarea socială

P8 - O regiune atractivă

- OS e(i) Promovarea dezvoltării integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului, precum și a culturii, a patrimoniului natural, a turismului durabil și a securității în zonele urbane

PROGRAMUL NAȚIONAL DE INVESTIȚII „ANGHEL SALIGNY“

Este un program multianual¹⁴¹, finanțat de la bugetul de stat, coordonat de Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, și are ca obiectiv general creșterea coeziunii teritoriale prin echiparea unităților administrativ-teritoriale cu dotări tehnico-edilitare și de acces la căile de comunicație, îmbunătățirea atât a condițiilor de viață, cât și a standardelor de muncă pentru toți locuitorii României.

Creditele de angajament prevăzute în fișa programului, anexă la bugetul Ministerului Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, rămase neutilizate la sfârșitul fiecărui exercițiu bugetar al anilor 2021-2027 vor fi avute în vedere la elaborarea legilor bugetare anuale și a rectificărilor bugetare din perioada 2022-2028.

În cadrul programului se pot realiza obiective de investiții necesare pentru echiparea unităților administrativ-teritoriale cu dotări tehnico-edilitare și de acces la căile de comunicație, în conformitate cu reglementările cuprinse în Planul de amenajare a teritoriului național - Secțiunea a IV-a - Rețeaua de localități, aprobat prin Legea [nr. 351/2001](#), cu modificările și completările ulterioare.

Pot fi finanțate obiectivele de investiții care nu sunt incluse la finanțare în programele derulate din fonduri externe nerambursabile în perioada de programare 2021-2027 sau prin alte programe naționale sau comunitare, inclusiv din contracte de împrumut semnate cu instituții de credit sau instituții financiare interne sau internaționale.

Beneficiarii programului sunt unitățile administrativ-teritoriale reprezentate de autoritățile administrației publice locale, precum și unitățile administrativ-teritoriale membre ale asociațiilor de dezvoltare intercomunitară, constituite conform legii, pentru investițiile realizate prin asociațiile de dezvoltare intercomunitară.

Obiectivele de investiții care se realizează în cadrul programului trebuie să fie amplasate pe terenuri și/sau construcții, după caz, aflate în proprietatea publică sau privată a unităților administrativ-teritoriale sau în administrarea autorităților administrației publice locale, cu respectarea prevederilor legale în vigoare.

¹⁴¹ <https://www.mdipa.ro/pages/anghelsaligny>

În cadrul programului se pot realiza obiective de investiții care constau în realizarea de construcții noi sau de lucrări de construire, reconstruire, consolidare, reparație, modernizare, modificare, extindere, reabilitare, după caz, schimbare de destinație, protejare, restaurare, conservare la construcții existente și care se încadrează în cel puțin una dintre următoarele categorii de investiții:

- alimentări cu apă și stații de tratare a apei;
- sisteme de canalizare și stații de epurare a apelor uzate, inclusiv canalizare pluvială și sisteme de captare a apelor pluviale;
- drumurile publice clasificate și încadrate în conformitate cu prevederile legale în vigoare ca drumuri județene, drumuri de interes local, respectiv drumuri comunale și/sau drumuri publice din interiorul localităților, precum și variante ocolitoare ale localităților;
- poduri, podețe, pasaje sau punți pietonale, inclusiv pentru biciclete și trotinete electrice;
- sisteme de distribuție a gazelor naturale, inclusiv a bransamentelor, precum și a racordului la sistemul de transport al gazelor naturale.

Viziune și obiective strategice

O comunitate atractivă pentru locuire, vibrantă economic și cultural, guvernată inteligent și responsabil, cu servicii publice accesibile și apreciate.

Obiective strategice Municipiul Aiud:

- O comunitate verde și rezilientă
- Un centru polarizator zonal, competitiv și productiv
- Un centru urban primitiv, inteligent, cu servicii publice de calitate, echitabil, inclusiv, care îmbrățișează diversitatea – orașul la 15 minute
- Un municipiu guvernat performant și responsabil

1. Obiectivul strategic – O comunitate verde și rezilientă

Obiective specifice

- 1.1 Reducerea riscurilor climatice și construirea unei capacități majore de reziliență la dezastre
- 1.2 Investiții pentru regenerarea, modernizarea și creșterea patrimoniului verde și de eco-agrement al comunității
- 1.3 Managementul integrat, selectiv și inteligent al deșeurilor municipale și valorificarea superioară a componentelor reciclabile în economia circulară zonală
- 1.4 Reducerea și controlul poluării urbane
- 1.5 Creșterea securității și neutralității energetice, a eficienței consumului de energie și dezvoltarea de capacități de producție de energie verde
- 1.6 Mobilitate urbană sustenabilă, inteligentă și accesibilă în zona urbană funcțională

2. Obiectiv strategic – Un centru urban primitiv, inteligent, cu servicii publice de calitate, echitabil, inclusiv, care îmbrățișează diversitatea – orașul la 15 minute

Obiective specifice

- 2.1 Valorificarea terenurilor și clădirilor pentru investiții strategice și atragere de capital uman și resurse pentru dezvoltare locală
- 2.2 Clarificarea situației juridice, revitalizarea și valorificarea potențialului comercial, turistic, cultural și de servicii al clădirilor neutilizate
- 2.3 Echipare completă și de calitate cu toate tipurile de infrastructură publică, inclusiv internet de bandă largă și servicii cloud, contorizare și management inteligent
- 2.4 Forță de muncă disponibilă, calificată și reactivată pe piața muncii

- 2.5 Încurajarea dezvoltării antreprenorialului, a specializărilor economice inteligente și dezvoltarea afacerilor locale, implicit a strat-up-urilor
- 2.6 Încurajarea inovației, industriilor creative și a start-up-urilor tech, inovative, digitale
- 2.7 Valorificarea durabilă a potențialului economic aferent resurselor turistice de patrimoniu istoric, cultural și natural, locale și din zona urbană funcțională
- 2.8 Asumarea unor parteneriate strategice cu actorii comunitari relevanți pentru materializarea unor proiecte din strategie

3. Obiectiv strategic - Un municipiu guvernat performant și responsabil

Obiective specifice

- 3.1 Spații publice urbane atractive, sănătoase, funcționale și vibrante - spații și dotări publice centrale și de cartier, cu design atractiv, accesorii inteligente, sigure, prietenoase pentru petrecerea timpului liber, socializare și evenimente
- 3.2 Creșterea siguranței locuirii, a securității persoanelor și integrității bunurilor de pe domeniul public și privat al comunității
- 3.3 Acces la locuințe atractive, prietenoase cu mediul, convenabile ca preț
- 3.4 Atragerea de noi locuitori
- 3.5 Servicii publice moderne, inteligente, la costuri accesibile și sustenabile
- 3.6 Servicii sociale adaptate persoanelor în nevoie, cu eficiență crescută și sustenabile financiar
- 3.7 Implicarea societății civile și a cetățenilor în dezvoltarea urbană și furnizarea de servicii comunitare
- 3.8 Creșterea rolului culturii în dezvoltarea economică și comunitară prin atragerea de personalități culturale, investiții în talente locale, instituții și acte culturale de excelență

4. Obiectiv strategic - Un municipiu guvernat performant și responsabil

Obiective specifice

- 4.1 Consolidarea și modernizarea capacității administrative la nivelul Primăriei, Consiliului Local, structurilor subordonate sau aflate în coordonare
- 4.2 Reducerea birocrăției și servicii adaptate nevoilor cetățenilor, cu accent pe interacțiunile digitale și online;
- 4.3 Digitalizarea completă a administrației publice și entităților subordonate sau aflate în coordonare; promovarea conceptului „everything as a service”
- 4.4 Ecosistem local deschis pentru internetul lucrurilor, inteligență artificială, automatizare, realitate virtuală, augmentată și metaverse
- 4.5 Guvernare bazată pe date deschise și predicții analitice
- 4.6 Smart Citizen, guvernanta și management participativ al cartierelor și în zona urbană funcțională
- 4.7 Securitate cibernetică publică și privată
- 4.8 Coordonarea integrate, coerentă și unitară, pe verticală și orizontală între administrația publică și toate categoriile de instituții partenere
- 4.9 Stabilitate, eficiență și sustenabilitate financiară

Direcțiile de acțiune și intervenții-cheie în domeniile strategice identificate, inclusiv elemente strategice și operaționale ce trebuie preluate în cadrul planurilor urbanistice la nivel local

1. Obiectivul strategic – O comunitate verde și rezilientă

Obiective specifice:

- 1.1. Reducerea riscurilor climatice și construirea unei capacități majore de reziliență la dezastre
- 1.2. Investiții pentru regenerarea, modernizarea și creșterea patrimoniului verde și de eco-agrement al comunității
- 1.3. Managementul integrat, selectiv și inteligent al deșeurilor municipale și valorificarea superioară a componentelor reciclabile în economia circulară zonală
- 1.4. Reducerea și controlul poluării urbane
- 1.5. Creșterea securității și neutralității energetice, a eficienței consumului de energie și dezvoltarea de capacități de producție de energie verde
- 1.6. Mobilitate urbană sustenabilă, inteligentă și accesibilă în zona urbană funcțională

Direcții de acțiune și proiecte

1.1.1. Finalizarea lucrărilor de amenajarea a cursurilor de apă pentru prevenirea inundațiilor

Proiect 1: Creșterea rezilienței la inundații prin reabilitarea și consolidarea completă a cursurilor de apă (Valea Aiudului), canalelor de gardă și infrastructurii specifice

1.1.2. Decolmatarea colectoarelor și canalizațiilor majore, finalizarea rețelei de colectare și canalizare a apelor pluviale

Proiect 2: Finalizarea programului de reabilitare, extindere, al rețelei de canalizare, inclusiv a rețelei de ape pluviale, de rigole și șanțuri colectoare pe întreaga suprafață a municipiului Aiud

1.1.3. Creșterea și diversificarea echipării tehnice și logistice a serviciilor locale de urgență, inclusiv a pregătirii profesionale a capitalului uman deservent

Proiect 3: Modernizarea infrastructurii de reziliență, intervenții în situații de urgență a serviciilor publice abilitate (ISU – detașament Aiud, SVSU Aiud) – autospeciale de intervenție, autovehicule complexe de intervenție, descarcerare și acordarea asistenței medicale de urgență, utilaje, echipamente, unelte, alte categorii de dotări speciale, sistem performant de alarmare/audiobilitate

1.1.4. Planificare și investiții în patrimoniul verde și biodiversitatea locală considerate centrul

noii vieți sociale în municipiu

Proiect 4: Actualizarea Registrului local al spațiilor verzi

Proiect 5: Construcția/modernizarea/ extinderea spațiilor verzi - parcuri, păduri urbane, grădini urbane, inclusiv coridoare verzi, asigurarea bunei funcționare a acestor spații (mobilier urban, lumina pe timp de noapte, facilități de recreere etc) și inovații tehnologice de tipul soluțiilor bazate pe natură ori soluții care contribuie la buna gestionare a spațiilor verzi existente sau nou-construite/ permit reducerea amprente ecologice a componentei antropice și care au impact pozitiv asupra biodiversității urbane din Municipiul Aiud

Proiect 6: Reconversia și refuncționalizare specifică terenurilor și suprafețelor degradate, vacante sau neutilizate din interiorul municipiului Aiud și transformarea lor în spații verzi și pregătirea pentru alte utilizări

1.1.5. Creșterea patrimoniului arboricol și vegetativ local

Proiect 7: Plantări de aliniamente de arbori și arbuști pe rețeaua stradală a municipiului și satele componente și aparținătoare

Proiect 8: Program de întreținere, și extindere cu aliniamente de arbori și arbuști, zone verzi și floricole, jardiniere, pergole și ghivece urbane amplasate pe ansamblul de străzi principale, secundare, de cartier și din proximitatea zonelor de interes comercial, public și turistic

1.1.6. Colectare selectivă a deșeurilor, curățenie stradală și pe domeniul public exemplară

Proiect 9: Extinderea la nivelul întregului municipiu a rețelei de platforme subterane și amenajare de eco-insule - pentru colectarea selectivă a deșeurilor, supravegheate video, infrastructură digitală pentru măsurarea volumelor depozitate în vederea implementării cadrului legal referitor la plata în raport cu cantitatea debarasată (*pay as you throw*)

Proiect 10: Îmbunătățirea managementului deșeurilor municipale și creșterea gradului de colectare selectivă și reciclare, inclusiv prin realizarea unor platforme de colectare cu aport voluntar, depozitare, reciclare și valorificare a deșeurilor mari – resturi din construcții, textile, lemn, electrice, electronice și electrocasnice, obiecte de uz casnic, obiecte metalice etc.

1.1.7. Economie circulară, reciclare, reutilizare și valorificare superioară a bunurilor, materialelor și deșeurilor

Proiect 11: Rețea stradală de aparate pentru colectarea selectivă a ambalajelor de sticlă, plastic și aluminiu – Reverse Vending Machines și participarea municipiului în implementarea HG 1074/2021 privind stabilirea sistemului de garanție-returnare pentru ambalaje primare nereutilizabile (SGR). Extindere etapizată la nivel de ZUF

Proiect 12: Program de stimulare și premierea populației pentru colectarea selectivă a deșeurilor

1.1.8. Rețea de senzori pentru măsurarea calității aerului, soluții de control și descurajare trafic poluant

Proiect 13: Realizarea unei rețele de senzori, platformă și aplicație pentru măsurarea și monitorizarea calității factorilor de mediu din Aiud și zona funcțională

1.1.9. Finalizarea investițiilor în modernizarea sistemului de iluminat public

Proiect 14: Finalizare extindere și modernizare sistem inteligent de iluminat public bazat pe tehnologia LED și coordonat de un serviciu de dispecerat, prin telegestiune (în întreaga zonă urbană a municipiului Aiud și în satele componente/aparținătoare).

Proiect 15: Realizarea unui concept integrat și unitar de iluminat arhitectural, ornamental și festiv pentru patrimoniul construit - monumentele de for public, decoruri urbane, calcane și fațade reprezentative, iluminat stradal spații publice pentru serbările și sărbătorile de iarnă sau ocazionale.

1.1.10. Reabilitare moderată/aprofundată, eficiența și management energetic performant al clădirilor publice

Proiect 16: Amenajare sedii de clădiri administrative ale primăriei și entităților subordonate sau aflate în coordonare

Proiect 17: Reabilitare moderată/aprofundată, eficiența și management energetic performant al clădirilor publice în proprietatea sau administrarea altor instituții

1.1.11. Rețele și contorizare inteligentă de alimentare cu energie electrică și gaze naturale

Proiect 18: Reabilitarea rețelelor de alimentare cu energie electrică, management și contorizare inteligentă a distribuției

Proiect 19: Reabilitarea rețelelor de alimentare cu gaze naturale, management și contorizare inteligentă a distribuției

1.1.12. Investiții în parc fotovoltaic pentru necesarul de energie al sistemului public de iluminat și al clădirilor publice

Proiect 20: Realizare parc fotovoltaic pentru asigurarea sustenabilității energetice a stemului de iluminat public și clădirilor publice din Municipiul Aiud

1.1.13. Stimularea inițiativelor private de realizare a unor investiții în sustenabilitatea energetică (electrică și termică)

Proiect 21: Realizarea de proiecte individuale de asigurarea a consumului de energie din resurse verzi utilizând potențialul panourilor solare, fotovoltaice, pompelor de căldură și altor soluții de energie alternativă

1.1.14. Conectivitate completă, feroviară și terestră cu magistrala de cale ferată, autostrada A10, Transalpina de Apuseni, DN1/E81 și localitățile din zona urbană funcțională; conectivitatea și logistică intermodală

Proiect 22: Finalizarea arterelor de conectare a Municipiului Aiud la „Transalpina de Apuseni” din Munții Apuseni, care străbate localitățile Aiudul de Sus – Râmeț – Brădești – Geogel – Măcărești – Bârlești Cătun – Cojocani – Valea Barnii – Bârlești – Mogoș – Valea Albă – Ciuculești – Bucium – Izbita – Coleșeni – Bucium Sat și ajunge în Bucium Cerbu, aproape de Abrud și ale culoarului de mobilitate Aiud – Livezile – Rimetea (sat propus a face parte de patrimoniul Mondial UNESCO) – Buru (limita, județul Cluj).

Proiect 23: Reabilitarea și modernizarea Gării Aiud (clădire și anexele; spațiile publice interioare; spațiile de servire și de servicii; mobilierul și echipamentele care deservește călătorii și personalul angajat; digitalizarea serviciilor care implică atât călătorii, cât și angajații CFR; a comunicărilor despre circulația trenurilor și informațiilor relevante pentru călători; modernizarea infrastructurii feroviare și de siguranța circulației (șină, traverse, prinderi, stratul de repartiție și prisma căii); modernizarea peroanelor de așteptare, a acceselor spre peroane, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități, mobilier de așteptare de exterior, garduri de protecție; amenajarea parcării de acces în gară, inclusiv a elementelor de semnalizare rutieră.

Proiect 24: Participarea UAT în proiectul de realizare a trenului metropolitan care interconectează principalele centre urbane ale județului Alba

1.1.15. Dezvoltarea infrastructurii urbane curate: dezvoltarea unui culoar de mobilitate urbană durabilă, respectiv infrastructuri pentru mersul cu bicicleta, amenajarea de trasee pietonale, benzi dedicate transportului public, precum și introducerea de sisteme de bike-sharing, sisteme de monitorizare etc.

Proiect 25: Coridor de mobilitate urbană integrată pentru transport public ecologic, trasee pietonale și rețea de piste velo pentru bicicliști (DN1 – E81/107E/DN1) - lucrări de realizare infrastructură rutieră pentru transport ecologic; amenajare stații pentru autobuze, trotuare, trasee pietonale și spații de acces pentru pietoni, piste pentru bicicliști, sisteme de închiriat biciclete, treceri de pietoni inteligente, inclusiv accesibile persoanelor cu dizabilități, mobilier urban specific stațiilor de transport călători, semnalizare rutieră și de siguranță, aliniamente de arbori și peluze verzi; planificator de călătorii pentru transportul public; sistem integrat de informare a pasagerilor, automate pentru cumpărare bilete și abonamente; montaj senzori de calitatea aerului și hot spot-uri WI-FI, pentru internet gratuit; derulare campanii pentru promovarea avantajelor transportului public și al deplasărilor cu bicicleta etc. marcaje rutiere.

1.1.16. Modernizarea și echiparea completă a străzilor din municipiu

Proiect 26: Reabilitarea, extinderea și modernizarea rețelei secundare de străzi urbane din Municipiului Aiud, inclusiv satele componente și aparținătoare, incluzând lucrări de asfaltare, amenajare trotuare, semnalizare rutieră, canalizare pluvială, podețe de acces, mobilier urban, aliniamente de arbori și peluze verzi (Str. Iazului, Grădinii, Stadionului, Morii, Transilvaniei, Valea Lupului, Dumbrava, Gheorghe Asachi etc, reabilitare Pod peste Valea Aiudului - Str. Stadionului, Arenei, Cetății, Doctor Ciortea, Câmpului, Cloșca, George Coșbuc, Crișan, Dorobanților, Dudului, Mihai Eminescu, Fântânele, Gorunului, Herja, Hotar, Iuliu Maniu, Izvorului, Gheorghe Lazăr, Lăutarilor, Livezii, Morii, Muzicanților, Ostașilor, Păltiniș, Pășuni, Plugarilor, Strâmtă, Școlii, Gheorghe Șincai, Țiglariei, Valea Aiudului, Ecaterina Varga, Viilor, Aurel Vlaicu, Voluntarilor, Zorilor, Vulcan). Lotizare și etapizare în funcție de disponibilitățile financiare

Proiect 27: Regulament privind restricțiile de circulație (în special a traficului greu), semnalizarea corespunzătoare în zonele locuite, zonele cu risc, zonele intens circulate

1.1.17. Transport public ecologic asigurat în zona urbană funcțională

Proiect 28: Operaționalizarea Sistemului integrat de transport inteligent pe teritoriul municipiului Aiud și în Zona Urbană Funcțională

Proiect 29: Optimizarea și extinderea activității Serviciului Public de Transport Local Aiud

Proiect 30: Amenajare stații de transport public în toate zonele deservite de operatorul de transport public – etapa II

Proiect 31: Realizare autogară modernă pentru transportul inter și intrajudețean de călători și turiști

1.1.18. Accentuarea pietonalizării și amenajării de spații publice deschise pentru rezidenți și turiști

Proiect 32: Creșterea calității și suprafeței rețelei de trasee pietonale, trotuare și alei din Municipiul Aiud

1.1.19. Realizarea unei rețele funcționale de piste pentru bicicliști care să conecteze cartierele de toate centrele de interes ale municipiului și încurajarea micro mobilității

Proiect 33: Rețea de piste velo pentru bicicliști care interconectează cartierele municipiului (satele componente) de coridorul de mobilitate urbană, accesoriată cu toate mijloacele de semnalizare, informare, mobilier urban etc.

Proiect 34: Amenajare rastele pentru biciclete și spații de staționare vehicule de micromobilitate în incinta sau proximitatea instituțiilor de învățământ

Proiect 35: Rețea de piste velo pentru cicloturism

1.1.20. Management inteligent al stocurilor de parcări publice și rezidențiale

Proiect 36: Realizarea de noi parcări publice în aliniamentul tramei stradale majore a municipiului și proximitatea zonelor de interes public, comercial și turistic

Proiect 37: Reabilitarea și extinderea numărului parcarilor de reședință în cartierele de locuințe colective

1.1.21. Amenajarea rețea de stații de încărcare și încurajarea mobilității electrice

Proiect 38: Rețea urbană de stații pentru încărcare vehicule electrice

Proiect 39: Decarbonizare rutieră în conformitate cu principiul „poluatorul plătește”, prin înnoirea flotei de mașini a primăriei și serviciilor/instituțiilor subordonate

Proiect 40: Decarbonizare rutieră în conformitate cu principiul „poluatorul plătește”, prin înlocuirea vehiculelor proprietate privată cu vehicule electrice

Proiect 41: Crearea unei flote de cargo biciclete pentru servicii orășenești (curățenie, salubritate, reparații ale bunurilor domeniului public)

1.1.22. Investiții în infrastructura și campanii educație pentru mobilitate verde și mijloace alternative de transport

Proiect 42: Amenajare parc tematic și grădină urbană de învățare prin joacă și distracție a mersului cu mini vehicule electrice, bicicleta, vehicule de micro-mobilitate, educație rutieră și agrement pentru copii, tineri, familii etc

Proiect 43: Campanii pentru promovare a transportului public și al deplasărilor cu bicicleta

Proiect 44: Campanii de educație rutieră pentru pietoni, bicicliști, conducători auto

1.1.23. Îmbunătățirea și digitalizarea reglementărilor locale de mobilitate și parcări

Proiect 45: Regulament pentru utilizarea parcarilor publice de pe raza municipiului Aiud, inclusiv a celor din proximitatea Spitalului, instituțiilor de învățământ, piața agro-alimentară și de mărfuri, instituțiilor de cult, altor instituții publice sau de interes privat major (inclusiv app)

Proiect 46: Aplicație pentru utilizarea parcarilor de reședință de pe raza municipiului Aiud -actualizare

Proiect 47: Regulament privind asigurarea activităților de aprovizionare logistică, distribuție marfă și utilizarea infrastructurii domeniului public

1.1.24. Creșterea calității serviciilor de transport persoane în regim de taxi și ridesharing

Proiect 48: Extinderea numărului de autorizații și îmbunătățirea reglementării serviciilor de transport cu autoturisme în regim de taxi/ridesharing, inclusiv prin stimularea și promovarea avantajelor generate de mașinile electrice. Îmbunătățirea accesului la serviciile de transport pentru persoanele cu dizabilități

Proiect 49: Amenajarea și semnalizarea de noi stații taxi

2. Obiectiv strategic – Un centru polarizator zonal, competitiv și productiv

Obiective specifice

- 2.1 Valorificarea terenurilor și clădirilor pentru investiții strategice și atragere de capital uman și resurse pentru dezvoltare locală
- 2.2. Clarificarea situației juridice, revitalizarea și valorificarea potențialului comercial, turistic, cultural și de servicii al clădirilor neutilizate
- 2.3. Echipare completă și de calitate cu toate tipurile de infrastructură publică, inclusiv internet de bandă largă și servicii cloud, contorizare și management inteligent
- 2.4. Forță de muncă disponibilă, calificată și reactivată pe piața muncii
- 2.5. Încurajarea dezvoltării antreprenorialului, a specializărilor economice inteligente și dezvoltarea afacerilor locale, implicat a strat-up-urilor
- 2.6. Încurajarea inovației, industriilor creative și a start-up-urilor tech, inovative, digitale
- 2.7. Valorificarea durabilă a potențialului economic aferent resurselor turistice de patrimoniu istoric, cultural și natural, locale și din zona urbană funcțională
- 2.8. Asumarea unor parteneriate strategice cu actorii comunitari relevanți pentru materializarea unor proiecte din strategie

Direcții de acțiune și proiecte

2.1.1. Clarificarea situației juridice și construirea unei baze de date, actualizabile, cu toate activelor atractive pentru investiții strategice

Proiect 50: Gestionarea platformei de date, actualizabilă, cu toate activele atractive pentru investiții strategice

Proiect 51: Elaborare strategie de atragere de investitori strategici și înființarea de locuri de muncă cu valoare adăugată mare în calificări și venituri salariale. Parteneriatul pentru ocupare sustenabilă

Proiect 52: Kitul de comunicare publică pentru atragere de investitori (manual de identitate, actualizare baze de date cu informații relevante pentru investitori, pagina web, LinkedIn, pagină de Facebook, app)

2.1.2. Promovarea facilităților locale utile pentru investiții și dezvoltarea de proiecte de atragere de companii

Proiect 53: Creșterea atractivității economice a municipiului Aiud prin valorificarea superioară a terenurilor și clădirilor vechii platforme industriale a municipiului. Clarificarea situației juridice a proprietăților și înființarea Parcul Industrial, Logistic și de Servicii Aiud pe vechea platformă Metalurgica Aiud (considerarea atragerii unei investitor strategic).

Proiect 54: Parcul Logistic Multimodal din Zona Urbană Funcțională Aiud - cooperare cu UAT ZUF și entități private pentru extinderea transportului public de persoane în ZUF, sprijinirea învățământului profesional și tehnic

2.1.3. Realizarea unui incubator și accelerator pentru afaceri cu valoare adăugată foarte mare, companii tech și digitale pentru o economie avansată

Proiect 55: Incubatorul și acceleratorul de afaceri, hub de inovare, industrii creative, outsourcing IT și afaceri (care poate fi localizat pe platforma fostei unități militare de la intrare în municipiul Aiud, din direcția Cluj-Napoca, sau în alt spațiu ce urmează a fi identificat).

2.1.4. Actualizarea reglementărilor urbanistice care încurajează planificarea și dezvoltarea echilibrată economică, rezidențială, imobiliară și a mixului de funcțiuni

Proiect 56: Actualizare Plan de Urbanism General și Regulament Local de Urbanism

2.1.5. Asigurarea infrastructurii publice necesare dezvoltării locale și creșterea calității locuirii

Proiect 57: Finalizarea programului de reabilitare, extindere, contorizare și managementul inteligent al rețelei de apă potabilă și canalizare, inclusiv a rețelei de ape pluviale, de rigole și șanțuri colectoare pe întreaga suprafață a municipiului Aiud

Proiect 58: Program de investiții pentru îngroparea / relocarea în subteran a utilităților electrice, televiziune, internet și telecom de pe artere principale, secundare și cartierele municipiului

Proiect 59: Aiud CityNet – rețea subterană de fibră optică telecomunicații, internet de mare viteză, transmisie de date în Aiud și zona urbană funcțională, broadband și infrastructură suport 5G și viteze superioare de transfer suport pentru internetul lucrurilor

2.1.6. Creșterea rolului educației profesionale, a învățământului tehnic și vocațional - intervenții în modernizare/extindere/construcție/reabilitare infrastructurii educaționale și dotarea cu echipamente didactice pentru practica elevilor, dotarea laboratoarelor, bibliotecilor, sălilor și terenurilor de sport, cămine, cantine inclusiv renovarea energetică moderată, adaptarea infrastructurii pentru accesul elevilor cu deficiențe/ nevoi speciale, mijloace de transport pentru facilitarea accesului la educație al grupurilor dezavantajate; alte activități care contribuie la creșterea calității educației și a competențelor pentru piața muncii: formarea profesorilor, a maiștrilor, programe comune de formare cu angajatorii, digitalizarea etc.

Proiect 60: Reabilitarea, modernizarea și îmbunătățirea dotărilor didactice, laboratoarelor și atelierelor în toate unitățile de învățământ profesional/vocațional/tehnologic din Municipiul Aiud

Proiect 61: Program de asigurare facilități didactice, inclusiv IT personalizate, mobilier, facilități de recreație, sport în toate unitățile de învățământ preșcolar, primar, gimnazial, profesional/vocațional/tehnologic și liceal din Municipiul Aiud

2.1.7. Valorificarea potențialului tinerilor pe piața muncii

Proiect 62: Măsuri active de ocupare a tinerilor în piața muncii din zona urbană funcțională Aiud

2.1.8. Prevenirea părăsirii timpurii a școlii și creșterea accesului și a participării grupurilor dezavantajate la educație și formare profesională

Proiect 63: Proiecte tip de combaterea abandonului școlar, creșterea retenției în sistemul educațional formal și creșterea performanțelor specifice formării profesionale a persoanelor din grupurile vulnerabile social

2.1.9. Creșterea calității ofertei de educație și formare profesională pentru asigurarea echității sistemului și o mai bună adaptare la dinamica pieței muncii și la provocările inovării și progre-

sului tehnologic

Proiect 64: Proiecte tip de servicii de formare profesională, coaching, mentorat, învățare practică și schimburi de experiență care să îmbunătățească adaptabilitatea forței de muncă la cerințele progresului tehnologic și companiilor prezente în economia locală a Municipiului Aiud și zonei Urbane Funcționale

2.1.10. Antreprenoriat și economie socială

Proiect 65: Proiecte tip de servicii de formare profesională, coaching, mentorat, învățare practică și schimburi de experiență care să îmbunătățească cultura antreprenorială locală

Înființare de structuri de economie și antreprenoriat social în municipiul Aiud și Zona Urbană Funcțională

Proiect 66: Înființarea/dezvoltarea întreprinderilor sociale de inserție, pentru susținerea tinerilor cu accent pe tineri NEET, inactivi, șomeri și șomeri de lungă durată, inclusiv prin: acoperirea costurilor de calificare la locul de muncă, consiliere și orientare profesională, subvenționarea contractelor de muncă și plasarea pe piața muncii la finalul perioadei de sprijin, inclusiv cu acordarea de servicii de acompaniere socio-profesională și sociale

2.1.11. Susținerea reformelor pe piața muncii în acord cu dinamica pieței muncii, crearea unor condiții de muncă menite să le asigure lucrătorilor confortul fizic, psihic și social; finanțarea serviciilor de susținere a îmbătrânirii active prin implicarea lucrătorilor vârstnici de peste 60 de ani în programe de tip shadow/tutelă/tutoriat/mentorat pentru formarea și integrarea lucrătorilor noi;

Proiect 67: Proiecte tip de măsuri active de ocupare și îmbătrânire activă adaptate cerințelor din piața muncii și viața socială din comunitatea locală.

2.1.12. Consolidarea participării populației în procesul de învățare pe tot parcursul vieții pentru facilitarea tranzițiilor și a mobilității pe piața muncii

Proiect 68: Proiecte tip de consolidare și validare a cunoștințelor, formare profesională continuă, adaptarea persoanelor active la cerințele din piața muncii

2.1.13. Creșterea atractivității programelor de formare pentru calificări adaptate cerințelor din piața de muncă locală și din zona urbană funcțională

Proiect 69: Proiecte tip de calificări profesionale noi, cu valoare adăugate mare, măsuri integrate de formare profesională, consiliere, mentorat care corespund solicitărilor venite din partea companiilor active în economia municipiului și zona urbană funcțională

2.1.14. Realizarea centrului de informare turistică și unor instrumente profesionale de branding, comunicare și marketing a potențialului turistic zonal

Proiect 70: Realizarea unui centru de informare, promovare și valorificare a potențialului turistic natural și antropic din Aiud și zona urbană funcțională

Proiect 71: Manualul de brand, strategia de dezvoltare turistică și comunicarea potențialului turistic din municipiul Aiud și din Zona Urbană Funcțională

2.1.15. Operaționalizarea Organizației de Management de Destinației de turism Aiud și zona urbană funcțională

Proiect 72: Operaționalizarea Organizației de Management a Destinației de Turism Aiud și Zona Urbană Funcțională

Proiect 73: Promovarea Cetății Aiudului și a componentelor sale de atracție (Biserica Evanghelică - Lutherană, Biserica Reformată - Calvină, Casa voievodală Bethlen, Clădirea oficiului parohial, clădirea parohială, vechea casă a clopotarului, vechea casă parohială evanghelică, turnurile - măcelarilor, croitorilor, cizmarilor, blănarilor, dogarilor, olarilor, lăcătușilor, porții, Kalendas) în circuite și rute tematice de vizitare naționale și europene, organizare evenimente și valorificare a potențialului economic și cultural, diversificarea digitalizată, online, multilingvă și indexată în motoare relevante de căutare (Ex. Ruta Cetăților, Destinație Europeană de Excelență, rutele și itinerariile culturale europene (<https://www.coe.int/en/web/cultural-routes>) etc.

2.1.16. Conservarea, restaurarea și punerea în valoare a obiectivelor de patrimoniu cultural-istoric și cultural; digitalizarea obiectivelor de patrimoniu restaurate; Acțiuni de creștere/dezvoltare a capacității administrative a beneficiarilor: dezvoltarea de planuri de conservare/mentenanță a obiectivelor de patrimoniu și sprijin pentru activitățile de dezvoltare a planurilor de interpretare pentru public;

Proiect 74: Conservarea, restaurarea și punerea în valoare a obiectivelor de patrimoniu cultural-istoric și cultural, inclusiv digitalizarea obiectivelor de patrimoniu restaurate

Proiect 75: Dezvoltarea turismului cultural prin crearea unui muzeu dedicat opresiunii comunistului și punerea în valoare ca argument de vizitare, educație, reculegere, documentare și păstrarea memoriei a mănăstirii Râpa Robilor și monumentului „Calvarul Aiudului”

2.1.17. Investiții în infrastructura din domeniul cultural: reabilitarea/ modernizarea/ dotarea spațiilor culturale: muzee, galerii de artă, centre culturale, crearea și dotarea de noi spații culturale multifuncționale adaptate nevoilor de dezvoltare a sectorului cultural; digitalizarea activității de promovare turistică și culturală

Proiect 76: Amenajare Centrul Multicultural Aiud

Proiect 77: Reabilitare și modernizare Centrul Cultural „Liviu Rebreanu” Aiud

Proiect 78: Modernizarea și valorificarea potențialului de educație, cercetare și atracție turistică al Muzeului de Științe Naturale

2.1.18. Valorificarea potențialului turistic natural și antropoc din Zona Urbană Funcțională Aiud

Proiect 79: Valorificarea superioară a potențialului turistic cultural și istoric, vitivinicol al municipiului Aiud, prin dezvoltarea unor rețele locale de colaborare cu operatorii economici, instituțiile publice și de cult din Aiud și zona urbană funcțională prin înființarea unei structuri asociative de promovare și reprezentare

Proiect 80: Conectarea și valorificarea potențialului turistic natural, de agrement, organizare evenimente exprimat de atracțiile naturale ale culoarului de mobilitate realizat prin proiectul „Transalpina de Apuseni” din Munții Apuseni, care străbate localitățile Aiudul de Sus – Râmeț – Brădești – Geogel – Măcărești – Bârlești Cătun – Cojocani – Valea Barnii – Bârlești – Moș – Valea Albă – Ciuculești – Bucium – Izbita – Coleșeni – Bucium Sat și ajunge în Bucium Cerbu, aproape de Abrud și ale culoarului de mobilitate Aiud – Livezile – Rimetea (sat propus pentru a face parte din patrimoniu Mondial UNESCO) – Buru (limita, județul Cluj).

2.1.19. Realizarea unor parteneriate funcționale pentru promovarea producătorilor locali

Proiect 81: Încheierea unor parteneriate de promovare națională și internațională a produselor *Made in Aiud*

Proiect 82: Realizarea platformei digitale de promovare și comercializare a produselor „Made in Aiud”

2.1.20. Dezvoltarea și consolidarea de parteneriate strategice cu administrațiile locale, Grup de Acțiune Locală, Consiliul Județean, investitori, universități și organizații neguvernamentale, structuri internaționale, reprezentanți comunitari

Proiect 83: Încheierea unor parteneriate strategice de promovare a avantajelor locale și de colaborare bazate pe acțiuni comune în interesul cetățenilor, companiilor și infrastructurii tehnico-edilitare, de clădiri și spații publice din Aiud și Zona Urbană Funcțională

3. Obiectiv strategic – Un centru urban primitiv, inteligent, cu servicii publice de calitate, echitabil, inclusiv, care îmbrățișează diversitatea – orașul la 15 minute

Obiective specifice

- 3.1. Spații publice urbane atractive, sănătoase, funcționale și vibrante - spații și dotări publice centrale și de cartier, cu design atractiv, accesorii inteligente, sigure, prietenoase pentru petrecerea timpului liber, socializare și evenimente
- 3.2. Creșterea siguranței locuirii, a securității persoanelor și integrității bunurilor de pe domeniul public și privat al comunității
- 3.3. Acces la locuințe atractive, prietenoase cu mediul, convenabile ca preț
- 3.4. Atragerea de noi locuitori
- 3.5. Servicii publice moderne, inteligente, la costuri accesibile și sustenabile
- 3.6. Servicii sociale adaptate persoanelor în nevoie, cu eficiență crescută și sustenabile financiar
- 3.7. Implicarea societății civile și a cetățenilor în dezvoltarea urbană și furnizarea de servicii comunitare
- 3.8. Creșterea rolului culturii în dezvoltarea economică și comunitară prin atragerea de personalități culturale, investiții în talente locale, instituții și acte culturale de excelență

Direcții de acțiune și proiecte

3.1.1. Reabilitarea integrată a spațiilor publice din zone centrale și zone cu patrimoniu istoric, popularea cu dotări, resurse logistice și evenimente care animă comunitatea locală, stimulează interacțiunile sociale și dezvoltarea micilor inițiative private

Proiect 84: Reabilitarea zonei centrale protejate a municipiului Aiud - program de reabilitare fațade și calcane de clădiri situate în ansamblul urban central protejat /coridorul central de mobilitate al municipiului Aiud

3.1.2. Înființarea/ modernizarea/ extinderea, spațiilor publice de cartier, cu design atractiv, accesorii inteligente, sigure, prietenoase pentru petrecerea timpului liber, socializare și evenimente, a locurilor de joacă, centrelor de activități sportive; creșterea siguranței publice și integrității bunurilor aparținente domeniului public și privat local; extinderea sistemelor de supraveghere video inteligente

Proiect 85: Zone de socializare în municipiul Aiud – proiect integrat pentru îmbunătățirea

calității vieții: concept bio arhitectural unic de regenerarea spațiilor publice din cartierele municipiului pentru a le face mai primitive prin amenajarea de spații verzi, dotarea acestora cu mobilier urban, locuri de joacă pentru copii, fitness, spații cu mobilier pentru petrecerea timpului liber, terenuri de sport de mici dimensiuni, iluminat public, WI – FI, măsuri de siguranța populației și patrimoniului

Proiect 86: Centrul de științe, creație și învățare practică pentru copii cu vârsta până în 12 ani și familiile din oraș. Funcțiunea furnizează o ofertă de educație distractivă, învățare prin experiment, senzorială, petrecerea timpului liber într-un mod plăcut, celebrări și evenimente de divertisment, activități de creație, cultivarea talentelor și aptitudinilor practice

Proiect 87: Complexul pentru tineret „Young & Cool Aiud”. Centrul de educație și distracție ce reprezintă un ansamblu integrat de funcțiuni de interior compus din: studio de creație muzicală, producție video, teatru, coreografie, gaming, codare, programare și robotică, design și artă digitală, experiențe virtuale și augmentate, bibliotecă și sală de scriere și gândire creativă, spații multimedia, ateliere de experimente științifice, instalații educative reversibile, planetariu, atelier de educație pentru sănătate, atelier culinar, design vestimentar, atelier de artele frumoșului, sală de festivități, atelier de vorbire în public, atelier de managementul emoțiilor, toleranță, nediscriminare și combaterea hărțuirii etc.;

Proiect 88: Construire bază sportivă în zona Tudor Vladimirescu

Proiect 89: Construire bazin de înot în municipiul Aiud

3.1.3. Implementarea de programe pentru întreținerea, repararea și administrarea domeniului public al orașului

Proiect 90: Program anual pentru gestionarea domeniului public și privat al municipiului Aiud

3.1.4. Gestionarea câinilor comunitari și realizarea de facilități urbane destinate iubitorilor de animale

Proiect 91: Amenajarea unui parc comunitar pentru câini cu terenuri potrivite pentru alergare, mobilier de joacă și activități, dresaj, adăpătoare pentru apă și hrană, coșuri de gunoi speciale

3.1.5. Finalizarea investițiilor de reabilitare, modernizare, dotare și digitalizarea procesului de educație a tuturor unităților de învățământ din municipiu; eliminarea decalajului digital, educație digitală competitivă și accesibilă; îmbunătățirea accesului la servicii și favorabile incluziunii de calitate în educație, formare și învățare pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii accesibile, inclusiv prin promovarea rezilienței pentru educația și formarea la distanță și online

Proiect 92: Construire creșă în municipiul Aiud

Proiect 93: Reabilitarea Colegiului Național „Titu Maiorescu” și asigurarea unui pachet de dotări didactice, inclusiv IT personalizate pentru săli de clasă, laboratoare, infrastructura de agrement, și siguranță

Proiect 94: Program de asigurare facilități didactice, inclusiv IT personalizate, mobilier, facilități de recreație, sport în toate unitățile de învățământ preșcolar, primar, gimnazial, profesional/vocațional/tehnologic și liceal din Municipiul Aiud

Proiect 95: Accesorierea unităților de învățământ cu o platformă de educație digitală avansată și catalog digital unic

Proiect 96: Centrul de educare digitală, robotică și inteligență artificială

3.1.6. Finalizarea investițiilor de modernizarea infrastructurii de sănătate și creșterea calității

ții actului medical în unitățile sanitare ale municipiului; creșterea rezilienței și capacității de răspuns a sistemului medical și parteneriatelor locale și naționale la pandemii și crize sanitare, inclusiv telemedicină și e-health

Proiect 97: Continuarea investițiilor de modernizare și îmbunătățirea patrimoniului construit, a eficienței energetice, al dotărilor, diversificarea și îmbunătățirea calității serviciilor medicale specifice Spitalului Municipal Aiud (ex. eficiență energetică, reabilitare și modernizare ambulatoriu, secția de psihiatrie).

Proiect 98: Continuarea investițiilor de modernizare și îmbunătățirea patrimoniului construit al dotărilor, îmbunătățirea calității serviciilor medicale specifice Spitalului de Pneumoftiziologie Aiud

Proiect 99: Rețeaua locală de telemedicină. „De gardă online și telefon 24/24 ore, 7/7 zile”

Proiect 100: Call center pentru situațiile de urgență, brățările de monitorizare a stării de sănătate, dezvoltarea de programe inter generaționale

Proiect 101: Creșterea eficienței și utilității rețelei locale de medicină de familie, și a rețelei de cabinete medicale de specialitate, respectiv al celor stomatologice

3.1.7. Construire de locuințe noi nZEB pentru tineri, specialiști în educație, sănătate, persoane cu nevoi sociale

Proiect 102: Programul de construire blocuri de locuințe pentru tineri (NZEB)

Proiect 103: Programul de construire blocuri de locuințe sociale (NZEB)

Proiect 104: Programul de construire bloc de locuințe de serviciu pentru medici și profesori (NZEB)

3.1.8. Reducerea gazelor cu efect de seră, reabilitarea termică aprofundată/moderată și îmbunătățirea eficienței energetice a locuințelor colective construite până în anul 2000

Proiect 105: Reabilitare termică și modernizarea blocurilor construite în municipiul Aiud, cu accent pe îmbunătățirea izolației termice și hidroizolarea anvelopei clădirii (pereți exteriori, ferestre, tâmplărie, planșeu superior, planșeu peste subsol), șarpantelor și învăluitoarelor, inclusiv măsuri de consolidare, producție de energie verde pentru consumurile comune ale locatarilor – (organizare etapizată pe cartierele municipale)

Proiect 106: Picturi murale tematice pe blocurile de locuințe care să îmbunătățească valoarea estetică a municipiului, identitatea dată de artă, cartierelor, să crească valoarea imobiliară a patrimoniului construit, atractivitatea pentru locuire, dar și posibilitatea dezvoltării unor circuite de vizitare cu consecințe benefice pe micile afaceri

3.1.9. Dezvoltarea unor proiecte individuale și în parteneriat pentru furnizarea de servicii sociale categoriilor de rezidenți vulnerabili social – copii, seniori, adulți, persoane cu dizabilități, cetățeni de etnie romă

Proiect 107: Cantina comunitară mobilă

Proiect 108: Parteneriat public – privat pentru dezvoltarea rețelei de îngrijire la domiciliu a seniorilor din oraș, inclusiv servicii de reabilitare în comunitate, echipe care asigură la domiciliu serviciile specializate de abilitare/reabilitare

Proiect 109: Centru comunitar integrat Aiud – centru resursă de îngrijire socio-medicală pentru persoanele defavorizate

Proiect 110: Grupul de Acțiune Locală pentru combaterea sărăciei și incluziune socială

Proiect 111: Servicii de îngrijire/ reabilitare de zi destinate copilului cu dizabilități, inclusiv stimularea accesului persoanelor cu dizabilități la echipamente, mijloace și tehnologii asistive, pentru incluziune socială și participare activă la viața comunității

Proiect 112: Dezvoltarea de servicii specializate pentru copiii vulnerabili, afectați de sărăcie, familii monoparentale, inclusiv formarea profesională a profesioniștilor din domeniul serviciilor sociale pentru copii și familii

3.1.10. Dezvoltarea unui mix cultural consistent și organizarea unei agende culturale a orașului asumată coerent și unitar de operatorii culturali publici și privați

Proiect 113: Agenda culturală anuală unică a municipiului Aiud și Zonei Urbane Funcționale care valorifică o sumă de personalități culturale, talente locale, instituții și acte culturale de excelență

Proiect 114: Festivalul brand unic al municipiului – Festivalul Internațional de Folclor

Proiect 115: Fondul de investiții culturale, licitat pentru proiecte ale operatorilor culturali independenți

4. Obiectiv strategic – Un municipiu guvernat performant și responsabil

Obiective specifice

- 4.1. Consolidarea și modernizarea capacității administrative la nivelul Primăriei, Consiliului Local, structurilor subordonate sau aflate în coordonare
- 4.2. Reducerea birocrăției și servicii adaptate nevoilor cetățenilor, cu accent pe interacțiunile digitale și online;
- 4.3. Digitalizarea completă a administrației publice și entităților subordonate sau aflate în coordonare; promovarea conceptului „everything as a service”
- 4.4. Ecosistem local deschis pentru internetul lucrurilor, inteligență artificială, automatizare, realitate virtuală, augmentată și metaverse
- 4.5. Guvernanță bazată pe date deschise și predicții analitice
- 4.6. Smart Citizen, guvernanță și management participativ al cartierelor și în zona urbană funcțională
- 4.7. Securitate cibernetică publică și privată
- 4.8. Coordonarea integrate, coerentă și unitară, pe verticală și orizontală între administrația publică și toate categoriile de instituții partenere
- 4.9. Stabilitate, eficiență și sustenabilitate financiară

Direcții de acțiune și proiecte

4.1.1. Îmbunătățirea pregătirii profesionale specifice personalului angajat în Primărie

Proiect 116: Program anual de pregătire avansată și motivare profesională pentru funcționarii publici, contractuali și aleșii locali din Primăria Municipiului Aiud

4.1.2. Completarea organigramei și statului de funcții cu resurse umane cu competențe în zona de arhitectură și urbanism, digitalizare, inginerie, juridic, economic, scriere și implementare de proiecte, administrarea domeniului public și privat etc.

Proiect 117: Recrutare funcționari publici și contractuali pentru ocuparea posturilor vacante cheie, a celor de execuție și anticiparea nevoilor de ocupare în administrația publică urmare pensionării sau migrației ocupaționale

4.1.3. Digitalizarea aprofundată a serviciilor publice către toate categoriile de stakeholderi, precum și a tuturor interacțiunilor interdepartamentale; cloud local, arhivă digitală și back-up arhivă în centru de date acreditat

Proiect 118: Continuarea și actualizarea procesului de achiziții soluții, aplicații și servicii software integrate unitar într-o platformă unică de comunicare cu comunitatea locală și între departamentele administrației publice locale

Proiect 119: Banca de date urbane geospațiale, sisteme GIS, cu informații despre proprietățile publice și private ale municipiului, cadastru imobiliar 3D și pentru rețelele de utilități, patrimoniul construit, registrul spațiilor publice și inventarul domeniul public, certificate urbanism și autorizații de construire/desființare, inspecții de teren, coordonarea lucrărilor edilitare, transport public etc.

Proiect 120: Cloudul municipal, inclusiv arhivare digitală, back-up portofoliu documentar și informatic în data center autorizat

Proiect 121: Kitul de comunicare multimedia și digitală al municipiului Aiud

4.1.4. Realizarea infrastructurii WI-FI și broadband, cu logistica aferentă, suport pentru internetul lucrurilor și mijloacelor autonome

Proiect 122: Extindere WI-FI gratuit în toate spațiile publice, în toate clădirile publice din proprietatea primăriei, piețe, trotuare și zone cu terase, zone comerciale, zonele de turistice și de agrement, în stațiile de autobuz și în autobuze

Proiect 123: Rețea avansată de broadband și comunicații 5G, accesoriată cu infrastructura aferentă

Proiect 124: Proiecte pilot de internetul lucrurilor și mijloace autonome (mașini, aparate, clădiri, utilități, clădiri inteligente

4.1.5. Dezvoltarea de proiecte locale bazate de inteligență artificială, realitate virtuală și augmentată, metaverse

Proiect 125: Promovare turistică a Cetății Aiud bazată pe infrastructură de inteligență artificială, realitate virtuală și augmentată, metaverse

4.1.6. Realizare platformă de date deschise

Proiect 126: Realizare platformă de date deschise a municipiului Aiud și stimularea transparenței decizionale și a economiei locale bazată pe date și informații acurate

4.1.7. Programul anual de bugetare participativă și stimularea implicării constante și consistente a cetățenilor în deciziile publice

Proiect 127: Bugetarea participativă. Instrument digital de participare a cetățenilor din oraș la decizii de finanțare pentru proiecte utile comunității (platformă și buget anual de finanțare)

Proiect 128: Barometrul Comunitar – Instrument de evaluare sociologică anuală a performanțelor administrației locale și al calității vieții în zona periurbană.

4.1.8. Încurajarea utilizării inteligenței artificiale în viața publică, automatizării proceselor repetitive și furnizarea de servicii publice bazate de inteligență artificială

Proiect 129: Achiziționare aplicații de automatizarea proceselor repetitive din administrația publică locală (achiziții publice, facturare, taxe etc.) și stimularea interacțiunilor robotizate

4.1.9. Asigurarea securității cibernetice a bazelor de date cu informații critice, persoanele, arhive etc.

Proiect 130: Instalarea unor aplicații informatice și firewall de securitate care să protejeze infrastructura soft, hard și bazele de date ale administrației publice locale, instituțiilor subordonate sau aflate în coordonare

4.1.10. Asigurarea interoperabilității și integrității bazelor de date digitale folosite de instituțiile publice din municipiul Aiud în relația cu cetățenii

Proiect 131: Integrare baze de date, fluxuri de lucru și comunicare, filtre de securitate și protocoale GDPR între Primărie și alte instituții publice care interacționează cu cetățenii, companiile și alte categorii de instituții pe raza municipiului Aiud

4.1.11. Optimizarea și diversificarea surselor de colectare a veniturilor la bugetul local, administrarea eficientă a serviciului datoriei publice, administrarea responsabilă a cheltuielilor publice și a costurilor serviciilor municipale

Proiect 132: Strategie de creșterea progresivă a veniturilor la bugetul local și reducerea costurilor publice

Planul de acțiune, portofoliul de proiecte și valoarea estimată a acestora

Nr. Crt.	Proiecte / Tipuri de proiecte	Valoare totală estimată/EUR	Sursele de finanțare și responsabilități	Perioada de implementare
1	Creșterea rezilienței la inundații prin reabilitarea și consolidarea completă a cursurilor de apă (Valea Aiudului), canalelor de gardă și infrastructurii specifice	4.000.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Dezvoltare Durabilă 2021-2027. Obiectiv specific FEDR/FC (iv) Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii riscurilor și a rezilienței în urma dezastrelor. Axa Prioritară 4 - Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor ● Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare – Program de investiții ● Administrația Națională Apele Române. Sistemul de Gospodărire a Apelor Alba ● Bugetul local 	2023 - 2030
2	Finalizarea programului de reabilitare, extindere, al rețelei de canalizare, inclusiv a rețelei de ape pluviale, de rigole și șanțuri colectoare pe întreaga suprafață a municipiului Aiud	4.000.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Dezvoltare Durabilă 2021-2027. Obiectiv specific FEDR/FC (iv) Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii riscurilor și a rezilienței în urma dezastrelor. Axa Prioritară 4 - Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor ● Operatorul Regional APA CTTA SA – filiala Aiud ● Bugetul local 	2023 - 2030

3	Modernizarea infrastructurii de reziliență, intervenții în situații de urgență a serviciilor publice abilitate (ISU – detașament Aiud, SVSU Aiud) – autospeciale de intervenție, autovehicule complexe de intervenție, descarcerare și acordarea asistenței medicale de urgență, utilaje, echipamente, unelte, alte categorii de dotări speciale, sistem performant de alarmare/audiobilitate	2.000.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Dezvoltare Durabila 2021-2027. Prioritatea 3. Promovarea adaptării la schimbările climatice și managementul riscurilor. Obiectiv specific (iv). Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii riscurilor de dezastre și a rezilienței, ținând seama de abordările ecosistemice Acțiunea 3.2. Îmbunătățirea sistemului de răspuns la risc ● Inspectoratului General pentru Situații de Urgență (IGSU). Programul de investiții/achiziții publice ● Bugetul local 	2023 – 2026
4	Actualizarea Registrului local al spațiilor verzi	30.000	Bugetul local	2022 – 2030
5	Construcția/modernizarea/extinderea spațiilor verzi - parcuri, păduri urbane, grădini urbane, inclusiv coridoare verzi, asigurarea bunei funcționare a acestor spații (mobilier urban, lumina pe timp de noapte, facilități de recreere etc) și inovații tehnologice de tipul soluțiilor bazate pe natură ori soluții care contribuie la buna gestionare a spațiilor verzi existente sau nou-construite/ permit reducerea amprentei ecologice a componentei antropice și care au impact pozitiv asupra biodiversității urbane din Municipiul Aiud	4.00.0000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Regional Centru 2021 – 2027. Prioritatea 3. O regiune cu comunități prietenoase cu mediul. Obiectiv specific: RSO2.7. Intensificare acțiunilor de protecție și conservare a naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare ● Bugetul local 	2023 – 2027
6	Reconversia și refuncționalizare specifică terenurilor și suprafețelor degradate, vacante sau neutilizate din interiorul municipiului Aiud și transformarea lor în spații verzi și pregătirea pentru alte utilizări	2.500.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Regional Centru 2021 – 2027. Prioritatea 3. O regiune cu comunități prietenoase cu mediul. Obiectiv specific: RSO2.7. Intensificare acțiunilor de protecție și conservare a naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare ● Bugetul local 	2023 – 2027

7	Program de întreținere, și extindere cu aliniamente de arbori și arbuști, zone verzi și floricole, jardiniere, pergole și ghivece urbane amplasate pe ansamblul de străzi principale, secundare, de cartier și din proximitatea zonelor de interes comercial, public și turistic	600.000	● Buget local	2022 – 2030
8	Plantări de aliniamente de arbori și arbuști pe rețeaua stradală a municipiului și satelor componente și aparținătoare	300.000	● Buget local	2022 – 2030
9	Extinderea la nivelul întregului municipiu a rețelei de platforme subterane și amenajare de eco-insule - pentru colectarea selectivă a deșeurilor, supravegheate video, infrastructură digitală pentru măsurarea volumelor depozitate în vederea implementării cadrului legal referitor la plata în raport cu cantitatea debarasată (pay as you throw)	500.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Pilon 1. Tranziție verde. Componenta C3. Managementul deșeurilor. Domeniu de intervenție/ investiții: Managementul deșeurilor. ● II. Dezvoltarea, modernizarea și completarea sistemelor de management integrat al deșeurilor municipale la nivel de județ sau la nivel de oraș/comune. ● Programul Operațional Dezvoltare Durabilă 2021-2027. Axa Prioritară 2 - Dezvoltarea infrastructurii de apă și apă uzată și tranziția la o economie circulară. Obiectiv specific FEDR/FC (vi) Promovarea tranziției către o economie circulară ● Bugetul local ● ADI Salubris 	2023 - 2026

10	<p>Îmbunătățirea managementului deșeurilor municipale și creșterea gradului de colectare selectivă și reciclare, inclusiv prin realizarea unor platforme de colectare cu aport voluntar, depozitare, reciclare și valorificare a deșeurilor mari – resturi din construcții, textile, lemn, electrice, electronice și electrocasnice, obiecte de uz casnic, obiecte metalice etc.</p>	300.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Dezvoltare Durabila 2021-2027. Axa Prioritară 2 - Dezvoltarea infrastructurii de apă și apă uzată și tranziția la o economie circulară. Obiectiv specific FEDR/FC (vi) Promovarea tranziției către o economie circulară ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Pilon 1. Tranziție verde. Componenta C3. Managementul deșeurilor. Domeniu de intervenție/investiții: Managementul deșeurilor. II. Dezvoltarea, modernizarea și completarea sistemelor de management integrat al deșeurilor municipale la nivel de județ sau la nivel de oraș/comune. ● Bugetul local ● ADI Salubris 	2023 – 2026
11	<p>Rețea stradală de aparate pentru colectarea selectivă a ambalajelor de sticlă, plastic și aluminiu – Reverse Vending Machines și participarea municipiului în implementarea HG 1074/2021 privind stabilirea sistemului de garanție-returnare pentru ambalaje primare nereutilizabile (SGR). Extindere etapizată la nivel de ZUF</p>	300.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Dezvoltare Durabila 2021-2027. Axa Prioritară 2 - Dezvoltarea infrastructurii de apă și apă uzată și tranziția la o economie circulară. Obiectiv specific FEDR/FC (vi) Promovarea tranziției către o economie circulară ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Pilon 1. Tranziție verde. Componenta C3. Managementul deșeurilor. Domeniu de intervenție/investiții: Managementul deșeurilor. II. Dezvoltarea, modernizarea și completarea sistemelor de management integrat al deșeurilor municipale la nivel de județ sau la nivel de oraș/comune ● Buget Administrator SGR conform HG 1074/2021 privind stabilirea sistemului de garanție-returnare pentru ambalaje primare nereutilizabile ● ADI Salubris 	2023 – 2026

12	Program de stimulare și premierea populației pentru colectarea selectivă a deșeurilor	350.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Bugetul local ● Administrația Fondului pentru Mediu. Programul de conștientizare ● Programul de finanțări nerambursabile municipale (Legea 350/2005 privind regimul finanțărilor nerambursabile din fonduri publice alocate pentru activități non-profit de interes general ● Parteneriate cu ONG de mediu / Sponsorizări 	2022 – 2030
13	Realizarea unei rețele de senzori, platformă și aplicație pentru măsurarea și monitorizarea calității factorilor de mediu din Aiud și zona urbană funcțională	100.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Regional Centru 2021 – 2027. Axa prioritară 2 - O regiune digitală. Obiectiv specific - a (ii) Valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, organizațiilor de cercetare și al autorităților publice ● Horizon Europe 2021 - 2027 ● Bugetul Local 	2023 – 2025
14	Finalizare extindere și modernizare sistem inteligent de iluminat public bazat pe tehnologia LED și coordonat de un serviciu de dispecerat, prin telegestiune (în întreaga zonă urbană a municipiului Aiud și în satele componente/apartinătoare).	500.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Administrația Fondului pentru Mediu. Programul Iluminat public. ● Programul Operațional Regional Centru 2021 – 2027. Axa prioritară 8 - O regiune atractivă. Obiectiv specific - e (i) Promovarea dezvoltării integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului, precum și a culturii, a patrimoniului natural, a turismului durabil și a securității în zonele urbane ● Bugetul Local 	2022 – 2026
15	Realizarea unui concept integrat și unitar de iluminat arhitectural, ornamental și festiv pentru patrimoniul construit - monumentele de for public, decoruri urbane, calcane și fațade reprezentative, iluminat stradal spații publice pentru serbările și sărbătorile de iarnă sau ocazionale.	250.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Buget local 	2023 – 2030

16	<p>Reabilitare moderată/aprofundată, eficiența și management energetic performant al clădirilor publice</p> <p>- Amenajare sedii de clădiri administrative ale primăriei și entităților subordonate sau aflate în coordonare</p>	3.000.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Regional Centru 2021 – 2027. Axa prioritară 3 - O regiune cu comunități prietenoase cu mediul. Obiectiv specific - b (i) Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Pilonul I. Tranziția verde. Componenta C5 - Valul Renovării. Obiectivul specific 1 - Asigurarea rezilienței și sustenabilității fondului construit prin abordarea integrată a eficienței energetice, a consolidării seismice, a reducerii riscului la incendiu, ameliorarea calității aerului interior și tranziția spre clădiri inteligente. ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Pilonul IV – Coeziune economică, socială și teritorială. Componenta C10 – Fondul local. O1. Asigurarea cadrului necesar pentru dezvoltarea durabilă a localităților din România prin investiții în infrastructura locală care vor susține reziliența și tranziția verde a zonelor urbane și rurale, precum și reducerea disparităților teritoriale la nivel regional, intra-regional și intra-județean. Investiția - I.3 – Reabilitare moderată a clădirilor publice pentru a îmbunătăți furnizarea de servicii publice de către unitățile administrativ-teritoriale. ● Bugetul local 	2022 - 2030
----	--	-----------	--	-------------

17	Reabilitare moderată/aprofundată, eficiența și management energetic performant al clădirilor publice în proprietatea sau administrarea altor instituții	5.000.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Pilonul I. Tranziția verde. Componenta C5 - Valul Renovării. Obiectivul specific 1 - Asigurarea rezilienței și sustenabilității fondului construit prin abordarea integrată a eficienței energetice, a consolidării seismice, a reducerii riscului la incendiu, ameliorarea calității aerului interior și tranziția spre clădiri inteligente. ● Buget instituțiilor publice deconcentrate sau cu alt regim de subordonare 	2022 – 2030
18	Reabilitarea rețelelor de alimentare cu energie electrică, management și contorizare inteligentă a distribuției	10.000.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Investiții operatori de utilități ● Fondul pentru Modernizare ● Bugetul local 	2022 – 2030
19	Reabilitarea rețelelor de alimentare cu gaze naturale, management și contorizare inteligentă a distribuției	5.000.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Investiții operatori de utilități ● Fondul pentru Modernizare ● Bugetul local 	2022 – 2030
20	Realizare parc fotovoltaic pentru asigurarea sustenabilității energetice a stemului de iluminat public și clădirilor publice din Municipiul Aiud	3.000.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Granturile Spațiului Economic European (SEE) și Norvegiene ● Fondul pentru Modernizare ● Bugetul local 	2025 – 2027
21	Realizarea de proiecte individuale de asigurarea a consumului de energie din resurse verzi utilizând potențialul panourilor solare, fotovoltaice, pompelor de căldură și altor soluții de energie alternativă	2.000.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Granturile Spațiului Economic European (SEE) și Norvegiene ● Fondul pentru Modernizare ● Autoritatea pentru Fondul de Mediu. Casa verde fotovoltaice ● Bugetul local 	2022 – 2030

22	Finalizarea arterelor de conectare a Municipiului Aiud la „Transalpina de Apuseni” din Munții Apuseni, care străbate localitățile Aiudul de Sus – Râmeș – Brădești – Geogel – Măcărești – Bârlești Cătun – Cojocani – Valea Barnii – Bârlești – Mogoș – Valea Albă – Ciuculești – Bucium – Izbita – Coleșeni – Bucium Sat și ajunge în Bucium Cerbu, aproape de Abrud și ale culoarului de mobilitate Aiud – Livezile – Rimetea (sat propus a face parte de patrimoniul Mondial UNESCO) – Buru (limita, județul Cluj).	1.500.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Regional 2014 – 2020 ● Parteneriat cu Consiliul Județean Alba ● Bugetul Local 	2022 - 2023
23	Reabilitarea și modernizarea Gării Aiud (clădire și anexe; spațiile publice interioare; spațiile de servire și de servicii; mobilierul și echipamentele care deserveșc călătorii și personalul angajat; digitalizarea serviciilor care implică atât călătorii, cât și angajații CFR; a comunicărilor despre circulația trenurilor și informațiilor relevante pentru călători; modernizarea infrastructurii feroviare și de siguranța circulației (șină, traverse, prinderi, stratul de repartiție și prisma căii); modernizarea peroanelor de așteptare, a acceselor spre peroane, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități, mobilier de așteptare de exterior, garduri de protecție; -amenajarea parcării de acces în gară, inclusiv a elementelor de semnalizare rutieră.	4.000.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Mecanismul pentru Interconectarea Europei; ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Componenta 4. Transport sustenabil ● Programul Operațional Transport 2021 – 2027, Prioritatea 3. Îmbunătățirea conectivității prin dezvoltarea rețelei TEN-T de transport pe calea ferată ● COMPANIA NATIONALA DE CAI FERATE “CFR” - SA 	2022 – 2026

24	Participarea UAT în proiectul de realizare a trenului metropolitan care interconectează principalele centre urbane ale județului Alba.	150.000.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Parteneriat între UAT Alba Iulia, Sebeș, Cugir, Blaj, Teiuș, Aiud, Consiliul Județean Alba și COMPANIA NAȚIONALĂ DE CAI FERATE “CFR” – SA/Autoritatea Feroviară Română 	2023 - 2027
25	Coridor de mobilitate urbană integrată pentru transport public ecologic, trasee pietonale și rețea de piste velo pentru bicicliști (DN1 – E81/107E/ DN1) - lucrări de realizare infrastructură rutieră pentru transport ecologic; amenajare stații pentru autobuze, trotuare, trasee pietonale și spații de acces pentru pietoni, piste pentru bicicliști, sisteme de închiriat biciclete, treceri de pietoni inteligente, inclusiv accesibile persoanelor cu dizabilități, mobilier urban specific stațiilor de transport călători, semnălizare rutieră și de siguranță, aliniamente de arbori și peluze verzi; planificator de călătorii pentru transportul public; sistem integrat de informare a pasagerilor, automate pentru cumpărare bilete și abonamente; montaj senzori de calitatea aerului și hot spot-uri WI-FI, pentru internet gratuit; derulare campanii pentru promovarea avantajelor transportului public și al deplasărilor cu bicicleta etc. marcaje rutiere.	9.000.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Regional al Regiunii Centru 2021 – 2027. Prioritatea 4 - O regiune cu mobilitatea urbană durabilă. OS b (viii) Promovarea mobilității urbane multimodale durabile, ca parte a tranziției către o economie cu zero emisii de dioxid de carbon ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Componenta 10. Fondul local 	2022 – 2026

26	Reabilitarea, extinderea și modernizarea rețelei secundare de străzi urbane din Municipiului Aiud, inclusiv satele componente și aparținătoare, incluzând lucrări de asfaltare, amenajare trotuare, semnalizare rutieră, canalizare pluvială, podețe de acces, mobilier urban, aliniamente de arbori și peluze verzi (Str. Iazului, Grădinii, Stadionului, Morii, Transilvaniei, Valea Lupului, Dumbrava, Gheorghe Asachi etc, reabilitare Pod peste Valea Aiudului - Str. Stadionului, Arenei, Cetății, Doctor Ciortea, Câmpului, Cloșca, George Coșbuc, Crișan, Dorobanților, Dudului, Mihai Eminescu, Fântânele, Gorunului, Herja, Hotar, Iuliu Maniu, Izvorului, Gheorghe Lazăr, Lăutarilor, Livezii, Morii, Muzicanților, Ostașilor, Păltiniș, Pășuni, Plugarilor, Strâmtă, Școlii, Gheorghe Șincai, Țigăriei, Valea Aiudului, Ecaterina Varga, Viilor, Aurel Vlaicu, Voluntarilor, Zorilor, Vulcan). Lotizare și etapizare în funcție de disponibilitățile financiare	6.500.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Național de Investiții „Anghel Saligny” ● Transferuri / parteneriat cu Consiliul Județean Alba ● Bugetul local 	2022 – 2027
27	Regulament privind restricțiile de circulație (în special a traficului greu), semnalizarea corespunzătoare în zonele locuite, zonele cu risc, zonele intens circulate	2000	<ul style="list-style-type: none"> ● Bugetul local 	2023

28	Operaționalizarea Sistemului integrat de transport inteligent pe teritoriul municipiului Aiud și în Zona Urbană Funcțională	500.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Componenta 10. Fondul local investiție I.1.2 - Asigurarea infrastructurii pentru transportul verde – ITS/alte infrastructuri TIC; ● Bugetul local 	2024 – 2025
29	Optimizarea și extinderea activității Serviciului Public de Transport Local Aiud	5.000.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Regional al Regiunii Centru 2021 – 2027. Prioritatea 4 - O regiune cu mobilitatea urbană durabilă. OS b (viii) Promovarea mobilității urbane multimodale durabile, ca parte a tranziției către o economie cu zero emisii de dioxid de carbon ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Componenta 10. Fondul local. Investiția - I.1.1 - Înnoirea parcului de vehicule destinate transportului public (achiziția de vehicule nepoluante); ● Bugetele locale ale UAT-urilor 	2022 – 2030
30	Amenajare stații de transport public în toate zonele deservite de operatorul de transport public – etapa II	500.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Regional al Regiunii Centru 2021 – 2027. Prioritatea 4 - O regiune cu mobilitatea urbană durabilă. OS b (viii) Promovarea mobilității urbane multimodale durabile, ca parte a tranziției către o economie cu zero emisii de dioxid de carbon ● Bugetul local 	2024 - 2026
31	Realizare autogară modernă pentru transportul inter și intrajudețean de călători și turiști	700.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Investiție privată 	2024 – 2025

32	Creșterea calității și suprafeței rețelei de trasee pietonale, trotuare și alei din Municipiul Aiud	2.400.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Regional al Regiunii Centru 2021 – 2027. Prioritatea 4 - O regiune cu mobilitatea urbană durabilă. OS b (viii) Promovarea mobilității urbane multimodale durabile, ca parte a tranziției către o economie cu zero emisii de dioxid de carbon ● Programul Național de Investiții „Anghel Saligny” ● Bugetul local, bugetul Consiliului Județean Alba 	2023 – 2026
33	Rețea de piste velo pentru bicicliști care interconectează cartierele municipiului (satele componente) de coridorul de mobilitate urbană	3.000.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Componenta 10. Fondul local - Investiția - I.1.4 - Asigurarea infrastructurii pentru transportul verde – piste pentru biciclete la nivel local/metropolitan; ● Bugetul local 	2023 – 2025
34	Amenajare rastele pentru biciclete și spații de staționare vehicule de micromobilitate în incinta sau proximitatea instituțiilor de învățământ	25.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Componenta 10. Fondul local - Investiția - I.1.4 - Asigurarea infrastructurii pentru transportul verde – piste pentru biciclete la nivel local/metropolitan; ● Bugetul local 	2024 – 2026
35	Rețea de piste velo pentru cicloturism	1.200.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Componenta 11 – Turism și Cultură ● Bugetul local 	2024 – 2026
36	Realizarea de noi parcări publice în aliniamentul tramei stradale majore a municipiului și proximitatea zonelor de interes public, comercial și turistic	400.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Bugetul local ● Investiții private 	2022 – 2024
37	Reabilitarea și extinderea numărului parcărilor de reședință în cartierele de locuințe colective	500.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Bugetul local 	2022 – 2025

38	Rețea urbană de stații pentru încărcare vehicule electrice	500.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Componenta 10. Fondul local - Investiția - I.1.3 - Asigurarea infrastructurii pentru transportul verde – puncte de reîncărcare vehicule electrice; ● Administrația Fondului pentru Mediu - Programul Stații de reîncărcare în localități ● Bugetul local 	2024 – 2026
39	Decarbonizare rutieră în conformitate cu principiul „poluatorul plătește”, prin înnoirea flotei de mașini a primăriei și serviciilor/instituțiilor subordonate	300.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Componenta 4. Transport sustenabil ● Administrația Fondului pentru Mediu ● Bugetul local 	2023-2026
40	Decarbonizare rutieră în conformitate cu principiul „poluatorul plătește”, prin înlocuirea vehiculelor proprietate privată cu vehicule electrice	4.500.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Componenta 4. Transport sustenabil ● Investiții private ● Credite comerciale și leasing 	2023 – 2026
41	Crearea unei flote de cargo biciclete pentru servicii orașenești (curățenie, salubritate, reparații ale bunurilor domeniului public)	50.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Componenta 10. Fondul local ● Bugetul local 	2024 – 2025
42	Amenajare parc tematic și grădină urbană de învățare prin joacă și distracție a mersului cu mini vehicule electrice, bicicleta, vehicule de micro-mobilitate, educație rutieră și agrement pentru copii, tineri, familii etc	1.000.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Regional al Regiunii Centru 2021 – 2027. Prioritatea 3 - O regiune cu comunități prietenoase cu mediul. OS b (vii) Creșterea protecției și conservării naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare ● Buget local 	2023 – 2027
43	Campanii pentru promovare a transportului public și al deplasărilor cu bicicleta	70.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Bugetul local 	2023 – 2027
44	Campanii de educație rutieră pentru pietoni, bicicliști, conducători auto	70.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Bugetul local 	2025– 2030

45	Regulament pentru utilizarea parcarilor publice de pe raza municipiului Aiud, inclusiv a celor din proximitatea Spitalului, instituțiilor de învățământ, piața agro-alimentară și de mărfuri, instituțiilor de cult, altor instituții publice sau de interes privat major (inclusiv app)	10.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Regional al Regiunii Centru 2021 – 2027. Prioritatea 2 - O regiune digitală. OS - a (ii) Valorificarea avantajelor digitalizării în beneficiul cetățenilor, al companiilor, al organizațiilor de cercetare și al autorităților publice ● Bugetul local 	2024-2026
46	Aplicație pentru utilizarea parcarilor de reședință de pe raza municipiului Aiud -actualizare	10.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Regional al Regiunii Centru 2021 – 2027. Prioritatea 2 - O regiune digitală. OS - a (ii) Valorificarea avantajelor digitalizării în beneficiul cetățenilor, al companiilor, al organizațiilor de cercetare și al autorităților publice ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Componenta 10. Fondul local ● Bugetul local 	2024
47	Regulament privind asigurarea activităților de aprovizionare logistică, distribuție marfă și utilizarea infrastructurii domeniului public	2000	<ul style="list-style-type: none"> ● Bugetul local 	2022
48	Extinderea numărului de autorizații și îmbunătățirea reglementării serviciilor de transport cu autoturisme în regim de taxi/ridesharing, inclusiv prin stimularea și promovarea avantajelor generate de mașinile electrice. Îmbunătățirea accesului la serviciile de transport pentru persoanele cu dizabilități	10.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Bugetul local 	2022 – 2030
49	Amenajarea și semnalizarea de noi stații taxi	20.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Bugetul local 	2023 – 2024
50	Gestionarea platformei de date, actualizabilă, cu toate activele atractive pentru investiții strategice	20.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Bugetul local 	2022 – 2030

51	Elaborare strategie de atragere de investitori strategici și înființarea de locuri de muncă cu valoare adăugată mare în calificări și venituri salariale. Parteneriatul pentru ocupare sustenabilă	30.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Bugetul local ● Parteneriat cu Consiliul Județean Alba 	2022 – 2030
52	Kitul de comunicare publică pentru atragere de investitori (manual de identitate, actualizare baze de date cu informații relevante pentru investitori, pagina web, LinkedIn, pagină de Facebook, app)	50.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Regional Centru 2021 – 2027. Axa prioritară 2 - O regiune digitală. Obiectiv specific - a (ii) Valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, organizațiilor de cercetare și al autorităților publice ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Componenta C7. Transformare digitală. Domeniu de intervenție: Transformare digitală/investiții - A. Servicii publice digitale pentru cetățeni și firme. I10. Transformarea digitală în managementul funcției publice / I18. Transformarea digitală și adoptarea tehnologiei de automatizare a proceselor de lucru în administrația publică ● Bugetul local 	2022 – 2023
53	Creșterea atractivității economice a municipiului Aiud prin valorificarea superioară a terenurilor și clădirilor vechii platforme industriale a municipiului. Clarificarea situației Juridice a proprietăților și Înființarea Parcul Industrial, Logistic și de Servicii Aiud pe vechea platformă Metalurgica Aiud (considerarea atragerii unei investitor strategic).	50.000.000	<ul style="list-style-type: none"> ● HG 807/2004 pentru instituirea unor scheme de ajutor de stat având ca obiectiv stimularea investițiilor cu impact major în economie ● Programul Operațional Regional Centru 2021 – 2027. Prioritatea 1 - O regiune competitivă prin inovare și întreprinderi dinamice pentru o economie inteligentă. OS a (iii) Intensificarea creșterii durabile și competitivității IMM-urilor și crearea de locuri de muncă în cadrul IMM-urilor, inclusiv prin investiții productive. Operațiunea 2: Structuri de sprijin pentru dezvoltare IMM – Parcuri industriale ● Planul Național de Redresare și Reziliență ● Fondul pentru modernizare ● Investiții companii private ● Bugetul local ● Parteneriat cu Consiliul Județean Alba ● Parteneriat public – privat 	2022 – 2030

54	Parcul Logistic Multimodal din Zona Urbană Funcțională Aiud - cooperare cu UAT ZUF și entități private pentru extinderea transportului public de persoane în ZUF, sprijinirea învățământului profesional și tehnic	20.000.000	<ul style="list-style-type: none"> ● HG 807/2004 pentru instituirea unor scheme de ajutor de stat având ca obiectiv stimularea investițiilor cu impact major în economie ● Programul Operațional Regional Centru 2021 – 2027. Prioritatea 1 - O regiune competitivă prin inovare și întreprinderi dinamice pentru o economie inteligentă. OS a (iii) Intensificarea creșterii durabile și competitivității IMM-urilor și crearea de locuri de munca în cadrul IMM-urilor, inclusiv prin investiții productive. Operațiunea 2: Structuri de sprijin pentru dezvoltare IMM – Parcuri industriale ● Planul Național de Redresare și Reziliență ● Fondul pentru modernizare ● Investiții companii private ● Bugetul local ● Parteneriat cu Consiliul Județean Alba ● Parteneriat public - privat 	2022 – 2030
55	Incubatorul și acceleratorul de afaceri, hub de inovare, industriei creative, outsourcing IT și afaceri (care poate fi localizat pe platforma fostei unități militare de la intrare în municipiul Aiud, din direcția Cluj-Napoca, sau în alt spațiu ce urmează a fi identificat).	10.000.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Regional Centru 2021 – 2027. Prioritatea 1 - O regiune competitivă prin inovare și întreprinderi dinamice pentru o economie inteligentă. OS a (iii) Intensificarea creșterii durabile și competitivității IMM-urilor și crearea de locuri de munca în cadrul IMM-urilor, inclusiv prin investiții productive. Operațiunea 2: Structuri de sprijin pentru dezvoltare IMM - Incubatoare și acceleratoare de afaceri ● Programul Operațional Regional Centru 2021 – 2027. Axa prioritară 2 - O regiune digitală. Obiectiv specific - a (ii) Valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, organizațiilor de cercetare și al autorităților publice ● Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (POCIDIF) ● Programul Operațional de Educație și Ocupare 2021 – 2027 ● Bugetul local ● Investiții companii private 	2023 – 2030

56	Actualizare Plan de Urbanism General și Regulament Local de Urbanism	70.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Componenta 10. Fondul local - Investiția - I.4 – Elaborarea/actualizarea în format GIS a documentelor de amenajare a teritoriului și de planificare urbană. ● Bugetul local 	2022 – 2025
57	Finalizarea programului de reabilitare, extindere, conectorizare și managementul inteligent al rețelei de apă potabilă și canalizare, inclusiv a rețelei de ape pluviale, de rigole și șanțuri colectoare pe întreaga suprafață a municipiului Aiud	4.000.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Dezvoltare Durabilă 2021-2027. Axa Prioritară 2 - Dezvoltarea infrastructurii de apă și apă uzată și tranziția la o economie circulară. Obiectiv specific FEDR/FC (v) Promovarea managementului durabil al apei ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Pilonul I Tranziție verde. Componenta C1: Managementul apei. Domeniul de intervenție: Apă și apă uzată, infrastructura de gospodărire a apelor ● Autoritatea pentru Fondul de Mediu. Programul Apă și Canalizare ● Bugetul Local ● Operator Regional APA CTTA SA 	2023 – 2028
58	Program de investiții pentru îngroparea / relocarea în subteran a utilităților electrice, televiziune, internet și telecom de pe artere principale, secundare și cartierele municipiului	8.000.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Operatori telecom ● Programe de finanțare nerambursabilă care permit relocare de utilități ● Buget local 	2023 – 2030
59	Aiud CityNet – rețea subterană de fibră optică telecomunicații, internet de mare viteză, transmisie de date în Aiud și zona urbană funcțională, broadband și infrastructură suport 5G și viteze superioare de transfer suport pentru internetul lucrurilor	10.000.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Operatori telecom ● Programe de finanțare nerambursabilă care permit relocare de utilități ● Buget local 	2024 – 2030

60	Reabilitarea, modernizarea și îmbunătățirea dotărilor didactice, laboratoarelor și atelierelor în toate unitățile de învățământ profesional/vocațional/tehnologic din Municipiul Aiud	400.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Pilonul VI. Politici pentru noua generație. Componenta C15. Educație. Reforme și investiții: R2. Dezvoltarea unui sistem de servicii de educație timpurie unitar, incluziv și de calitate. I14. Echiparea atelierelor de practică din unitățile de învățământ profesional și tehnic (ÎPT) / I9. Asigurarea echipamentelor și a resurselor tehnologice digitale pentru unitățile de învățământ / I15. Școala online: Dezvoltarea platformei de evaluare și realizarea de conținut / I11. Asigurarea dotărilor pentru sălile de clasă preuniversitare și laboratoarele/atelierele școlare ● Buget local 	2022 – 2026
61	Program de asigurare facilități didactice, inclusiv IT personalizate, mobilier, facilități de recreație, sport în toate unitățile de învățământ preșcolar, primar, gimnazial, profesional/vocațional/tehnologic și liceal din Municipiul Aiud	700.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Pilonul VI. Politici pentru noua generație. Componenta C15. Educație. Reforme și investiții: R2. Dezvoltarea unui sistem de servicii de educație timpurie unitar, incluziv și de calitate. I14. Echiparea atelierelor de practică din unitățile de învățământ profesional și tehnic (ÎPT) / I9. Asigurarea echipamentelor și a resurselor tehnologice digitale pentru unitățile de învățământ / I15. Școala online: Dezvoltarea platformei de evaluare și realizarea de conținut / I11. Asigurarea dotărilor pentru sălile de clasă preuniversitare și laboratoarele/atelierele școlare ● Buget local 	2022 – 2026
62	Măsuri active de ocupare a tinerilor în piața muncii din zona urbană funcțională Aiud	2.000.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional de Educație și Ocupare. Prioritatea 1. Valorificarea potențialului tinerilor pe piața muncii; ● Buget local 	2023 – 2027

63	Proiecte tip de combaterea abandonului școlar, creșterea retenției în sistemul educațional formal și creșterea performanțelor specifice formării profesionale a persoanelor din grupurile vulnerabile social	1.500.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional de Educație și Ocupare. Prioritatea 2. Prevenirea părăsirii timpurii a școlii și creșterea accesului și a participării grupurilor dezavantajate la educație și formare profesională ● Buget local 	2023 – 2027
64	Proiecte tip de servicii de formare profesională, coaching, mentorat, învățare practică și schimburi de experiență care să îmbunătățească adaptabilitatea forței de muncă la cerințele progresului tehnologic și companiilor prezente în economia locală a Municipiului Aiud și zonei Urbane Funcționale	2.000.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional de Educație și Ocupare. Prioritatea 3. Creșterea calității ofertei de educație și formare profesională pentru asigurarea echității sistemului și o mai bună adaptare la dinamica pieței muncii și la provocările inovării și progresului tehnologic. ● Buget local 	2023 – 2027
65	Proiecte tip de servicii de formare profesională, coaching, mentorat, învățare practică și schimburi de experiență care să îmbunătățească cultura antreprenorială locală; înființare de structuri de economie și antreprenariat social în municipiul Aiud și Zona Urbană Funcțională	2.000.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional de Educație și Ocupare. Prioritatea 6. Antreprenariat și economie socială ● Buget local 	2023 – 2027

66	Înființarea/ dezvoltarea întreprinderilor sociale de inserție, pentru susținerea tinerilor cu accent pe tineri NEET, inactivi, șomeri și șomeri de lungă durată, inclusiv prin: acoperirea costurilor de calificare la locul de muncă, consiliere și orientare profesională, subvenționarea contractelor de muncă și plasarea pe piața muncii la finalul perioadei de sprijin, inclusiv cu acordarea de servicii de acompaniere socio-profesională și sociale	500.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Educație și Ocupare 2021-2027; Axa prioritară 1 - Valorificarea potențialului tinerilor pe piața muncii, Obiectiv specific: Îmbunătățirea accesului la piața muncii și măsuri de activare pentru toate persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, în special pentru tineri, îndeosebi prin implementarea Garanței pentru tineret, pentru șomerii de lungă durată și grupurile defavorizate de pe piața muncii și pentru persoanele inactice, precum și prin promovarea desfășurării de activități independente și a economiei sociale; ● Parteneriat cu sectorul neguvernamental și furnizori de formare acreditați. ● Bugetul local 	2023 – 2026
67	Proiecte tip de măsuri active de ocupare și îmbătrânire activă adaptate cerințelor din piața muncii și viața socială din comunitatea locală.	2.000.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional de Educație și Ocupare. Prioritatea 7 Susținerea reformelor pe piața muncii în acord cu dinamica pieței muncii ● Buget local 	2023 – 2027
68	Proiecte tip de consolidare și validare a cunoștințelor, formare profesională continuă, adaptarea persoanelor active la cerințele din piața muncii	1.500.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional de Educație și Ocupare. Prioritatea 8. Consolidarea participării populației în procesul de învățare pe tot parcursul vieții pentru facilitarea tranzițiilor și a mobilității pe piața muncii ● Bugetul Local 	2023 – 2027
69	Proiecte tip de calificări profesionale noi, cu valoare adăugate mare, măsuri integrate de formare profesională, consiliere, mentorat care corespund solicitărilor venite din partea companiilor active în economia municipiului și zona urbană funcțională	1.500.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional de Educație și Ocupare. Prioritatea 8. Consolidarea participării populației în procesul de învățare pe tot parcursul vieții pentru facilitarea tranzițiilor și a mobilității pe piața muncii ● Bugetul Local 	2023 – 2027

70	Manualul de brand, strategia de dezvoltare turistică și comunicarea potențialului turistic din municipiul Aiud și din Zona Urbană Funcțională	40.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Bugetul Local 	2023 – 2024
71	Operaționalizarea Organizației de Management a Destinației de Turism Aiud și Zona Urbană Funcțională	500.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Planului Național de Redresare și Reziliență (PNRR). Componenta 11. Turism și cultură ● Bugetul Local și al entităților asociate 	2023 – 2030
72	Realizarea unui centru de informare, promovare și valorificare a potențialului turistic natural și antropoc din Aiud și zona urbană funcțională	170.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Regional Centru 2021 – 2027. Axa prioritară 8 O regiune atractivă. Obiectiv specific - e (i) Promovarea dezvoltării integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului, precum și a culturii, a patrimoniului natural, a turismului durabil și a securității în zonele urbane ● Bugetul local 	2024 – 2025
73	Promovarea Cetății Aiudului și a componentelor sale de atracție (Biserica Evanghelică - Lutherană, Biserica Reformată - Calvină, Casa voievodală Bethlen, Clădirea oficiului parohial, clădirea parohială, vechea casă a clopotarului, vechea casă parohială evanghelică, turnurile - măcelarilor, croitorilor, cizmarilor, blănarilor, dogarilor, olarilor, lăcătușilor, porții, Kalendas) în circuite și rute tematice de vizitare naționale și europene, organizare evenimente și valorificare a potențialului economic și cultural, diversificarea digitalizată, online, multilingvă și indexată în motoare relevante de căutare (Ex. Ruta Cetăților, Destinație Europeană de Excelență, rutele și itinerariile culturale europene (https://www.coe.int/en/web/cultural-routes) etc.	300.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Componenta 11. „Turism și cultură”. Componenta de promovare prin intermediul digitalizării rutelor, semnalistică, aplicații pentru telefon - Ruta Cetăților; ● Organizația de Management a Destinației de Turism Alba ● Organizații neguvernamentale ● Organizații de cult ● Investiții companii private (agenții tour operatoare) ● Bugetul local 	2022 – 2030

74	Conservarea, restaurarea și punerea în valoare a obiectivelor de patrimoniu cultural-istoric și cultural, inclusiv digitalizarea obiectivelor de patrimoniu restaurate	2.000.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Regional Centru 2021 – 2027. Axa prioritară 8 O regiune atractivă. Obiectiv specific - e (i) Promovarea dezvoltării integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului, precum și a culturii, a patrimoniului natural, a turismului durabil și a securității în zonele urbane ● Bugetul local 	2023 – 2026
75	Dezvoltarea turismului cultural prin crearea unui muzeu dedicat opresiunii comunismului și punerea în valoare ca argument de vizitare, educație, reculegere, documentare și păstrarea memoriei a mănăstirii Râpa Robilor și monumentului „Calvarul Aiudului”	500.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Componenta 11. „Turism și cultură”. Modernizarea / crearea de muzee memoriale ● Organizație de cult ● Bugetul local 	2023 – 2026
76	Amenajare Centrul Multicultural Aiud	3.000.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Parteneriat cu Consiliul Județean Alba ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Componenta C7. Transformare digitală. Domeniu de intervenție: Transformare digitală/investiții - A. Servicii publice digitale pentru cetățeni și firme. I17. Scheme de finanțare pentru biblioteci pentru a deveni hub-uri de dezvoltare a competențelor digitale ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Pilonul IV. Coeziunea socială și teritorială Componenta C11. Turism și cultură / Investiții. Un program pilot de finanțare în parteneriat cu autoritățile locale pentru a sprijini programele culturale, anuale sau multianuale puse în aplicare la nivel local ● Bugetul local 	2022 – 2026
77	Reabilitare și modernizare Centrul Cultural „Liviu Rebreanu” Aiud	1.500.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Componenta 10. Fondul local ● Bugetul local 	

78	Modernizarea și valorificarea potențialului de educație, cercetare și atracție turistică al Muzeului de Științe Naturale	2.000.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Regional Centru 2021 – 2027. Axa prioritară 2 - O regiune digitală. Obiectiv specific - a (ii) Valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, organizațiilor de cercetare și al autorităților publice ● Programul Operațional Regional Centru 2021 – 2027. Axa prioritară 8 - O regiune atractivă. Obiectiv specific - e (i) Promovarea dezvoltării integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului, precum și a culturii, a patrimoniului natural, a turismului durabil și a securității în zonele urbane ● Compania Națională de Investiții ● Bugetul local 	2024 – 2027
79	Valorificarea superioară a potențialului turistic cultural și istoric, vitivinicol al municipiului Aiud, prin dezvoltarea unor rețele locale de colaborare cu operatorii economici, instituțiile publice și de cult din Aiud și zona urbană funcțională prin înființarea unei structuri asociative de promovare și reprezentare	100.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Organizații neguvernamentale ● Organizații de cult ● Companii private, operatori, producători locali ● Bugetul local 	2022 – 2030
80	Conectarea și valorificarea potențialului turistic natural, de agrement, organizare evenimente exprimat de atracțiile naturale ale culoarului de mobilitate realizat prin proiectul ”Transalpina de Apuseni” din Munții Apuseni, care străbate localitățile Aiudul de Sus – Râmeț – Brădești – Geogel – Măcărești – Bârlești Cătun – Cojocani – Valea Barnii – Bârlești – Mogoș – Valea Albă – Ciuculești – Bucium – Izbita – Coleșeni – Bucium Sat și ajunge în Bucium Cerbu, aproape de Abrud și ale culoarului de mobilitate Aiud – Livezile – Rimetea (sat propus pentru a face parte din patrimoniu Mondial UNESCO) – Buru (limita, județul Cluj).	100.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Parteneriat cu Consiliul Județean Alba și oportunitatea de colaborare într-o Organizația de Management a Destinației de Turism Alba ● Organizații neguvernamentale ● Organizații de cult ● Investiții companii private, tour-operatori, producători locali ● Bugetul local 	2022 - 2030

81	Încheierea unor parteneriate de promovare națională și internațională a produselor Made in Aiud	5000	<ul style="list-style-type: none"> ● Bugetul local 	2023 – 2024
82	Realizarea platformei digitale de promovare și comercializare a produselor „Made in Aiud”	10.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Regional Centru 2021 – 2027. Axa prioritară 2 - O regiune digitală. Obiectiv specific - a (ii) Valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, organizațiilor de cercetare și al autorităților publice ● Bugetul local 	2023 – 2030
83	Încheierea unor parteneriate strategice de promovare a avantajelor locale și de colaborare bazate pe acțiuni comune în interesul cetățenilor, companiilor și infrastructurii tehnico-edilitare, de clădiri și spații publice din Aiud și Zona Urbană Funcțională	10.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Bugetul local și instituțiilor colaboratoare 	2023 – 2030
84	Program de reabilitare fațade și calcane de clădiri situate în ansamblul urban central protejat /coridorul central de mobilitate al municipiului Aiud	5.000.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Buget local ● Programul Operațional Regional Centru 2021 – 2027. Axa prioritară 8 - O regiune atractivă. Obiectiv specific - e (i) Promovarea dezvoltării integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului, precum și a culturii, a patrimoniului natural, a turismului durabil și a securității în zonele urbane ● Noul Bauhaus European ● Investiții private și instituționale 	2023 – 2028

85	Zone de socializare în municipiul Aiud – proiect integrat pentru îmbunătățirea calității vieții: concept bio arhitectural unic de regenerarea spațiilor publice din cartierele municipiului pentru a le face mai primitoare prin amenajarea de spații verzi, dotarea acestora cu mobilier urban, locuri de joacă pentru copii, fitness, spații cu mobilier pentru petrecerea timpului liber, terenuri de sport de mici dimensiuni, iluminat public, WI – FI, măsuri de siguranța populației și patrimoniului	3.500.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Regional Centru 2021 – 2027. Axa prioritară 8 O regiune atractivă. Obiectiv specific - e (i) Promovarea dezvoltării integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului, precum și a culturii, a patrimoniului natural, a turismului durabil și a securității în zonele urbane ● Bugetul Local 	2022 – 2027
86	Centrul de științe, creație și învățare practică pentru copii cu vârsta până în 12 ani și familiile din oraș. Funcțiunea furnizează o ofertă de educație distractivă, învățare prin experiment, senzorială, petrecerea timpului liber într-un mod plăcut, celebrări și evenimente de divertisment, activități de creație, cultivarea talentelor și aptitudinilor practice	1.500.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Regional Centru 2021 – 2027. Axa prioritară 8 - O regiune atractivă. Obiectiv specific - e (i) Promovarea dezvoltării integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului, precum și a culturii, a patrimoniului natural, a turismului durabil și a securității în zonele urbane ● Compania Națională de Investiții ● Parteneriat cu Consiliul Județean Alba ● Buget local 	– 2026

87	Complexul pentru tineret „Young & Cool Aiud”. Centrul de educație și distracție ce reprezintă un ansamblu integrat de funcțiuni de interior compus din: studio de creație muzicală, producție video, teatru, coreografie, gaming, codare, programare și robotică, design și artă digitale, experiențe virtuale și augmentate, bibliotecă și sală de scriere și gândire creativă, spații multimedia, ateliere de experimente științifice, instalații educative reversibile, planetariu, atelier de educație pentru sănătate, atelier culinar, design vestimentar, atelier de artele frumosului, sală de festivități, atelier de vorbire în public, atelier de managementul emoțiilor, toleranță, nediscriminare și combaterea hărțuirii etc.;	3.000.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Regional Centru 2021 – 2027. Axa prioritară 8 - O regiune atractivă. Obiectiv specific - e (i) Promovarea dezvoltării integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului, precum și a culturii, a patrimoniului natural, a turismului durabil și a securității în zonele urbane ● Compania Națională de Investiții ● Parteneriat cu Consiliul Județean Alba ● Buget local 	2022 – 2026
88	Construire bază sportivă în zona Tudor Vladimirescu	300.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Compania Națională de Investiții ● Bugetul local 	2022 – 2023
89	Construire bazin de înot în municipiul Aiud	2.000.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Compania Națională de Investiții ● Bugetul local 	2022 - 2024
90	Program anual pentru gestionarea domeniului public și privat al municipiului Aiud	1.500.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Bugetul local 	2022 – 2030
91	Amenajarea unui parc comunitar pentru câini cu terenuri potrivite pentru alergare, mobilier de joacă și activități, dresaj, adăpătoare pentru apă și hrană, coșuri de gunoi speciale	150.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Regional Centru 2021 – 2027. Axa prioritară 8 O regiune atractivă. Obiectiv specific - e (i) Promovarea dezvoltării integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului, precum și a culturii, a patrimoniului natural, a turismului durabil și a securității în zonele urbane ● Bugetul Local 	2024 – 2025

92	Construire creșă în municipiul Aiud	500.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Pilonul VI. Politici pentru noua generație. Componenta C15. Educație. Reforme și investiții: R2. Dezvoltarea unui sistem de servicii de educație timpurie unitar, incluziv și de calitate. I1. Construirea, echiparea și operaționalizarea a 110 creșe ● Compania Națională de Investiții ● Bugetul local 	2023 – 2026
93	Reabilitarea Colegiului Național „Titu Maiorescu” și asigurarea unui pachet de dotări didactice, inclusiv IT personalizate pentru săli de clasă, laboratoare, infrastructura de agrement, și siguranță	5.000.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Compania Națională de Investiții ● Programul Operațional Regional Centru 2021 – 2027. Axa prioritară 6 - O regiune educată. Obiectiv specific - d (ii) Îmbunătățirea accesului egal la servicii de calitate și incluzive în educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii accesibile, inclusiv promovarea rezilienței pentru educația și formarea la distanță și online. Acțiunea 1 Creșterea gradului de participare la nivelul educației timpurii și învățământului obligatoriu - cu excepția ÎPT (învățământ antepreșcolar, preșcolar, primar, gimnazial, inclusiv, înv. liceal, învățământul special) ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Componenta 10. Fondul local ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Pilonul VI. Politici pentru noua generație. Componenta C15. Educație. Reforme și investiții: R2. Dezvoltarea unui sistem de servicii de educație timpurie unitar, incluziv și de calitate. I14. Echiparea atelierelor de practică din unitățile de învățământ profesional și tehnic (ÎPT) / I9. Asigurarea echipamentelor și a resurselor tehnologice digitale pentru unitățile de învățământ / I15. Școala online: Dezvoltarea platformei de evaluare și realizarea de conținut / I11. Asigurarea dotărilor pentru sălile de clasă preuniversitare și laboratoarele/atelierele școlare ● Buget local 	2022 – 2026

94	<p>Program de asigurare facilități didactice, inclusiv IT personalizate, mobilier, facilități de recreație, sport în toate unitățile de învățământ preșcolar, primar, gimnazial, profesional/vocațional/tehnologic și liceal din Municipiul Aiud</p>	700.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Regional Centru 2021 – 2027. Axa prioritară 6 - O regiune educată. Obiectiv specific - d (ii) Îmbunătățirea accesului egal la servicii de calitate și incluzive în educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii accesibile, inclusiv promovarea rezilienței pentru educația și formarea la distanță și online. Acțiunea 1 Creșterea gradului de participare la nivelul educației timpurii și învățământului obligatoriu - cu excepția ÎPT (învățământ antepreșcolar, preșcolar, primar, gimnazial, inclusiv, înv. liceal, învățământul special) ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Pilonul I. Tranziția verde. Componenta C5 - Valul Renovării. Obiectivul specific 1 - Asigurarea rezilienței și sustenabilității fondului construit prin abordarea integrată a eficienței energetice, a consolidării seismice, a reducerii riscului la incendiu, ameliorarea calității aerului interior și tranziția spre clădiri inteligente. ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Pilonul VI. Politici pentru noua generație. Componenta C15. Educație. Reforme și investiții: R2. Dezvoltarea unui sistem de servicii de educație timpurie unitar, incluziv și de calitate. I14. Echiparea atelierelor de practică din unitățile de învățământ profesional și tehnic (ÎPT) / I9. Asigurarea echipamentelor și a resurselor tehnologice digitale pentru unitățile de învățământ / I15. Școala online: Dezvoltarea platformei de evaluare și realizarea de conținut / I11. Asigurarea dotărilor pentru sălile de clasă preuniversitare și laboratoarele/atelierile școlare ● Buget local
----	--	---------	---

95	Accesorizarea unităților de învățământ cu o platformă de educație digitală avansată și catalog digital unic		<ul style="list-style-type: none"> ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Pilonul VI. Politici pentru noua generație. Componenta C15. Educație. Reforme și investiții: R2. Dezvoltarea unui sistem de servicii de educație timpurie unitar, incluziv și de calitate. I15. Școala online: Dezvoltarea platformei de evaluare și realizarea de conținut ● Programul Operational Competitivitate 2014-2020 ● Buget local 	2022 – 2025
96	Centrul de educare digitală, robotică și inteligență artificială	500.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Pilonul VI. Politici pentru noua generație. Componenta C15. Educație. Reforme și investiții: R2. Dezvoltarea unui sistem de servicii de educație timpurie unitar, incluziv și de calitate. I9. Asigurarea echipamentelor și a resurselor tehnologice digitale pentru unitățile de învățământ / I11. Asigurarea dotărilor pentru sălile de clasă preuniversitare și laboratoarele/atelierele școlare ● Programul Operațional de Educație și Ocupare. Prioritatea 3. Creșterea calității ofertei de educație și formare profesională pentru asigurarea echității sistemului și o mai bună adaptare la dinamica pieței muncii și la provocările inovării și progresului tehnologic. ● Bugetul local 	2025 – 2026

97	Continuarea investițiilor de modernizare și îmbunătățirea patrimoniului construit, a eficienței energetice, al dotărilor, diversificarea și îmbunătățirea calității serviciilor medicale specifice Spitalului Municipal Aiud (ex. eficiență energetică, reabilitare și modernizare ambulatoriu, secția de psihiatrie).	8.000.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Pilonul V. Sănătate, precum și reziliență economică, socială și instituțională. Componenta C12. Sănătate / Investiții - 11.3 Unități de asistență medicală ambulatorie ● Programul Operațional Sănătate 2021 – 2027. Operațiunea de importanță strategică 4: Creșterea capacității de îngrijire medicală a pacientului critic ● Programul Operațional Regional Centru 2021 – 2027. Prioritatea 3 - O regiune cu comunități prietenoase cu mediul. OS b (i) Promovarea măsurilor de eficiență energetică și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră. Sprijin în vederea asigurării/ îmbunătățirii eficienței energetice a clădirilor publice din Regiunea Centru, inclusiv a clădirilor identificate ca monumente istorice, măsuri de consolidare structurală, în funcție de nivelul de expunere și vulnerabilitatea la riscurile identificate, raportat la zona seismică, măsuri privind reabilitarea/ modernizarea instalațiilor electrice, de alimentare cu apă și de ventilare din aceste clădiri; care să contribuie la reducerea consumului de energie și creșterea performanței energetice; măsuri ce contribuie; la creșterea ponderii de surse regenerabile în consumul de energie al acestor clădiri e.g. instalarea unor sisteme; alternative de producere a energiei din surse regenerabile (pompe de căldură, panouri solare, panouri fotovoltaice) și ca parte a proiectelor, acțiuni complementare ce contribuie la îmbunătățirea performanței energetice și măsuri conexe investiției de bază. ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Componenta 5. Valul Renovării. Clădiri publice renovare energetică ● Parteneriat cu Consiliul Județean ● Bugetul local 	2022 – 2030
----	--	-----------	--	-------------

98	Continuarea investițiilor de modernizare și îmbunătățirea patrimoniului construit al dotărilor, îmbunătățirea calității serviciilor medicale specifice Spitalului de Pneumoftiziologie Aiud		<ul style="list-style-type: none"> ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Pilonul V. Sănătate, precum și reziliență economică, socială și instituțională. Componenta C12. Sănătate / Investiții - I1.3 Unități de asistență medicală ambulatorie ● Programul Operațional Sănătate 2021 – 2027. Operațiunea de importanță strategică 4: Creșterea capacității de îngrijire medicală a pacientului critic ● Consiliul Județean Alba 	
99	Rețeaua locală de telemedicină. „De gardă online și telefon 24/24 ore, 7/7 zile”	500.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Pilonul V. Sănătate, precum și reziliență economică, socială și instituțională. Componenta C12. Sănătate ● Bugetul local 	2022 – 2030
100	Call center pentru situațiile de urgență, brățările de monitorizare a stării de sănătate, dezvoltarea de programe inter generaționale	500.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Regional Centru 2021 – 2027. Axa prioritară 2 - O regiune digitală. Obiectiv specific - a (ii) Valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, organizațiilor de cercetare și al autorităților publice ● Buget local 	2022 – 2030
101	Creșterea eficienței și utilității rețelei locale de medicină de familie, și a rețelei de cabinete medicale de specialitate, respectiv al celor stomatologice	300.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Pilonul V: Sănătate și reziliență instituțională COMPONENTA: 12 - Sănătate INVESTIȚIA: 1. Dezvoltarea infrastructurii medicale prespitalicești Investiția specifică: I1.1: Cabinete ale medicilor de familie sau asocieri de cabinete de asistență medicală primară 	2022 – 2026

102	Programul de construire blocuri de locuințe pentru tineri (NZEB)	7.000.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Pilonul IV – Coeziune economică, socială și teritorială. Componenta C10 – Fondul local. O1. Asigurarea cadrului necesar pentru dezvoltarea durabilă a localităților din România prin investiții în infrastructura locală care vor susține reziliența și tranziția verde a zonelor urbane și rurale, precum și reducerea disparităților teritoriale la nivel regional, intra-regional și intra-județean. Investiția - I.2 – Construirea de locuințe nZEB plus - pentru tineri/locuințe de serviciu pentru specialiști din sănătate și învățământ. ● Agenția Națională pentru Locuințe ● Bugetul local 	2022 – 2026
103	Programul de construire blocuri de locuințe sociale (NZEB)	4.500.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Pilonul IV – Coeziune economică, socială și teritorială. Componenta C10 – Fondul local. O1. Asigurarea cadrului necesar pentru dezvoltarea durabilă a localităților din România prin investiții în infrastructura locală care vor susține reziliența și tranziția verde a zonelor urbane și rurale, precum și reducerea disparităților teritoriale la nivel regional, intra-regional și intra-județean ● Agenția Națională pentru Locuințe ● Bugetul local 	2023 – 2026
104	Programul de construire bloc de locuințe de serviciu pentru medici și profesori (NZEB)	2.000.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Pilonul IV – Coeziune economică, socială și teritorială. Componenta C10 – Fondul local. O1. Asigurarea cadrului necesar pentru dezvoltarea durabilă a localităților din România prin investiții în infrastructura locală care vor susține reziliența și tranziția verde a zonelor urbane și rurale, precum și reducerea disparităților teritoriale la nivel regional, intra-regional și intra-județean. Investiția - I.2 – Construirea de locuințe nZEB plus - pentru tineri/locuințe de serviciu pentru specialiști din sănătate și învățământ. ● Agenția Națională pentru Locuințe ● Bugetul local 	2022 – 2026

105	Reabilitare termică și modernizarea blocurilor construite în municipiul Aiud, cu accent pe îmbunătățirea izolației termice și hidroizolarea anvelopei clădirii (pereți exteriori, ferestre, tâmplărie, planșeu superior, planșeu peste subsol), șarpantelor și învăluitoarelor, inclusiv măsuri de consolidare, producție de energie verde pentru consumurile comune ale locatarilor – (organizare etapizată pe cartierle municipale)	10.000.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Regional Centru 2021 – 2027. Prioritatea 3 - O regiune cu comunități prietenoase cu mediul. Obiectiv specific - b (i) Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Pilonul I. Tranziția verde. Componenta C5 - Valul Renovării. Obiectivul specific 1 - Asigurarea rezilienței și sustenabilității fondului construit prin abordarea integrată a eficienței energetice, a consolidării seismice, a reducerii riscului la incendiu, ameliorarea calității aerului interior și tranziția spre clădiri inteligente. ● Bugetul local ● Asociațiile de proprietari 	2022 – 2027
106	Picturi murale tematice pe blocurile de locuințe care să îmbunătățească valoarea estetică a municipiului, identitatea dată de artă, cartierelor, să crească valoarea imobiliară a patrimoniului construit, atractivitatea pentru locuire, dar și posibilitatea dezvoltării unor circuite de vizitare cu consecințe benefice pe micile afaceri	400.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Bugetul local ● Colaborări cu ONG și structuri de industrii creative ● Sponsorizări ● Programul de finanțări nerambursabile municipale (Legea 350/2005 privind regimul finanțărilor nerambursabile din fonduri publice alocate pentru activități non-profit de interes general ● Investiții private 	2028 – 2030
107	Cantina comunitară mobilă	1.500.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Bugetul local ● Sponsorizări ● Parteneriat cu sectorul neguvernamental care activează în domeniul asistenței sociale ● Furnizori de servicii sociale 	2022 – 2030

108	Parteneriat public – privat pentru dezvoltarea rețelei de îngrijire la domiciliu a seniorilor din oraș, inclusiv servicii de reabilitare în comunitate, echipe care asigura la domiciliu serviciile specializate de abilitare/reabilitare – asistent social, un fizio-kinetoterapeut, un medic specialist, un psiholog și un șofer	700.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Pilonul V. Sănătate, precum și reziliență economică, socială și instituțională. Componenta C13. Reforme sociale. Investiții: I4. Dezvoltarea unei rețele de centre de îngrijire de zi și de reabilitare pentru persoane vârstnice ● Programul Operațional Incluziune Și Demnitate Socială (POIDS), PRIORITATEA 6 Operațiunea 6.1, FSE+ ● Bugetul local ● Sponsorizări ● Parteneriat cu sectorul neguvernamental ● Furnizori de servicii sociale 	2022 – 2030
109	Centru comunitar integrat Aiud – centru resursă de îngrijire socio-medicală pentru persoanele defavorizate	2.000.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Pilonul V. Sănătate, precum și reziliență economică, socială și instituțională. Componenta C12. Sănătate / Investiții - I1.3 Unități de asistență medicală ambulatorie / 1.4 Centre comunitare integrate ● Programul Operațional Incluziune Și Demnitate Socială (POIDS), Prioritatea 5, FEDR ● Furnizori de servicii sociale ● Bugetul local ● Parteneriat cu sectorul neguvernamental 	2023 – 2030
110	Grupul de Acțiune Locală pentru combaterea sărăciei și incluziune socială	3.000.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional de Incluziune și Demnitate Socială. Prioritatea 1, Strategiile de Dezvoltare Locală plasate sub Responsabilitatea Comunității – mediul urban ● Furnizori de servicii sociale ● Bugetul local ● Parteneriat cu sectorul neguvernamental 	

111	Servicii de îngrijire/ reabilitare de zi destinate copilului cu dizabilități, inclusiv stimularea accesului persoanelor cu dizabilități la echipamente, mijloace și tehnologii asistive, pentru incluziune socială și participare activă la viața comunității	600.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Incluziune Și Demnitate Socială (POIDS), Prioritatea 7 Sprijin pentru persoanele cu dizabilitati, FEDR ● Programul Operațional Educație și Ocupare 2021-2027; Axa prioritara 2 - Îmbunătățirea participării copiilor la educația antepreșcolară și preșcolară Obiectiv specific: Promovarea accesului egal la educație și formare de calitate și favorabile incluziunii, precum și a absolvirii acestora, în special pentru grupurile defavorizate, de la educația și îngrijirea timpurie, educația și formarea generală și profesională până la învățământul terțiar, precum și educația și învățarea în rândul adulților, inclusiv prin facilitarea mobilității în scop educațional pentru toți și a accesibilității pentru persoanele cu dizabilități ● Parteneriat cu unități de învățământ și unități conexe: ce oferă servicii educaționale IETC; ● Furnizori de servicii sociale ● Bugetul local ● Parteneriat cu sectorul neguvernamental 	2023 – 2030
112	Dezvoltarea de servicii specializate pentru copii vulnerabili, afectati de saracie, familii monoparentale, inclusiv formarea profesionala a profesionistilor din domeniul serviciilor sociale pentru copii și familii	500.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Educație și Ocupare 2021-2027; Axa prioritara 2 - Îmbunătățirea participării copiilor la educația antepreșcolară și preșcolară Obiectiv specific: Promovarea accesului egal la educație și formare de calitate și favorabile incluziunii, precum și a absolvirii acestora, în special pentru grupurile defavorizate, de la educația și îngrijirea timpurie, educația și formarea generală și profesională până la învățământul terțiar, precum și educația și învățarea în rândul adulților, inclusiv prin facilitarea mobilității în scop educațional pentru toți și a accesibilității pentru persoanele cu dizabilități; ● Parteneriat cu unități de învățământ și unități conexe: ce oferă servicii educaționale IETC; ● Furnizori de servicii sociale ● Bugetul local ● Parteneriat cu sectorul neguvernamental 	2023 – 2026

113	Agenda culturală anuală unică a municipiului Aiud și Zonei Urbane Funcționale care valorifică o sumă de personalități culturale, talente locale, instituții și acte culturale de excelență		<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Europa Creativă 2021 – 2027 ● Bugetul local ● Parteneriat cu operatorii culturali și cu sectorul neguvernamental, economic ● Sponsorizări ● Investiții private 	2023 – 2030
114	Festivalul brand unic al municipiului – Festivalul Internațional de Folclor	1.500.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Bugetul local ● Sponsorizări ● Investiții private 	2022 – 2030
115	Fondul de investiții culturale, licitat pentru proiecte ale operatorilor culturali independenți	300.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Bugetul local 	2022 – 2030
116	Program anual de pregătire avansată și motivare profesională pentru funcționarii publici, contractuali și aleșii locali din Primăria Municipiului Aiud	200.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Bugetul local 	2022 – 2030
117	Recrutare funcționari publici și contractuali pentru ocuparea posturilor vacante cheie, a celor de execuție și anticiparea nevoilor de ocupare în administrația publică urmare pensionării sau migrației ocupaționale	500.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Bugetul local 	2022 – 2030
118	Continuarea și actualizarea procesului de achiziții soluții, aplicații și servicii software integrate unitar într-o platformă unică de comunicare cu comunitatea locală și între departamentele administrației publice locale	100.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Regional Centru 2021 – 2027. Axa prioritară 2 - O regiune digitală. Obiectiv specific - a (ii) Valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, organizațiilor de cercetare și al autorităților publice ● Bugetul local 	

119	Banca de date urbane geospațiale, sisteme GIS, cu informații despre proprietățile publice și private ale municipiului, cadastru imobiliar 3D și pentru rețelele de utilități, patrimoniul construit, registrul spațiilor publice și inventarul domeniului public, certificate urbanism și autorizații de construire/desființare, inspecții de teren, coordonarea lucrărilor edilitare, transport public etc.	300.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Regional Centru 2021 – 2027. Axa prioritară 2 - O regiune digitală. Obiectiv specific - a (ii) Valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, organizațiilor de cercetare și al autorităților publice ● Planul Național de Redresare și Reziliență. Componenta C7. Transformare digitală. Domeniu de intervenție: Transformare digitală/investiții - A. Servicii publice digitale pentru cetățeni și firme. I10. Transformarea digitală în managementul funcției publice / I18. Transformarea digitală și adoptarea tehnologiei de automatizare a proceselor de lucru în administrația publică ● Bugetul local 	2022 – 2025
120	Cloudul municipal, inclusiv arhivare digitală, back-up portofoliu documentar și informatic în data center autorizat	100.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Regional Centru 2021 – 2027. Axa prioritară 2 - O regiune digitală. Obiectiv specific - a (ii) Valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, organizațiilor de cercetare și al autorităților publice ● Programul Orizont Europa 2021 - 2027 ● Bugetul local 	2022 – 2030
121	Kitul de comunicare multimedia și digitală al municipiului Aiud	30.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Bugetul local 	2023
122	Extindere WI-FI gratuit în toate spațiile publice, în toate clădirile publice din proprietatea primăriei, piețe, trotuare și zone cu terase, zone comerciale, zonele de turistice și de agrement, în stațiile de autobuz și în autobuze	150.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Regional Centru 2021 – 2027. Axa prioritară 2 - O regiune digitală. Obiectiv specific - a (ii) Valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, organizațiilor de cercetare și al autorităților publice ● Programul Operațional Regional Centru 2021 – 2027. Axa prioritară 8 - O regiune atractivă. Obiectiv specific - e (i) Promovarea dezvoltării integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului, precum și a culturii, a patrimoniului natural, a turismului durabil și a securității în zonele urbane ● Bugetul local 	2022 – 2024

123	Rețea avansată de broadband și comunicații 5G, accesoriată cu infrastructura aferentă	3.000.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Investiții operatori telecom 	2024 – 2030
124	Proiecte pilot de internetul lucrurilor și mijloace autonome (mașini, aparate, clădiri, utilități, clădiri inteligente)	1.000.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Orizont Europa 2021 – 2027 ● Bugetul local 	2024 – 2030
125	Promovare turistică a Cetății Aiud bazată pe infrastructură de inteligență artificială, realitate virtuală și augmentată, metaverse	300.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Regional Centru 2021 – 2027. Axa prioritară 2 - O regiune digitală. Obiectiv specific - a (ii) Valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, organizațiilor de cercetare și al autorităților publice ● Bugetul local 	2023 – 2025
126	Realizare platformă de date deschise a municipiului Aiud și stimularea transparenței decizionale și a economiei locale bazată pe date și informații acurate	100.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Regional Centru 2021 – 2027. Axa prioritară 2 - O regiune digitală. Obiectiv specific - a (ii) Valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, organizațiilor de cercetare și al autorităților publice ● Programul Orizont Europa 2021 – 2027 ● Programul Europa Digitală 2021 – 2027 ● Bugetul local 	2022 – 2030
127	Bugetarea participativă. Instrument digital de participare a cetățenilor din oraș la decizii de finanțare pentru proiecte utile comunității (platformă și buget anual de finanțare)	300.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Bugetul local 	2022 – 2030
128	Barometrul Comunitar – Instrument de evaluare sociologică anuală a performanțelor administrației locale și al calității vieții în zona periurbană.	50.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Bugetul local 	2022 – 2030

129	Achiziționare aplicații de automatizarea proceselor repetitive din administrația publică locală (achiziții publice, facturare, taxe etc.) și stimularea interacțiunilor robotizate	400.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Regional Centru 2021 – 2027. Axa prioritară 2 - O regiune digitală. Obiectiv specific - a (ii) Valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, organizațiilor de cercetare și al autorităților publice ● Programul Orizont Europa 2021 - 2027 ● Bugetul local 	2022 – 2030
130	Instalarea unor aplicații informatice și firewall de securitate care să protejeze infrastructura soft, hard și bazele de date ale administrației publice locale, instituțiilor subordonate sau aflate în coordonare	100.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Europa Digitală 2021 – 2027 ● Bugetul local 	2022 – 2030
131	Integrare baze de date, fluxuri de lucru și comunicare, filtre de securitate și protocoale GDPR între Primărie și alte instituții publice care interacționează cu cetățenii, companiile și alte categorii de instituții pe raza municipiului Aiud	30.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Programul Operațional Regional Centru 2021 – 2027. Axa prioritară 2 - O regiune digitală. Obiectiv specific - a (ii) Valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, organizațiilor de cercetare și al autorităților publice ● Programul Orizont Europa 2021 - 2027 ● Bugetul local 	2023 – 2028
132	Strategie de creșterea progresivă a veniturilor la bugetul local și reducerea costurilor publice	50.000	<ul style="list-style-type: none"> ● Bugetul local 	2022 – 2030

Guvernanță / Responsabilități în implementarea strategiei

Prezenta Strategie Integrată de Dezvoltare Urbană se află pe o poziție de continuitate față de Strategia de Dezvoltare pentru perioada 2014 - 2020. Acest lucru este de natură să faciliteze procesul de monitorizare, de evaluare, precum și atingerea obiectivelor și a indicatorilor. Toate acestea, cu costuri mai scăzute și cu garanția mai fermă a faptului că aspirațiile și valorile care stau la baza SIDU sunt deja integrate atât în cultura organizațională a administrației publice locale, cât și în societatea civilă sau mediul de afaceri, care se constituie într-un actori indispensabili ai transpunerii SIDU în realitate.

Implementarea măsurilor strategiei ține seama, în primul rând, de situația organizațională internă a Primăriei Municipiului Aiud (https://www.aiud.ro/index.php/primaria/organizare_detaliu/40). Astfel, structura de implementare a SIDU, ia în calcul organigrama instituției, resursele umane disponibile și nivelul de calificare al acestora. Practica ultimilor 20 de ani, a demonstrat că, în România, implementarea strategiilor de dezvoltare locală, a fost de cele mai multe ori coordonată de către unitățile administrativ-teritoriale. Cea mai mare parte a proiectelor implementate cu diverse surse de finanțare au fost promovate de către administrațiile locale. De foarte multe ori, administrațiile s-au bazat pe parteneriatul cu alte administrații locale, asociații de dezvoltare intercomunitară, instituții publice, organizații neguvernamentale, universități sau companii. Multe din proiecte au fost rezultatul dezbaterilor publice și consultării factorilor interesați, atât în procesul de elaborare aferent unei strategii, cât și ulterior de fezabilizare a proiectelor pentru care au fost identificate surse de finanțare.

Pentru dimensiunea demografică și structura instituțională a municipiului Aiud, ținând cont de reprezentarea instituțională publică și privată locală, societatea civilă, grupuri civice și organizate informal (în social media, în general), analizând portofoliul de nevoi și proiectele propuse pentru ameliorarea acestora, se recomandă ca SIDU să fie coordonat de Primăria municipiului Aiud în parteneriat cu un Consiliu Strategic care să evalueze periodic progresul implementării și să formuleze recomandări de îmbunătățire a procesului sau de amendare / actualizare a SIDU.

Din partea Primăriei, Primarul este coordonatorul general al viziunii de implementare SIDU, secondat în partea executivă de Administratorul Public și un executiv format din directorii și șefii tuturor direcțiilor, serviciilor, birourilor, compartimentelor, societăților subordonate. Latura strategică, de reprezentare va fi asigurată constant de Primar, iar cea executivă, tehnică, juridică, funcțională, administrativă, va fi partajată prin coordonarea Administratorului Public, cu departamentele primăriei. Primarul va propune Consiliului Local o HCL pentru constituirea echipei de implementare și monitorizarea strategiei din partea UAT Municipiul Aiud, precum și participarea în Consiliul Strategic. Echipa va fi formată din arhitectul șef, ingineri, juriști, economiști, contabili, experți în domeniul managementului de proiecte, experți în comunicare etc.). Respectiva echipă internă a primăriei va realiza și va asigura legătura cu parteneri externi și cu alte părți implicate ori interesate de implementarea SIDU, de la nivel local, județean sau regional.

Primarul, în cooperare cu Administratorul Public, Arhitectul Șef, Directorul Direcției Economice, Directorul Direcției Tehnice, cu concursul departamentelor de specialitate, vor stabili proiectele de finanțare din SIDU pentru care se pregătesc bugetele anuale de cofinanțare și se alocă buget.

Consiliul Local va da un mandat de reprezentare în Consiliul Strategic, care se revizuieste minim la 4 ani, o dată. Consiliul Local Aiud va fi reprezentat în Consiliul Strategic prin câte un consilier din partea fiecărei formațiuni politice din componență. Consilierii independenți pot de asemenea face parte din Consiliul Strategic. Consiliul va fi format din reprezentanții primăriei, consiliului local, instituțiilor publice care se regăsesc în Colegiul Prefectural Alba (<https://ab.prefectura.mai.gov.ro/wp-content/uploads/>

sites/17/2021/08/Ordin-62-din-2021-actualizarecolegiu.pdf) și prin activitatea lor referențiază cu municipiul Aiud, principalilor agenți economici, grupurilor de producători locali, societății civile și de reprezentare a cetățenilor, companiilor de utilități și telecomunicații, prestatorilor de servicii publice contractați de Primăria Aiud, reprezentanții ADI relevante (APA ALBA, SALUBRIS etc.).

Consiliul se reunește semestrial, la convocarea Primăriei Aiud. Sala de ședințe a Consiliului Local va fi folosită, de regulă, pentru ședințele de lucru ale acestuia. Ședințele pot fi organizate și în alte locații pretabile. Agenda ședinței este propusă de Primăria Aiud prin grija Primarului și executivului. Secretariatul lucrărilor Consiliului și deciziilor adoptate este gestionat și arhivat de Primăria Aiud. Consiliul este un for consultativ, care facilitează prin cooperare și comunicarea între entitățile reunite, implementarea proiectelor din SIDU și o transparentizează în raport cu cetățenii și alte categorii de factori interesați, folosindu-se de canalele proprii de comunicare formală (website, canale social media, afișare instituțională, stradală, media etc.). Consiliul va funcționa în baza unui Regulament de Organizare și Funcționare, adoptat și însușit de către toți membrii săi.

Unul dintre factorii de succes ai implementării strategiei este modul în care managementul conduce procesul. De modul în care implementatorul strategiei asociază alocările de buget cu nevoile strategiei se poate lega avansarea sau stagnarea procesului de implementare. Alocarea resurselor va trebui adaptată pe măsură ce apar schimbări în strategie și în gradul de îndeplinire a obiectivelor acesteia. Astfel, unele alocări vor trebui scăzute, altele crescute, canalizarea celor mai ample resurse fiind direcționată către activitățile principale. Primăria municipiului Aiud va asigura informarea la timp a membrilor Consiliului Strategic cu privire la oportunitățile de finanțare și aranjamentelor instituționale necesare pentru pregătirea și depunerea spre finanțare a proiectelor care sunt pretabile unor resurse nerambursabile publice. De asemenea, prin natura proiectelor propuse în SIDU, se remarcă o preocupare profesionalizată pentru atragerea de resurse financiare și investiții din surse private, precum și potențarea potențialului investițional industrial, turistic, agricol și comercial local prin utilizarea unor strategii de comunicare, marketing, branding de destinație, produse și oportunități. Primăria va informa Consiliul Strategic cu privire la investițiile private ce se doresc a fi materializate local și nevoia de sprijin / cooperare din partea membrilor cu competență din consiliu (companii de utilități, instituții avizatoare/reglementatoare / public interesat etc.).

Întrucât unul dintre punctele centrale ale SIDU îl constituie portofoliul de proiecte care propune măsurile necesare în atingerea obiectivelor și întrucât majoritatea surselor de finanțare identificate în portofoliu îl constituie fonduri publice nerambursabile, etapele implementării SIDU vor fi în strânsă legătură cu etapele implementării proiectelor individuale care compun portofoliul, și anume:

- Finalizare și asumare SIDU în Consiliul Local al Municipiului Aiud;
- Clarificarea situației juridice a imobilelor teren și clădiri, intabularea acestora;
- Consultarea populației și a factorilor interesați;
- Clarificarea aranjamentelor instituționale/parteneriatelor potrivite pentru depunerea și implementarea proiectului, de la caz la caz;
- Realizarea achizițiilor publice și execuția contractelor pentru documentațiile tehnico-economice ale proiectelor de investiție;
- Asumarea indicatorilor tehnico-economici ai proiectelor individuale de către Consiliul Local;
- Stabilirea nevoii de contribuție financiară și a surselor de proveniență; repartizarea pe ani bugetari;
- Scrierea și depunerea cererilor de finanțare pentru proiecte cu finanțare nerambursabilă aferente perioadei 2021-2027, PNRR, PNI „Anghel Saligny”, alte programe de finanțare;
- Semnarea contractelor de finanțare cu autoritățile de management;
- Implementarea proiectelor contractate și derularea achizițiilor publice necesare;
- Asigurarea măsurilor de informare și publicitate;
- Realizarea pistelor de audit pentru proiecte;
- Arhivarea digitală și scriptică a documentelor de proiect;
- Strategia de întreținerea, exploatare și valorificare a fiecărei investiții din portofoliu.

Sistemul de monitorizare și evaluare a strategiei / Indicatori

Construirea unui sistem de monitorizare a strategiei este necesară, pentru a urmări în mod continuu implementarea și pentru a putea acționa rapid și eficient în cazul apariției unor eventuale probleme. Monitorizarea și evaluarea sunt procese corelate și interdependente. În contextul ciclului politicilor publice, monitorizarea și evaluarea depind de etapele de identificare, formulare a problemei și de cea a alegerii celei mai bune alternative.

Monitorizarea este un proces esențial în vederea detectării din timp a nevoilor de ajustare a strategiei sau a implementării acesteia, precum și în asigurarea că lucrurile se îndreaptă în direcția planificată.

Informațiile statistice dau implementatorului strategiei situația procentuală existentă la un moment dat, raporturile și întâlnirile informează asupra noilor dezvoltări sau probleme apărute, contactele personale dau sugestia asupra dimensiunii umane. Toate acestea reprezintă un barometru bun al performanțelor obținute și indicatori ai direcției în care se îndreaptă lucrurile. Identificarea deviațiilor de la plan și cunoașterea problemelor implicate reprezintă bazele pentru inițiative viitoare de îmbunătățire a implementării sau de ajustare fină a strategiei.

Monitorizarea implementării strategiei prevede un dispozitiv riguros și transparent de vizualizare a modului în care are loc gestionarea financiară a implementării SIDU, care permite colectarea sistematică și structurarea anuală a datelor cu privire la activitățile desfășurate și asupra modului și a gradului de îndeplinire a indicatorilor stabiliți. Dispozitivul de monitorizare implementat se va referi la: evaluarea de rutină a activităților în desfășurare, colectarea sistematică de date pentru indicatori, corectarea devierilor în implementarea activităților, informarea periodică și raportarea datelor culese cu scopul luării unor decizii ce duc la îmbunătățirea performanțelor SIDU. Monitorizarea urmărește implementarea SIDU și îndeplinirea obiectivelor acesteia. Prin intermediul monitorizării se examinează toate aspectele care afectează implementarea SIDU.

Monitorizarea este utilă deoarece informațiile obținute se pot utiliza pentru luarea unor decizii imediate sau ulterioare cu scopul soluționării anumitor probleme depistate, determinării resurselor (felul lor și cantitatea necesară), solicitării ajutorului necesar și îmbunătățirii per ansamblu a procesului de implementare a SIDU. În cadrul SIDU vor fi monitorizate aspecte precum: activități, rezultate, buget, resurse umane, ipotezele formulate inițial etc. În procesul de monitorizare a proiectelor vor fi elaborate rapoarte de progres privind stadiul implementării, rapoarte intermediare sau finale, după caz.

Prin urmare, instrumentele monitorizării SIDU Aiud vor fi:

- Rapoartele Primarului;
- Rapoarte periodice ale Administratorului Public și echipei de specialiști din primărie, către membrii forului decizional – Consiliul Strategic;
- Ședințe și consultări stabilite la intervale regulate, adaptabile în funcție de context și de stadiul sau evoluția fiecărui proiect din portofoliu;
- Instrumentele de monitorizare specifice implementării fiecărui proiect – rapoartele proiectelor;
- Reflectările mass și social media;
- Informările publice oficiale.

Mecanismul stabilit în cadrul echipei de implementare este următorul: în timp ce nucleul decizional al echipei de implementare va fi responsabil de monitorizarea strategiei ca întreg, păstrând imaginea de ansamblu a evoluției și luând decizii financiare și strategice în consecință, specialiștii din posturile de execuție vor fi responsabili de monitorizarea proiectelor individuale din portofoliul SIDU, în funcție de specificul

postului pe care îl ocupă.

Evaluarea vizează determinarea gradului de atingere a obiectivelor și a impactului proiectului implementat, eficiența, impactul și sustenabilitatea strategiei. Dacă în urma procesului de evaluare se vor constata abateri față de planificarea strategică, se vor propune măsuri de corectare.

Evaluarea implementării strategiei se va efectua de către experți interni sau externi și presupune colectarea, procesarea, analizarea și sintetizarea datelor și informațiilor relevante de la nivelul strategiei. Etapele mecanismului de evaluare a SIDU vor fi: pregătirea evaluării, evaluarea propriu-zisă, diseminarea informațiilor și activități legate de raportare și demersuri întreprinse ca urmare a activității de evaluare. În vederea creării sistemului de monitorizare și evaluare, se va identifica necesarul de date și modalitatea de colectare, sursele acestor date și termenele la care datele trebuie să fie disponibile, luând în considerare importanța raportării unor date corecte, concrete și în timp util. Coordonarea evaluării implementării SIDU va presupune elaborarea unui set de indicatori (considerați relevanți în reflectarea eficienței obținute în urma implementării proiectului) și a unei metodologii de evaluare (inclusiv rapoarte de evaluare – intermediare și finale) a rezultatelor implementării. Un alt aspect al planului de evaluare îl constituie comunicarea rezultatelor. Comunicarea descrie modul în care rezultatele activităților de evaluare vor fi disponibile pentru diferiți destinatari țintă (pentru cine) pentru a le acoperi nevoile de informații (ce), responsabilii cu diseminarea acestor rezultate (cine), canalele de informare care vor fi utilizate (cum) și planificarea (când) pentru a monitoriza folosirea rezultatelor din procesul de evaluare.

Principalele canale folosite pentru comunicare sunt:

- Pagina web a primăriei;
- Pagina de FB a primăriei, primarului/viceprimarului, administratorului public;
- Grupurile locale de FB;
- Pagina de LinkedIn – Invest in Aiud;
- Paginile web și de socializare ale instituțiilor din Consiliul Strategic;
- Avizierele instituțiilor;
- Mass media din județul Alba.

În procesul de evaluare a strategiei SIDU ca ansamblu, dar și în evaluarea proiectelor individuale care compun portofoliul, informația concisă, clară și la timp reprezintă modalitatea sigură de a avea succes în acțiune.

Așadar, se vor avea în vedere aspecte precum:

- cuprinderea datelor suficiente și relevante;
- raportarea la timp a informațiilor adunate;
- alcătuirea simplă a fluxului de informații și statisticilor;
- eliminarea situațiilor de criză de timp și scăderea potențialului de impact negativ a situațiilor perturbatoare prin semnalarea din timp a elementelor posibil problematice, pe parcursul implementării acțiunilor și proiectelor din strategie;
- simplificarea rapoartelor, eliminarea celor mari și mai puțin uzuale.

În mod similar cu procesul de monitorizare, evaluarea SIDU ca ansamblu se va face de către nucleul decizional al echipei de implementare, în timp ce evaluarea proiectelor individuale și comunicarea concluziilor vor fi în sarcina specialiștilor din posturi de execuție

Strategia propune o serie de indicatori de realizare și rezultat care facilitează activitățile de monitorizare și evaluare ale implementării sale, în ecartul de timp 2022 – 2030. Responsabilitatea proceselor menționate revine UAT Municipiul Aiud, precum și consiliului de factor interesați implicați în materializarea SIDU sau afectați de impactul proiectelor acestuia.

Tipologia enunțiativă a indicatorilor respectă specificul indicatorilor regăsiți în proiectele finanțate atât cu capital public, cât și privat. Ea se regăsește în manualele / ghidurile de dezvoltare durabilă ale Băncii Mondiale, OECD, Comisiei Europene, sau în conținutul Planului Național de Redresare și Reziliență, precum și programelor operaționale finanțate de Uniunea Europeană în România pentru perioada curentă

de programare.

Principali indicatori (abordare non-exhaustivă) utilizați pentru monitorizarea implementării obiectivelor specifice, direcțiilor de acțiune și proiectelor incidente cu viziunea și obiectivele strategice ale SIDU Aiud, sunt:

1. Obiectiv strategic - O comunitate verde și rezilientă

Indicatori de realizare și rezultat:

- Populația care beneficiază de măsuri de protecție împotriva inundațiilor;
- Populația care beneficiază de măsuri de protecție împotriva dezastrelor naturale legate de climă (altele decât inundațiile și incendiile);
- Timp mediu de răspuns îmbunătățit la situații de urgență;
- Nr. de dotări – utilaje, echipamente, logistică pentru situații de urgență;
- Emisii de gaze cu efect de seră estimate;
- Infrastructuri verzi care beneficiază de sprijin pentru alte scopuri decât adaptarea la schimbările climatice;
- Suprafața de teren reabilitat care beneficiază de sprijin;
- Sol reabilitat utilizat pentru zone verzi, locuințe sociale, activități economice sau alte utilizări – mp/ha;
- Populația care are acces la infrastructuri verzi noi sau îmbunătățite;
- Populație conectată la rețeaua îmbunătățită de apă;
- Populație conectată la rețeaua de canalizare;
- Deșuri colectate separat;
- Deșuri reciclate;
- Număr aparate și platforme pentru colectare selectivă de deșuri;
- Economii în consumul anual de energie primară;
- Utilizatori conectați la rețele inteligente;
- Lansarea de proiecte pentru rețele inteligente;
- Utilizatori suplimentari conectați la sisteme inteligente de energie;
- Nr. de contoare inteligente;
- Nr. senzori de măsurarea calității aerului;
- Capacitatea materialului rulant ecologic pentru transportul public colectiv;
- Piste ciclabile care beneficiază de sprijin;
- Infrastructuri pentru combustibili alternativi (puncte de realimentare/reîncărcare);
- Orașe și localități cu sisteme de transport urban digitalizate noi sau modernizate;
- Număr anual de utilizatori ai transporturilor publice noi sau modernizate;
- Număr anual de utilizatori ai pistelor ciclabile;
- Număr de stații de încărcare mașini electrice;
- Număr de dotări specifice sistemelor de transport inteligente;
- Lungimea drumurilor noi sau reabilitate și a infrastructurii conexe;
- Lungimea drumurilor reconstruite sau modernizate și a infrastructurii conexe;
- Utilizatori anuali ai infrastructurilor de drum;
- Economia de timp realizată urmare investițiilor în infrastructura de mobilitate;
- Infrastructură de transport feroviar modernizată, inclusiv clădire gară;
- Lungimea traseelor pietonale noi, reabilitate, modernizate sau extinse.

2. Obiectiv strategic - Un centru polarizator zonal, competitiv și productiv

Indicatori de realizare și rezultat:

- Strategie de atragere investitori;
- Bază de date cu resursele pentru investitori – terenuri, clădiri, utilități, facilități fiscale, reglementări urbanistice, servicii publice etc
- Parc industrial;
- Parc logistic;
- Incubator și structură de sprijinirea afacerilor;
- Reglementări urbanistice favorabile activităților economice – PUG/PUZ-uri relevante;
- Întreprinderi care beneficiază de sprijin (din care: micro, mici, medii, mari);
- Întreprinderi care beneficiază de sprijin prin granturi;
- Întreprinderi care beneficiază de sprijin prin instrumente financiare;
- Întreprinderi care beneficiază de sprijin nefinanciar;
- Întreprinderi nou înființate care beneficiază de sprijin;
- Rețea majoră de broadband, internet de mare viteză, 5G și infrastructură suport pentru internetul lucrurilor;
- Cercetători care lucrează în centre de cercetare care beneficiază de sprijin;
- Organizații de cercetare care participă la proiecte de cercetare comune;
- Valoarea nominală a echipamentelor pentru cercetare și inovare;
- Întreprinderi care cooperează cu organizații de cercetare;
- Investiții private care completează sprijinul public (din care: granturi, instrumente financiare);
- Întreprinderi mici și mijlocii (IMM-uri) care introduc inovații în materie de produse sau procese;
- IMM-uri care introduc inovații în materie de comercializare sau organizare;
- IMM-uri care introduc inovații la nivel intern;
- Publicații ale proiectelor care beneficiază de sprijin;
- Locuri de muncă create în domeniul cercetării în entitățile care beneficiază de sprijin;
- Locuri de muncă create în entitățile care beneficiază de sprijin;
- Întreprinderi noi aflate încă pe piață;
- IMM-uri care utilizează servicii ale unor pepiniere de afaceri după crearea pepinierelor;
- IMM-uri cu o valoare adăugată mai mare per angajat;
- IMM-uri care investesc în competențe pentru specializare inteligentă, pentru tranziție industrială și antreprenariat;
- Entități publice care investesc în competențe pentru specializare inteligentă, pentru tranziție industrială și antreprenariat;
- Angajați din IMM-uri care finalizează programe de formare a competențelor pentru specializare inteligentă, pentru tranziție industrială și antreprenariat (pe tip de competențe: tehnice, de management, de antreprenariat, ecologice, altele);
- Angajați din entități publice care finalizează programe de formare a competențelor pentru specializare inteligentă, pentru tranziție industrială și antreprenariat (pe tip de competențe: tehnice, de management, de antreprenariat, ecologice, altele);
- Valoarea serviciilor, a produselor și a proceselor digitale dezvoltate pentru întreprinderi;
- Instituții publice care beneficiază de sprijin pentru a dezvolta servicii, produse și procese digitale;
- Utilizatori de servicii și produse și procese digitale publice noi și optimizate;
- Utilizatori de servicii, produse și procese digitale noi și optimizate dezvoltate de întreprinderi;
- Nr. de unități de învățământ profesional și tehnic modernizate;

- Nr. de absolvenți de învățământ profesional și tehnic/vocațional;
- Nr. facilități didactice, inclusiv IT personalizate, mobilier, facilități de recreație, sport în toate unitățile de învățământ preșcolar, primar, gimnazial, profesional/vocațional/tehnologic și liceal din Municipiul Aiud
- Numărul de adulți înscriși într-un program de recalificare profesională în proiecte pentru promovarea accesului egal la educație și formare de calitate și favorabile incluziunii, precum și a absolvirii acestora, în special pentru grupurile defavorizate, de la educația și îngrijirea timpurie, continuând cu educația și formarea generală și profesională până la învățământul terțiar, precum și educația și învățarea în rândul adulților, inclusiv prin facilitarea mobilității în scop educațional pentru toți și a accesibilității pentru persoanele cu dizabilități;
- Unități și instituții de învățământ cu rezultate îmbunătățite;
- Participanți în educație sau formare la ieșirea din intervenție;
- Participanți ce obțin o calificare/certificare la ieșirea din intervenție;
- Mecanisme, metodologii, proceduri, instrumente, programe, standarde utilizate;
- Materiale suport (inclusiv platforme, baze de date), studii, analize utilizate/accesate;
- Participanți cu situația îmbunătățită pe piața muncii, la 6 luni după finalizarea intervenției;
- Participanți în ocupare, inclusiv ocupare pe cont propriu la finalizare intervenție;
- Participanți în educație sau formare la finalizare intervenție;
- Participanți care obțin o calificare la finalizare intervenție;
- Participanți în căutare activă a unui loc de muncă la finalizare intervenție;
- Tineri sub 30 ani, ocupați prin forme de muncă flexibile;
- Participanți (femei) în ocupare, inclusiv ocupare pe cont propriu la finalizare intervenției;
- Participanți competenți în monitorizare, evaluare și diseminare a informațiilor din piața muncii;
- Participanți activi în evaluare și revizuire politici publice, la 6 luni după intervenție;
- Participanți ai partenerilor sociali implicați în activități specifice dialogului social la 6 luni după intervenție;
- Participanți cu situația îmbunătățită pe piața muncii, la 6 luni după finalizarea intervenției;
- Participanți care se declară cu situație îmbunătățită privind SSM la 6 luni după intervenție;
- Persoane în vârstă active la finalizarea intervenției;
- Proiecte strategice în vederea dezvoltării educației timpurii (pilotare și/sau extindere servicii complementare, dezvoltarea materialelor educaționale, pilotarea și implementarea unor strategii de predare, inovatoare și eficiente, sprijin suplimentar pentru susținerea copiilor care aparțin grupurilor vulnerabile, formarea resurselor umane);
- Susținerea cheltuielilor cu cazare, burse, transport etc. pentru elevii din învățământul profesional și tehnic;
- Program național ce va viza dezvoltarea resursei umane din sistemul de educație și formare;
- Program național ce va susține dezvoltarea serviciilor de consiliere și orientare profesională;
- Granturi pentru operatorii economici implicați în învățământul dual pentru asigurarea spațiilor și tehnologiilor adecvate "atelierelor școlare", precum și a personalului calificat în domeniu;
- Scheme de antreprenoriat de tipul *Start-up Diaspora*, *Start-up Rural*, *Restart*, *Start-up Student*, *Innotech*;
- Măsuri de sprijin pentru digitalizarea activității IMM – "IMM digital pack";
- Grant-uri pentru angajatori pentru integrarea femeilor pe piața muncii: spații destinate supravegherii și îngrijirii copiilor cu vârstă antepreșcolară, forme de muncă flexibile etc.
- Sprijin financiar pentru inițierea de noi afaceri și pentru înființarea/dezvoltarea/ scalarea/ inovarea/ extinderea de întreprinderi sociale și întreprinderi sociale de inserție;
- Măsuri de sprijin pentru relansarea economică a sectoarelor afectate în urma unor situații deose-

bite (de ex. epidemii): Facilitarea procesului de outplacement, programe de formare, sprijin pentru întreprinderile afectate indirect, îmbunătățirea activității de management al resurselor umane în companii; forme flexibile de ocupare;

- Sprijinirea angajatorilor pentru crearea unor condiții de muncă adaptate;
- Campanii de promovare pentru conștientizarea angajatorilor și lucrătorilor cu privire la rolul activităților de SSM;
- Pachete integrate pentru creșterea capacității partenerilor sociali și îmbunătățirea dialogului social;
- Pachete de formare pentru angajați adaptate nevoilor/ cerințelor pieței: „Pachet de bază”, „Ține pasul”; „Acces digital pentru toți”, programe de formare colaborativă; programe adaptate nevoilor angajatorilor;
- Centru de informare turistică;
- Manual de brand;
- Numărul siturilor culturale și turistice care beneficiază de sprijin;
- Număr de vizitatori ai siturilor culturale și turistice care beneficiază de sprijin;
- Număr de clădiri culturale care beneficiază de investiții financiare.

3. Obiectiv strategic - Un centru urban primitiv, inteligent, cu servicii publice de calitate, echitabil, inclusiv, care îmbrățișează diversitatea – orașul la 15 minute

Indicatori de realizare și rezultat:

- Mp de zone verzi noi în cartierele orașului;
- Nr. de elemente de mobilier urban, de socializare, estetică și logistică urbană;
- Mp spații de socializare deschise populației și turiștilor;
- Locuințe cu performanță energetică îmbunătățită;
- Clădiri publice cu performanță energetică îmbunătățită;
- Consum anual de energie primară (din care: al locuințelor, clădirilor publice, întreprinderilor etc.);
- Număr de locuințe noi;
- Bază sportivă și de înot;
- Capacitatea sălilor de clasă din structurile noi sau modernizate de îngrijire a copiilor;
- Capacitatea sălilor de clasă din structurile educaționale noi sau modernizate;
- Număr anual de utilizatori ai structurilor noi sau modernizate de îngrijire a copiilor;
- Număr anual de utilizatori ai structurilor educaționale noi sau modernizate;
- Capacitatea unităților de asistență medicală noi sau modernizate;
- Dezvoltarea/extinderea și creșterea calității programului „școală după școală” (SDS), complementar cu programul „masă caldă” pe modelul proiectelor în implementare în perioada 2014-2021;
- Dezvoltarea și extinderea Programului „A doua șansă” (ADS) pe modelul proiectelor în implementare în perioada 2014-2021;
- Susținerea implementării proiectelor ERASMUS+;
- Proiecte integrate pentru creșterea accesului și participării în învățământul superior;
- Program național de dotare a „atelierelor școală” cu mijloace didactice și echipamente;
- Unități sanitare publice sprijinite, din care: unități sanitare publice/ structuri publice care desfășoară activități medicale de tip ambulatoriu/ acordă asistență medicală ambulatorie;
- Unități sanitare publice sprijinite, din care: -unități care furnizează servicii de sănătate mintală (CSM) - unități care furnizează servicii persoanelor suspecte/ confirmate cu tuberculoză;

- Capacitatea unităților de asistență medicală noi sau modernizate;
- Entități care oferă asistență medicală primară sprijinite;
- Cabinete de asistență medicală școlară/ sănătate orală sprijinite;
- Unități sanitare publice sprijinite, din care: unități sanitare publice/ structuri publice care desfășoară activități medicale de tip ambulatoriu/ acordă asistență medicală ambulatorie;
- Număr anual de utilizatori ai unităților de asistență medicală noi sau modernizate;
- Utilizatori ai cabinetului stomatologic pe an;
- % adulților care beneficiază de servicii preventive conform contract cadru;
- % copiilor înscriși pe listă care beneficiază de consultații preventive active conform vârstei;
- % copiilor eligibili care beneficiază de examen anual de bilanț;
- Numărul total de participanți care beneficiază de servicii de testare în screening;
- Unități sanitare sprijinite care tratează pacient critic;
- Structuri sprijinite care furnizează servicii suport pentru pacient critic;
- Populația vizată de proiecte derulate în cadrul strategiilor de dezvoltare teritorială integrată;
- Strategii de dezvoltare teritorială integrată care beneficiază de sprijin;
- Numărul de lucrători care primesc echipamente noi sau instruiri / număr de vârstnici care participă în proiecte de promovarea adaptării la schimbare a lucrătorilor, a întreprinderilor și a antreprenorilor, a îmbătrânirii active și în condiții bune de sănătate și a unui mediu de lucru sănătos și bine adaptat, care să reducă riscurile la adresa sănătății;
- Numărul de persoane cu îmbătrânire îmbunătățită, mai activă și mai sănătoasă;
- Număr de copii și adulți cu competențe digitale îmbunătățite implicați în proiecte de îmbunătățirea calității, a caracterului incluziv, a eficacității și a relevanței pentru piața muncii a sistemelor de educație și formare, inclusiv prin validarea învățării non-formale și informale, pentru a sprijini dobândirea de competențe-cheie, inclusiv de competențe antreprenoriale și digitale, precum și prin promovarea introducerii sistemelor de formare duală și a ucenicilor;
- Numărul de servicii *before* și *after-school*;
- Număr de servicii sociale pentru copii sprijinite, servicii de sănătate sprijinite, servicii sociale pentru alte persoane vulnerabile, sprijinite în cadrul unor proiecte pentru îmbunătățirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, durabile și accesibile, inclusiv servicii care promovează accesul la locuințe și îngrijire centrată pe persoană, inclusiv asistență medicală; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială, cu un accent deosebit pe copii și grupurile dezavantajate; îmbunătățirea accesibilității, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități, a eficacității și rezilienței sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung;
- Capacitatea structurilor de asistență socială noi sau modernizate (altele decât locuințele);
- Număr de instalații/structuri modernizate pentru un mediu de muncă mai sănătos / numărul de echipamente noi care abordează riscurile pentru sănătate pentru creșterea eficienței și incluziunii piețelor forței de muncă și facilitare accesului la locuri de muncă de calitate prin dezvoltarea infrastructurii sociale și prin promovarea economiei sociale;
- Număr de beneficiari implicați în proiecte de promovarea integrării sociale a persoanelor expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială, inclusiv a persoanelor celor mai defavorizate și a copiilor;
- Număr de beneficiari implicați în proiecte de promovarea incluziunii economice și sociale a comunităților marginalizate, a gospodăriilor cu venituri mici și a grupurilor dezavantajate, inclusiv a persoanelor cu nevoi speciale, prin acțiuni integrate, inclusiv locuințe și servicii sociale;
- Număr de beneficiari implicați în proiecte de îmbunătățirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și la prețuri accesibile, inclusiv la servicii care promovează accesul

la locuințe și la asistență medicală centrată pe persoană, inclusiv la asistență medicală; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială, acordând o atenție deosebită copiilor și grupurilor defavorizate; îmbunătățirea accesibilității, inclusiv pentru persoanele cu handicap, a eficacității și rezilienței sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung;

- Număr de beneficiari implicați în proiecte de promovarea unei participări echilibrate din punctul de vedere al genului pe piața forței de muncă, a unor condiții de muncă egale și a unui echilibru mai bun între viața profesională și cea privată, inclusiv prin accesul la servicii de îngrijire a copiilor la prețuri accesibile și îngrijirea persoanelor dependente;
- Număr de beneficiari implicați în proiecte de îmbunătățirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și la prețuri accesibile, inclusiv la servicii care promovează accesul la locuințe și la asistență medicală centrată pe persoană, inclusiv la asistență medicală; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială, acordând o atenție deosebită copiilor și grupurilor defavorizate; îmbunătățirea accesibilității, inclusiv pentru persoanele cu handicap, a eficacității și rezilienței sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung;
- Număr vârstnici care beneficiază de îngrijire la domiciliu/ Număr vârstnici care locuiesc în comunitățile de seniori și sunt implicați în proiecte de îmbunătățirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și la prețuri accesibile, inclusiv la servicii care promovează accesul la locuințe și la îngrijire centrată pe individ, inclusiv asistență medicală; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială, punând un accent deosebit pe copii și grupurile defavorizate; îmbunătățirea accesibilității, inclusiv pentru persoanele cu handicap, a eficacității și a rezilienței sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung;
- Număr de beneficiari implicați în proiecte de îmbunătățirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și la prețuri accesibile, inclusiv la servicii care promovează accesul la locuințe și la îngrijire centrată pe individ, inclusiv asistență medicală; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială, punând un accent deosebit pe copii și grupurile defavorizate; îmbunătățirea accesibilității, inclusiv pentru persoanele cu handicap, a eficacității și a rezilienței sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung – victime ale violenței domestice, ale traficului de persoane, consumului de alcool și droguri, persoane liberate din penitenciar, persoane fără adăpost etc.
- Număr de evenimente culturale, educaționale, sociale, sportive, de agrement, comerciale, care atrag turiști;
- Agenda culturală anuală.

4. Obiectiv strategic - Un municipiu guvernat performant și responsabil

Indicatori de realizare și rezultat:

- Organigramă și stat de funcții suplă, flexibilă, adaptată nevoilor unității administrativ-teritoriale;
- % de promovare cu „foarte bine” a evaluărilor profesionale anuale;
- Nr. template-uri de evaluare personalizate pe departamente funcționale;
- Platformă digitală care acoperă toate serviciile publice locale;
- Bază de date urbană digitalizată;
- Cloud municipal și arhivă digitalizată;
- Infrastructură de securitate cibernetică implementată;
- Nr. de proiecte locale bazate de inteligență artificială, realitate virtuală și augmentată, meta-

verse

- Platformă de date deschise;
- Program anual de bugetare participativă;
- Barometrul comunitar;
- Software pentru automatizarea proceselor repetitive;
- Număr de baze de date și servicii interoperabile digital;
- Creșterea bazei de colectare taxe și impozite
- Creșterea veniturilor la bugetul local, în mod particular a resurselor proprii.

Municipiul Aiud deține un compartiment specializat în elaborarea și implementarea proiectelor cu fonduri nerambursabile. El este coordonat și supervizat de Administratorul Public al municipiului Aiud. Dezvoltarea acestui departament, în sensul creșterii numărului și calității persoanelor angajate pentru proiecte comunitare, este necesară pentru a crește volumul și tipologia surselor de finanțare atrase la bugetul local, pentru a promova potențialul de dezvoltare economică aferent municipiului, dar și pentru a stabili și menține relații transnaționale cu alte orașe din Europa și nu doar, precum și cu instituții internaționale: Banca Mondială, Comisia Europeană și agențiile subordonate, instituții finanțatoare, rețele de cunoaștere etc. Prin toate acestea, performanțele administrației locale vor fi îmbunătățite, nivelul de satisfacție aferent beneficiarilor serviciilor oferite de administrație va crește, iar potențialul de atragere a investitorilor și de generare de locuri de muncă se va ameliora și el. Departamentul de proiecte, coordonat de Administratorul Public, poate fi structura centrală din interiorul primăriei care să asigure coordonarea tuturor departamentelor din primărie implicate în pregătirea și implementarea proiectelor SIDU.

Compartimentul trebuie extins la nivel de serviciu pe termen mediu și direcție (în următorii 5 ani) pentru a evita pierderea mai multor oportunități de finanțare pentru diferite categorii de proiecte, care în acest moment sunt realizate din bugetul local sau nu pot fi realizate deloc. Astfel, necesitatea unei echipe de experți care să poată identifica corect oportunitățile de finanțare și care să poată scrie integral o cerere de finanțare, cu șanse de aprobare, ține de domeniul evidenței. Ea trebuie complementată de angajarea de personal cu competențe tehnice, în special ingineri de inginerie civilă, mobilitate, rețele tehnico-edilitare, trafic etc. În paralel, până la definitivarea unei echipe largite și funcționale de experți în dezvoltare comunitară făcute cu proiecte nerambursabile, primăria trebuie să apeleze la servicii de consultanță externă pentru scrierea și implementarea proiectelor din SIDU.

Angajarea de personal este, de cele mai multe ori, o opțiune superioară calitativ sub-contractării unor firme private de consultanță, din mai multe motive. Experților externi le lipsește de multe ori o înțelegere bună a contextului local și comunicarea cu alte compartimente din primărie, ne-existând, de altfel, nici garanția că experții din domeniul privat ar avea cunoștințe sau competențe neapărat superioare față de angajații unui serviciu public de programe. Mai mult, în cazul sub-contractării, nu există continuitate, nici transfer sau însușire a expertizei către personalul din primărie. O echipă internă prezintă, față de o firmă sub-contractată, și avantajul de a oferi un mai bun control asupra rezultatelor.

În implementare, SIDU va fi potențial afectat de o serie de riscuri, între care cele mai importante sunt: lipsa resurselor financiare, întâzierile din implementarea, sau calendarul depunerii proiectelor care nu este necorelat cu nivelul de prioritate al proiectelor stabilite. În tabelul de mai jos, sunt evidențiate principalele măsuri de contingență considerate, pentru depășirea sau ameliorarea riscurilor asumate.

Riscuri	Măsuri de atenuare a riscurilor
Lipsa resurselor financiare	<ul style="list-style-type: none"> ● Planificarea anuală a resurselor financiare necesare implementării strategiei; ● Actualizarea semestrială a strategiei în vederea actualizării surselor de finanțare, în special a surselor de finanțare externă; ● Atragerea de investitori; ● Creșterea bazei de impunere și îmbunătățirea gradului de colectare a taxelor și impozitelor la nivel local; ● Stimularea colaborării cu alte instituții publice, ONG și companii (în parteneriat) pentru atragerea de fonduri nerambursabile utile proiectelor din SIDU; ● Partenariat strategic cu Consiliul Județean Alba pentru implementarea unor proiecte comune din SIDU; ● Apelul la soluții de creditare bancară și emisiuni de obligațiuni municipale.
Întârzieri în implementare	<ul style="list-style-type: none"> ● Stabilirea clară a responsabilităților instituționale, publice și private, pentru implementarea strategiei; ● Calendar de implementare anual; ● Monitorizarea semestrială a stadiului implementării strategiei; ● Comunicare constantă și transparentă între membrii Consiliului Strategic.
Calendarul depunerii proiectelor necorelat cu nivelul de prioritate al proiectelor stabilite	<ul style="list-style-type: none"> ● Analiza semestrială a stadiului implementării strategiei de dezvoltare locală permite actualizarea acesteia și identificarea de soluții alternative în raport cu nevoile identificate la nivelul municipiului; ● Pregătirea din timp a documentelor de proprietate și a documentațiilor tehnico-economice; aprobarea indicatorilor tehnico-economici; ● Actualizarea costurilor din proiecte; ● Considerarea costurilor de cofinanțare și a surselor de asigurare; ● Ajustarea graficelor fizice și valorice, de implementare ale proiectelor la calendarul depunerilor, evaluărilor, contractării și implementării programelor de finanțare.

Strategia poate fi revizuită anual sau ori de câte ori este cazul, ceea ce presupune actualizări la nivelul intervențiilor propuse pentru atingerea viziunii de dezvoltare dorite sau ajustări la nivelul indicatorilor de realizare sau de rezultat. Situațiile care pot impune revizuirea strategiei sunt cele legate de actualizarea surselor de finanțare ale proiectelor propuse odată cu aprobarea programelor de finanțare aferente perioadei 2021 – 2027, PNRR, bugetului de stat, altor programe sau a unor strategii sectoriale sau naționale, în urma cărora ar putea fi necesară o actualizare a proiectelor / măsurilor propuse în strategia municipiului Aiud.